

ÉLETÜNKET ÉS VÉRÜNKET!

REGÉNYES TÖRTÉNET MÁRIA TERÉZIA KORÁBÓL

IRTA: DONÁSZY FERENC

HUNGÁRIA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2013
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5433-04-7 (online)
MEK-12207

TARTALOM

- I. FEJEZET.
A SÁGHVÁRI KASTÉLY.
- II. FEJEZET.
A BÁRÁNYBŐRBE ÖLTÖZÖTT FARKAS.
- III. FEJEZET.
A BUJTOGATÓ.
- IV. FEJEZET.
A LEVÉL.
- V. FEJEZET VÉGZETES NAP
- VI. FEJEZET.
TESTVÉRI FÁJDALOM.
- VII. FEJEZET.
AZ ÚJ URASÁG.
- VIII. FEJEZET.
A FARKASOK KÖZÉ KERÜLT RÓKA.
- IX. FEJEZET.
A HÁLÓ.
- X. FEJEZET.
MENEKÜLÉS.
- XI. FEJEZET.
BÉCSBEN.
- XII. FEJEZET.
SORSFORDULÓ
- XIII. FEJEZET.
A POZSONYI ORSZÁGGYŰLÉS.
- XIV. FEJEZET.
AZ ELSŐ TŰZKERESZTELŐ.
- XV. FEJEZET.
KORNÉTÁSBÓL HADNAGY.
- XVI. FEJEZET.
TALÁLKOZÁS AZ ÜNNEPÉLYEN.
- XVII. FEJEZET.
EGY ZÁSZLÓ ALATT.
- XVIII. FEJEZET.
AZ ÖRÖKÖSÖDÉSI HÁBORÚK VÉGÉN.
- XIX. FEJEZET.
A TITOK.
- XX. FEJEZET.
MEGVÁLTÁS.
- XXI. FEJEZET.
ELNÉMULNAK A FEGYVEREK.
- XXII. FEJEZET.
A CSEL NEM SIKERÜL.
- XXIII. FEJEZET.
UTOLSÓ KÍSÉRLET.
- XXIV. FEJEZET.
LESZÁMOLÁS.

I. FEJEZET. A SÁGHVÁRI KASTÉLY.

Az országúton négyes fogatú, ócska hintó dökög, nagyokat zökkenve a hepehupás, vízmosta talajon. A kifáradt lovak alig bírják vonszolni az óriási rugókon himbálódzó roppant alkotmányt, amit történetünk idejében, Mária Terézia királynő uralkodása alatt, úri utazóhintónak neveztek.

A bakon a vedlett uniformisba bujtatott, bajusztalan kocsis szakadtig püföli a sovány gebéket, mellette pedig egy hórihorgas, vén inas szunyókál.

Benn a hintóban a színehagyott párnákon egy negyvenöt-ötven évesnek látszó, igen előkelő külsejű úriember ül. Arca tősgyökeres magyar kifejezésű ugyan, de idegen szabású acélszürke kabátja, hófehérre porozott hajzata és leborotvált bajusza azonnal elárulják a bécsi udvari légkörben élő magyar főurat.

Vonásait szépnek, nemesnek lehetne mondani, ha szemeknek nem volna oly bántó, sötét kifejezése, ridegen felvetett keskeny ajkai pedig szilárd eltökéltségre, de egyúttal határtalan, mindent feláldozó önzésre is mutatnak.

Mellette a szögletbe húzódva vézna, csenevésztermetű fia támaszkodott a párnához. Szemeit lehunyva, aludni látszott, de azért átlátszó, sovány kezei erőteljes szorítással tartották fájós térdei közé fektetett mankóját.

Óméltósága: Sághvári Ottó, udvari tanácsos és aransarkantyús vitéz ásítózva nyúlt gazdagon hímzett selyemfrakk zsebébe, arany burnótszelencéje után és únottan szippantotta fel a sárga spanyol burnót, azután lassan, elgondolkozva veregette le hosszú ujjával a virágos mellényére és csipkés ingelejére hullott burnótszemeket, miközben alvó fia felé pillantott.

Komor tekintete erre még szigorúbb lett.

- Ez a nyomorék a fényesmultú Sághvári nemzetség utolsó sarja! - mormogta keserű sóhajjal, azután, hogy felébressze, erős hangon megszólalt:

- Rudolf, alszol?

- Nem, atyám! - felelte fia, - és midőn felnyitotta sötétkék, beszédes szemeit, ezek egészen megszépítették fonnyadt, szabálytalan vonású arcát.

- Nézd, e fordulónál már ide látszik családunk, a Sághvári nemzetség ősi fészke! - szólt a távoli erdős magaslat felé mutatva, melyről egy ódon ízlésben épült, tornyokkal megrakott úri kastély nézett alá a hegy tövében elszórt falura.

- Mily kies helyen fekszik! De boldog lehet Balázs nagybátyám, hogy e gyönyörű vidéken lakhatik! - sóhajtott fel a fiú önkénytelenül.

Apja azonban gúnyosan elnevette magát:

- Nos, e gyönyörűségből néked is lesz részed, miután sokáig itt maradunk, legalább te itt maradsz!

A fiú sápadt arca kissé kigyult:

- Örülök neki, atyám! Máris szabadabban lélegzem! E balsamos levegő, érzem, jobban gyógyít, mint a bécsi orvosok minden medicinája és ha te is itt maradnál, többé nem kívánkoznám vissza Bécsbe!... - felelte élénken.

- Csak semmi érzélgés, Rudolf, tudod, ezt ki nem állhatom! - szólt szárazon, mire fia megfélémlítve elhallgatott.

- Azért jöttünk Bécsből, hogy téged bemutassalak bátyámnak, és hogy gyenge egészségedet a szabad falusi levegőn visszanyerjed! Az orvosok ajánlották és ez egyúttal jó ürügy, mely útunk voltaképpen célját eltakarja...

- Nem értelek, atyám!

- Majd mindjárt megértesz! - viszonzta türelmetlen kézmozdulattal, ami egyúttal annyit is jelentett, hogy ne zavarja közbeszólásaival.

- Udvarbéli magas állásom és a Sághevári név becsülete, mely ősrégi nemességével legelső hercegi és grófi nevekkal versenyez, mindenkor megkívánta a rangunkhoz méltó életmódot és reprezentációt. Ennek a világ előtt mostanig gavallérmódon meg is feleltem...

Az utóbbi években azonban észrevehetted, hogy körülményeink lényegesen megváltoztak, mert vagyonomat a drága udvari élet teljesen felemésztette és csak nagy kinnal tudtam a látszatot a világ előtt megőrizni.

Bátyám, aki teljes életében az egyszerű falusi gazdálkodó életet kedvelte, többízben meg lehetős summákkal segített, az utóbbi években azonban egészen elhidegedett irántam. Ennek oka nem annyira különböző politikai pártállásunkban, mint inkább abban rejlik, hogy csak akkor kerestem fel, ha pénzre volt szükségem! Ez szarvashiba volt tőlem, beismerem... Kedvezni kellett volna az öregnek, mert teljes életében takarékos gazda lévén, pénzesládája ugyancsak tele lehet pénzzel... - és e sejtelenre öméltósága édesdeden elmosolyodott.

- Ezt az elkövetett hibát most jóvátesszük! Különösen te vagy hivatta jóvátenni, Rudolf. Ki kell engesztelned, meg kell szerettedned magadat az öreggel, hogy megtaláljuk az utat szívéhez és pénzesládájához, hahahaha! - és a méltóságos kamarás úr gonoszul nevetett.

- A dolog fontos része azonban csak most következik, - folytatta. - Rudolf, te már tizenötödik évemben jársz. Ilyen idős koromban én már érett gondolkodású, számító ifjú voltam, néked is meg kell hát tudnod mindent, hogy okosan, ügyesen viselhesd magadat. Figyelsz-e?

- Figyelek, atyám!

- A pozsonyi diétán egy jó barátom bizalmasan azt ujságolta, hogy Balázs bátyám egy fiút fogadott házába, akinek nevéől, származásáról senki sem tud bizonyosat. Ha a vidékbeli mende-mondáknak hinni lehet, Balázs maga ment érte a Szászföldre, s bár nem rokon, nem atyafi, mégis úgy gondolzza, mint valami herceget és ha valaki neve és származása felől kérdezősködik, szó nélkül hátat fordít neki és a faképnél hagyja...

Ezt ugyan én már régebben tudtam, mindazáltal az elmondottak nem valami kellemesen leptek meg...

- Miért, atyám?

- Ostoba fickó! Még kérdezed? - mérgelődött a kamarás úr. - Mire tanított hát az a sok drága nevelő és házitanító, ha még azt se találod ki, hogy ez az égből idepottyant jövevény örökségünket veszélyezteti. Mikor fog az eszed megjönni! Én ilyen idős koromban már úgy kalkuláltam, számítottam, mint egy fiskális! Ide hallgass hát és értsd meg a dolgot...

Bizonyosságot akartam szerezni, titkáromat bíztam meg, hogy fürkészsze ki a titkot, de ő sem tudott meg egyebet, mint amit általában beszélnek, hogy bátyám fiaként szereti, nevelőt, házitanítót tart mellette s többször olyanformán nyilatkozott, hogy nevének és roppant vagyonának örökösévé teszi.

Roppant vagyont mondok, Rudolf! Mert bátyám gazdag örökrészét legalább is megtízszerezte. A reám eső birtokrészeket, melyeket én a Ságvári név fényére, becsületére áldoztam, szintén ő vette meg és nem múlik el egy év se anélkül, hogy e hatalmas birtokot egy-egy uradalom, vagy tetemes földbirtokok vételével ne növelné. Balázs bátyád háztartására alig költ, mert birtokain megterem minden, úri passziói, költséges szenvedélyei nincsenek, télen-nyáron e vén bagolyfészekben penészedik - így tehát birtokainak és tőkéinek összes jövedelme évről-évre a nagy pénzesláda tartalmát gyarapítja.

E ládába gyűl, ide folyik az arany és ezüst, miként a tengerbe a patakok és folyók... Nos, nem szorul el a szíved, ha arra gondolsz, hogy ez mind másé, egy idegené lesz. De majd gondoskodom róla, hogy az az idegen kakukfióka mielőbb kirepüljön a mi fészkünkéből! Pusztulni kell neki a háztól! Megértetted?

- Ó, ez rút dolog, atyám! - tört ki akaratlanul Rudolfból az elszörnyűködés és halványan nézett rá, midőn azonban szemei atyja fenyegető tekintetével találkoztak, megfélemlítve elhallgatott és lesütötte szemeit.

- Eszeden járj és engedelmeskedj! - szólott, sovány ujjával megfenyegetve. - Jövünk és egész létünk forog kockán. Jól tudod, hogy ebben nem ismerek kíméletet! Az ósdi elveket: lelkiismeret, erkölcs és más hasonló kész bolondságot, amelyekkel volt nevelőd traktált, egyszerűsrimindenkorra kiverd a fejedből. Azok nem a mai világba való hiábavalóságok! Szemesnek, ügyesnek, életrevalónak kell lenni az embernek! Inkább én túrjak ki mást, mint más engem!

- Nem, atyám! - felelt elnyomott sóhajjal és némi daccal a fiú.

A méltóságos úr haragosan csapott térdeire:

- Nem? No hát értsd meg! A mai világban csak az boldogul, aki gazdag, akinek pénze van! Feltétlen engedelmességet követelek, Rudolf! Most pedig vége legyen az efféle céltalan beszédnek!

Olyan heves, ellenkezést nem tűrő hangon mondta ezt, hogy a beteges, gyenge fiú akaratlanul összerezsent, de a kamarás úr is érezte, hogy talán nagyon is elszólta magát fia előtt. Hogy tehát különös erkölcsstanának élet letompítsa, fiát pedig céljának megnyerje, valamivel enyhébb hangon folytatta.

- Szavaimat természetesen akként kell értelmezned, hogy szemesnek, ügyesnek, életrevalónak csakis az erkölcs és becsület korlátain belül szabad lenni. A jelenlegi körülmények erre éppen alkalmas példát szolgáltatnak! Mi vagyunk szeretett testvérbátyámnak egyedüli rokonai és örökösei - és jön egy idegen, sohse látott személy, aki nemcsak bátyánk szeretetétől, hanem földi javaitól is, befurakodása és hizelgése által, meg akar bennünket fosztani! Hát van olyan erkölcsbíró a világon, aki elítélne bennünket azért, hogy mi is küzdünk a testvér szeretetéért és javaiért, melyek jog szerint úgyszólván minket illetnek? Erre felelj, te nagy erkölcsbíró!

- Valóban így állnak a dolgok, atyám?

- Hogy mersz kételkedni az elmondottak után? Hiteles bizonyítékok vannak kezeim között!

Őméltósága elégedetten mosolygott, midőn látta, hogy fia zavartan és töprengve elhallgat.

E pillanatban a nehéz utazóbárka a fordulónál egy mély kátyuba zökkenve megfeneklett, a fáradt lovak pedig, mintha csak összebeszéltek volna, megállottak.

- Mi történt, Vencel? - kiáltotta a kamarás úr, fejét kidugva.

A hórihorgas Vencel a nagy zökkenéstől jól a nyelvébe harapva, alig tudta kinyögni, hogy a hintó egy kátyuban megfeneklett.

- Menj, hívj ide néhányat a réteken dolgozó emberekből! - parancsolta bosszúsan. - Bizonyára bátyám jobbágysai.

Csakugyan, ameddig a szem ellátott, szénagyűjtő munkások és szénával rakott szekerek mozogtak a rétek nevető zöld bársonyán.

Vencel egy kurtanyakú, harcsabajszú, magyar nadrágba és báránybőr ködmenbe burkolt, kucsmás emberrel érkezett vissza.

- Ha nem csalódom, Cseresznyés uramat, a tisztartót tátom, úgy-e? - szólalt meg öméltósága nagy leereszkedéssel. A megszólított sietve kapta le kopasz fejéről prémes vidrabőr kucsmáját.

- Ó, méltóságos uram! Ezer bocsánat, bizony alig ismertem meg e divatos öltözékben...

- Jól van, barátom, jól van - szakította félbe hideg visszautasítással a kamarás úr. - Unalmas és régi dolog csudálkozni valakin, akit pár év óta láttunk. Vontassa ki embereivel megrekedt hintómat... azután még egy kérdést: bátyám itthon van?

- Önagysága nincs itthon, de estére hazavárjuk!

- Hová ment? Csak nem utazott el?

- Nagyságos urunk, mióta az országgyűlés megnyílt, mindennap belovagol Pozsonyba, kiváltkép, ha a főrendek üléseznek.

A kamarás úr először végignézett a saját vézna termetén, azután gúnyosan lefelé görbítette ajkait:

- Hogyan, belovagol? Patvarba, ezt a mulatságot nem irigylem tőle! Mindennap három és fél órát oda, ugyanennyit vissza nyeregben tölteni, gyönyörű multság... Ezer szerencse, hogy napjainkban már nem a Rákos mezején gyűléseznek az ország rendjei, mert bátyám talán oda is lóháton járna! Különben, mi jó ujságot tud Cseresznyés uram mondani? Jár-e sok vendég a kastélyba?

- Minden úgy van, mint mikor méltóságod itthon volt...

Öméltósága gúnyosan kacagott.

- Ezzel azt akarja kegyelmed mondani, hogy most is olyan egyszerű, remetemódra élnek. Vendég pedig feléje se néz a kastélynak! Ez a bocskoros nemeshez illő életmód szöktetett meg engem e vén fészekből! Semmi multság és kényelem... valóban bámulom bátyámat... de hagyjuk ezt! Remélem, bátyám egészséges?

- Hála a Magasságbélinek, mint a makk! Oda se néz a hatvanöt évnek!

- Van-e jó termés?

- Most is a régiben vagyunk! Ha több nincs, meg kell elégednünk azzal, ami van.

- Nem panaszkodik bátyám, hogy kevés a jövedelem?

- Önagysága maga ügyel a megyében fekvő birtokaira és nem vezet írásbeli gazdaságot. De minek is! A mezei munka kitelik az úrbéri napszámból, mikor pedig a termést, gyapjút s más egyebet eladjuk, a pénz betevődik a kasszába!

- Gyönyörű gazdálkodás! - válaszolt öméltósága megvető ajkbiggyesztéssel és leereszkedő kézintéssel elbocsátotta a tisztartót, mert a jobbágysok már kiemelték hintóját a kátyuból.

Vencel magasra tartott orral csapta be a rozoga hintóajtót és felkapaszkodott az ülésbe, a jobbágysok pedig kalapleemelve állottak az útfélen, míg a nyikorgó bárka nehézkesen tovább nem dökögött.

A rétek után az országút az erdő árnyas fái közé kanyarodott. A lovak lépten-nyomon nagyobb kedvet mutattak a megállásra, noha a kocsis majd elnyűtte rajtuk az ostor nyelet. A hátulsó, egy gémmyakú, magas szörnyeteg, olyan táncolást, ugrándozást vitt véghez, hogy majd körben forgatta a hintót, társa pedig minden ütésre olyanokat rúgott felfelé, hogy Vencel hórihorgas lábszárait is felszedte az ülésre ijedtében.

A méltóságos úr arca haragos pírban égett és összeszorított fogai között halkán szitkozódott:

- Jó, hogy senkise látja ezt a komédiát! - mormogta. De alig hogy kimondta, a bokrok között hangos csörtetés hallatszott és egy tíz-tizennégy évesnek látszó fiú ugrott ki a tisztásra egy virgonc, vasderes lovon.

Egy pillanatilag ámulva nézett az ócska járműre, azután pedig jóízű kacagott a hórihorgas Vencel kétségbeesett kapkodásain.

- Majd segítek én mindjárt a bajon! - kiáltotta vidám, biztató hangon a fiú és a hintóhoz ugratva, udvarias köszöntéssel mosolygott a bentülőkre.

Tüzesen villogó barna szemei rövidke pillanatilag szelíd részvétellel néztek Rudolf vézna, elcsenevészedett alakjára, őméltósága mustráló, kihívó pillantásait azonban bátor daccal viszonozták.

- Vajjon ki fia lehet ez a szemtelen fickó? - gondolkozott félhangon. - A környéken rajtunk kívül nem lakik más úri család... Most látom először, vonásai mégis ismerősöknek tetszenek... E lelkes tekintet, ez a büszke, merész fejhordozás emlékeztet valakire... de nem tudom kire... és kihajolt az ablakon, hogy utána nézzen.

Az a szemtelen fickó pedig ebben a pillanatban megragadva a lógósló zablóját, nyergéről leakasztott karikás ostorával kegyetlenül közéjük csördített, mire a csökönyös gebék mintha sárkánytejet szoptak volna, olyan vágatással ragadták tova a hintót, hogy minden ízében recsegett-ropogott.

- Szerencsés utat! - kiáltott kacagva Vencelnek. Az utána néző Rudolfnak azonban kedves mosollyal búcsút intett és két egérszürke agarát maga után fütytyentve, eltűnt a vágás galagonyabokrai között.

- Vonásai ismerősöknek látszanak! Hm! Ugyan ki fia lehet? - tünődött őméltósága.

- Talán ismered őt, atyám? - kérdezte a fia.

- Dehogyan ismerem! Ruházata és a pompás vasderes paripa vagyona és úri származásra mutat! Családunkon kívül azonban más úri familia nincs a környéken, hacsak azóta ide nem telepedett... - és töprengése közben, szokás szerint, szelencéje után nyúlt, hogy emlékezetét egy szippantással felfrissítse, midőn egyszerre, a spanyol burnót nélkül is, világosság gyúlt agyában.

- Teringettét, hol jár az én eszem! Hát nem találsz ki, ez a szemtelen fickó kicsoda? - kiáltott fel élénken.

- Nem, atyám!

- Nohát, a Balázs fogadott fia, aki bennünket ki akar túrni jogos örökségünkben...

- Hiszen ez még gyerek! Azután olyan őszinte, barátságos mosollyal köszöntött bennünket! - védelmezte félénken Rudolf, mert a lelkes, megnyerő arcú fiú már az első találkozáskor rokon-szenvet ébresztett szívében és alig várta, hogy megismerkedjék vele...

- Úgy?! A tojás okosabb akar lenni a tyúknál! - szólt maró gúnnyal az apa. - Micsoda gonosz szellem bújt ma beléd, hogy az egész úton ellentmondásokkal mersz ingerelni? Meg ne próbáld többet! - tette azután hozzá sötét pillantással.

A hintó a kastélyhoz érkezett.

- Nagyságos urunk nincs idehaza! - jött eléjük egy mindenesnek látszó mogorva öreg ember.

- Barátságos vendégfogadás, mondhatom! - nevetett gögösen a kamarás úr. - Jól van, öreg Ádám, jól van! Hanem azért szólíts csak ide pár léhűtőt, Vencel majd rendelkezik a továbbiak felől!...

Az ismert hangokra az öreg a szólóra meredt, azután süvegét lekapva fejről, agg arcán örömteljes megindulás villant át.

- Ó, Istenem, uram, hiszen ez Ottó méltóságos úr! Hogyis nem ismertem rá, akit karjaimon hordoztam... Hiába, az öregség, az öregség elgyalázza az embert! Isten hozta méltóságodat! Ó, hogy az ég megengedte öreg szemeimnek, hogy még egyszer lássam! - rebegte félig mentegetődző, félig pedig az örömtől megindult hangon.

- Tatatatata! Csak semmi fecsegés, öreg! Útálom az érzélgést minden formában! - szakította félbe a méltóságos úr szárazon.

Öméltósága egyenesen a pompásan faragott, korlátokkal diszített fölépcső felé indult s többször békétlenül tekintett vissza elmaradozó fiára, ki a síkos márványlépcsőkön mankójával csak lassan tudta követni.

- Te most a részemre mindig készentartott szobákba mégy, Rudolf. Pihend ki magadat, de légy készen, hogyha bármi későn jön is haza bátyám, még ma bemutathassalak neki.

Pár pillanattal Rudolf távozása után bejött Vencel, hórihorgas lábaival úgy lépkedve, mintha tojástáncot járna.

- Tudom, elrendeztél mindent s a bőröndök szobáimban vannak, de nem ezért hivattalak! Tartózkodj a közelben, ha csengetek. Ezek az ügyetlen, megvénhedett cselédek nem tudnak kiszolgálni. Azután még egyet! Szemed nyitva legyen és ügyelj mindarra, amivel otthon megbíztalak.

Midőn Vencel távozott, öméltósága hátravetett kezekkel fel-alá kezdett sétálgatni a nagy teremben. Időnként a kandallópárkány közepén álló remekmű antik-órára pillantott, melynek ketyegése ünnepélyes visszhangot vert a teremben s elmerülten nézte, mint ugrál a hosszú percmutató másodpercről másodpercre...

Az édes gyermekornak és a vidám ifjúságnak mennyi boldog óráját és percét mutatta ez a régi családi óra! Akkor még nem ismerte azokat a súlyos, nyomasztó gondokat, emésztő szenvedélyeket, melyek most életét oly gyötrelmessé teszik....

A kamarás úr nyakig úszott mindenféle bajban és adósságban - és mintegy háromszázötven-ezer forintra lett volna szüksége, hogy megmentse magát. Mert nemcsak hivatalos állása, hanem jó hírneve, becsülete is függött tőle, hogy a kezeire bízott pénztár hiányait és fenyegető adósságait mielőbb rendezhesse.

Jól ismerte ugyan bátyját és tudta, hogy előtte a legszentebb a Ságvári név jó híre és szep-lőtlen becsülete, de mégis visszarettent, valahányszor a nagy summára gondolt és azokra a hideg, visszariasztó levelekre, melyekkel bátyja az ő pénzt kérő sorait az utóbbi időkben visszautasította.

Mert bátyja nagyon is jól tudta, hogy nem ám a Ságvári név becsülete és jó hírneve érdekében prédálta el azt a sok pénzt, amivel pazarlását és adósságait fia előtt szépítgette és elleplezte, hanem mindenféle gonosz és könnyelmű szenvedélyekre, melyek már-már annyira a lejtő szélére juttatták, hogy csak börtön és golyó között lehetett választása.

Az egyedüli menekülési mód, hamarjában kifizetni ez összeget. Ezért sietett oly lóhalálában és hozta magával fiát, hogy bátyja szívét meglágyítsa!

Csakhogy meglágyul-e a jó, nemes, de nevére, becsületére szerfelett érzékeny és büszke szív? Efölött töprengett és mennél inkább múlt az idő, kételyei annál inkább nőttek, annál jobban rémítgette az összeg nagysága, amit kérni akart. Utolsó levelében bátyja azzal fenyegette, hogy megszakít vele minden összeköttetést és többé egy garasra se számítson. Ha pedig a Ságghvári névre szégyent hoz, hát inkább leteszi őseinek nagyrabecsült nevét - és itthagya hazáját...

Tudta, hogy ez nem üres fenyegetés! Amit Ságghvári Balázs egyszer kimondott, azt be is szokta váltani! Hát még amit írásban, saját nevével megerősítve, ad valaki kezébe!...

Oly melege lett e gondolatra, hogy homlokán a veríték gyöngyözött. Úgy ugrott fel a selyemvirágos pamlagról, mintha csalánból vetett ágy lenne.

Homlokát finom csipkekendőjével szárítgatta, nyugtalanul járkált fel-alá a teremben...

De előkelő nyugalmat erőltetett arcára, mikor a szomszéd terem ajtaját nyílni hallotta és mindjárt rá egy ódivatú, fekete kabátba bújt egyén lépett be, mélységes alázattal hajtogatván görbe derekát.

- Ah, ah! Tarafás Bence uram, az én hajdani nevelőm! - üdvözölte a méltóságos úr leereszkedéssel.

- Igenis! Igenis! Én volnék csekélyke, szerény és alázatos személyiségemben! - krákolta újra nagy hajlongással a hajdani nevelő házitanító úr, aki a testvérek nevelését befejezván, megérdemelt nyugalomba helyezve itt lakik a kastélyban. Élvezi nyugdíját és a ház minden kényelmében részesül.

- Tarafás uram még mindig a szerény férfiú! - folytatta őméltósága még kitüntetőbb leereszkedéssel.

- Ha sejtettük volna, úgy méltóbb beszéddel üdvözölném méltóságod érkezését. Isten hozta méltóságodat... egykori jeles és igen eszes tanítványomnak alázatos szegény szolgája vagyok. Remélem, a kívánt becses egészségben látjuk őseinek kastélyában!

- Köszönöm! Köszönöm! - vizsonozta kegyesen az egykori tanítvány. - Éppen a legjobbkor jött Tarafás uram. Halálra únom magamat e magányos szobákban, míg Balázs bátyám hazajön.

- Hehehe! Méltóságod a régi kegyes pártfogója alázatos csekély személyemnek! De mit tehetnék én szegény ügyefogyott az unalom elűzése ellen. E falak közé zárva éldegélek csendesen és magányosan, ezalatt pedig a világ halad anélkül, hogy én is úsznék a sokasággal...

- Mindig a régi szerénység! Pedig hát tudományát csak úgy megbecsülik és felhasználják most is, mint a régi időkben! Úgy hallom, megint van egy kedves tanítványa.

A házitanító úr görbe dereka rugóként egyenesre pattant. Haragosan tiltakozni készült, de csakhamar észretérve, újra visszaesett könyörgő alázatosságába és megadó sóhajjal felelte:

- Nyugalomba vagyok téve, miként egy megvénhedett ló, avagy ekéből kidőlt ökör. Nálamnál fiatalabb utód van a házban.

Őméltósága csak nagynehezen tudta megőrizni komolyságát e nem éppen hízelgő, de annál találóbb hasonlat felett. De jókor eszébe jutott, hogy Tarafás Bence uramnál hasznosabb szövetségést még lámpával se találhatna...

Jól ismerve leskelődő, irigy, bosszúállásra és haszonlesésre hajló természetét, remélte, hogy mindent megtudhat tőle, sőt céljaira is felhasználhatja, de azt is tudta, hogy ravasz és óvatos rókával van dolga, eszerint tehát úgy kell kivetnie a hálót, hogy belemenjen...

- Mit mond kegyelmed? Hát a mi régi szeretett nevelőnknek oly kevés értéke és tekintélye van e házban! - viszonzta őméltósága tettetett meglepetéssel. - Ez ellen erélyesen tiltakozni fogunk!

- Hogyan? Miképpen? S mi módon, kérem alássan? - kérdezte meghökkenve.

- Mindjárt meglátja, Tarafás uram! Én nem feledkeztem ám meg régi tanítóm buzgalmáról és érdemeiről! - A kamarás úr csengetett és a belépő Vencelnek megparancsolta, hogy Rudolf úrfit hívja ide.

- Fiamat akarom kegyelmednek a jóakaratóba ajánlani. Beteges, gyenge gyermek és az orvos urak vidéki szabad levegőt ajánlottak neki, hogy edződjék. Ezért akarom több évre bátyám gondviselésére bízni!

- Az isten ő szent felsége sugallta méltóságodnak ez üdvös és jó gondolatot! - vágott szavaiba mohón és villogó szemekkel Tarafás úr.

- Hogy-hogy? - kérdezte a kamarás meglepett arccal. Tarafás Bence úr azonban felelet helyett hízelgő szavakkal és édeskés hajlongással köszöntötte a mankóján bekopogó Rudolfot.

- Azért hivattalak, fiam, hogy mindenekelőtt megismerjed a mi régi, érdemes nevelőnket, ki minden szépre és jóra fog oktatni téged is. Ugyebár, tisztelt és kedves Tarafás úr, meghozza ez áldozatot?

A hiú házitanítót a hetedik égbe ragadta a nem remélt kitüntetés és olyan hízelgéstől áradozó szavakban köszönte meg, hogy Rudolf önkénytelenül bizalmatlanságot és ellenszenvet kezdett érezni iránta.

- A bölcsesség és szerénység édes testvérek! Most pedig legyen szíves és mutassa meg bátyám könyveit, hogy az időt agyonüthessem, ha ugyan a könyv ismerős portéka e világ hátamögötti kastélyban! - szólott a méltóságos úr, maga téve be távozó fia után az ajtót.

- Engedelmet kérek! - tiltakozott buzgón a derék férfiú. - Három tágas szobánk van tele a legdrágább könyvekkel s emellé im, itt vagyok én is, méltóságodnak legalázatosabb szegény szolgája: a kastély könyvtárnoka. Méltóságodnak csak egy-két lépést kell fáradni, a hátamögötti elfüggönyözött ajtó a könyvtárszobába vezet!

- Mi a manó? Ez az ajtó be van zárva! - szólt a kamarás úr meglepődve, midőn a kilincset megnyomva, nyitni próbálta.

- Igenis, méltóságos uram! Ennyi kincset szorgalmasan kell őriznünk, ha kegyes uraságunk nincs itthon!

- Nagyon szép elővigyázat! - volt a száraz felelet. - De most csak vegye elő kulcsait szaporán, Tarafás uram!

- Ezerszerteezer bocsánatot kérek! A legnagyobb örömmel tenném, de a kulcsok nincsenek rám bízva!

Őméltósága szárazon, idegesen felkacagott:

- A patvarba is, gyönyörű bibliotékárius lehet, Tarafás Bence uram, ha még a kulcsokat se bízzák kegyelmedre! Kinél vannak hát?

- E bizalomra csak két embert érdemesít nagyságos urunk: Cseresznyést, a tisztartót és tisztelendő Vitál atyát, az úrfi nevelőjét! - felelt alázatos, lemondó hangon; macska-alattomosan pislogó szemei azonban rejtett gyűlölségtől és bosszúvágytól villogtak.

A méltóságos úr pár pillanatra fürkészőleg szegezte rá szemeit:

- Tarafás uram, kegyelmed ha akarna, többet is tudna mondani! - szólott azután halkán, de minden szavát jelentősen megnyomva...

A megszólított azonban csak fejét rázta és olyan sunyi, meglepett arcot vágott, mint aki nem érti a mondottakat.

- Akkor hát rosszul fejeztem ki magamat! Sokat tudna, ha merne beszélni, ugyebár? - folytatta biztató, rábeszélő hangon.

- Valójában nem értem méltóságodat! - felelte ravaszul és még mindig óvatos kerülgetéssel, hogy szükség esetén vissza is vonulhasson.

A kamarás úr türelmetlen mozdulatot tett:

- Eh, elég volt már a komédiából! - kiáltott nyersen. - Annyira jól ismerem már kegyelmedet, hogy előttem kárba veszt minden alakoskodó tehetsége. Olyan ravasz, alattomos róka, mint kegyelmed, úgyis sejti, miért jöttem és csakis hasznára válhatik, ha bennem pártfogóra és szövetségesre talál! Beszéljünk bizalmasan! Nekem a kegyelmed ügyességére és szolgálataira szükségem van! Nos?

- Méltóságod nagyon kitünteti alázatos csekélységemet!

- Hagyja most a szóvirágokat! Beszélhetünk-e itt bizalmasan?

Erre már Tarafás Bence egész határozottan és kerülgetés nélkül igennel felelt és apró, ravasz szemei várakozásteljesen villogtak.

- No jól van! Feleljen hát már most őszintén. Akar-e engem céljaim elérésében mindenben segíteni?

- Testtel és lélekkel méltóságod híve és szolgálja vagyok! - esküdözött szívére tett kezekkel.

- Hagyjuk a frázisokat! Ez még nem az igazi hangja kegyelmednek; - mondta a kamarás úr sötét oldalpillantással. - Határozott feleletet kérek! Igen vagy nem?

Egy rövidke pillanatra mind a ketten fürkésző tekintettel néztek egymásra, mintha egyik a másiknak a lelkében akarna olvasni...

- Miben lehetnék hát hasznára méltóságodnak? - kérdezte azután Tarafás.

- Segítségemre kell lennie, hogy bátyám javai idegen kézre ne jussanak és hogy ez az égből idecsöppent, örökségvadászó úrfi, leggyorsabban és a tisztartó urammal együtt, mielőbb pusztuljon a háztól! - felelte a kamarás úr lassú, de határozott hangon.

Tarafás uram szájához kapott, mintha kitörni készülő örömkialtást akarna visszafojtani.

- Testtel-lélekkel szolgálja és vak eszköze leszek méltóságodnak! - mondta olyan hangon, mely csak úgy remegett a vad, bosszúvágyó örömtől. - Ez az idetolakodott fattyú kicsufolt, kinevetett. Szemembe mondta: többet tud, mint én s rámfogta, hogy titokban leiszom magamat. Miatta helyeztek nyugalomba! Az a büszke, gögös új helyettes pedig szóba se áll velem! Nálam álltak a magtárak, a pince és könyvtár kulcsai, de Cseresznyés, a tisztartó besúgásaira a nagyságos úr elvette tőlem és ő rá bízta... Sok-sok keserű lealáztatást és bosszantást tudnék még elbeszélni, ne csodálkozzék hát méltóságod, ha én e három embert halálosan gyűlölöm és

még az ördögnek is eladnám a lelkemet, csak hogy bosszút állhassak rajtuk! - mondta gyűlölködő hangon és szikrázó szemekkel.

- Én semmin sem csodálkozom, tudja meg kegyelmed, de hagyjuk most a panaszkodást, mikor fontosabb dolgokról van szó. A jutalmazást sem említettem még. Tarafás uram, emlélem, ismer e tekintetben. Bőkezű és gavallér vagyok azok iránt, akik odaadón szolgálnak, de büntetni is ép oly jól tudok, ha elárulnak...

- Ó, méltóságodat öröm és gyönyörűség szolgálni! Mikor boldogult nagyságos urunknak, édesatyjának halálát oly nehezen várva, megbízott, hogy tüstént hirnököt küldjek, ha...

- Csend, ne fecsegyen ostobaságokat... - és sötét tekintetével elnémította volt nevelőjének hízog hadarását.

- Bocsánatot kérek! - hebegte az meghunyászkodva.

- Ne térjen el a dolgoktól, bátyám minden pillanatban hazaérkezhetik. Mielőtt a cselekvéshez hozzá fogunk, a terepet és viszonyokat kell tanulmányozni és ami a fő, ellenségeink személyiségével kell megismerkednem. A tisztartó urammal körülbelül már tisztában volnék, a fiút is láttam útközben, de a nevelő, a prefektus...

- Az most botanizál az erdőben! Óva intem méltóságodat! Képmutató, alattomos, veszedelmes emberek - vágott szavába gyűlölködő vádaskodással.

- Mihelyt egy kis bebeszólásom lesz a dolgokba, azonnal pusztulnak a háztól! Efelől teljesen nyugodt lehet! - és a szavait kísérő hideg, könyörtelen mosolyból Tarafás uram örvendezve állapította meg, hogy ellenfeleinek ugyancsak jól megvetette a fejük alját.

- Parancsoljon méltóságod, mit tegyek, mihez fogjak - buzgólkodott a derék férfiú.

- Mindenekelőtt mondjon el mindent, amit csak tud erről a titokteljes módon idecseppent fiúról!

- Valóban jól jellemző szót választott méltóságod! Mert e fiú igazi neve, származása és viszonyai mélységes titokba vannak burkolva! - felelte komolyan.

- A patvarba is! Mi lappanghat ez alatt a titkolódzás alatt? Mi okai lehetnek erre bátyámnak? - szólott a kamarás úr élénk érdeklődéssel.

- Azt csak ő tudja és hogy egy teremtett léleknek se fogja elárulni, abban biztosak lehetünk! Ó, a mi nagyságos urunk szerfelett óvatos és zárkózott természetű! - erősítette kenetteljes kézdörzsölgetéssel.

- Fogadni merek, hogy Tarafás uramnak mégis sikerült kifürkészni egyetmást e mélységes titkokból! - szólt öméltósága biztató mosollyal.

Tarafás uram szerénykedve hajlongott:

- És méltóságod nem vesztené el fogadását, mert lankadatlan utánjárással és vigyázattal csakugyan kitudtam egyetmást! - felelte öntelt vigyorgással.

- Természetesen a kulcslyukak és függönyök mögötti hallgatósággal. E szép szokására még a régi időkből emlékszem! De ne higgye, hogy megrovásképpen mondom. Az ügyes ember mindig feltalálja magát. De most halljuk hát, mit tudott ki a kulcslyukon át?

- Méltóságod nagyon kegyes! hehehehe! De engedje meg, hogy sorjában mondjam el az egészet.

- Helyes! Csak semmit el ne hagyjon! Néha a legjelentéktelenebbnek látszó csekélység adja meg az egész dolog nyitját!

- Ott kezdem hát, midőn még méltóságodat az olasz származású Luigi komornyik mindenről tudósította, ami nagyságos urunk körül történik. Én a dologra egészen váratlanul jöttem rá...

- Megálljon kegyelmed! - intette le a kamarás úr bosszúsan. - Először tudja meg az okát is. Bátyám akkor beteges volt, az orvosok már lemondtak róla. Egy megbízható emberemnek kellett tehát körülötte lenni, hogy veszély esetén betegágyához siethessek. Most pedig vallja be, úgy-e ezzel a célzással csak azt akarta tudtomra adni, hogy erről és még egyéb titkaimról is van tudomása? - kérdezte sértett, lenéző göggel.

- Isten ments, méltóságos uram! Ne gondoljon ilyent felőlem! - tiltakozott kézzel-lábbal. - Ezzel csak azt akartam mondani, hogy nagyságos urunk szintén megtudta ezt. Azóta neheztel annyira méltóságodra! Ottó öcsém tehát az én halálomat várja? Jó, majd teszünk róla, mondogatta folytonosan és egy bécsi kémet megbízott, hogy méltóságod úri életmódját és tetteit kísérje figyelemmel és mindenről értesítse őt.

A kamarás úr arca majd izzó vörös, majd halálsápadt lett e váratlan felfedezésre és ujjai ideges remegéssel doboltak a faragottfájú karszék hímzett selyempárnáján. Csak néma fejbólintással intett, hogy folytassa.

- Ettől kezdve urunk természete egészen megváltozott. A tiszttartón és az öreg Mátyáson kívül, minden cselédben fizetett kémet látott. A vendégek, multságok elmaradtak, magabizarkózkodott, bizalmatlan, komor és egészen a szigorúságig takarékos lett...

Ő, aki azelőtt ki nem mozdult volna ősi kastélyából - egy váratlan levél vétele után nagy felindulások között azonnal elutazott. Azóta minden ősszel és tavasszal, néha egy évben többször is, Mátyás kíséretében hosszabb időre távol van, de senki se tudhatja, hová és miért, mert az öreg Mátyásból ugyan emberfia ki nem csal egy szót se...

Midőn a szokott útrakelés ideje közeledett, sokat tanácskozott a tiszttartóval. Még évekkel ezelőtt e tanácskozásoknak néhány szavát sikerült ellesnem! Ekkor hallottam először, hogy valami fiút és sötét családi tragédiát emlegetnek.

- «A fiú hároméves volt, midőn gondjaim alá vettem» - hallatszott Balázs uraságunk hangja.

- «És nagyságod évenként kétszer, néha többször is meglátogatta» - felelte rá a képmutató tiszttartó.

- «Úgy van! Bár jó helyen van gondozásban, mégsem hagyhatom tovább ott! Akármilyen messze van szülőhelyétől, mégis ráismerhet valaki - és elárulhatják a nevére és családjára nehezedező szörnyű titkot. Ennek pedig mindaddig nem szabad megtörténnie, míg csak huszonkétéves nem lesz. Ekkor már férfi lesz és meg tud küzdeni a rá váró feladattal.»

A tiszttartónak feleletét nem hallhattam, de uraságunk hangosabban folytatta:

- «Igazad van, öreg barátom! Kastélyom az ország másik végére esik a fiú szülőhelyétől. Jó messze lesz tehát! Felfedezéstől, mende-mondától nem kell félnünk. Én nem megyek sehová, hozzánk pedig elvéte is alig jön vendég, de ha jönne is, oly titokban, óvatosan végeztem mindent, hogy senkise akadhat nyomába. Születését és igényeit biztosító okiratait a végzetes titok leírásával együtt, az egyedül csak általam ismert rejtekbe zártam. E rejtek ajtaja tehát nem nyílik meg huszonkétéves kora előtt... Elemér nyolcéves múlt. Korához képest túlságosan ki van nemcsak testileg, hanem szellemileg is fejlődve. Éles ítélőtehetségével és megfigyelőképességével nem egyszer csodálatra ragadt. Nevelőszülei egy idő óta folyton azt írják, hogy valódi neve, származása és szülői után tudakozódik és zaklatja őket. El sem tudom képzelni, hogy jött rá, ki mondta meg neki, hogy a Véghvári Elemér név nem igazi neve. E nevet én adtam neki, s rajtam kívül senkise tudja... Ez nagy baj. De most ezzel ne vesződjünk. Elemért ide kell hoznunk, hol mindenki árvának és az én fogadott fiamnak fogja tartani, -

ezzel aztán minden titkolódzás megszűnik. Egyébként régi szándékom volt amúgy is, hogy őseim drága és nagyrabecsült nevét e gyermekekre ruházzam. Összes javaimnak egyedüli örökösévé akarom tenni, miután saját fiamként szeretem.»

Öméltósága, aki eddig lélegzetvisszafojtva hallgatta a beszédet, mintha kígyó csipte volna meg, felszisszent.

- Tehát mégis igaz? - mormogta elfojtott haraggal.

A volt nevelő élénken intett:

- Saját füleimmel hallottam... és minden úgy történt, ahogy urunk elhatározta. Az aratás után hazahozta a fiút s vele együtt Vitál atyát, a nevelőt. Már három éve, hogy a szilaj, rakoncátlan fiú a háznál van és ha nem is mondta volna, minden tetteiből kilátszott, hogy nagyságos urunk saját véreként szereti és a csillagokat leszedné érte az égről... Bizony, méltóságos uram, igen nagy baj, hogy az a gondolat előbb nem ötlött eszébe, ami most fiával idehozta. Ha ezt évekkkel ezelőtt megtette volna, ma talán másképp állnának a dolgok. Akkor tán nem vette volna házához ezt az idegen kakukfiút, nem tenné javainak és nevének egyedüli örökösévé. Különben ki tudja? Lehet, tán akkor is megtette volna, mert annyi bizonyos, hogy ezt a tromfot méltóságod ellenére játszotta ki! - mondta Tarafás uram bizalmas hangon.

- No majd mi is visszatromfoljuk! - felelte öméltósága fagyosan. - Hanem most azt mondja meg, tett-e bátyám a fiú javára törvényes végrendeletet?

- Itt a kastélyban nem és tán másutt sem! Az ilyesminek híre menne! - válaszolta egész határozottan.

A kamarás úr elégedetten bólintott.

- Akkor még nincsen veszve semmi! - kiáltott élénken. - De lódobogást hallok! Bizonyára bátyám érkezett meg! - A behangzó patkócsattogásra az ablakhoz sietett.

Közben felkelt a holdvilág és nappali fénnel árasztotta el a kastély udvarára léptető két lovas alakját.

- Jól bírja magát az öreg, pedig nálam vagy tizenöt évvel idősebb! De lám, valóban jól sejtettem! Az a fiú az erdőben csakugyan az ő fogadott fia volt... - mondta visszafordulva és sietve csengetett Vencelnek, hogy fiát azonnal hívja ide.

- Még sok mondanivalóm lesz, Tarafás uram! - súgta oda félhangon, midőn ez nagy hajlongások és kézdörzsölgetések között kifelé hátrált. Majd belépő fia kezét megragadva, csipkés sapkája után nyúlt:

- Gyerünk, fiam, Balázs bátyád elé....

II. FEJEZET. A BÁRÁNYBŐRBE ÖLTÖZÖTT FARKAS.

A hajnal rózsaszínű derengése mosolygott be az íves ablakokon, midőn a kamarás úr befejezte titkárának szóló levelét. Még egyszer figyelmesen végigolvasta, nem feledett-e ki belőle valamit.

«...Mindenekelőtt kövess el mindent, - írta, - hogy hitelezőim egy ideig még békében maradjanak. Igérv meg nekik mindent, adj meg, amit kérnek, bármilyen kamat legyen is. Különösen annak a vérszopó, uzsorás gazembernek, Tulpenbauernak, vedd ígéretét, hogy egy-két hónapig nem mozdul és ama bizonyos aláírásokkal ellátott váltókat pénzesládája rejtékében fogja őrizni.»

E mondatnál öméltósága kissé izgatottan simogatta homlokát.

«...A hivatalos kasszában lévő hiányokat illetőleg - olvasta tovább - bízom tapasztalt ügyességében, hogy egy ideig még el tudod úgy palástolni, amint megbeszéltük. Csak Tulpenbauert igyekezz mindenáron türelemre bírni. Ez a fő! Levelem vétele után menj el, kedves Ulrik azonnal a vén gazemberhez, mert ha e veszedelmes váltókat az aláíróknak bemutatják, mi menthetetlenül veszve vagyunk, mert azonnal elrendelik a hivatalos kasszavizsgálatot.

Ámbár úgy beszéltek meg a dolgot, hogy megérkezésem után azonnal bátyámhoz fordulok, hogy segítsen ki egy megfelelő summával, erről azonban egy időre le kellett tennem, hogy bizalmát és szeretetét megnyerhessem. Várakoznom kell segítő és megmentő szövetségemre: a jó alkalomra, mely most se hagyott cserben, miután bátyám távollétében megbecsülhetetlen segítő és szövetségest nyertünk volt nevelőm és házitanító, Tarafás Bence személyében.

E derék férfiúval a következő beszélgetést folytattuk, mely, minden magyarázat helyett, téged is tájékozni fog az itteni viszonyokról...»

Öméltósága itt újra bemártotta a tollat. Ámbár szóról szóra igyekezett visszaadni Tarafás urammal folytatott beszélgetését, úgy látszik, itt-ott mégis kihagyhatott valamit, mert gyors kézzel, hosszú közbeszúrásokkal pótolta a kifeledt részeket. Azután tovább olvasott:

«Bátyám késő este érkezett haza és én szerető testvérként fiammal azonnal elébe siettem a folyosóra.

Tárt karokkal siettem feléje, mire arca jéghideg, büszke kifejezést öltött és jobbát tiltakozva nyújtotta felém.

- Egy lépést se tovább, nem ismerjük egymást! - kiáltotta metsző, fagyos hangon. De fiam elhalványodott arccal, mankóján feléje kopogott és remegő hangon szólalt meg:

- Ez nem lehet Balázs bácsi, akiről én annyi jót és nemeset hallottam! Bácsi, hát így fogadsz bennünket?...

Erre arcáról azonnal eltűnt a haragos kifejezés és fiamat melegen magához ölelte:

- Isten hozott benneteket! - szólt azután egészen más hangon és egy Rudolfra vetett jelentős pillantással nekem is kezét nyújtotta.

Pillantása persze azt jelentette, hogy ezt egyedül csak fiam kedvéért teszi. Mintha nekem nem lenne mindegy. A fő az, hogy célomat elérjem! Szegény Balázs! Teljes életében együgyű, érzélgő bolond volt, azért soha ki nem állhattam. Hanem, Ulrik barátom, fiamat jó volt el-

hozni! Nélküle hajótörést szenvedett volna minden számításunk, míg így reményeink már a legelső estén szépen virágzásnak indultak.

Amint az ebédlőbe értünk, Balázs még egyszer karjaiba szorította fiamat és hosszasan nézte a gyertyák világánál.

- Sok szépet és jót hallottam rólad, Rudolf s egészen így képzeltelek el, csak nem ilyen beteges színben! No de majd az itteni levegő helyrehoz, csak hogy akkor sokáig itt kell ám maradnod! - mondta Balázs megindult hangon.

- Egyes-egyedül Rudolf gyógyulása végett jöttünk. Ha egy-két évre fiadnak fogadod, itt hagyom, Balázs! - szóltam közbe.

- Igazán? Akarsz az én fiam lenni, Rudolf? Itt akarsz maradni ebben az unalmas kastélyban, vén medve nagybátyád mellett? - kérdezte Balázs úr.

- Hálás szívvel és örömmel! Ameddig akarod, itt maradok, mert szeretetedet ki akarom érdemelni. Tanulni itt is lehet! - felelte rá fiam.

- No, akkor tüstént ismerkedjete meg és legyetek jóbarátok az én fogadott és nevelt fiammal: Véghvári Elemérrel! - folytatta az én apai érzelmekkel büszkélkedő kedves bátyám és a hátamögött álló fiút Rudolf karjaiba tolta.

- Mi már ismerjük és szeretjük egymást! - fecsegett az én máskor oly szótalan fiam. Mintha kicserélték volna. Meg szerettem volna tapsolni, oly melegen összeölegette új barátját.

Megvallom néked, Ulrik, hogy egy percre szinte visszariasztottak ennek a hitvány tacsónak a szemei.

Heves szeretettel és ujjongó örömmel ugrott a fiam nyakába:

- Már az erdőben is sejtettem, mintha valami súgta volna, hogy jóbarátok leszünk! - kiáltotta és ekkor egészen gyermek volt. De midőn én legbarátságosabb mosolyommal nyújtottam neki jobbomat, olyan gyanakodó s fürkésző tekintettel meresztette rám villogó fekete szemeit, mintha lelkembe látott volna - és e pillantás egy férfi kihívó, bátor pillantása volt...

Balázs csodálkozó kérdésére én dicsérő szavakkal elmondtam, hogy az erdőben találkoztunk, ahol ő segítette ki megrekedt hintónkat.

- Te ezt nekem nem is említetted, Elemér? - szólt Balázs szemrehányó pillantással.

- Hisz nem tudtam, kicsodák! - felelte a fiú pirosra gyúlt arccal.

- Azért nem szóltál, úgy-e, hogy meg ne dicsérjelek? Jól van, fiam, de a szerénységet se szabad túlságba vinni.

A kastély lelkésze és Elemér nevelője szintén bejött a vacsorához és hogy teljes legyen az ismerkedés, házunk vén szolgája, Mátyás megkezdte a felszolgálást.

Míg a vacsorát fogyasztottuk, addig én tisztába jöttem egynémely dologgal...

Az én kedves Balázs bátyámat már ismered! Rajongó bolond, akinek a legósőbb fogalmai vannak a jellem, hazafiság, a név becsülete s más efféle korunkba nem illő, idejét múlt agyrémekről.

Pater Vitál, a nevelő nagyon tudós ember lehet, de bátyámnak második kiadása, ámbár jámbor könyvmoly létére, szemeinek némelykor nagyon is áthatóan éles és fürkésző pillantása van. De azért mégsem kell annyira félni tőle, mint Tarafás uram gyűlölködésében állította.

Azt azonban, amiket erről a tizennégyéves tacsónak látszó fiúról mondott, mindenben aláírom... Annyi szent, hogy tettetni, alakoskodni nem tud. Tekintetéből nyíltan kiolvasom ellen-szenvét és bizalmatlanságát. De én már egy igen furfangos tervecskét forgatok a fejemben, amivel, azt hiszem, horogra keríthetjük...

Most jön a negyedik személy, akit eddig se te, se én nem ismertünk, az én Rudolf fiam. Otthon harapófogóval kellett kiszedni minden szavát, itt: fecseg, mint a szarka és már az első este mindenkinek a szeretetét megnyerte. Most bánom csak, hogy nem magam neveltem, hanem idegenekre bízam. Azok az átkozott nevelők annyira teletömték mindenféle erkölcsi együgyűségekkel, hogy noha félénk, engedékeny természetű, egész úton mégis ellenkezni mert velem. Majd megevett a méreg, mikor köpönyeget kellett fordítanom és erkölcsöt prédikálnom. Még szerencse, hogy el tudtam altatni a gyanúját és most azon a ponton állok, hogy saját fiamtól kell legjobban óvakodnom, nehogy kártyáimba lásson és megsejtse, hogy az én kezem intézi a dolgokat...

A vacsora végeztével az történt, amit sejtettem.

Midőn magunkra maradtunk Balázssal, egyszerre eltűnt arcáról a vidám szívélyesség. Fagyos, visszautasító lett velem szemben s nem hittem volna, hogy az én együgyű, elparasztosodott bátyám olyan metsző gúnnyal tud vagdalkozni:

- No, most megvallhatod, miért jöttél! Nyakig úszol az adósságban és egy jó csomó pénz kellene, úgy-e? Hanem erre hiába vársz! Jobb helyre is tudom tenni, mint a te pazarlásaidat fizetni...

Hosszú lenne egészen éjfélig tartó vitatkozásunkat és az ő szenvedélyes szemrehányásait s fenyegetődzéseit leírni. Megtapsoltad volna tehetségemet, ha láttad volna, milyen türelmes megbánással fogadta a királyi tanácsos és kamarás öccs az idősebb bátya, a paraszt, korholásait s jó útra térítő prédikálását. Szántam-bántam büneimet, javulást ígértem, mert hát mit nem tesz az ember, ha torkán van a kés. A dolog vége az lett, hogy fiam kedvéért még egyszer, de utoljára megbocsátott.

- A gyerekeknek sejtieniök se szabad a mi vitánkat és hogy te engem a végletekig elkeserítettél! - mondta mély megindulással, midőn szobáinkba távoztunk...

Magad is beláthatod tehát, hogy egyelőre szó sem lehet a pénzkérdésről, hanem várni kell a jó alkalmat. Egészen nem fog megbocsátani soha, hanem azért kifizeti adósságaimat a fiam miatt. Miután efelől biztos vagyok, türelmesen kell várnom, míg ő maga hozakodik elő ezzel...»

Eddig tartott a levél fontosabb része. Őméltósága elégedett mosollyal pecsételte le és titkárnak: Eckhardt Ulriknak címezte az udvari kancelláriában. Azután eloltotta a csonkig égett viaszgyertyákat és vetkőzni kezdett, hogy reggelig még néhány órát pihenessen.

Mély álmából azonban csakhamar felriasztotta a reggelire hívó harang kondulása. Szeretett volna ugyan még egy kicsit pihenni, de még a régi időkből tudta, hogy bátyja mily sokat tart a rendre és pontosságra.

Becsöngette tehát Vencelt és álmosan, ásítózva fogott az öltözködéshez.

- Az úrfiak a kertre néző szobában vannak. Ott van reggelire terítve! - újságolta a lábujj-hegyen ide-oda csoszogó Vencel.

Őméltósága egy ablakmelletti karosszékre ereszkedett, azután átengedte magát pótolhatatlan Vencelje műértő kezeinek.

E pillanatban a kastély ura, Sághvári Balázs, jelent meg a reggeliző szobában és jókedvűen köszöntötte a fiúkat. Hatalmas termetét csipőig érő sötét cseresznyeszín prêmes kurta dolmány s ugyanilyen színű magyar nadrág fedte.

Sűrű fehér haját hátrafelé simítva hordta, de nem copfba fonva, hanem magyarosan, egyik fülétől a másikig görbe fésűvel leszorítva, mely viselet még nyíltabb s jóindulatúbb kifejezést kölcsönzött amúgy is nemes, ősmagyar vonású arcának.

A kamarás úr bosszúsan szorította össze ajkait.

- Ugyancsak jól bírja magát az öreg, pedig közel jár a hetvenhez! Várhatok, míg kibőjtölöm! - Mialatt Vencel a füleit takaró hármassal vaklikat sütögette és egész hajporfelleget szórt a fejére, mindenféle gondolatok forogtak agyában.

- Mit szólnál hozzá, Vencel, ha engem is olyan kuruc adjusztirungban látnál, mint bátyámat? - kérdezte leereszkedő tréfával, midőn komornyikja a copf végét másliba kötötte.

- Jesszasz! Ilyen barbár szokást magára venne? Magasságod Bécsben mindig az első divatot követte! - merészkedett megjegyezni Vencel.

- Hja, barátom, más szél, más köpönyeg! Ha farkasok közt vagy, azokkal kell ordítanod! - jegyezte meg öméltsága bölcselkedő hangon s öltözködését befejezve, lement a reggelizőbe. Mindenkit a legnyájasabb szavakkal és mézes mosollyal üdvözölt, beillatosított kezét tüntető szívélyességgel nyujtotta Elemér felé.

- Jó reggelt, kedves kis rokon! Most látom csak, milyen vonzó külsőd van! Valóságos dalia vagy máris!

Eközben félresandítva leste, szavai milyen hatást tesznek? Bátyja tekintete jólesőleg megvillant. Elemér azonban csak olyan visszautasító, hideg daccal fogadta, mint tegnap...

- Ide ülök melléd, kis barátom! Megengeded, kedves Balázs? Bővebben meg akarok veled ismerkedni s velem is oly jóbarátságot kell kötnöd, mint Rudolffal! - szólt és még szívélyesebben mosolygott rá.

- Ez a fiú csakugyan nem tud színlelni! Nyíltan kimutatja, hogy ellenségének tart - gondolta magában, miközben kellemes meglepetéssel vette észre, hogy gyönyörű ó-sèvreszi porcellánban illatos kávét hoz be az öreg Mátyás.

Már előre borzongott attól, hogy neki is bátyja reggelijében kell részt venni, aki becsületes jó magyar szokás szerint egy kis kupa fűszeres meleg bort, hideg sültet és paprikás szalonnát reggelizett és e reggelit a két fiú is megosztotta vele...

- Ördögös fickó! Akarva se tudna jobban kedvében járni az öregnek! - gondolta, félszemével fiára tekintgetve, aki Elemérral együtt mindenféle apró szolgálatokkal és figyelmességekkel kedveskedett bátyjának.

A reggeli vége felé már messziről alázatosan köszöngetve, Cseresznyés uram közeledett...

- Ó, a mi régi hűséges Cseresznyésünk! - üdvözölte öméltsága olyan szívélyességgel, hogy a derék, egyszerű férfiú el se merte hinni, hogy ez neki szól.

Balázs úr reggelivel kínálta, de a tisztartó alássan megköszönte. Ő már régen túl van rajta és csak azt jött jelenteni, hogy a park végében álló vár toronyboltozata az éjjel leszakadt. Ő ugyan már intézkedett, hogy tüstént hozzáfogjanak a takarításhoz, de egyebekben a további parancsokat várja...

- Miféle vár az? - kérdezte Rudolf.

- Igaz, te még nem láttad! - felelte Elemér. - Ez a Ságheváriak ősi fészke s annyi érdekes monda és történelmi emlék fűződik mohos bástyáihoz, hogy féltékeny gonddal őrizzük, tatarozgatjuk az idő viszontagságai ellen... Sághevári Huba nem egyszer verte el a tatárokat falai alól és üldözött Béla királyunk három napig pihent vendégszerető fedele alatt. Sághevári Aba pedig a parasztlázadás idején négy napig rejtőzködött a tövében viruló vén gesztenyefa védő lombjai között és annak gyümölcseiből táplálkozott...

- Milyen szép és érdekes mindez!

Most megszólalt Cseresznyés uram:

- Az úrfi számára is volna valami üzenetem. Az erdőkerülő Pistája kora hajnalban azzal a hírral állított be, hogy ráakadt a borztanyára. Amikor tetszik, ki lehet ásni és meglesz a kívánt borztarisznya.

Elemér kitörő örömmel ugrott a tisztartó nyakába.

- Te is velünk jössz, Rudolf! Mert ilyet még nem láttál. Majd befogom kis kocsimba a ponnikat és kiviszlek. Üzenje ki, Cseresznyés apó, hogy holnap... Most pedig, mivel úgyis oda igyekeznek, elkísérjük a várhoz! Támaszkodjál a karomra, Rudolf!

- Bravó! Valóságos katonavér buzog e fiúban! Nem csodálnám, ha annak készülnél! - kiáltott fel öméltósága jól színlelt elragadtatással.

- Hiszen az akarok lenni! - felelte rá Elemér határozottan.

- Menjetek csak, kedveseim! - mondta a kamarás úr nyájasan integetve, midőn fia Elemér karjába kapaszkodott.

- Megcsaltak! Mégsem lehet oly rossz, amilyenek mondták. Vagy talán a szülői ház emlékei a jó és igaz érzelmeit kezdik ébresztgetni szívében! - gondolta Balázs úr testvéri örömmel.

- Te, Balázs, már csak bevallom, nevelt fiad valóságos boszorkánymester! Az első rohamra mindjárt bevette a szívemet. Olyan szép, derék, olyan megnyerő a viselkedése, hogy máris fiamként szeretem!

És e perctől fogva nem múlt el egyetlen nap se, hogy azonnal heves védelmébe ne vette volna, ha Elemér valaki részéről intésben vagy megrovásban részesült.

Természetesen emiatt nap-nap után tüzes vitái voltak ebéd és vacsora után páter Vitállal, aki a dorgatóriumot éppoly nélkülözhetetlennek tartotta, mint a mindennapi kenyeret.

- Méltóságodat gyengéd érzelmei elragadják, - mondta egy ízben a lelkész szokott szelídségével - csak a saját engedelmes, hajlékony természetű fiáról vesz példát. Elemér szintén a legjobb fiú, de heves, lobbanékony és akaratos természetét mérsékelni, zabolázni kell....

- Mély érzésű, tisztelendő atyám, mély érzésű!

- Nem tagadom, hogy az, de mégis amelletts maradok, amit mondtam! Nemcsak a dorgálás, hanem még a pálca is nélkülözhetetlen kelléke a nevelésnek, ott ahol kell... és Elemért is bizony párszor jól végig raktam, mikor akaratos önfejűségében nem akart a jó szóra hallgatni.

Öméltósága méltatlankodva ugrott fel helyéről.

- Micsoda? Ezt az okos, mélyérsésű fiút megverni! Bocsásson meg, tisztelendő atyám, de ez hallatlan valami! És te tőröd ezt, Balázs! - kiáltott szörnyűlködve.

- De méltóságos kamarás úr! - mentegette magát ijedtében dadogva a jámbor tisztelendő, mintha csakugyan valami rosszat cselekedett volna.

Sághevári Balázs nevetett.

- Bizony Isten, jobban szeretted Elemért, mint én, aki csecsemőkora óta neveltem. Vigyázz magadra, Ottó, mert ha elcsábítod tőlem, cserébe elveszem a fiadat. Rudolf máris nagyon a szívemhez van növe! - mondta tréfásan.

A kamarás úr mosolyogva mutogatta jól ápolt fogait, magában pedig elégedetten nevetett, hogy ilyen ügyesen rendezte a vitát. Egyik célját már elérte: fia megszerettette magát bátyjával... most már tehát csak a saját helyzetét kell megerősítenie, hogy bátyja eljátszott bizalmát és szeretetét ismét visszanyerje és e megerősödött állásból gyanú nélkül kezdhessen cselszövényeihez...

Apró ravaszkodások és képmutatás által ezt a célját is hamarabb elérte, mintsem hinni merte volna...

Tarafástól már az első napon megtudta, hogy a rá árulkodó bécsi kémet Rube Johannesnek hívják.

Egy pillanat alatt készen volt tervével és egyszer, mikor valami részeg szolgáról folyt a szó, ügyes fordulattal így kezdett beszélni:

- Furcsa esetem volt évekkel ezelőtt nekem is egy részeg fickóval! Vencel komornyikom elhalt feleségének egyik testvérhúga faképnél hagyta a részeges urát, aki mindenképpen vissza szeretne volna csalogatni. De a szegény asszonynak elég volt a kínzásból és ütlegekből, tehát nem hajlott a szavára. Ekkor fenyegetni kezdte, sőt egy ízben késsel támadt reá.

A szegény asszony kétségbeesve borult lábaim elé és pártfogásomat kérte, mire én e durvaságokon fellázadva, azonnal a rendőrfőnökhöz siettem és bár a részeges ipse maga is titkos rendőrügynök volt, pár hétre mégis a hüvösre tették Rube Johannes uramat...

Balázs úr és a tisztelendő e névre meglepetten néztek össze.

- Most jön a java! - folytatta tovább könnyed mosollyal. - Midőn kieresztették, első dolga volt újra leinni magát és bolond, részeg fővel lakásomra tört, amiért feleségét pártfogásomba vettem; e tréfája azonban félesztendei börtönbe került. Ez aztán annyira megjuhászította ökelmét, hogy többé se nálam, se feleségénél nem alkalmatlankodott.

Vitál atya egyetértő tekintetet vetett a kastély urával, mintha ezt akarná mondani:

- Nem mondtam? Az az árulkodás bosszú műve volt! Azt a sok rosszat és elvetemültséget csak bosszúból találta ki az a gazember! - Balázs néma bocsánatkéréssel nyujtotta jobbját öccse felé.

Öméltósága remekül játszotta a meglepettet, magában pedig jót nevetett mind a kettőn. Midőn lementek, minden lépésnél, mintha saját földjén járna, büszkén és diadalmasan dobbantott a lábával a talajra.

Most már elérkezettnek látta az időt, erősnek érezte magát cselszövényei megkezdésére...

III. FEJEZET. A BUJTOGATÓ.

Öméltósága tetőtől talpig vidékies ruhába öltözve, a tükör előtt állott és szerepét tanuló színészként előre-hátra illegette magát, azután nagyot kacagott:

- Mit szólnának barátaim, ha ebben a maskarádéban megpillantanának, - mormogta. A kalpagforma föveget is fejébe nyomta és elhagyta a szobát.

Egyenesen a parkba ment, hogy szép új ruháját mindenkinek bemutassa. A mindenféle mesterséges alakra nyírt bokrok közt eltévesztette az utat és ide-oda járkáltában egyszerre csak Elemér és a tisztartó hangja ütötte meg füleit. A régi várkastélytól vezető ösvényen közlegettek és egészen el voltak merülve a beszélgetésbe.

Amilyen bosszús volt az előbb, annyira áldotta most magában a véletlent, mely errefelé vezette. Gyorsan átlépte a keresztező mellékutat, egy sátorozó páva alakjára nyírt taxusbokor mögé rejtőzködött, ahonnan nemcsak minden szót hallott, hanem a beszélgetők arcvonásait is láthatta.

- Cseresznyés apó nem akar nékem felelni! De hát miért nem akar? - kérdezte Elemér neheztelő hangon.

- Mert a gyanusítás nem szokásom! Azután a kamarás úr öméltósága a mi urunk testvére és vendége! - felelt tartózkodóan az egyeneslelkű, becsületes tisztartó.

- De én bizonyosan tudom, hogy Cseresznyés apó magában igazat ad nekem! Gyanakodik reá, cselszövőnek, álnoknak tartja s épp úgy fél, mint én, hogy csak megrontásunkra jött a kastélyba! - folytatta Elemér határozott hangon.

- Én ezt egy szóval sem mondtam senkinek!

- Az igaz! De azt hiszi, hogy én nem tudok a kegyelmed nyílt, őszinte arcvonásaiban olvasni?

- Hazudni nem tudok! - felelte a tisztartó erőltetetten, - de Elemér úrfi rosszul teszi, hogy az öreg Mátyásra hallgat. Az mindig ellensége volt a méltóságos úrnak!

- Tudom! Éppen azért, mert ismeri. Balázs bátyámért ellenben életét áldozná... Ne bántsa hát, Cseresznyés apó, a mi hűséges öreg Mátyásunkat! - felelte Elemér tüzesen.

- Én nem bántom! Csak az igazat mondom! Az ellenszenv gyakran vakká és igazságtalanná teszi az embert! Éppen az úrfinak nincs oka ellenségeskedni, mert a méltóságos kamarás saját fiaként, sőt talán még jobban szereti! - szólt megrovó hangon.

- Ezt mondja Vitál atya és Balázs bácsi is! De nekem nem kell az ő szeretete, - válaszolta dacosan. - Ez is csak komédia! Ő tudja miért! De én kiolvasom sötét, álnok tekintetéből, hogy e tettetett szeretet alatt gyűlölség lappang! Bármit mondjanak is, engem elveszítene egy kanál vízben...

- Igazsága van az úrfinak! - szólalt meg egy harmadik hang egyszerre mögöttük és a bokrok közül az öreg Mátyás lépett elő nagy komoran.

- Ugyan, ne lovalja még kend is az úrfit! - mordult rá Cseresznyés bosszúsan.

Az öreg cseléd komolyan csóválta fejét.

- Én nem lovalom, de olyan vagyok, mint a jó kutya. Nem látom, nem tudom, csak sejtem, érzem a veszedelmet. Azt kérdezem, ha jóban töri a fejét, mit suttognak, mit trafikálnak együtt a volt nevelő urammal titkon, éjszaka idején?

A méltóságos úr e váratlan felfedezésre oly gyors mozdulatot tett, hogy majd elárulták a bokor zörgő levelei.

- Hát Tarafás urammal trafikálnak éjszakánként? - kérdezte hevesen a tisztartó, egyszerre kiesve tartózkodó modorából.

- Bizony azzal! Annak pedig jól ismerjük a természetét! Aki vele suttog, az jobban nem töri a fejét.

Cseresznyés uram elgondolkozva csóválta a fejét.

- Én nem kívánom senki kárát, nem is szoktam ártani senkinek, hanem már többször kértem nagyságos urunkat, távolítsa el a kastélyból a volt nevelőt. Adjon neki nyugdíjat és lakást a faluban, csak ne tűrje maga mellett, - de hát hiába! Nem viszi rá áldott jó szíve. Pedig már mennyi alattomos gonoszságot művelt ez az ember!

- S még többet is fog művelni, mert most már szövetségese is van! - vágott közbe Elemér haragosan.

- Nem hinném! - felelte a tisztartó. - Majd a sarkában leszünk ökelmének! Az úrfinak pedig csak azt tanácsolnám, viselje magát nyugodtan és engedelmesen...

- Ezt a tanácsot nem vártam Cseresznyés apótól! - fortyant fel indulatosan Elemér.

- Mást pedig nem várhatott tőlem! Sokkal jobban szeretem uramat, semhogy haragot, visszavonást szítsak öccse ellen a hátamögött...

- Bármit beszéljen is, ez az ember nem jó szándékkal jött ide! - makacskodott Elemér.

- Azt csak Isten tudja, ki a szívekbe és vesékbe lát! De hát kérdem, mitől tart az úrfi? Mi ártalmára lehetne öméltósága a bátyjának?

- Ez az, amit nem tudok! Ennek kellene a nyomára jönni!

Cseresznyés uram csendesen mosolygott.

- Én máris a nyomában vagyok! Öméltósága minden vagyonát elverte és nyakig úszik az adósságokban. Bizonyára jó csomó pénzre van szüksége megint. És csak a jó alkalmat várja, hogy kérésével előrukkolhasson s egyetlen fiát is tán szószólóul hozta el magával...

Öméltósága a leshelyen bosszúsan harapott ajkaiba. Roppantul bántotta a büszkeségét, hogy ez az együgyűnek tartott tisztartó így belelát kártyáiba. Ettől a perctől fogva még engesztelhetlenebb gyűlöletet érzett iránta.

- Nincs igaza, Cseresznyés apó! Rudolfnál tisztább, nemesebb lelkű fiú nincs a világon! Ő nem részese apja terveinek, tudomása sincs semmiről. Inkább meghalna, semhogy valami alattomos tettet elkövessen. Erről mindjárt az első napon meggyőződtem! - kiáltotta Elemér hevesen.

- Hiszen nem vádképpen mondtam! Isten látja lelkemet, szívem mélyéből vonzódok ahhoz a szelíd, bánatos arcú fiúhoz, mert látom, hogy uraságunkhoz tiszta szívéből ragaszkodik.

- Atyját pedig nem szereti. Fél és irtózik tőle! Ez az, ami a szíven rágódik, ez teszi szomorúvá és bánatossá! - szólt Elemér igaz részvétellel.

- Csakugyan? Megvallotta az úrfinak? - kérdezte a tisztartó meghatottan.

Elemér a fejét rázta.

- Sokkal zárkózottabb természetű! Bár engemet nagyon szeret, mégse szólt soha egyetlen tiszteletlen vagy gyanúsító szót se atyjáról... A multkor azonban, midőn a borz-ásánál megáztunk, meghűtötte magát és lázalmában beszélte ezt ki, midőn éppen ágyánál virrasztottam...

- Ez a kölyök lakosztályunkba furakodott! Jó, hogy eszébe nem jutott hallgatódzni! - gondolta ijedt dühvel öméltósága...

Elemér pedig a megkönnyebbülés sóhajával folytatta:

- Rettenetes érzés lehet, ha az ember apját nem tudja szeretni! Istenem, mennyire tudtam volna én édesapámat szeretni! Sokszor el-elgondolkoztam én már ezen, Cseresznyés apó!

- Pedig verje ki az efféle gondolatokat a fejéből! - szakította félbe sebesen.

- De nem lehet ám! Egyik gondolat szüli a másikat! Lássá csak, ezt magának már sokszor megvallottam, engemet az tett oly korán töprengővé és gondolkozóvá, hogy nem voltak szüleim. Míg más gyermek játszott, én mindig ezen gondolkodtam. Nem ismertem őket, még a nevüket sem tudom. Más árvagyermek legalább nevét, származását tudja, én előttem pedig ezt mind titok leple födi... - Hangjából rejtett panasz és fájdalom érzett ki.

- Ne beszéljünk erről, drága úrfi! - kérte majdnem könyörgő hangon, Elemér azonban hevesen rázta a fejét.

- Mindig ezt mondják! Mikor tudom hát meg igaz nevemet és a származásomat fedő titkot? Micsoda sötét titoknak kell annak lenni, amit ily féltékeny gonddal őriznek? Életemet adnám cserébe, hogy megtudhassam! - tört ki elkeseredetten.

- Megint heveskedik az úrfi? Pedig megfogadta urunknak, hogy nem fog utána kutatni és kérdezősködni! A férfinak szavát kell tartani. Hátha meghallotta volna valaki! - szólott az öreg Cseresznyés szelíd szemrehányással.

Elemér lesütötte tüzesen villogó szemeit:

- Igaza van! - sóhajtott megadással. - Fogadást tetetett velem, hogy húszéves koromig nem igyekszem a titkot megtudni... Balázs bátyám akkor könnyekig megindult és fejemre tette kezeit, majd így szólt:

«Húszéves korodban te már érett férfi leszel! Akkor meg fogsz tudni mindent, hogy megfelelj a rád váró feladatnak.»... Hanem az még soká lesz!

E pillanatban recsegő trombitaszó harsant meg a kastély előtt és mindjárt rá felhangzott a falubeli gyermekek csúfolódó sivalkodása. Éktelen lármával kiabálták: «Elmaradt az úr a lóról!» «Elmaradt az úr a lóról!»

- Egy futár érkezik! - kiáltott Mátyás.

- Vajjon kihez? Balázs bácsihoz? - sietett előre Elemér.

Midőn már valamennyien eltávoztak, a kamarás úr is visszaindult a kastély felé:

- Óvatosabbnak kell lennem! Ez a tacsó sokkal veszélyesebb, mint hittem. De most nézzük meg, mit hozott a futár?

Lépteit meggyorsítva, épp akkor ért az udvar felőli előcsarnokba, amikor a lovas bevágott a kapun.

Ez a lovas hírnök az akkori időkben nevezetes személy volt, akinek csudájára minden ember kiszaladt a kapu elé, ha nehéz lován, recsegő trombitaszóval az utcán végigvágott.

Vörös frakkot, fehér szarvasbőr nadrágot, térdenfélül érő csizmákat viselt. Pofoncsapott karimájú kalapján egy fehér és egy vörös structoll lengedezett.

Ez egyenruha láttára minden postamester köteles volt azonnal váltott lovat adni neki. Mikor pedig felharsant az «elmaradt az úr a lóról»-nak csúfolt trombitálása, minden szemközt jövő tartozott neki kitérni az útból, mert csak gazdag és hatalmas emberek tehetik, hogy egy-egy

levél vagy üzenet kedvéért ilyen vörösfrakkos embert lóra szólítva, addig ültetik egyik pihent lóról a másikra éjjel-nappal, míg csak rendeltetése helyére nem érkezik.

A futár a bécsi-pozsonyi vonalról jött és Balázs úrnak, meg öméltóságának hozott leveleket.

Balázs úr mindjárt felbontotta a magáét:

- A főrendek rendkívüli ülést tartanak. Be kell mennem Pozsonyba! - mondta.

Másnap kora hajnalban, midőn indulni készült, lovásza két megnyergelt paripát vezetett a csarnok elé.

- Hát a másik ki részére lesz? - kérdezte csodálkozva.

- Bocsáss meg, édes bátyám, de a reggelek oly szépek, hogy engem sétára csábítanak! Ha megengeded, elkísérlek - szólalt meg mögötte a kamarás úr, aki épp akkor lépett ki az ajtón.

- Derék! Gyerünk hát! - kiáltotta és fiatalos könnyedséggel pattant nyugtalanul kapálódzó lova nyergébe.

A szénfekete, telivér állat, alig hogy gazdáját hátán érezte, szilajon szökel, ágaskodott.

- Csak lépésben, Tatár, lépésben! - csitította gazdája a tüzesvérű állat nyakát veregetve. A büszke paripa azonban csak kényszerítve engedelmeskedett, mert rohanni, vágatni szeretett volna a hosszú pihenés után.

- Balázs te, jó lenne, ha valami jámborabb természetű lovat választanál magadnak! Ez nagyon is akaratosnak és tüzesvérűnek látszik! - jegyezte meg öméltósága, látván, hogy Tatár még mindig ellenszegül a kantárnak.

- A hosszú pihenés okozza, különben szelíd, engedelmes természetű! Két éve járjuk már együtt a vidéket!... Hanem hát ne fecsegjék el az időt...

Könnyű ügetésben vágattak lefelé a magaslatot körülkígyózó szerpentin-úton és elérve a hársakkal szegett országutat, csakhamar egy gidres-gödrös, elhanyagolt mellékútra fordultak.

- Az ördögbe is, ez aztán szép! - mormogta Balázs úr kedvetlenül, midőn a fordulónál széttekintett. De hát hiába tömetem be, az első zápor megint csak elmossa, - magyarázta öccsének. - A kamarás gondterhelt arcot vágott, midőn a vízmosások- és omlásoktól összevissza szagatott meredek úton végig nézett.

- Miért választod ezt a nyaktörő utat?

- Mert két egész órával rövidebb a többinél! Te azonban jól tennéd, ha visszafordulnál, Ottó, mert bizony ez nem sétalovaglásra való út!

- Mindegy, egy darabon mégis elkísérlek, bátyám!

Jó darabot haladhattak, amikor öméltósága lassan-lassan visszaemlékezett, hogy suhanc éveiben ezen az úton járt rókalesre és szalonkázni, sőt valahol egy mély vízmosásos szakadéknak is kell lenni, melyen rozzant fahíd vezet keresztül.

Meg is kérdezte bátyjától, messze vannak-e még a szakadéktól? Azt a feleletet kapta, hogy háromnegyed óra múlva elérik.

Ez idő alatt csakugyan elérték a mély vízmosást, ahol öméltósága búcsúra nyujtotta a kezét.

- Tovább már nem kísérlek, bátyám! Mikor várhatunk vissza?

- Ha valami nem hátráltat, éjjélre!

- Isten áldjon! De éjszakának idején csak nem kockáztatod ezt az utat? - kiáltott ijedten...

- Nem először teszem! Tatár lábai biztosak! - felelte rá nyugodtan bátyja és útnak indult.

Őméltósága amíg csak láthatta, nem mozdult helyéről, midőn azonban az út kanyarulatai elfedték szemei elől, leszállott lováról és apróra megvizsgálta a keskeny, korhadozó hídnak minden porcikáját.

A kastélyban Vencel egy levélkével már várta.

Midőn elolvasta, arca kiderült s szemeiben kaján, alattomos öröm gyúlt ki.

- Ha Ulrik ügyesen veti horgát, bele fog harapni! De mit is beszélek! Cselszövésben, bujtogatásban nem akad neki párja... Az elvetett konkoly ki fog kelni, mi pedig tiszta búzát aratunk! - mormogta fogai között, azután hirtelen Vencelhez fordult:

- Hol van a fiam?

- A könyvtárteremben van, méltóságos úr!

A kamarás úr erre egyenesen odasietett.

- Jó, hogy itt talállok! A kancellártól futár érkezett. Egy fontos kérdés kidolgozásával bíztak meg. Ecélből több idézetre lenne szükségem Colbert és Hamilton munkáiból. Te mindkettő nyelvét jól érted, fordítsd le hát a kijelölteket, - mondta sebesen, miközben kikereste az óraláncán függő csecsebecsék közül a kis aranyírónt.

A Ságváriak könyvtárát akkoriban is megnézhetette akárki, mert egy egész óriási termet foglalt el, melynek felső részét egy körülfutó karzaton végig lehetett járni.

Mind drága bőrbe kötött könyvek voltak, a tudományok minden ágazata, a legtöbb élő és holt nemzet nyelvén képviselve volt. Pompás díszkiadások, fejedelmi könyvtárak számára való ritkaságok, nagybecsű kéziratok, incunábulumok, a láncsal lezárt óriási kötetektől kezdve a legfinomabb maroquin kötésig és mindez szépen rendezve, szembeötlő, gyönyörű osztályozással.

Ezért szeretett «a könyvmoly», mint Rudolfot Balázs úr tréfás kedveskedéssel elnevezte, annyira a teremben időzni. Ha egyszer ide vehette magát, még Elemér is csak nagynehezen tudta lecsalogatni és most is annyira el volt merülve az olvasásba, hogy atyja zajos belépésére valósággal megrázkódott.

- Természetesen mától fogva nékem is a legnagyobb visszavonultságra lesz szükségem, hogy eszméimet megérelve, művemem kidolgozhassam. Majd kikeresek a parkban valami csendes rejtekhelyet, a cselédségnek pedig meghagyom, hogy semmi szín alatt ne merjenek zavarni! - beszélt tovább nagy hangon, mialatt a lapokat forgatva, irónjával jegyeztetett... de amint véletlenül feltekintett, fiának kételkedést és visszatetszést kifejező tekintetével találkozott szemei.

Az apa és fiú közötti hideg, szeretetlen viszony ahelyett, hogy javult volna, napról-napra növekedett. Rudolf, ahol csak lehetett, ösztönszerűleg kerülte az apjával való találkozást, mert nem tudott részese lenni semmiféle alakoskodó játéknak és kétszínűségnek.

Őméltósága erre rendesen csak gúnyosan, fölényes mosollyal válaszolt, most azonban oly zord, fenyegető tekintet lövellt fiára, hogy az belesápadt:

- Nos? - kérdezte jéghideg, metsző hangon.

E pillanatban a faragott, címeres ajtószárnyat nagy robajjal felrántották.

- Tégedet csak itt kell keresni! Ugyan, mit bujod örökösen a könyveket! Erre akkor is ráérsz, ha megvénülsz! Gyere, Rudolf! - kiáltott vígan a betoppanó Elemér. Midőn azonban a kamarás urat megpillantotta, egyszerre kedvesegetten elhallgatott és erőltetett meghajlással, szó nélkül távozott.

Óméltósága gonosz pillantással nézett utána.

- Csak ezt akartam! Ahová most mégy, oda nem kell tanu - mormogta. - Azután fiának meghagyta, hogy az idézetekre szobájában várakozik és gyors léptekkel elhagyta a könyvtártermet.

Elemér ezalatt bosszúsán ballagott lefelé a lépcsőkön. Az előcsarnokba érve, szórakozottan pillantott a falu felé, a másik pillanatban azonban már érdeklődve figyelt, mert a hosszú utca csak úgy feketéllett az emberektől és lármás dobpuffogás, réztányér csengés, klarinét sivítás hallatszott a kastélyig.

- Mi történik a faluban? - kérdezte a cselédektől, de csak a lovászyerek tudta megmondani, hogy komédiások vannak ott betanított kutyákkal és majmokkal.

- Egy fekete komédiás veri a dobot és réztányért, a másik pedig egy csudaokos lovacskával produkálja magát.

- A lovacskát látnom kell! - kiáltott élénken és a másik pillanatban már, a rövidebb utat választva, sietett a falu felé.

Közel a komédiásokhoz egy finoman öltözött idegent látott az országút fái alatt fel-alá sétálgatni, aki látszólag annyira el volt merülve a gondolataiba, hogy mindaddig észre se vette, míg csak szemtől-szembe nem állottak egymással.

Amint azonban felpillantott, a bámulat és megdöbbenés kiáltásával hátrált visszafelé és a váratlan felindulástól e szavak röppentek el ajkairól:

- Ilyen hasonlóság lehetetlen! Lehetetlen! Ez az ő fia! Ennek kell az eltűnt fiúnak lenni!...

Elemért villámcsapásként érintették a hallottak és egész teste megremegett belé.

- Ismerte atyámat, szüleimet? - kérdezte elfúló, reszkető hangon. Szorongó lelkének minden vágya és aggodalma tekintetében égett.

Az idegen ezalatt szemmeláthatólag erőlködött, hogy leküzdje megindultságát:

- Nem csalódhatom! Nem! Ezek a szemek! E tekintet egészen az övé! A hang is, csakhogy fiatalabb csengésű! S ha még az a fekete anyajegy is a nyakán lenne...

Elemér elfojtott kiáltást hallatott és egyetlen rántással feltépte kihajtott elejű ingének magas gallérját:

- Az az anyajegy a nyakamon van! Beszéljen, beszéljen! - lihegte. Szörnyű izgalmában alig tudott szóhoz jutni.

- Mindenekelőtt nyugalom és hidegvér, - csillapította komoly hangon az idegen, aki ekkorra már egészen visszanyerte higgadtságát.

- Ki volt atyám? Kik voltak szüleim? - esengett Elemér.

- Ki volt? Hát mi a neve magának, fiatalember? - kérdezte bámulva az idegen.

- Véghvári Elemér!

Az idegen meglepetve csóválta fejét...

- Ez nem atyám neve? - kérdezte szorongva Elemér.

- Nem! - volt a határozott válasz, azután sebesen hozzátette:

- Ki nevelte föl? Kinek a kastélya ez itt?

- Ságvári Balázs volt nevelőatyám. Övé ez a kastély!

Az idegen újra az ijedtség és elszörnyedés hangjával hátrált.

- Micsoda, övé ez a kastély? Ságvári Balázsnál lakik? Ez az ember a nevelőapja! Most már értem! Ez a leghitelesebb bizonyíték! - kiáltott olyan szilaj felháborodással, hogy Elemér szinte szavát vesztette és csak rémülten meredt rá...

- Itthon van Ságvári Balázs? - kérdezte azután sürgető hangon az idegen.

- Nincs! Pozsonyba ment!

Az idegen megkönnyebbülten sóhajtott fel.

- Hála Istennek! Majd veszembe szaladtam én is! - dörögte, majd szörnyű komolysággal folytatta:

- Inasomat látom jönni a falu felől. Eltörött kocsim helyre van igazítva. Fiatalember, ígérje meg, hogy e találkozásról egy teremtett léleknek se szól! Különösen Ságvári Balázsnak nem szabad róla tudni.

- Nevelőatyámnak?

- Ne nevezze így - szakította félbe hevesen. - Éppen neki nem szabad tudni rólam...

- Ó, uram! Mindenre kérem, ami szent, ha ismerte szüleimet, mondja meg, kik voltak és mit jelentenek rejtélyes szavai? - esdekelt a fiú, fogadalmát, mindent feledve.

- Igérem, hogy mindent meg fog tudni, ha megigéri, hogy a bűnösök lakolni fognak! - szólott az idegen ünnepélyes hangon.

- A bűnösök! Hát bűn történt? - kiáltotta megrázkódva Elemér.

Az idegen idegesen felnevetett.

- Csak a bűnt szokták a titok leplébe burkolni... Mennél nagyobb a bűn, annál féltettebb a titok... De én tudom, hol kell keresni a bizonyítékokat és meg is fogom találni. Rövid idő múlva kezében lesznek a bizonyítékok, melyekből meg fog tudni mindent... Azok majd megmagyarázzák, ami rejtély van mostani szavaimban.

- Soká lesz az? - kérdezte csüggedten Elemér.

- Nem! Ha én nem jöhetek, majd egy megbizottam fogja átadni...

Egy egyenruhás inas közelgett a beszélgetők felé:

- A kocsni az országúton várja Magasságodat! - jelentette mély meghajlással.

- Jól van - intett nagyúri leereszkedéssel az idegen. - Tehát csak titok és óvatosság! Ha levelet fog kapni, annak minden szavát feltétlen parancsként kövesse! - folytatta és hangját egészen a suttogásig halkította. - Egyetlen szó is áruló lehet! Akkor pedig minden elveszett és a titok titok, a bűn pedig büntetlen marad örökre! Ép azért nem árulhatok el most idő előtt semmit! - gyorsan búcsút intett és sebes léptekkel egy mellékösvényre fordult.

Elemér még akkor is merőn nézett abba az irányba, amikor az idegen már rég eltűnt. Azután nyugalmát vesztett szívvel s felzavart lélekkel tért vissza a kastélyba.

Őméltósága az ablakból leste és pokoli öröm rajzolódtott arcán, midőn megpillantotta.

- Úgy látszik, Ulrik jól végezte dolgát... Most már csak várjuk a következményeket...

IV. FEJEZET. A LEVÉL.

- Mi leli ezt a fiút, tisztelendő atyám? Azelőtt kötéllel se lehetett volna egyhelyben tartani, most meg órákhosszat némán elüldögél egymagában. Ha szólnak hozzá, felriad, mintha álomból ébredne, amellet konokul tagadja, hogy valami baja volna. Tán összezörrent valakivel? - kérdezte Balázs úr a tisztelendőt.

- Éppen én is erről akartam nagyságoddal beszélni!

- Tán atyaságod pirongatta meg kelleténél erősebben valamiért? - folytatta Balázs úr a kérdezősködést.

- Isten mentsen! - tiltakozott buzgón a nevelő. - Mióta vendégeink itt vannak, a legpéldásabban viseli magát. A legkisebb szilajságot vagy hirtelenkedést se lehet szemére vetni. Aztán egy kis pirongatást csak nem vesz annyira a lelkére, hogy hetekig begubózzon tőle!...

- Hetekig! Eszerint míg én Pozsonyban tartózkodtam...

- Igenis, Elemér mogorva, emberkerülő viselkedése attól a naptól kezdődött, midőn nagyságod Pozsonyba indult! Annak pedig a holnapi nappal éppen három hete lesz!

- Talán Rudolffal zördültek össze? - találgatta tovább Balázs úr.

- Dejszen az inkább a nyelvét harapná el, semhogy egy bántó szót szóljon neki. Hiszen annyira szereti, hogy ő búsul rajta legtöbbit és mindent elkövet, hogy felderítse. De semmire használ! Se az ő jóakarata, se az én kérlelő szavaim! Hiszen ismeri a természetét nagyságod. Amit nem akar megmondani, azt harapófogóval se lehet kicsikarni belőle!

- Fájdalom! E hibájáról nem tudtuk leszoktatni. Tegnap is, ma is, hiába kértem, vallattam. Egy darabig konokul csak azt hajtogatta, nincs semmi baja, azután pedig hallgatott, úgyhogy utoljára méregbe jöttem, hogy elkergettem magam elől! - felelte Balázs úr bosszúsan.

Vitál atya kedvetlenül csóválta fejét:

- No pedig, ha nagyságodnak nem tárta ki a szívét, akkor senkinek se fogja megvallani a világon...

Balázs úr egy darabig némán nézte, midőn azonban öccsének a hangját meghallotta a folyosón, kisietett:

- Jó, hogy itt talállak! Nem akartalak munkádban háborgatni! Van egy kis időd?

- Számodra mindig, bátyám! - felelte készségesen a kamarás úr. Különben is hozzád indultam, mert holnap Pozsonyba kell mennem. Egynémely iratot akarnék megnézni a megyei levéltárban.

- Nos?

- Meg akarom kérdezni, nincs-e valami elintéznivalód. Szívesen elvégezném azt is!

Balázs urat, aki különben is nagyon ellágyult hangulatban volt, igen meghatotta ez a gyöngéd figyelem. Barátságosan karonfogta öccsét és szobájába vezette, ahol aggályaival együtt elmondta neki az iménti beszélgetést.

Öméltósága először igen megilletődöttnek látszott, azután pedig minden ékesszólását elővette, hogy bátyját megnyugtassa. Ez részben azzal az érveléssel sikerült is neki, hogy az emberkerülő mogorvaság a kamaszének sajátja és ebben az időben az ő Rudolfja is szakasztott

ilyen módon viselte magát. Legjobb orvossága: szépen magára hagyni, míg kimorfondirozza magát...

- No látod, ez nekem eszembe se jutott volna! Persze, hogy ez az oka! Nem is lehet más! - hagyta helyben Balázs úr egészen megvigasztalódva, mire öccse ezzel a váratlan kérdéssel szakította félbe:

- Bátyám te, ennek a mi Elemérünknek a vonásai engem élénken emlékeztetnek valakire, de bárhogy töröm a fejemet, nem tudom kitalálni, kire? E tüzes villogású, beszédes szemeket, e nemes vonású arcot mintha már láttam volna valahol.

Mély csendesség támadt a szobában és a kamarás úr abban a hiszemben, hogy bátyja nem hallotta, amit mondott, másodszor így adta fel a kérdést:

- Tulajdonkép kik voltak a szülői, honnan került hozzád és miért van mindez oly mély titokba burkolva?

- Mit kérdezed? Mi közöd hozzá? - kiáltott rá Balázs úr durván. Indulatosan felugrott az asztal mellől, ott akarta hagyni öccsét, de a másik pillanatban, mintha megbánta volna hevességét, elfojtott hangon folytatta:

- Ne kérdezz erről se engem, se mást, Ottó!

A kamarás úr először sértődött arcot vágott, midőn azonban bátyja halvány, feldúlt vonásaira nézett, megilletődve kérlelte:

- Ne haragudj, ha valami megrázó haláleset, vagy éppen valami gyötrelmes titok emlékét újítottam fel szívedben! - mondotta sajnálkozó hangon.

- Úgy van! Nehéz és sötét titok lebeg a szegény gyermek és családja felett. Megmérgezném vele lelkét és egész ifjúságát, hacsak sejtetném is vele. Elég gondot és gyötrelmet okoz az is, hogy ez a titok titok maradjon előtte! - válaszolt bátyja.

- Úgy, hát sejt valamit?

Balázs úr csendesen biccentett:

- Párszor már kérdezte tőlem valódi nevét! Pedig, ha ezt megmondom, elárulok vele mindent...

- Mit feleltél hát neki?

- Fogadást tettem vele, hogy többet nem kérdezősködik!

A kamarás úr fejét rázta, hogy ebben nem ért vele egyet:

- Ez nem elég, Balázs! A legjobb megoldás lenne, ha fiadnak fogadnád és nevedet ráruházva, az egész titkot örökre elhallgatnád előtte...

Bátyja pár pillanatig merőn nézett rá, azután fejét lehajtva gondolkozott:

- Erről már gondolkoztam, Ottó, de a Sághegyi név nem olyan, mint a ruha, amit ma felvesznek, holnap meg levetnek...

- Nem értelek!

- A titok nem maradhat örökké titok! Húszéves korában tudnia kell mindent, hogy atyja nevét tisztázhassa. Néked megvallok ennyit. Amint őt ismerem, ekkor letenné a mi nevünket! Így hát addig csak viselje mostani nevét...

- Te fogod neki a titkot felfedezni, Balázs?

Balázs úr borúsan csóválta a fejét:

- Nem élek én addig és ez eszembe juttatja, hogy halandók lévén, minden percben elmúlhatunk...

- Ugyan mi jut eszedbe! - szörnyűködött öccse hevesen.

- Ne szakíts félbe minduntalan. Egy ízben már úgy is gondolkoztam róla, hogy egyetmást közölni kellene veled. Hallgass hát ide.

Amint már mondtam, Elemért nevem és vagyonom örökösévé szándékoztam tenni és erről szóló törvényes végakaratomat át is adtam Szentpéteri János uradalmi ügyvédünknek, hogy helyezze letétbe a káptalannál. Ami annak rendje-módja szerint meg is történt.

A végrendeletet azonban egy hónapja visszakértem és megüzentem az ügyvédnek, hogy jöjjön el mielőbb törvényes kellékekkel ellátni az újabb testamentumot, melyben csupán csak vagyonomról intézkedem. A fiskális úr máig se jöhetett, mert súlyos betegen fekszik és hetek, vagy tán hónapok múlva lesz egészséges.

- Ugyan no, bátyám, már mirevaló ez a sürgős végrendelezés? Hiszen erős, egészséges vagy!
- korholta szelíd szemrehányással a kamarás.

- Nagyon sürgős! - felelt Balázs úr komolyan. - Emberek vagyunk, minden percben készen kell lennünk...

- Az Elemér nevét és titkát rejtő iratok és okmányok az én kezemben vannak, és hogy hivatlan kezek ne férhessenek hozzá, olyan rejtekhelyen őrzöm, amelyet rajtam kívül nem fedezhet fel senki.

Már most, ha én véletlen meghalnék, a titok örökre el lenne temetve és a szent hagyaték nem jutna soha a fiú kezeibe. Épp ez okból, végrendeletem mellett van egy lepecsételt táska, amely a rejtekhely titkát és kulcsát őrzi. Elemérnek csakis húszéves korában szabad átadni, ha ugyan addig a véletlen másképp nem fordít a dolgokon...

Igérd meg nekem tehát, Ottó, hogy ez csupán kettőnk titka marad és ha velem valami történék, e csomagot érintetlenül és megőrzés végett átadod a káptalannak.

- Nemesi szavamra és becsületedre ígérem ezt néked, bátyám, - válaszolt öccse ünnepélyes kézszerítással.

Balázs úr még szólni akart valamit, de e percben egyik ispánja jött érte és a közeli majorba hívta. A kamarás úr is nagy vígan elhagyta a szobát és előbbi ünnepélyes hangulatához éppen nem illő vidám dudolgatással a parkba indult.

- Lássuk csak, mit csinál ilyenkor a fiam? Mindent jó tudni az embernek!... Az imént a fák között láttam bujkálni, közben már bizonyára ráakadt a mi kedves Elemérünkre tóparti magányában! - mormogta gonosz nevetéssel, miközben egy lugasformán összeboruló mellékútra fordult.

A tó közelében lassítani kezdte lépteit, mert éles fülei csakugyan halk beszélgetést hallottak a földig aláhajló fűzfák alól. A tavacska egy részét ezek szegték és az így képzett nagy félkörnek a közepén Pán isten szobra állott, sűrű taxusfallal a háta mögött.

Emögé a taxusfal mögé húzódott tehát, ahonnan nemcsak mindent hallott, hanem láthatott is és éppen akkor ért oda, amikor fia ezeket mondta:

- Ide bújssz tehát! Azért nem talál rád senki!

- Ide hát, hagyjatok nekem békét. Embert se szeretek látni! - felelte rá indulatosan Elemér.

- De hát mi lelt? Mi bajod? - kérdezte részvétellel. De hiába várt feleletre, barátja makacsul összeszorított ajkakkal hallgatott.

- Elemér, most se akarod megmondani, mi bajod?

- Ugyan ne zaklass annyit te is! Hányszor mondjam már! Nincs semmi bajom!

- Jól van, megyek! Ezt az elutasítást azonban nem érdemlem tőled! - mondta Rudolf inkább szomorú, mint megbántódott hangon és mankója után nyúlva, felkelt a gyepamlagról.

Elemér azonban felugrott és mindkét karjával átölelte:

- Ó, ne haragudj rám! Ne tetézd gyötrelmeimet még azzal is, hogy megbántottalak! De nem szólhatok, nem szabad szólanom senkinek, ha azt akarom, hogy kínzó gyötrelmeim véget érjenek... - kiáltott szenvedélyes kitöréssel.

Rudolfot ez a nem várt kitörés egészen megdöbbentette.

- Jól van, nem kérdezlek többé, csak ne izgasd magad! - kérte csillapító hangon, - ámbár sejtem, hogy a nevedet és származásodat fedő titokról van szó. Más nem gyötörne annyira! Pedig hidd el, jobb, ha az ilyent mennél később tudja az ember!...

Elemér válasza csak egy néma pillantásból állott, de a pillantása elárulta, hogy ő meg éveket adna életéből minden percért, ami azt az időt közelebb hozná.

- Rudolf, mily szerencsés vagy te! - sóhajtotta kis idő múlva.

- Azt hiszed! - szólt az keserű mosollyal.

- Te tudod ki vagy, ismered szüleidet... de én se apámra, se anyámra nem emlékszem! Egyetlen vonásuk se maradt meg emlékemben!

- Hát olyan kis korodban haltak el? - kérdezte résztvevő hangon.

Elemér egy pillanatig izzó szemekkel nézett rá:

- Hiszen ha csak meghaltak volna, én is a visszaemlékezés megnyugvó fájdalmával viselném sorsomat, mint a többi árva. De ez az, amit nem tudok! Amire a multból emlékszem, az csak nevelődajkám és Balázs bácsi képe... Egy nagy kerttel körülvett kőházban laktunk s dajkám hozzátartozóin kívül más idegen sohase jött a házba.

Ahogy apró játszópajtásaimtól hallottam és mitsem sejtő, boldog tudatlansággal, dajkámat én is anyámnak, ennek bátyját pedig apámnak hívtam, és csak akkor kezdtem csodálkozni, amikor dajkám azt mondta, hogy az időnként megérkező Balázs bácsit kell apámnak hívni, mert ő az én apám...

Amikor Balázs bácsi ezt megtudta, kemény szemrehányásokat tett dajkámnak, hogy miért nem hagyott meg e hitben. Erősen meghagyta neki, hogy jövőre óvatosabb legyen és ne sejtessen velem, hogy nincsenek szüleim.

Ezt azonban én véletlenül meghallottam, és meghallottam más egyebet is. Dajkám és hozzátartozói azt hitték, alszom, pedig én suttogó beszélgetésüknek minden szavát behallottam kis alvószobácskámba.

Így tudtam meg lassanként, hogy nekem nincs anyám, apám, de még a nevem se az enyém! A többi fiúnak van, nekem meg nincs? De hát miért?

Szüntelen ezzel a gondolattal foglalkoztam, dajkámnak és hozzátartozóinak mindaddig nem hagytam békét, amíg csak ezek az egyszerű emberek, kifogyva minden kifogásból, elmondták, ami keveset tudtak. A többit kérdeztem meg nevelőatyámtól, Ságvári Balázstól...

Bár ezt a keveset se tudtam volna meg! Bárcsak megmaradhattam volna abban a hitben, hogy Balázs bácsi az apám. Ő legalább így akarta. De hiába, a véletlen meghiusította a jó szándékot... Egyszer aztán az is eszembe jutott: hogy másnak is meghaltak szülei! Miért nem titkolják el azoknak is a nevét és haláluk körülményeit? Miért van éppen én nálam minden oly szörnyű titokba burkolva?

Ez a gondolat azután végképp felzavarta minden nyugalمامat. Mint a szarvas az oldalába lőtt nyíllal, úgy jártam-keltem én is e gondolattal... Mi lehet a titok? Valami szörnyű esemény vagy megrázó történet rejlik-e mögötte? Vagy valami bűnt, vagy szégyenteljes dolgot kell a mély titkolódzással takargatni?

- Istenem, mennyit szenvedhettél! - kiáltotta Rudolf és barátja kezét megragadta.

- Amikor Balázs bácsit megkérdeztem, iszonyúan felindult, azután pedig haragosan rám-rivallt, hogy hagyjak békét ezeknek a dolgoknak! - folytatta tompa, ércetlen hangon Elemér...

- Balázs bácsi jót akar! Fogadj neki szót! húszéves korodban megtudod, - akkor már férfi leszel és erős lélekkel nézhetsz szembe mindennel! - mondta megindult hangon Rudolf.

- Az egy végtelenség! Addig nehéz lesz ezt a gyötrő bizonytalanságot elviselni. Hátha szülei-met meggyilkolták? Hátha ártatlanul meggyalázták nevünket? Hol keressem akkor a gyilkost, nevünk meggyalázóját? Kin bosszuljam meg szüleimet? Hiszen én lennék a kerek föld leg-gyávább, leghitványabb teremtménye, ha nem tenném.

Hej, hogy szikráztak ennek hallatára öméltósága szemei és még akkor is ördögi örömmel dörzsölgette kezeit leshelyén, amikor a fiúk már messzire távoztak a fűzfák alól.

- Minden úgy megy, mint a karikacsapás! - ujjongott magában. Most már a játék nyerve van, mert az a bizonyos levél világgá űzi a háztól... Arról pedig majd gondoskodom, hogy soha vissza ne kerülhessen erre a tájra... mormogta, miközben óvatosan széthárítva a bokrokat, egy egészen ellenkező irányú mellékútra fordult.

- Úgy van! Az az idő lesz a legalkalmasabb! Balázs Pozsonyban lesz és nekünk szabad kezünk marad a cselekvésre! - mondta magában, hosszú töprengés után. - Amikor látta, hogy sétája közben majdnem a parkot érintő vadaskertig jutott, kinyitotta a kis korhadt lécajtót és a rét közepén magányosan álló vén vadkörtefa felé lépdelt.

- Megnézem, van-e valami üzenet a számomra? - dűnnyögte és midőn az erdőszélen legelésző pár őzsután kívül más élőlényt nem látott a közelben, a fa odvából egy összehajtogatott levélkét vett elő, melynek olvasása azonban ugyancsak elrontotta a jókedvét:

«Tulpenbauer nap-nap után jobban türelmetlenkedik, nem akar tovább várakozni! Erős a gyanúm, hogy többi hitelezőinket is ő sarkallja. Ez a vén róka valamit forgat a fejében. Ama bizonyos váltókat, török-szakad, de ki kell váltanunk rövidesen...»

Aláírás nem volt, öméltósága azonban enélkül is tudta, hogy titkárjától jönnek e sorok. Nagyon nyomott hangulatban tért vissza a kastélyba. Azonnal íróasztalához ült, több levelet írt, melyeket, midőn besötétedett, szokás szerint Tarafás uram vitt a szomszéd városba.

- Addig mit se tehetünk, míg Balázs itthon van! Különben majd meglátom, micsoda híreket hoz Seligmann. Holnap találkozom vele Pozsonyban! - mormogta mélyen elgondolkozva és mivel már későre járt az idő, becsengette Vencelt, hogy segítségére legyen a vetkőződésnél.

Másnap kora hajnalban útnak indult, de még aznap híradás érkezett tőle, hogy a kancellár hívására, fontos ügyekben Bécsbe kellett utaznia. Nyolc nap mulva tért vissza, még komo-rabban, még kedvetlenebbül.

- Igazi cigányéletet élünk! Te megjöttél, én pedig megyek! Bizony Isten, szeretném, ha már vége lenne ennek az örökös ülésnek - mondotta Balázs úr a következő napon, amint fiatalos könnyedséggel lovára pattant.

- No, nem tart már soká! - vigasztalta öccse, aki a többiekkel együtt lekísérte az udvarba. Különben mikorra várhatunk vissza?

- Mához egy hétre! János-napján itthon leszek!

- Úgy rohan, mint valami táltos! Én nem tartanám hátszlónak ezt az akaratos dögöt! De hát a nagyságos úr nem hallgat a szóra! - mormogta fejcsóválva az öreg lovász, amint ló és lovas eltűntek az első kanyarodónál.

- Miért sóhajtott olyan nagyot, nemzetes uram? - dörmögte ugyanekkor az öreg Mátyás a mellette álló tisztartó fülébe.

Cseresznyés uram zavarában a torkát köszörülte, mert nem szerette, ha valami ellágyuláson kapták. Most is elutasító hangon felelte:

- Hát csak azért, mert jól esett. Ha az ember vénülni kezd, könnyen áll nála az ilyesmi!

A vén szolga azonban hitetlenkedve csóválta a fejét:

- Keményebb embernek ismerem kegyelmedet! Vallja be, hogy urunkért aggódik! Egy olyan szilaj dög hátán, azon a nyaktörő hegyi úton még egyszer baj történhetik! És hozzá még tizenharmadikára, péntekre ígérte visszatértét! Ez kétszeresen rossz nap! Csak valami baj ne érje! - dörmögte aggodalmasan.

- Nem röstelli az ilyen vénasszonybeszédet! - dorgálta Cseresznyés indulatosan, de csak azért, hogy saját aggodalmát elpalástolja.

A kamarás úr, szobájába érve, türelmetlenül csengetett Vencelért.

- Ezt a levelet rögtön a városba viszed és futárt fogadsz! - mondta, miközben pár sort vetett sebesen a papírra és címeres gyűrűjével három helyen is lepecsételte.

- Így ni, ezzel hát rendben volnánk. Három nap múlva Ulrik vagy Seligmann itt lesz... és átadják neki a levelet. Hahaha! mire Balázs hazajön, az úrfinak csak hült helye lesz a házban! - mormogta, azután pedig fennhangon hozzátette:

- Siess vele, hogy délre itthon légy!

Éppen delet harangoztak, mire Vencel hazatért. Mindjárt utána egy kopott utazóhintó gördült be az udvarra, melyből egy ferencrendi szerzetes szállott ki s Vitál atyával és a kastély urával óhajtott beszélni.

Az utóbbi távollétében a kamarás úr fogadta a vendéget. Midőn Vitál atya megpillantotta, bámulva csapta össze kezét:

- Per amorem Dei! hol jársz erre, Polikarp testvér?

- Érted jöttem! A rend főnöke meghalálozván, egyhangulag téged választottak meg helyére és a szerzet azonnali visszatértedet óhajtja! - felelt Polikarp atya. Öméltósága zajosan gratulált az új rendfőnöknek s örvendező kézdörzsölgetés között invitálta őket befelé.

A jámbor Vitál atya sóbálványként állott ott s pár pillanatig szinte szavát vesztette meglepetésében. De szelíd természetéhez és fogadalmához híven, engedelmesen fejet hajtott a szerzet akarata előtt és ebéd után mindjárt hozzá fogott a készülődéshez. Mikor a kocsi előállott, öméltósága még egyszer biztosította, hogy bátyja rendkívül fogja sajnálni, hogy személyesen nem vehet búcsút tőle.

- Önagságát Pozsonyban felkeresem! - szólt Vitál atya és midőn mindenkitől elbúcsúzva, Elemért karjaiba zárta, jóságos szemeiben könnyek ragyogtak és hangja majdnem megtagadta a szolgálatot a nagy felindulástól.

Mindenki megilletődve nézett a távozó kocsi után, csak őméltósága dörzsölte boldogan és elégedetten kezeit, midőn visszatért szobájába.

- Ez hát elment! Egy ellenféllel megint kevesebb! Maga a véletlen is szövetségesünkké szegődik!... Még három nap... és a Ságvári-kastély minden kincsével, gazdagságával a miénk!... Én és fiam leszünk az egyedüli örökösök! - dörmögte magában.

Alkonyattájban, rendes szokása szerint, most is elsétált a vadaskert közelében álló odvas körtefáig, nem is álmodva, hogy már napok óta két árgusszem kíséri minden lépését.

Az öreg Mátyás vette észre a dolgot és mert Cseresznyés kételkedésével nem boldogult, Elemért avatta a titokba.

Hanem hát hiába vigyáztak, leskelődtek. Az odú nap-nap után üres maradt és egy teremtet lélek se közeledett a magányos körtefához.

A kamarás úr alig mozdult ki a kastélyból, vagy ha kimozdult is, hát csak rövid sétákat tett a ház körül és a nap legnagyobb részében művét diktálta fiának.

- Meddig várjunk még? - kérdezte türelmét veszve Elemér, midőn a negyedik napon se vettek észre semmit.

- Türelem, úrfi! Óvatosabbnak kell lennünk! Talán észrevették, hogy rájuk lestünk és most ki akarnak bójtöltni, - biztatta Mátyás.

- Mit tegyünk hát? - kérdezte újra Elemér, aki az öreg állításaitól egészen feltüzelve azt remélte, hogy az oduba rejtett levelekből fontos titkok nyomába fog jutni.

- Mit tegyünk? Bízva csak rám az örökösödést!

Elemér, Robaj nevű agarát előfüttyentve, a földekre indult. A nap melegen sütött, így hamar visszafordult a falu felé vezető árnyas útra. Midőn a fák alá ért, sajátságos szorongó érzés vett rajta erőt.

- Milyen különös volna, ha megint találkoznék azzal az ismeretlennel, aki családom titkát ismeri! - gondolta szívdobogva, - amikor arra felé közeledett, ahol multkoriban a titokzatos idegennel találkozott.

Alighogy ezt gondolta, csaknem elsikoltotta magát, mert ugyanazt a komornyikforma embert látta kilépni a bokrok közül, aki azt az ismeretlent kísérte. Sőt, ha kissé jobban körülnézett volna, Vencel hórihorgas alakját is felfedezhette volna, amint a bokrok között bujkálva, nagy sietséggel a kastély felé osont.

De ő csak azt az egy embert látta, akit évtizedek múlva, ezrek és ezrek között is megismert volna! Pár ugrással áttörte magát a bokrok között és a sietségtől és izgalomtól elfúlt hangon kérdezte:

- Hozzám jöttök? Hol van az az idegen úr?...

- Ökegyelmessége, fontos okok miatt, maga nem jöhetett, de ez a levél majd elmondja a többit! - felelte halk, titkolódzó hangon és átadva a kezében tartott nagypecsétes levelet, gyors meghajlással eltűnt a bokrok között.

- Ökegyelmessége - ismételte gépiesen Elemér és szemei előtt összefolytak, táncot jártak a boríték betűi. - Alig bírta elolvasni a kétszer is vastagon aláhúzott sort: «Biztos helyen bontandó fel, senki se lássa!»

Remegő kezekkel simította végig gyöngyöző homlokát, azután újra elolvasta a borítékra írt szavakat.

- A tóparti füzek alatt senki se fog keresni... Ott nyugodtan elolvashatom - mormogta hangtalanul és keblébe rejtve a levelet, a legrövidebb úton rohant visszafelé.

A füzek alá érve, egy rántással felszakította a nagy fekete pecsétet, de alig pillantott a levélbe, arca halálsápadt lett és a szörnyűséget olvasva kétségbeesetten kiáltott fel:

- Ó, Istenem! Ó, Istenem! Ó! Ó! Akit atyámként tiszteltem és szerettem! - jajdult fel s azt hitte, szíve szakad meg mindjárt e szörnyű felfedezésre. De azután erőt vett magán, lázongó aggyal, izzó szemekkel olvasni kezdte a levelet elejétől a végéig:

«Ifjú ember, bár atyádnak legjobb barátja voltam, nevedet mégis el kellett titkolnom előtted... Szerettelek volna multkoriban karjaim közé szorítani, mert atyád megszólalásig hű képmását látom benned, de óvakodnom kellett, nehogy az elérzékenyülés oly korai nyilatkozatokra ragadjon, melyek úgy az én, mint a te veszedet okoznák.

Felfedezéseket ígértem, de csak részben válthatom be szavamat! Hanem azért ne csüggedj, mert minden erőmet és tehetségemet arra fordítom, hogy téged nevedhez és jogaidhoz segítelek, melyeket más bitorol. Mert esküszöm néked halhatatlan lelkem üdvösségére, hogy Sághevári Balázs ölte meg atyádat és hogy el ne árulhassa, mindaddig fogságban tartotta és gyötörte édesanyádat, míg a szegény szíve a fájdalomtól és zaklatásoktól megrepedt...

Ha talán kételkedel e szörnyű vádban, gondolj vissza Sághevári Balázs viselkedésére, valahányszor nevedet és születésed titkát kérdezted tőle!

Úgy-e elsápadt és remegett? Arcát kezeibe rejtve, nem mert reád se nézni! Nem ám, mert vándolta a lelkiismeret, mert meggyilkolt apád képmását látta benned feltámadni! Ha keze tiszta volna a vértől, lelkiismerete a bűntől, nem rejtegetett volna téged kiskorodtól fogva! Nem titkolná oly mélyen nevedet, nem rejtegetné oly mélyen a titkot, nem tagadna meg oly konokul minden felvilágosítást tőled, akinek szent joga van mindezekhez!

Szeretett barátom fia! Örömmel fogadnálak palotámba, de ez nem lehet, sőt nekünk az életben még csak találkozunk se szabad, mert ha megsejtenék, úgy szülőid gyilkosa nem habozna téged is eltüntetni. Azért az Isten szerelméért ne sejtess semmit, hiszen azért nem mehettem én is személyesen, mert minden lépésemet őrzik. Sághevári Balázs sejti, hogy tudom véres titkát és bizonyítékokat gyűjtök ellene, de én tudok vigyázni magamra... te is vigyázz és gondold meg, mi a teendő! Tovább csókolod-e szüleid gyilkosának a kezét és nevezed atyádnak, vagy pedig nyomtalanul eltűnsz a nagyvilágba és bosszuló angyalként csak akkor térsz vissza, midőn elég erős férfiú leszel, hogy neved és nagy vagyoned bitorlóival felvedd a harcot... Én addig szép csendesen a bizonyítékokat gyűjtöm - és csak akkor hagyak magadra és doblak ki megvetéssel a szívből, ha továbbra is szüleid gyilkosának, neved és vagyoned elrablójának kenyerét eszed és véres kezeit csókolod. Éljd boldogul és válaszd, amelyik jobban tetszik.»

Ahány sora, ahány betűje volt e szörnyű levélnek, mialatt olvasta Elemér, annyiszor érezte szívét megszakadni. Halálsápadt arccal támaszkodott a fa derekához és csak azt szerette volna, ha ő is hat láb mélyen nyugodhatnék szeretett szüleivel a föld alatt...

- Nem, nem lehet igaz! - lihegte lázasan. - De minél tovább gondolkozott, annál igazabbnak tűnt fel előtte a szörnyű vád és vad fájdalomban vergődő lelke bosszú és megtorlás után szomjazott.

- El innen, el! A messze világba! Tovább itt nem maradhatok... Holnap megjön... és én nem tudnék szemei közé nézni, fülébe akarom kiáltani: «Vallj be a titkot és mondd, hogy ártatlan vagy!...» - tört ki szilajon, de egyszerre forró könnyek lepték el arcát és zokogva borult a gypsözönyegre.

- Ó, szüeim, szegény jó szüeim!...

V. FEJEZET VÉGZETES NAP

Őméltósága pedig ezalatt lassú meggondolt nyugalommal diktált egy hosszú latin idézetet fiának, midőn a könyvtár ajtaja nagyóvatosan kinyílt és Vencel dugta be rajta futástól kivörösödött ábrázatát.

- Seligmann jól adta a komornyik szerepét s midőn átadta a levelet, az úrfi árkon-bokron elrohant vele. A parkban azonban nyomát vesztettem! - jelentette halk suttogással, azután ura intésére gyorsan visszavonult.

- Akkor már elolvasta a levelet és mire holnap Balázs hazaérkezik, az úrfi már hetedhétországban túl lesz! - ujjongott a kamarás úr magában és hogy a szemeiben szikrázó örömet elrejtse, az egyik ablakfülkébe lépett és kitekintett:

- Akkor hát az én fájós szemeim is meggyógyulhatnak, fiamat pedig felszabadítjuk a vesztegzár alól - gondolta magában és torkát reszelő köhécseles közt fiához fordulva, így szólt:

- Mára elég lesz, Rudolf! Mehetsz, ha akarsz!

Rudolf tüstént felkelt és távozott.

Apja homlokát ráncolva, sötéten nézett utána:

- Ördög és pokol! Ez a kölyök többet tud, mint hiszem! No, majd teszünk róla, hogy megpuhuljon... Igaza volt Ulriknak! Az ő tanácsai szerint kellett volna nevelnem! De még nem késő. Vagy az én engedelmes fiam lesz, vagy...

Tovább nem folytathatta, mert Vencel lépett be, még pedig olyan sietséggel, ami különben nem igen volt szokása:

- Siessen, méltóságod! Eckhardt ur, a titkár a megbeszélthelyen várja...

- Mit mondasz? Ulrik itt van! - kiáltott meglepetve.

- Igenis! E levelet átadta és nagyon rámparancsolt, hogy siettessem méltóságodat...

A kamarás úr lázas sietséggel kapta ki komornyikja kezéből a levelet:

«Veszve vagyunk! - olvasta káprázó szemekkel, - a hivatalos pénztárvizsgálatot elrendelték. Tulpenbauer kérlelhetetlen! Nemcsak azokat a bizonyos váltókat akarja bemutatni, hanem a pokol tudja honnan, veszélyes bizonyítékok vannak kezei között az S...-ügyből is. Ez a börtön helyett pallóssal és kötéllel fenyeget! Csupán három napunk van a menekülésre! Gyere azonnal, mert várlak, de előbb tudd meg bizonyosan, mikor jön haza bátyád? Csupán egy módunk van a menekülésre! Ezt azonban papírra nem bízhatom, hanem szóval fogom neked elmondani. Ha beleegyezel, megmenekülünk! Ha nem, én még ma szököm s te lásd, hogy menekülsz...»

Őméltósága rettentően elsápadt. Vencel ijedten nézett rá halmerev szemeivel:

- Méltósága rosszul van! - hebegte hozzárohanva.

Ura azonban csak néma fejrázással felelt és remegő kezekkel nyúlva csipkés sapkája után, kisietett a könyvtárteremből.

A park bokrai között, az útfordulónál, fia bicegő alakját pillantotta meg, aki Elemért keresve, a tó felső vége felé igyekezett.

Úgy tett, mintha nem is látná. Mit törődött ő most fiával vagy mással, midőn a föld égett a talpa alatt és a szégyenteljes bukás, a megsemmisülés fenyegető fellegei gyülekeznek feje fölött...

Rudolf azonban megállt, hogy bevárja és csak akkor ment tovább, midőn atyja szótlanul áttért a vadaskert felé vezető jegenyesétányra.

A lány talaj elnyelte mankójának kopogását és amikor a fűzfák alá ért, úgy tetszett neki, mintha az ünnepélyes csendben elfojtott zokogást hallana.

- Elemér, az égre kérlek, mi lelt? - kiáltott, amint látta zokogástól rázkódó barátját.

Elemér felemelte könnyázott arcát és Rudolf alig ismert rá feldult, elváltozott vonásaira. Mintha tíz évet vénült volna az alatt a pár óra alatt! Szemeinek tüzes ragyogása kialudt s halottfehér arcának minden vonása kétségbeesésről beszélt.

- Elemér barátom! Mi lelt? Mi történt? - kiáltott hozzárohanva.

- Ne kérdezz! - felelte ez tompa, megtört hangon.

- De kérdezlek! És meg kell mondanod! Mi dult fel ennyire? - kérdezte részvételtjes, de határozott hangon. - Egyszerre megpillantotta a földön heverő, könnytől ázott levelet és mielőtt Elemér megakadályozhatta volna, felkapta és beletekintett.

De ugyanabban a percben, mintha mérges kígyó lenne, kiejtette kezéből, mert megismerte atyja titkárának az írását... és eleget olvasott belőle, hogy megértse barátja kétségbeesését...

Pár pillanatig mereven, hang nélkül állt ott s azt hitte, megöli a szégyen és fájdalom. Jóformán gondolkodni se tudott ebben az észvesztő helyzetben. Ha hallgat, szíve mélyéből szeretett barátját teszi szerencsétlenné és földönfutóvá; ha beszél, saját atyját állítja pellengérré és dönti veszedelembe. Remegő kezeit lüktető halántékára szorította. Életét adta volna egy megváltó gondolatért.

- Nem! Nem, ez nem történhetik meg! Történjék vele bármi, de beszélni fog atyjával és kényszeríteni fogja, hogy felderítse az igazságot.

- Elemér! Igérd meg, hogy megvárod a holnapot! - mondta olyan tompa hangon, hogy szavát alig lehetett érteni.

- Megvárjam, míg hazajön? Nem, ezt nem tehetem! - kiáltotta irtózva.

- Szerencsétlen! Csak nem hiszed el ezt az iszonyú vádat Balázs bácsiról.

- Ó, bárcsak ne tudnám hinni! De mennél többet gondolkodom, tettei és viselkedése annál erősebben vádolják! - lázongott fájdalommal.

Rudolf kezeit tördelve támaszkodott a fa derekához:

- Te látatlanba, meg se hallgatva el akarod ítélni. A legnagyobb bűnösnek is megengedik a védelmet...

- Nem tudnék ránézni! Nem tudnám tőle megkérdezni! - szakította félbe rekedten.

- Elemér, az Istenre kérlek, könyörgöm neked, várj holnapig! Csak holnap estig! Hátha nem jön meg! Vagy ha megjön is, hát ne mutasd magadat előtte... Tedd meg, tedd meg én értem! - esdekelt olyan izgalomban, hogy Elemér nehezen bár, de végre mégis beleegyezett.

- Te érted megteszem, bár nagyon nehezemre esik még egy napot e földél alatt tölteni! - felelt szomorúan.

- Köszönöm! - suttogta Rudolf csaknem hangtalanul és remegő, forró kezeivel görcsösen megszorítva barátja jobbját, gyorsan elbicegett.

Elemér szomorúan nézett utána a gyászosan aláhajló fűzfagallyak mögül:

- A te résztvevő szíved, igaz baráti szereteted egyedüli vigasz, amit e szomorú emlékü helyről magammal viszek a nagy világba! - sóhajtott csüggedten és tekintete révedezve merült az alkony homályosan aláéreszkedő rejtelmes árnyaiba...

Mikor este a kamarás és fia találkoztak, mindketten visszadöbrentek egymástól.

A kamarás úr arca fakószürkébe játszott s ajkai idegesen vonaglottak, szemeiben pedig lázas, baljóslatú fény ragyogott.

- Atyám, mi bajod? - kiáltott Rudolf aggodalmasan, egy percre mindenről megfeledkezve.

- Nekem semmi! De mi bajod neked, hogy itt őrzöd a gyertyákat?

- Téged vártalak, atyám! Elemér ma egy levelet kapott Eckhardt Ulriktól...

- És te tudod, mi van abban a levélben? - kérdezte haragosan összevont szemöldökkel.

- A legrettenetesebb vádak, a legiszonyubb gyanúsítás a legjobb és legigazibb ember ellen... Atyám, az Istenre kérlek, tégy valamit... Hozd helyre! Ne mérgezd meg Elemér életét, ne hagyj e rettenetes gyanuval a világba futni! - könyörgött lázasan.

- Úgy, hát a világba akar futni?

- Én könyörögtem neki, hogy várjon holnapig... Atyám, te azt nem tűrheted, hogy testvéredet vádolják és ez a szörnyű cselszövény a világba kergessen egy ártatlant... Úzd el magadtól a te gonosz megrontó szellemedet, Ulrikot. Ne légy részese e bűnnek. Inkább legyünk földhöz ragadt szegények! Én dolgozom érted is! Csak tedd jóvá, akadályozd meg...

A kamarás úr felcsattanó hahotával szakította félbe.

- Miért nem akadályoztad meg te? - kérdezte gúnyolódva. - Én mit tudok tenni? Csak könyörögni tudok! Hiszen némának kell lennem, mert téged el nem árulhatlak! Ó, szabadítsd meg lelkemet attól a mardosó vádtól, hogy az én atyám tette legjobb barátomat földönfutóvá...

- És mialatt elmondta, milyen kétségbeesésben találta Elemért, mit szenvedett át vele ő is, újra forró, szenvedélyes szavakkal és összekulcsolt kezekkel könyörgött atyjának, aki egy ideig szokott fagyos mosolyával hallgatta, de azután egyszerre durván rárivallt:

- Elég legyen már a nyafogásból! Hát azt hiszed, te erkölcsprédikátor, esztelen bolond, hogy azért alakoskodtam, azért komédiáztam hónapokon keresztül, hogy most a te bogaraidért felhagyjak mindennel? És most, mikor a nagy játék végre nyerve van s érett gyümölcsként készül ölünkbe hullani, most hagyjam abba? Hátha egy pokol állana közbe, nem törnék-e rajta keresztül?!

- Akkor hát én állok gonosz terveitek közé! - kiáltotta Rudolf hevesen.

- Te? - szólt a kamarás metsző gúnnyal. - Akkor úgy jársz, mint aki két malomkő közé kerül. - Az ellenségben saját fiamat se kímélem!

- Ha megöltök is, mindent elmondok Balázs bácsinak! Inkább a halál, mint a kínzó önvád!

- Tehát el akarsz árulni Balázsnak, fiacskám? Lám, lám, pedig az előbb az ellenkezőjét fogadtad! Persze, persze, ezt gondolhattam volna... Mi mást várhatok tőled...

- Atyám!...

- ...de nekem is van ám egy levélkém - folytatta. - Ma kaptam! Te kényszerítesz rá, hogy elolvassam veled... akkor aztán elárulhatsz Balázs bátyádnak... Nesze, olvasd... - és olyan hahotával, mely inkább fogcsikorgatáshoz hasonlított, odadobta neki a titkárjától kapott levelet.

Rudolf szemei előtt már az első soroknál táncolni kezdtek a betűk, midőn azonban végére ért, tompa jajkiáltással eszméletlenül esett végig a kereveten.

- Most már biztos vagyok benne, hogy fiam hallgatni fog! - mormogta gúnyosan és ráütött a kandallón álló csengetyüre.

- Fiam elájult! Segíts, hogy ágyába vihessük! - parancsolta olyan nyugodtan a berohanó Vencelnek, mintha egy bútordarab odábhelyezéséről volna szó.

- Elküldjem a lovászt doktorért? - buzgólkodott Vencel az orvosságos üvegek és gyógyecet után kapkodva.

- Menj, magam is el tudok bánni egy kis ájulással - szólt ura türelmetlenül és amikor éjfél-tájban kilépett fia szobájából, megnyugtató hangon mondta:

- Már magához tért, csupán nyugalmat óhajt. Reggelre nem lesz semmi baja! Te is menj, feküdj le!

Másnap reggel Rudolf csakugyan felkelt, de amikor le akart menni, olyan szédülés és gyengeség vett rajta erőt, hogy ha véletlenül ott nincs az öreg Mátyás, hát összezúzza magát a lépcsőkön. A jó erőben lévő öreg cseléd karjai közé kapta, szobájába vitte és lefektette a díványra.

- Pedig ma megjön a mi szeretett nagyságos urunk. Az fog ám búsulni, ha az úrfit ilyen pápistaszínben látja... De mi a fránya is történhetett? A pajtása, az Elemér is olyan, mintha a koporsóból keltették volna fel. Az is, mint mondják, rosszul lett és az ispánlakban, Cseresznyés uramnál hált - rázta fejét az öreg, mint aki semmiképp sem érti a történeteket.

- Mátyás, öreg Mátyásom! Menjen, mondja meg Elemérnek, hogy várjon meg, míg hozzá mehetek! De megvárja ám! Én izenem neki! - szólt lassan és láztól remegő ujjával kérően szorongatta az öreg kérges kezeit.

- Persze, hogy megmondom neki! De milyen tüzesek az úrfi kezei, mint a parázs! Ne küldjem ide Márta nénit egy kis herbateával? Minden doktornál különben érti a füvek és gyökerek gyógyító erejét.

- Ne küldje és atyámnak se szóljanak semmit! - felelt Rudolf. - Halvány mosolyt erőltetett arcára, midőn Mátyás, mielőbbi javulást kívánva eltávozott.

De bizony öméltósága az általános nagy sajnálkozásból csakhamar megtudta ezt és egy ezüsttallért küldött ajándékba az öregnek, aki a cselédség általános megbotránkozására és ijedelmére, haragos megvetéssel dobta a fényes jutalmat a szörnyülködő Vencel lábai elé.

- Ha házról-házra koldulnám össze a mindennapit, akkor se kellene abból a kézből semmi! - kiáltotta olyan hangon, hogy öméltósága szobájába is behallatszott. Vencel nagy méltatlankodva rontott a szobába és hallotta, amint ura elégedetlenségét fejezte ki a tisztartónak.

- Bátyámnak erősebb kordát kellene tartani cselédjei között! Különben mi jóban jött, Cseresznyés uram? - szólt fakósárga arccal, szokott mosolyával.

- Csak azt jöttem volna kérdezni méltóságodtól, nem érkezett-e futár, vagy lovashírnök urunktól? Ma kellene megérkeznie.

- Szeretném megörvendeztetni, kedves Cseresznyés uramat, de mi sem tudunk semmit. Valószínűleg meg akar lepni bennünket és estefelé vagy az éjszaka egyszerre csak itthon terem... - és mintha a beszéd nagy megerőltetésébe került volna, amint a tisztartó eltávozott, kimerülten törölgette a homlokát:

- Nagyon fojtó a levegő idebenn! - Ne nyissak ablakot, Rudolf? - kérdezte kedveskedő hangon. - Fia felelet helyett elfordította fejét. Atyja nem neheztelt meg érte, sőt annyira beleélte már magát a gondos apa és betegápoló szerepébe, hogy egész nap nem mozdult ki a szobából.

Öt órát mutatott a kastély nyugati homlokzatára festett napóra, amikor Vencel halkan kopogott az ajtón.

- Elemér úrfi volt itt, de amikor megmondtam, hogy méltóságod nem mozdul fia ágyától, szónélkül eltávozott! - susogta ravasz pislogással.

A kamarás úr helyeslőleg biccentett, magában pedig ezt gondolta:

- Sejtettem! A két fiúnak nem szabad többé találkozni! Ha az úrfi hamarosan nem akar menni, hát majd elmenesztjük...

E pillanatban a szomszéd szobában lévő óra hangosan ütni kezdte az ötöt. A hangokra idegesen összereszt, azután lopott pillantást vetve fiára, lábujjhegyen átment a szomszéd szobába, homlokát az ablak üvegére szorította és kibámult a sűrűségbe.

Látszott, hogy valami nagyon gyöttri és nyugtalanítja és ez a nyugtalanság az est közeledtével óráról-órára lázasan fokozódott.

- Nem! Nem! Én nem tudok semmit! Nem akarok tudni! - mormogta és nem mozdult el az ablaktól.

Már hajnal felé járhatott az idő, mindenki a legmélyebb álomban szendergett, midőn egyszerre csak hangos zaj és baljós látú lárma verte fel a kastély udvarának csendjét.

A kamarás úr volt az első, aki a lárma felriadt. Éppen gyertyát gyújtott, amikor megzörgettek az ajtaját.

- Mi történt? - kiáltotta a tolozárt félrehúzáva. - A felrántott ajtón Cseresznyés uram rohant be halálsápadt, magából kikelt ábrázattal.

- Oda vagyunk, méltóságos uram! Iszonyatos szerencsétlenség történt... A mi jó nagyságos urunk...

- Beszéljen, az Isten szerelmére, beszéljen hát, mi történt? - kérdezte reszkető, elszorult hangon.

- Ó, jaj nekünk! Nagyságos urunkat haldokolva hozzák! Jobbágyaink vérében úszva találták meg összetört lova alatt a szakadék fenekén!

- Lehetetlen!

- De igen, méltóságos uram! Az a nagy fakereszt rázuhant szegény urunkra és a korhadt, gyöngö fahidacska nem bírva a szörnyű terhet, a mélységbe szakadt mindenestől... Ó, uram, én Istenem, minek engedték ilyet történni!... - jajdult fel fájdalomban a hűséges tisztartó.

A kamarás urat látszólag megtörte a szörnyű szerencsétlenség híre. Mintha odaszögezték volna, nem birt állóhelyéből mozdulni és úgy reszketett, vacogott minden porcikája, mintha láz gyötörné.

- Szörnyűség! Szörnyűség! - ismételte rekedten. - De talán még lehet segíteni? Talán csak elájult? Tán még lehet segíteni...

Cseresznyés uram felemelte fájdalomtól vonagló arcát:

- A legrosszabbtól lehet félnünk! Ónagysága félholtan fekszik és jobbágyaink a hosszú úton egyetlen hangot se hallottak ajkairól elröppenni - felelt reszkető ajakkal. - Azután félrefordult, mert könnyei patakként kezdtek ömleni.

- Ha így van a dolog, tisztartó uram, küldjön rögtön lovaslegényt a városba! Hozzanak orvosokat.

- Ez már el van rendelve, méltóságos uram. A férficselédség lóra kapott. A kocsisok befognak. Egy-két óra alatt itt lesz a segítség... Doktor Juventius uramért maga Elemér úrfi fog Pozsonyba vágatni, csak szerencsétlen urunkat akarja ágyába fektetni...

- Elemér! Honnan tudja ő a szerencsétlenséget? - kérdezte a kamarás úr fejét szinte ijedten felkapva.

- Ó, Istenem, ennél a szegény fiúnál is kellett valaminek történni. Már második napja, hogy az én fedelem alatt hál. S mikor jobbágyaink egy nyomorúságosan összetákolt targoncafélén urunkat házamhoz hozták, olyan volt, mint egy örült. Haját tépte, sírt, jajgatott, kihülő kezeit csókolgatta, valamiért bocsánatát kérte! Majd azt kiabálta: «Nem hiszem, nem hiszem!... Te nem lehettél az!» Nagy kétségbeesésben azonban az én eszem is annyira megállt, hogy ő fogta a targonca egyik végét. Mindjárt itt lesznek... Ó, uram, Istenem, már itt is vannak!...

A kamarás úr a borzalom és iszonyat rekedt kiáltásával hátrált. Arcára szorította kezeit, mintha képtelen volna ezt a látványt elviselni.

- Vigyék szobájába! Nem bírom szegény bátyámat látni! - hebegte egész testében remegve.

E pillanatban a fájdalom éles síkoltása hasított keresztül a csarnokon és Rudolf bicegő alakja rohant a véres hordágy mellé.

Egy pillanattig halálfehéren, égnek meredő hajjal állott nagybátyja teste mellett, azután lángoló szemekkel egy lépést tett atyja felé, aki riadtan, megdermedve nézett rá. De mielőtt még remegő ajkai szóra nyílhattak volna, tompa kiáltással végigzuhant a folyosó márványán.

- Mennyire szerette szegény nagyságos urunkat! - zokogtak a cselédek és gyengéden felemelve, visszavitték szobájába.

Ezek a hangok visszaadták a minden ízében remegő kamarás úr lélekjelenlétét. Mint nagyvilágot látott férfiúhoz illik, aki életében oly gyakran tapasztalta mások hirtelen bukását és emelkedését, legelső gondolata is az volt, hogy a váratlanul közbejött eseményeknek milyen következményei lehetnek számára.

Erre azonnal meg is találta a feleletet:

Bátyja halálosan össze van törve és élete már csak órákra terjedhet, tehát ő az összes Sághevári javadalmaknak egyedüli örököse!

Ez a felemelő tudat biztató gondolatokat ébresztett benne. Borzongása és remegése egy csapásra megszűnt. Hidegen és eltökélten emelte fel a fejét:

- Ha az orvos urak megérkeznek, vagy bármilyen fordulat állna be bátyám állapotában, itt leszek fiam ágya mellett! Érted? - parancsolta szilárd hangon a félelmében még folyvást csukló Vencelnek, azután szobájába ment.

VI. FEJEZET. TESTVÉRI FÁJDALOM.

Ezalatt szobájába vitték és ágyára tették a kastély urának véres, mozdulatlan testét. Az első segítséget megadták neki, de a legkisebb életjel nélkül feküdt nyughelyén. Arca halottsárga, tagjai mozdulatlanok, csak mereven néző szemei, a mellét lassan emelgető halk lélegzetvétel sejteti, hogy lelke még nem szállott el halandó porhüvelyéből.

A közeli szomszédváros fiatal orvosdoktora nemsokára megérkezett. Óvatosan és gyengéd kézzel elvégezte a kötözést és felrakta a borogatásokat. A betegnek ez láthatólag könnyebbulést okozott, miután gyengéden felsóhajtott utána. Elemér és Cseresznyés uram hálásan szorongatták a doktor kezét.

- Meg lehet menteni? - kérdezték szorongó szívvel.

- Bízom Istenben, bízom az orvosi tudományban, de leginkább bízom betegünk romlatlan és erős szervezetében, hacsak a gerincoszlop nincs megsértve! Egy-két óra múlva bizonyosat tudok mondani! - válaszolta részvétellel a fiatal orvos és készségesen követte Vencelt, aki őt urához és nagybeteg fiához vezette.

Öméltósága hátratett kezekkel sétált fel-alá szobájában és fagyos nyugalma teljesen visszanyerve, megvető mosollyal nézett a tudományában bízó ifjú orvosra.

- Jól van, barátom! Kövessen el mindent! Én nem tudom bátyám összeroncsolt testét látni. Beteg lennék bele! - szólt hidegen, amint az orvos jelentését elvégezte. Azután felhívta, hogy nézze meg beteg fiát a szomszéd szobában.

- Nos, mi baja? - kérdezte a vizsgálat után.

- Kezdődő agyvelőgyulladás és idegláz! Valami nagy kedélyrázkódtatás és rendkívüli felindulás idézte nála elő....

A kamarás úr visszadöbbsent, azután komoran égő szemekkel intett neki, hogy távozzék.

A betegszoba ajtajánál Tarafás urammal ütközött össze. Az érdekekben megöszült könyvtárnok, aki hosszú idők óta most merte magát először mutatni a kastély e részében, suttogó hangon kérdezte: van-e reménység?

Jó emberismerő lévén, a fiatal orvosdoktor a haszonleső lelket válaszra se méltatta. Kisvártatva a tisztartót kezdte faggatni az alakoskodó:

- Hogy van a mi jóságos uraságunk? - kérdezte szomorúan lecsüggesztett fővel.

- Nem viszi tovább holnapnál! Imént mondta az orvos! - felelte ez reszkető, elcsukló hangon.

A képmutató szemeit törölgetni kezdte.

- Akkor papot kellene hívni! Nem gondolná nemzetes Cseresznyés uram?

- Papot? Hiszen nem tud mozdulni, nem tud beszélni, csak fekszik, mint egy darab fa. A gerincagy van megsérülve... vége minden reménynek... Csupán a szemei élnek... és ezekkel olyan keservesen, oly szívhasogató, néma fájdalommal néz az emberre, hogy nékem mindannyiszor a szívem akar megszakadni! Ó, jóságos örökírgalmú Isten, minek engedted ezt megtörténni!... Ha már áldozat kellett, vettél volna el engem... - és a becsületes lelkű Cseresznyés, az ajtófélfára borulva, szabad folyást engedett könnyeinek.

Tarafás uram szemeit törölgetve távozott és egyenesen bekopogtatott öméltóságához, aki nagyon meglepett arcot vágott látogatójára.

- Szomorú hírt hozok, méltóságos uram! - kezdte képmutató szomorúsággal.

- Mit, bátyám tán meghalt? - szakította félbe hevesen.

- Még nem, de már nem sokáig viszi! - és elmondta, amit az imént a tisztartótól hallott.

- Úgy! - szólt fagyosan a kamarás úr anélkül, hogy sétáját félbeszakítaná.

- Igenis! És amint hallom, méltóságod atyai szívét dupla fájdalom emészti... Nagyreményü, eszes magzatja...

- Hagyjon fel már ezzel az alakoskodással... Inkább mondja meg, hol tartja bátyám a pénzét és egyéb értéktárgyait? Hol és kinél vannak a kulcsok? Ezt csak azért kérdezem, hogy avatatlan kezek ne turkálhassanak abban, ami engem illet... de az ördögbe is, mit kémlel ravasz szemeivel az arcomon - rivallt rá dühösen villogó szemekkel.

Tarafás úr szemelláthatóan megrettent és ezer bocsánatot kért, hogy neki eszeágában sincs a kémlelés. A pénz és az értéktárgyak önagysága írószobájában vannak a vasszekrényben, a kulcsok pedig az íróasztal valamelyik fiókjába vannak rejtve, a végrendeletnek is ott kell lenni... - felelte alázatos hangon.

- Végrendelet nincs! Nem is lehet! Ezt bátyám csak később szándékozott tenni! - förmedt rá indulatosan.

- Pardon és grácia, méltóságos uram! Én csupán csak következtettem, hogy ott kellene lenni, mert a fontosabb iratokat is azok a fiókok őrzik.

Tarafás legalázatosabb szolgálatait továbbra is ajánlva, kihátrált az ajtón, de azután tüstént leguggolt és a kulcslyukra illesztette a szemét.

Midőn felemelkedett, gonosz bosszúvágy tüze izzott apró szemeiben.

- Fenyegettél?! Akkor nékem is hathatós védőfegyverekről kell gondoskodnom... Most már nem törődöm a végrendelettel! Miattam minden írást elsikkaszthat a kamarás úr. Nagyobb vadra fogunk vadászni... Arcodról láttam, hogy sejtelveim nem csalnak: a te kezed is benne van a játékban... Most már csak azt kell megtudnom, ki az az ember? Miféle összeköttetésben állsz vele?... aztán én diktálok... Mindenekelőtt azonban várjuk meg a holnapot!

Ugyanezt gondolta a kamarás úr is, midőn hosszú töprengés után még egyszer benézett eszméletlen állapotban fekvő fia szobájába, akinek ágya mellett hűsége Vencelje virrasztott és őrködött.

- Nem beszélt lázálmban mindenféle ostobaságot? - kérdezte röviden.

- Nem, méltósága! Csupán Elemér úrfi és a haldokló nagyságos úr nevét emlegette - felelt a komornyik. És új hidegvizes ruhát tett Rudolf lázasan égő fejére.

Őméltósága elégedetten biccentett:

- Ha valami történik, kelts fel! - parancsolta, azután pihenni tért.

Hanem hát pihenni és aludni két különböző dolog.

A megkönnyebbülés hosszú sóhajával üdvözölte az íves ablakokon bemosolygó hajnalfényt. De amikor a tükörbe pillantott, megrémült önmagától.

Az álmatlan éjszaka nagyon megviselte őméltóságát. Arca fakó volt és beesett, szemei alatt pedig árnyékos karikák sötétlettek és emellett kábító főfájás gyötörte.

Kiment, hogy hírt szerezzen a beteg állapotáról.

A folyosón majd beleütközött az arra settenkedő Tarafásba.

- Mi ujság? Van valami változás bátyám állapotában? - kérdezte kegyes, leereszkedő hangon.
- Drága jó urunk állapota, fájdalom, egyforma. A doktor minden percben a legrosszabbat várja! - felelte égfelé forgatott szemekkel.
- Borzasztó eset! - És öméltósága egy percre eltakarta kezeivel szemét.
- Bizony borzasztó, az én alázatos és szerény szívem is majd meghasad a bánattól! - visszahangozta hangját reszkettetve az álszent.
- Tudom, drága betegünk kegyes jó ura volt mindenkinek... Engemet is egészen lesujtott a fájdalom... Ennek rója fel tehát tegnapi heveskedésemet, Tarafás uram! Most pedig egy bizalmas kérdést szeretnék tenni.
- Parancsoljon, méltóságod, legeslegkészségesebb, legeslegalázatosabb csekély szolgájával.
- Úgy beszélek, hogy köztünk maradjon a szó!
- Méltóságod kegyeskedjék magas bizalmát érdemetlen, de sírhalomként hallgatag alázatos szolgájába helyezni.
- Hagyjuk a cikornyákat! Azt akarnám tudni, hogy mostani helyzetünkben, hogy bátyám eszméletlenül a halállal vívódik, nem kell-e attól tartanunk, hogy a házirend, fegyelem és vagyoni biztonság felbomlik?
- Méltóságod bölcs előrelátása bámulatos! Fején találta a szöveget!
- Magyarán kimondva, egyáltalán nincs kedvem a kastélyban lévő értékeket a cselédek hűségére, becsületességére bízni. Aztán van más valaki is, akinek szabad bejárása van mindenhová... Kegyelmed ért engem!
- Teljesen és tökéletesen!
- A kastélyban, mint tapasztalom, amolyan mesevilágba való jámbor és ártatlan bizalom uralkodik. A cselédek ki-bejárnak a szobákban, szekrényekben. A gazdaságot pedig úgy vezetik, mint... no de erről jobb nem is szólni! Ha én leszek itt a gazda, minden másképpen lesz! És hogy lássa, Tarafás uram, mennyire tisztetem és becsülöm kegyelmedet, idő előtt elárulom, hogy a kegyelmed ellenségeinek pusztulniok kell a kastélyból. Mihelyt én leszek itt a gazda, kiadom az útját tüstént Cseresznyés uramnak, a tisztartónak...
- Helyes, már úgyis eleget lopott, azaz bocsánatot kérek, gazdálkodott magának...
- A megállapítás mindenképpen helyes - mondta a kamarás úr feszes mosollyal, - továbbá pusztulni fog Mátyás is, ez a vén, rokkant bútordarab.
- Ez a vén lóköttő méltóságodnak ádáz és engesztelhetetlen ellensége...
- Végül pedig, Elemér úrfi is elrepül a háztól! Ez a neveletlen, zabolátlan kölyök, Isten tudja honnan pottyant ide! Én nem vagyok köteles bátyám emberbaráti hóbortjait folytatni, sem rokkant-menházat tartani birtokomon! A vén cselédek, kasznárok és egyéb fölösleges személyek szintén mehetnek, amerre látnak. Nekem mennél több jövedelem, mennél kevesebb kenyérpusztító kell.
- Méltóságod bölcs intézkedéseit csekélységem nem győzi elég bámulattal csodálni...
- Még egyet! Bár tetteimmel nem szeretek kérkedni. De azt mégis meg kell tudnia, hogy azt is az én befolyásomnak köszönheti, hogy Vitál atyát a szerzet visszahívta... és ezzel valamennyi haragosától és ellenségétől megszabadult, amint ígértem...

Tarafás uram erre ünnepélyes esküvel ígérte, hogy életét és véréit is örömet áldozza öméltóságáért és mikor elváltak, mind a kettő meg volt elégedve magával, mert ez a két komédiás remekelt abban az igyekezetben, hogy melyik csalhatja meg a másikat...

Kilenc óra tájban az a hír jött a betegszobából, hogy a kastély urának ereje egyre fogyatkozik és ápolói a legrosszabbra vannak elkészülve.

A kamarás úr égfelé emelte szemeit, mint aki szörnyen le van sujtva, azután heves főfájásra hivatkozva, megparancsolta, hogy reggelijét vigyék a kerti lugasba, mert a szabadban óhajtja elkölteni.

- Ha valami történik, oda jöjjenek jelenteni...

Az asztalnál olyan farkasétvággal evett, mintha elkeseredését az ételeken akarná kitölteni és olyan jóízűeket ivott, hogy szemelláthatólag meglátszott rajta, mennyire jól esik elkeseredett testvéri szívének ez a testet-lelket vidító ital.

Éppen a harmadik régi, pókhálós borospalackot bontogatta, amikor nagy sietve jött a tisztartó.

- Bocsánat, ha háborgatom méltóságodat, de kötelességem jelenteni, hogy nagyságos urunk végső perceit éli és azt hiszem megnyugtatná, ha méltóságodat is ott látná ágya körül...

A kamarás úr nagy figyelemmel nézett keresztül a kristályserlegben csillogó aranyszínű tokajin.

- Köszönettel veszem Cseresznyés uram szíves ajánlatát, de nem élhetek vele - felelte fagyosan. - Nagyon lágyszívű és gyenge természetű ember vagyok, nem tudom a haldoklót nézni... A részvét, amellyel bátyám sorsa iránt viseltetem, magamat is mindjárt oly indulatokba hozhatna, hogy azzal csak saját egészségemnek ártanék, másnak pedig nem használhatnék vele...

A tisztartó pár percig áthatóan nézett rá könnybeborult, becsületes tekintetű szemeivel, aztán lassú hangon csak ennyit felelt:

- Persze, méltóságod drága egészsége mindenkifelett becses! Kár volna azt kockáztatni! - Aztán sarkon fordult és távozott, mert látta, hogy ennek az önző embernek a szívében a testvéri szeretetnek egy paránya sincs.

Sághvári Ottó azonban visszaszólította.

- Igaz, majd elfeledtem. Cseresznyés uramat felelőssé teszem, hogy semmi se hiányozzék ám a szekrényekből...

A tisztartó hűséges arcát a méltatlankodás és harag sötét pírja öntötte el.

- Méltóságos uram, a sághvári kastélyban nincs tolvaj! - mondta szikrázó szemeit merően reá szegezve.

A kamarás úr fitymálva legyintett:

- Ismerem én az embereket és a világot, Cseresznyés uram! A halottasházból mindenki szeret némi kis emléket elvinni... persze, emlékezésül a megboldogultra, - tette hozzá gúnyos mosollyal... - Még egyszer mondom tehát, kegyelmedet teszem felelőssé. Különben, mihelyst szegény bátyám behunyja szemeit, a kulcsokat azonnal kezeimhez követelem... És előre is megmondom, más világ lesz ezentúl a gazdálkodásban...

- Méltóságod azt teheti, amit akar! - felelte rá a tisztartó száraz visszautasítással.

- Csak ne oly fennen, ha szabad kérnem! Több tiszteletet! - vágott szavába elutasító, fagyos göggel, azután nem éppen kegyes intéssel elbocsátotta a tisztartót magas úri színe elől.

- Pimasz paraszt, ezt nemsokára megkeserülöd! - mormogta fogai között. Cseresznyés uram pedig csordultig telt szívvel sietett vissza a betegágyhoz.

Tizenkettőt mutatott a kastély napórája és a déli harangszóba belévegyült a lélekharang fájdalmas csendülése is. Sághvári Balázs, nehéz haláltusa után e percben lehellte ki nemes lelkét... és a fiatal doktor gyengéden fogta le a megtört szemeket.

Tarafás uram, aki folytonosan a betegszoba körül settenkedett, sietve rohant a gyász hírt megvinni.

A kamarás úr keresztényi megadással fogadta.

- Amit Isten úgy rendelt, kötelességünk abban megnyugodni. Mély fájdalom ez testvéri szívemnek, de hát mindnyájan halandók vagyunk!

Megparancsolta, hogy hívják a tisztartót.

A gaz Tarafás sietett, repült, ahogy csak a lába bírta.

- Gondoskodjék, Cseresznyés uram, illő gyászpompáról és fényes temetésről, mert derék titkárom, akinek érkezését minden percben várom, idegen a vidéken, magam pedig fájdalommban képtelen vagyok intézkedni - parancsolta a belépő tisztartónak. Egyuttal felszólította, hogy adja át a nála lévő kulcsokat és értékeket, miután e perctől fogva ő a kastélynak és minden javadalmaknak ura...

VII. FEJEZET. AZ ÚJ URASÁG.

A kastély dísztermében még aznap felállították a ravatalt. Elemér a fájdalomtól egészen elfáultan nézte a munkálatokat. Csak amikor a fekete díszruhájába öltöztetett halottat behelyezték a címeres diófavárába, akkor tört ki a szívét marcangoló fájdalom és feljajdulva ölelte át a koporsót drága halottjával...

Már késő éjszakára járt az idő, mire a szomorú pompa teljesen elkészült és a főúr halandó porhüvelyeit rangjához illő díszekkel és fényel kiterítették. Cseresznyés ekkor szelíden megérintette az ifjút és a dermedten álló Mátyást.

- Menjünk! Ne zavarjuk tovább a halott nyugalma! - suttogta oly lassan, mintha félne a nagy terem ünnepélyes csendjét megzavarni. De búcsúzzunk el előbb szeretett urunktól, mert holnaptól kezdve kardos és sisakos urasági hajduk állnak őrt a ravatalnál...

Midőn a legkisebb nesz is elhalt az éj hollósötét szárnyaiba burkolt kastélyban, lassú ajtónyikorgás hallatszott és Ságvári Ottó magas alakja surrant végig zajtalan léptekkel a néma termeken.

Egyik kezében kétágú ezüst karosgyertyatartót, a másikban egy csomó kulcsot szorongatva, sápadt, merev arccal nyitott be néhai bátyja dolgozószobájába. A földig érő függönyöket szoroson összehúzta az ablakokon, nehogy a legkisebb fény sugar is kihatoljon az éjszakába, azután pedig a kulcsokat vette szemügyre.

Rövid próbálgatás után rátalált a megfelelő kulcsokra és olyan remegéssel, mint a kártyás, ki mindenét egy színre teszi, a falba süllyesztett nehéz vasládához lépett...

- Mindenekelőtt győződjünk meg arról, van-e annyi készpénz, amennyivel a fenyegető vést elhárítjuk?... - és verítékben ázó homlokkal fordította el a két összetekeredett kígyót ábrázoló kulcsot.

A zár nyelve ijesztően csattant a csendes szobákban, úgy hogy egy percre összerázkódott, aztán gyors rántással felcsapta a láda fedelét és beletekintett.

A láda színültig tele volt pénzzel és arannyal... Szeme egy ragadozó állat villogó tekintetével meredt a zacskók ritkás szövetén átszillogó aranyakra, a fehérfényű tallérokra, melyekből azonban csak édeskeveset tartalmazott a nagy vasláda, mert arany volt, sápadt, sárgán fénylő arany úgyszólván mind!

Jó ideig csak reszkető ujjakkal tapogatta, zörgette a százezreket, azután visszataszító mosollyal nevette ki azt a mámort, amelybe őt az arany ejtette.

- Hiába! Az arany hatalom, szédítő hatalom! - mormogta, - de most lássunk egyéb felfedezések után, hogy a kincset és az összes javakat meg tudjuk védelmezni. Lássuk, hol van a végrendelet és az a bizonyos titkot rejtő levél... és a vasszekrényt bezárva, a hatalmas íróasztal ajtóit, fiókjait kezdte nyitogatni.

A fiókocskák ki-betologatása közben több titkos fiók is feltárult és mindannyiszor a lecsapó karvaly mohóságával kapkodta ki a beléjük rejtett írásokat.

Már egész halommá nőtt előtte a mindenféle záloglevél, váltó, szerződés, adószelvény és kötelezvény, melyeknek összege pénzéhes lelket valószínűsítő lázba ejtette, de a félelem verítéke kezdett gyöngyözni homlokán és lázas sietséggel turkálta össze-vissza a papírokat ama bizonyos titkot rejtő levél és végrendelet után.

Egyszerre úgy tetszett neki, mintha hideg fuvallat érintené és háta mögött elfojtott, szuszogó lélegzést hallana.

Riadtan fordult vissza - hajszálai égnek meredtek a borzalomtól.

A könyvtárszoba félig nyitott ajtajában egy árnyzerű alak mozdult meg és imbolygó léptekkel tűnt el a sötétség mindent elnyelő homályában...

A kétkedő hitetlen minden ízében reszketve, nem mert mozdulni helyéről és csak nagy későn szánta rá magát, hogy átkutassa a könyvtárszobát. Senkit és semmit se talált ott.

Behúzta tehát az ajtószárnyat és a legkisebb bútorroppanásra is meg-megrázkódva, folytatta a keresést. Mindent összekutatott, mindent széthányt, míg végre hajnal felé, a végrendelet mellett talált utasítás nyomán, egy eddig észre nem vett mellékfiókocskában ráakadt a keresett iratokra.

A megkönnyebbülés sóhajával rejtette hímzett elejű inge alá.

- Ámbár a kísértetek órája már elmúlt, itt mégsem olvasom el! - gondolta és mindent visszarakott a fiókokba. Amilyen zajtalanul jött, épp oly zajtalanul surrant vissza szobájába.

Bereteszelte az ajtókat, hogy a végrendeletet és a titkot rejtő levelet háborítlanul elégethesse.

- Előbb azonban lássuk, mit tartalmaznak... - Mintha kígyó csípte volna meg, olyan rémült felhördüléssel kapta vissza kezét hímzett inge alól, mert az odarejtett levél és végrendelet eltűnt.

Fojtott dühvel ragadta fel újra a gyertyatartót, elszántan sietett vissza a komor terembe, mert azokat az iratokat minden áron vissza kell szereznie, még ha egy kísértettábor vagy maga a sátán kísértene is abban a teremben.

Hanem hát hiába járta végig a szobákat, hiába kutatózott át minden sarkot és szögletet, az iratok, mintha a föld nyelte volna el, nyomtalanul eltűntek.

De azért újból és újból nekifogott a keresésnek. Kiszórta a könyveket, felturkálta a fiókokat és bútorokat, ki tudja hányadszor. A bepirosuló hajnalfény és az ébredő cselédség zaja vetett véget a további keresésnek.

- Badarság! Kísértetek nincsenek! Természetfölötti módon se tűnhetnek el az iratok! - mormogta, a beözönlő napvilágnál hidegvérét újra visszanyerve. Valószínűleg valami rejtekbe hullhattak! Így nemcsak reám, de mindenkire nézve elvesztek és nem kell a felfedeztetéstől félnem. Különben Ulrik éles esze tán meg fogja fejteni a rejtélyt... Ma meg kell érkeznie! bátorította önmagát, mialatt szép csendesen szobájáig lopózkodott. Újra meg újra átgondolta az éjjel történeteket, azután kissé aludni próbált, de felizgatott idegei messze kergették az álom szemeiről. Így a szokottnál korábban csengette be Vencelt:

- Az úrfi állapota szerencsésen megfordult, az orvos azonban azt mondja, hogy ez az öntudatlan, bódult állapot még napokig el fog tartani, - jelentette a buzgó betegápoló, azt hívén, hogy ezért hívatta gazdája.

Őméltósága azonban türelmetlen kézmozdulattal szakította félbe.

- Várj, amíg kérdezlek! - förmedt rá nyersen. - Mindenekelőtt egy lovaslegény vágasson a szomszéd városba és tudakozódjék, nem érkezett-e egy idegen úr Bécsből?

- Eckhardt Ulrik titkár úr még az éjjel megérkezett. De mikor meghallotta a szomorú eseményt, a vadászlakban szállt meg, mert nem akarta a halottasház nyugalma zavarni! - felelte Vencel bizalmas vigyorgással, mint aki tudja, hogy várva-várt örömhírral kedveskedik.

- És ezt csak most mondd, te álmos krokodil! Miért nem jelentetted azonnal! - támadt rá.

- A titkár úr igen keményen ráparancsolt, hogy aludni akar! - mentegette magát és görbe vállait sértődötten vonogatta.

- Küldj érte azonnal! Rögtön jöjjön... Különben te menj érte magad! és siettesd! hallod, siettesd, türelmetlenül várom! - rivallt rá.

Vencel elsietett, az ajtó előtt azonban Tarafás urammal akadt össze, aki a gyászhoz illő szomorú ábrázattal settenkedett a halottaszoba körül.

- Hová sietünk ily korán, Vencel barátom! Csak nem történt valami? - kérdezte közönyösséget színlelve.

- Óméltósága titkára, Ulrik úr, még az éjjel megérkezett. Érte megyek, a kamarás úr szörnyű türelmetlenül várja! - duzzogta hosszú orral.

- Ulrik! Ulrik! Ahá, ez lesz a bizonyos titokzatos úr, akinek azok a titkos levelek mentek. De nem jártok túl az eszemen, mert a levelek tartalmát én is kisillabizáltam. Tehát megjött! No majd jól a szeme közé nézünk ennek a tizenhárompróbás cselszövőnek... - dörzsölte csontos kezeit. De midőn az előcsarnokban felhangzottak a közeledők léptei, a vén képmutató újra felvette a szomorúság álarcát.

Azonban bármily nagy mester volt is a tettetésben, egy percre mégis elvesztette minden önuralmát. Vad diadallal meredt a mézédés mosolygással jobbra-balra leereszkedőleg köszöntgető titkárra...

Ez azonban, úgy látszott, mit se vett észre, - mert Vencelnek mosolygó fejbiccentéssel intve köszönetet a kalauzolásért, eltűnt a kettős szárnyajtó mögött...

- Ő az, ő az! - mormolta a volt nevelő leírhatatlan felindulással, azután felszikkázó tekintettel tette hozzá: - Kezemben vagytok! Kezemben vagytok!

Óméltósága szintén látható felindulással sietett várva-várt cinkosa elé, ez azonban urát szóhoz se hagyva jutni, feltűnő sietséggel kérdezte:

- Ki az az alattomos, rezesképű egyén odakünn?

- Leírásod csak egy személyre illik a kastélyban... és ez Tarafás uram, a volt nevelő! - válaszolta meglepetten a kamarás úr.

- Ez az ember kileste multkori találkozásunkat, utánunk sompolygott, vagy pedig kihallgatta a beszélgetésünket! Óvakodnunk kell tőle! Ha csak egy nyomot lel, addig nem nyugszik, míg ki nem szaglászta az egészet! - felelte Ulrik.

- Mit tegyünk hát? Le kell kenyezelnünk, el kell hallgattatnunk?...

A titkár finom ajkain gonosz mosoly vonult keresztül.

- Természetesen, de másképp, mint te gondolod. Most azonban hagyjuk ezt... Mikor lesz a temetés?

- Három nap múlva!

- Természetesen egy Sághvárit megillető fénnel és pompával... Hej, Ottó barátom, úgy-e, hogy éppen jókor jött ez a szerencsétlenség... Valóságos Deus ex machinaként, mintha csak hívtuk volna, mi? - és száraz, erőltetett kacaja mellé tréfásan hunyorgatott.

A kamarás úr azonban nem vette tréfára a dolgot, mert magából kikelve ugrott fel ültéből.

- Megmondtam neked, hogy én semmiről se tudok! semmitse sejtek... és nem is akarok tudni!
- kiáltott heves tiltakozással.

A titkár hideg gúnyjal bólingatott minden szavára:

- Persze, hogy nem tudsz, sőt nem is akarsz sejteni semmit. Így sokkal kényelmesebb és megnyugtatóbb! Nem mosod kezeidet is?

A kastély ura sötéten nézett rá...

- Hagyd ezt a hangot. Nem értem, mi ütött beléd. Félek, hogy fiam is kezd sejteni egyetmást...

- Ugyan mit! Egy fiú nem mer ujjat húzni apjával. Különb, mint már régebben tanácsoltam, tartsd jobban kordában...

- Jó, jó! Erről még majd beszélünk. Most arra felelj, mit akartál előbb a temetéssel?

- Csak azt, van-e elég készpénz a háznál. Tulpenbauer és a többiek három nap múlva itt lesznek, hogy kifizesd őket. Én a te nevedben megígértem. Nos?...

A kamarás úr ragyogó arccal bólintott:

- Kifizetem őket az utolsó dénárig! - és ezzel a mult el lesz temetve! Ságvári Ottó újra a nagyvilágba léphet büszkén, gazdagon és hatalmasan.

- Hát annyi készpénz van abban a bizonyos vasládában?... - kérdezte éhesen villogó szemekkel.

- Még több! De most hallgass ide, mik történtek velem a mult éjjel. Ezért zavartalak fel álmodból. A te éles eszed bizonyára megfejtí a rejtélyt! - És feszülten figyelő bizalmasának elmondta az éjjel történeteket.

Midőn bevégezte, ez nyelvével csettentett.

- Ügyesen és körmönfont furfanggal csinálta, mert mérget vehetsz rá, hogy a hú nevelő uram volt a te éjjeli kísérteted és nála van a levél a végrendelettel együtt...

- Azt hiszed! Ez a korlátolt elméjű, iszákos fráter utánam lesett a könyvtárban? - kérdezte haragtól elfulva.

- Ne kicsinyeld! Csak ügyefogyottnak teszi magát. Én azonban átláttam rajta az első pillanatban... és mondom néked, ravasz, félelmes ellenféllel van dolgunk... De mindegy! Azért mi kerülünk felül... A legravaszabb rókát a legegyszerűbb csapdában kell megfogni, különben gyanút fog... Igaz, hogy állunk a többiekkel? Az a fiú még itt van?

Most meg a kamarás úr legyintett lekicsinylően.

- Bátyám halála fölöslegessé teszi a megkezdett finom cselszövény folytatását. Most én vagyok itt az úr és parancsoló s egyszerűen kiteszem a szűrét a kastélyból! Különb erre nem lesz szükség! Amint én ismerem, a temetés után megy ő magától is. Erről biztos lehetsz! Tőlem még az éhenhalás küszöbén se venné el a kenyeret, annál kevésbé lakna velem egy földél alatt... Ez a fiú elejétől fogva ellenségének tekintett és ezt nem is rejtegette előttem!

- Hát csak úgy egyszerűen a világba eresszük! Mi?... Ezt a bolondot nem tesszük, Ottó barátom! Az oroszán kölyökkorában is oroszán. Ne félj! Akár nyíltan, akár titokban távozik a vidékről, embereink nem vesztik el szem elől és ha ördöge van, akkor se szabadul hálónk közül!

Valaki gyors egymásutánban hármat koppantott az ajtón.

- Ez Vencel! Hármas kopogtatása azt jelenti, hogy valami sürgős és fontos közlendője van! - mondta a kamarás úr és félrehúzta a reteszt.

- Nos, mi hírt hozol? - kérdezte a belépőtől.

- Elemér úrfi, Cseresznyés és az öreg Mátyás nagyon furcsán viselik magukat. Több munkással kiásatták a kereszt töredékét és a leszakadt hídgerendákkal együtt a tisztartó faluvégi házába vitették...

- Úgy! Akkor menj és tudd ki valahogy, mi célból tették! - parancsolta neki.

Amint Vencel eltávozott, a két férfi egy ideig sajtóságon nézett egymásra.

- Különb is, mit tartozik ez ránk! - szólalt meg kis idő múlva elbizakodottan a kamarás úr. - Ha jól meggondoljuk a dolgot, hát a fiútól se kellett félnünk. Semmiről se tud, bizonyítékai nincsenek, mert a végrendelet és levél elveszett... Mivel tenné hát vitássá jogaimat? Mivel bizonyítaná az övéit?

- Elfelejtet Tarafás uramat, volt nevelődet! A levél és végrendelet nála van, arra mérget vehetsz...

- Akkor sohse kerül Elemér kezei közé. Előbb dobja a tűzbe, mintsem neki adja. Hiszen velem szövetkezett a fiú ellen.

- Nem is az ellen, hanem te ellened fogja használni! Téged fog zsarolni vele, hacsak hallgatását jó drágán meg nem vásárolod... Sőt ez az ember képes lesz mindaddig várni, míg annak adhatja el, aki többet ad érte...

Sághvári Ottó elfojtott szitkokban tört ki.

- Nem értelek! Bosszantani akarsz vagy megfélemlíteni? Biztosítlak, nem érsz célt egyikkel sem! - förmedt rá ingerülten.

- Sem egyik, sem másik nincs szándékomban, Ottó! - felelte társa komolyan.

- Akkor hát mit akarsz? Az előbb azzal biztattál, hogy lerázod ezt a kémkedő rókát a nyakunkról...

- Meg is teszem! Mert hárman sokan vagyunk a játékhoz! Három bűntárs közül egy előbb-utóbb árulóvá lesz... Ezeket az eshetőségeket pedig azért hoztam fel, mert nagyon elbizakodottan beszéltél, Ottó barátom... Te semmibe veszed és nem félsz attól a fiútól. Én pedig számolni akarok minden eshetőséggel! Nyugodtan akarok élni és nyugodtan akarom élvezni szerencsénket... Azt akarom, hogy ez a fiú, bármilyen bizonyítékok kerüljenek is kezei közé, vádlóul ne léphessen fel ellenünk soha! Ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha valami rosszra, bűnre csábíthatjuk. Gonosztevővé kell tennünk, hogy az ő nyaka akadjon legelőször is hurokra, ha minket akarna bevádolni...

- Sokkal könnyebb volna szépszerével örökre megszabadulni tőle! - dörmögte a kamarás úr ördögi tekintettel.

- Elég volna már ebből! Csak a legvégső esetben nyulhatunk ilyesmihez! Gondolj fiadra és gondolj a tisztartóra! Ez és az öreg Mátyás amúgy is vigyázó szemekkel lesik minden lépésedet...

- A temetés után mindkettőt elbocsátom a szolgálatból!

- Légy nyugodt! Ha bűnre csábíthatjuk, csak olyan lesz, mintha halott volna. Ezt pedig el nem kerülheti...

Suttogásukat a kastély udvarába vágató hintók nehéz dübörgése szakította félbe.

- Gyerünk! Segíts fogadni a temetésre érkező vendégeket! - mondta öméltósága és gyorsan magára kapkodta gyászöltözetét.

VIII. FEJEZET. A FARKASOK KÖZÉ KERÜLT RÓKA.

A temetés az elhunyt rangját megillető fénnel és gyászpompával megtörtént és Sághvári Balázs megtért őseihez.

Öméltósága egyik gyászbaöltözött huszárját azzal az üzenettel küldte Cseresznyés uramhoz, hogy holnapután reggel jelenjen meg a kastélyban.

- Éppen ezt akartam kérni én is öméltóságától! - felelte a tisztartó fagyos fejbőlintással.

Délelőtt tíz óra tájban Cseresznyés uram pontosan megjelent a kastélyban és három hajdú követte a kulcsokkal, számadásokkal és az apróbb kiadásokra szánt pénzesládával.

- Nemzetes uram, vendégek vannak ám a kastélyban. De uram bocsá'! olyan címeres akasztó-fára való pofákat még nem láttam! - mormogta az egyik a bajúsa alatt.

- Hallgasson kend! Tartsa meg magának, amit gondol! - mordult rá a tisztartó. Midőn azonban belépett, magában igazat adott a hajdúnak, mert csakugyan olyan szemenszedett, sunyi uzsoráspofákat, olyan pénzéhes vércseábrázatokat készakarva is nehezen lehetett volna összeverbuválni.

A belépő tisztartó láttára öméltósága bocsánatot kért kedves vendégeitől és behajtotta a terem ajtaját.

- Készen vannak a számadások? - kérdezte fagyos, visszautasító arckifejezéssel.

- Minden készen van az átvételre, az uradalmak és fekvőségek jövedelmei az utolsó dénárig pontosan ki vannak mutatva... - felelte a tisztartó szomorú komolysággal...

- Szeretem a pontosságot! - biccentett rá feszes mosollyal. - Legyen hát, kegyelmednek megbocsátunk, de azt előre is megmondom, hogy a régi, felelőtlen gazdálkodásnak egyszersmindenkorra vége van. Kegyelmed maradhat, ha alkalmazkodik, de annak a vén parasztnak, annak a haszontalan, szájaskodó vén Mátyásnak pusztulni kell szolgálatomból! Értette?

Cseresznyés uram arcán egy vonás se mozdult.

- Az öreg Mátyás hűségesen szolgálta megboldogult urunkat. De ki kell jelentenem, hogy méltóságodat aranyért se szolgálná... - felelte nyugodtan.

Sághvári Ottó fenyegető göggel emelte fel fejét:

- Vigyázzon a szájára kegyelmed, nehogy visszavonjam ígéretemet! - recsegte a kamarás úr.

- Ami pedig engem illet, - folytatta a tisztartó megzavarhatatlan nyugalommal, - épp azért hoztam el a tisztartósági pénzeszekrényt, a kulcsokat és számadásokat, hogy méltóságod kezeibe letéve, megköszönjem a további szolgálatot. Boldogult nagyságos urunk kegyességéből egy kis házam, szőlőm és földcském van, amiből az öreg Mátyással holtunkig megélünk.

- Úgy? Nagyon jól van! - kiáltott kellemetlen meglepetéssel öméltósága, azután pedig dőlyfösen folytatta:

- Akkor hát még egyet! Amint hallottam, az a fiú - gondolom Elemérnek hívják, szintén az ön házánál tartózkodik. Küldje hozzám egy szóra. Valamelyes összeget szándékozom neki adni, hogy valamihez kezdessen a világban... A Sághváriak kastélyából senkit se eresztenek el üres kézzel...

Cseresznyés uram szomorú arca e szavakra még bánatosabb színt öltött, azután pedig olyan merev és átható tekintettel nézett rá, hogy kénytelen volt előtte lesütni a szemeit:

- Azt a fiút, méltóságod helyesen emlékszik, Véghvári Elemérnek hívják, a temetés után azonban elhagyta a vidéket. A számadások között lévő leltárból meggyőződhetik méltóságod, hogy a rajta való ruhán kívül semmit se vitt el magával! - felelte az igazlelkű tisztartó mélyen felháborodott hangon.

- Csak semmi izgalom, tisztartó uram! - szólt jéghideg visszautasítással. - Úgy látom, végeztünk! Akar még valamit?

- Semmi egyebet, méltóságos uram, csak kegyeskedjék intézkedni, hogy annak rendje-módja szerint átadhassak mindent.

- Meglesz! - bólintott öméltósága feszesen és kinyitotta a mellékterem ajtaját.

- Kedves Tarafás felügyelő uram, szíveskedjék az átvételt a tisztartó urammal annak rendje-módja szerint mihamarább elvégezni.

Tarafás uram meredt nyakkal és büszkeségtől ragyogó orcával hagyta ott a dicső vendégkoszorút.

Már jól bealkonyodott, midőn az átadás nagyjában véget ért. A tisztartó dolmánya alá dugva a jóváhagyott számadásokat, rövid köszöntéssel távozni akart, de Tarafás uram útját állotta és kihívó diadallal nézett a szemébe:

- Eljött a visszafizetés ideje, nemzetes uram! Most én nevetek, mert kegyelmed lealáztatott, én pedig felmagasztaltattam! Tudják meg, egyedül csak nekem köszönhetik, hogy Mátyással egyetemben el vannak bocsátva a szolgálatból! Ez az én búcsúszavam! - kiáltott bosszútól kielégült hangon.

A tisztartó becsületes arcán a haragnak vagy megbántódásnak nyoma se látszott.

- Én pedig azzal búcsúzom, tartsa eszében kegyelmed, hogy aki üvegtetejű házban lakik, ne dobálódzék kövekkel! - felelte rá komoly, csaknem ünnepélyes hangon, azután szép csendesen továbbment a falu felé vezető úton.

Másnap a vendég urak készülődni kezdtek. Vencel harmadmagával is csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott egy kis vasládát a kocsikhoz cipelni. A ládát, amelyből érces csengés hallatszott, az első kocsiba helyezték és a vendégek valamennyien úgy vigyáztak rá, mint a szemük fényére.

- Kedves Tulpenbauer, - szólította meg a lépcsőkön lejövet öméltósága a legsunyibb tekintetű vendéget, - tegye meg nekem azt a szívességet és Bécsbe érkezével fogadjon számomra egy jó szakácsot és udvarmestert a megfelelő úri szolgaszeméllyel együtt. E paraszt ripőköt nem tudom szenvedni magam körül... Továbbá, miután egy unokahúgom fogja a háztartást vezetni, gondoskodjék egy előkelő dámát megillető női cselédségről is. Megteszi?

- Méltóságod legkészségesebb szolgálataimra számíthat, - válaszolta Tulpenbauer, fekete fogait mutogatva, azután a többiektől félrehúzódva, élénk taglejtésekkel suttogtak még jó ideig egymással.

A hintók már éppen indulni akartak, midőn Tarafás uram, a tegnapi esti lakomától még mámorosan, a búcsúzásra megjelent. Mikor az utolsó hintó porfellege is elenyészett, csak akkor jutott eszébe, hogy neki tulajdonképpen előfogatokot kellett volna rendelni korán reggel a szomszéd város postaállomásán a vendég urak részére.

- Tyűh, aki áldója van! A sok kocintgatásban erről egészen elfeledkeztem! - dünnyögte fejét vakarva és gondolkozni kezdett, vajjon bevallja-e mulasztását urának?

- Ha elkövetted, tagadd! - gondolta és ebben egészen megnyugodott. Még az ő gyanakodó és kitanult ravasz eszével se sejtette, hogy éppen ebben rejlik a kelepce számára és méltóságos ura a sötétlelkű Ulrikkal éppen erről suttog az írószobában.

- Meg van fogva! Minden a véletlen játékanak látszik... tehát nem gyanakodhatik... Eszerint mégis igaz az a közmondás: «A farkasok közé került rókanak nem használ a ravaszsága!» - mondta nevetve a hitvány cinkos.

Sághvári Ottó helybenhagyólag biccentett.

- Röstelleném is, ha túl nem járnánk ökelme körmönfont ravaszságán... Különben könnyű Katót táncba vinni! Szívesen le hagyta magát itatni, anélkül, hogy észrevette volna...

- Hogy az a célunk, hogy elfelejtsen előfogatokat rendelni.

- Így tehát gyanú nélkül a városba küldhetjük, ha a küldönc megérkezik... Ezt remekül ki-gondoltad, Ulrik!

- No, no! Nyugtával dicsérjük a napot, Ottó barátom!

- Máris dicsérhetjük! Tulpenbauer és a többiek ki vannak fizetve és ezután még hívebben fognak szolgálni, mint azelőtt, mert látják, hogy nem fukarkodom a jutalmazással... Hiába, az arany mindenható marad, míg a világ világ és az emberek emberek lesznek! Hidd el nekem, míg gazdag vagyok, semmitől se félnetek!

- Részben igazad van! De mindig jobb az az ember, aki el van hallgattatva, mint aki csak hallgat...

A kamarás úr felkacagott.

- A szójáték sikerült! Légy rajta, Ulrik, hogy be is teljesedjék! Ezzel a legutolsó és legkelle-metlenebb tanutól szabadulunk!

- Rajta leszek, abban bízhatom! De míg a várt idő elérkezik, beszéljünk másról... Téltre a palotába teszed át lakásodat, nemde?

- Természetesen! Elég soká unatkoztam e bagolyfészekben! Nem a télen, de mindjárt ősz elején Sághvári Ottó visszatér Bécsbe és palotája, valamint termei újra a régi fényben és pompában fognak megnyílni a társaságok előtt. Ide csak nyári üdülésre és nagyobb vadászatokra rándulunk ki barátainkkal... Hanem most én kérdezek tőled valamit. De kérlek, felelj őszintén és tartózkodás nélkül...

- Nos? - kérdezte meglepetve.

- Te még nem nyilatkoztál! Ha vagyonom felét kéred, ezt sem tagadhatom meg tőled. Mi szándékom van? Mennyit kívánsz? - kérdezte és társának merőn a szeme közé nézett.

- Mi szándékom van? Hát továbbra is az udvari kancellária és a te hű magántitkárod fognak maradni. Mit szólna a világ, ha egyszerre én is gazdag uraságként kezdenék szerepelni? Mindjárt azt kérdeznék, hol vettem, kitől kaptam? A főváros sürgő-forgó zajából pedig vidékre, vagy máshova telepedni, nincs kedvem. Maradok szépen melletted, hisz ezután még nagyobb szükséged lesz tanácsaimra, mint ezelőtt... aztán valami váratlan esemény is történhetik... Mi most már nemcsak személyünkkel vagyunk elválaszthatatlanul egymáshoz kötve!

A kandalló tetején álló óra elütötte az ötöt.

- Azt hiszem, jó lesz, ha hozzákezdünk - szólt Ulrik. - A küldönc minden percben jöhet. Te most hívasd össze a kastély cselédségét, én pedig megyek. Éjfél előtt nem hiszem, hogy visszatérhessek. Tehát csak ügyesen, nehogy ő kelme neszt fogjon valamikép, mert akkor

mindennek vége! Az elszalasztott rókát másodszer nem lehet törbe csalni! - szólt nyomatékosan, azután távozott.

Őméltósága pedig becsöngette Vencelt, ráparancsolt, hogy a belső cselédséget gyűjtse a csarnokba. Tarafás urat pedig hívja ide.

A cselédség rosszat sejtve gyülekezett a kijelölt helyen, mert azt hitték, hogy a napok óta rebesgetett elbocsátás perce érkezett el. Minden oldalról szorongó pillantásokkal kísérték a pöffeszkedve közeledő Tarafás uramat és jövőendő sorsukat rezes ábrázatáról iparkodtak leolvasni.

Torkán egyet köszörült s éppen be akart nyitni a nagy szárnyajtón, midőn ez feltárult és őméltósága jelent meg a küszöbön.

- Pszt! Csak csendesen! Csendesen! Hű titkárom hajnal óta szörnyű fejgörcsökben kínlódik! - suttogta, azután mindenkit csendre intve, betette az ajtót maga után.

Parancsoló tekintetét végighordta a lesütött fejű cselédségen, rámutatott a mellette álló Tarafásra és szigorú szavakban megparancsolta, hogy a felügyelő úrnak mindenben engedelmesskedjenek, mert távolléte alatt ő vezeti a kastélyt és a jószágokat illető ügyeket. Őméltósága oly szépen és lendületesen beszélt, hogy az elmondottakat kivéve, egy szavát se értették meg, de azért az arcok mind kiderültek, mert az elbocsátásról szó sem volt. Tarafás uram ábrázata pedig a büszkeségtől és diadaltól valósággal ragyogott.

Beszéde közben egyszerre csak mozgás támadt a hátul állók között. Egy kocsisforma férfi furakodott előre és egy levelet adott át őméltóságának.

- Mi az ördög? Vendégeim ott rekedtek a városban! Hát nem rendelt felügyelő úr részükre előfogatókat? - kérdezte, miután a levelet átfutotta.

Tarafás uram fejét nyaka közé húzva, csak ötölt, hatolt, félszemmel pedig urasága arcát leste, vajjon nem haragszik-e? Midőn látta, hogy harag helyett inkább mosolyog, nagy bocsánatkérések között bevallotta, hogy biz ő ezt elfelejtette.

- No, nem nagy baj! Vendégeink nappal helyett éjjel indulnak! Ennyi az egész! Nekem pedig nagyon jól jó ez a kis feledékenység - mondta őméltósága homlokára ütve. - Tulpenbauer bankár urat ugyanis elfeledtem megkérni, hogy az arany burnótszelencém fedeléből hiányzó gyémántköveket rakassa be Eskelesz ékszerésszel és rendeljen még egy hozzá hasonló másik szelencét... Tarafás uram mulasztása azonban helyre üti a hibát. Sétáljon át a szomszéd városba és e szelencét adja át százhusz darab arannyal a bankár úrnak. Megteszi? Tudja, ilyen nagy értéket cselédfélére nem bízhat az ember... De most jut megint eszembe, kegyelmed mégsem mehet! Hiszen minden lovunk és hintónk a vendég urakkal távol van!

- Ó, kérem alássan! Átsétálok gyalog! Nem egyszer megtettem már ezt az utat... - ajánlkozott Tarafás úr készségesen.

- Igaz! Igaz! De egészen öreg este lesz már, mire odaér! - aggodalmaskodott őméltósága.

- Nem tesz semmit! Az éjszakák világosak. Azután visszafelé úgyis kocsin jövök...

- Igaz! Igaz! No hát akkor átadom a szelencét és aranyakat, hogy rögtön indulhasson kegyelmed! - és eltűnve az ajtó mögött, csakhamar visszatért és a szelencét rejtő csomagot, egy tekercs arannyal együtt átadta neki.

Mihelyt az ajtó nehéz szárnyai becsukódtak utána, a nyájas mosoly eltűnt arcáról, mintha csak letörülték volna, vonásai megint feszült, várakozó kifejezést vettek fel, mint a mult napokban. Minél jobban közeledtek az est órái, annál nyugtalanabb léptekkel méregette végig az egymásba nyíló termek hosszú sorát.

Vacsora után közölte Vencellel, hogy ma már semmire sem lesz szüksége. A legnagyobb csendet parancsolta, mert a titkár kissé elszunnyadt, midőn azonban minden elcsendesedett és a folyosó lámpáit eloltogatták, lesurrant a földszíntre, a parkra néző egyik ablakot zajtalanul kinyitotta és kikémlelt a szuroksötét éjszakába.

Tizenegy óra felé járhatott az idő, midőn a bokrok közül egy sötét árnyék osont a kastély felé és nesz nélkül ugrott be a nyitvahagyott ablakon.

- Ulrik, te vagy? - kérdezte fojtott, aggodalmas hangon.

- Én hát! Minden rendben van! - felelt a másik.

- Akkor gyorsan fel a szobába! Én majd bezárom az ablakot! - suttogta.

Abban a pillanatban, hogy felért szobájába, nagy zaj és dübörgés verte fel a kastélyudvar csendjét. Noha Vencelt már elbocsátotta, most mégis hevesen csengetett neki.

- Nem a legnagyobb csendet parancsoltam! Micsoda pokoli dübörgés ez az udvaron? - rivallt rá bosszúsan.

- A vendég urakat vivő hintók érkeztek vissza a városból - jelentette Vencel.

Szavai végeztével nyöszörgés hallatszott a mellékszobából.

- Kívánsz valamit? - kérdezte fejét bedugva őméltósága.

- Egy kis melisszaszeszt kérnék. Ez végleg csillapítani fogja görcseimet! - felelték belülről, amire Vencel, ura intésére, behozta a kívánt szeszt. Ulrik titkár uramat nyakig bepólyázva, fején hidegvizes borogatással látta heverni a nyugágyon.

- A hintók érkeztek meg! Eredj csak Vencel és küldd fel egy szóra Tarafás urat! Valamelyik hintón neki is meg kellett érkeznie!

Vencel lement, de azzal a hírral tért vissza, hogy Tarafás uramat a kocsisok közül egyik se látta, se az úton, se a városban.

- A korhely! A könnyelmű! Bizonyára valami csapszékben késedelmeskedik! - dohogta őméltósága, majd Vencelnek meghagyta, hogy reggel mindjárt küldje hozzá, meg akarja mosni a fejét!

Reggelre kelve azonban egyszerre csak nagy lótás-futás keletkezett a kastélyban és a cselédség rémült arccal, összedugott fejjel azon tanácskozott, fel merészeljék-e verni őméltóságát édes álmaiból. Midőn megszólalt az ébredést jelző csengetyü, Vencel vacogó állal, remegő térdekkel azt jelentette neki, hogy Tarafás uramat, vérében úszva, össze-vissza törve találta egy paraszt a töltés melletti vízmosás fenekén.

- Meghalt? - kiáltott őméltósága elszörnyűködve, és e hírre, mintha kiöntötték volna, ugrott ki csipkés, selyemfüggönyös ágyából.

Ulrik titkár úr is előjött szobájából és úri színük elébe vezettette a parasztot, akit töviről-hegyire kikérdeztek, de a jámbor ember még most is annyira meg volt ijedve, hogy a reszketéstől alig tudott kérdéseikre felelni...

- A szerencsétlen! Bizonyára leitta magát és lezuhant a töltésről! - kiáltott a méltóságos úr mély megilletődéssel.

- Vagy pedig orgyilkos kezek taszították a mélybe, hogy elrabolják tőle az aranyakat! Nagy summa pénz volt nála! - felelte a titkár hangosan, hogy mindenki hallhassa.

- Igaz! Igaz! Mi is láttuk! Nagy summa aranyat vitt magával! Rálestek és leütötték! - suttogták a cselédek.

- Siessetek, emberek! Első dolog a segítség! Hátha még nem halt meg! Fel emberek! A kastélyba kell szállítani, egy lovász pedig vágasson orvosért... - parancsolta sebesen a kastély ura.

- Nincs abban már egy mákszemnyi élet se, méltóságos uram! Vérében úszva mozdulatlanul feküdt és szemei már egészen meg voltak üvegesedve! Nem segít már azon semmiféle doktor!
- felelte fejét csóválva a jobbágy.

- Mindegy! Ide kell hozni a kastélyba... Előre, gyorsan, emberek! - siettette az indulókat és megparancsolta, hogy rögtön jelentsék neki, ha visszaérkeznek. Ez úgy déltájban meg is történt.

De mekkora volt őméltósága rémülete, amikor közölték vele, hogy a holttest nyomtalanul eltűnt a baleset színhelyéről. Halálsápadt lett és szédülni kezdett a szörnyű hír hallatára...

IX. FEJEZET. A HÁLÓ.

A temetést követő nap hajnalán Elemér megkopogtatta az öreg Ambrus ablakát, aki rögtön ajtót nyitott neki. Csak egy szomorúan résztvevő pillantással üdvözölte Elemért, leakasztotta az őrizetére bízott kulcsokat és megindultak a kastély északi szárnya alatt fekvő sírbolt felé.

Komor, borongós reggel volt, a kastélyban még minden lélek aludt, csak a fák és bokrok leveleiről alápergő kövér cseppek kopogása hallatszott a hajnali csöndben.

- Azt mondják, hogy a kastély egyik szobájából titkos lejáró vezet a sírboltba - törte meg a hallgatást az öreg Ambrus, de nem kapott feleletet. Némán felzárta Elemér előtt a nehéz vasajtókat, ő maga pedig félrevonulva, leült a lépcsők aljára.

Az örökmécses halvány sugarai bágyadt fényt hintettek a tömör oszlopközökre, melyek alatt, kettős sorban nehéz érc- és márványkoporsókban a Ságvári ősök aludták örök álmukat.

Nehéz sóhajjal borult térdre a legutolsó előtt, melynek oldalain ércből vert egyszerű betűkkel Ságvári Balázs neve ragyogott hidegen és komoran. Homlokát a hideg ércre hajtotta, ajkai lassan mozogtak, mintha imádkoznák...

Fájdalmas elmerültségéből az öreg Ambrus figyelmeztető köhécselése riasztotta fel, mert a cselédség már ébredezni kezdett a kastélyban.

Még egyszer megcsókolta a hideg betűket és felállott.

- Ravatalodnál tett fogadásomat íme újra megújítottam előtted, atyám és jóltevőm, segíts, hogy rátaláljak a nevemet és születésemet fődő titokra... Most pedig légy áldva nyugvó poraidban és a te védő szellemed legyen vezérlő őrangyalom az ismeretlen nagyvilágban! - suttogta remegő ajkakkal, aztán gyorsan kilépett a napvilágra.

Az öreg Ambrus már készen várta. Midőn a nehéz vasajtók csikorogva bezárultak, úgy érezte, mintha a szívét szorító kétségbeesés egyszerre lehullott volna róla, és az elhagyatottság vígasztalan érzése helyett remény és önbizalom térne lelkébe.

A kastély szögleténél néma kézzorítással búcsúzott el az öregtől, aki, bármennyire erőlködött, mégsem tudta elrejtteni mély megindulását.

- Mondanék valamit, Elemér úrfi... de mégsem mondok, hiszen elmondtam tegnap... de annyit mégis mondok, hogy van igazság odafenn! Viszontlátjuk mi még egymást e kastélyban... - szólt fojtott meghatódással, mialatt könnyei fehér szakállára peregtek.

Elemér csak néma fejrázással felelt, azután megindult Cseresznyés uram faluvégi kis háza felé, aki az öreg Mátyással már útrakészen várta.

- A határig elfogadom a kíséretet, tovább ne fáradjanak! - mondta, amint a teletömött tarisznyákat meglátta. Eddigi viselete helyett a vándordiákok öltözetét vette magára: fácántollas süveg, oldalán bőröv lecsüngő törrel, iszákja mellett pedig vállán át volt vetve egy bő köpönyeg, jó védelem a zivatar és hideg éjszakák ellen.

A két férfi mély szomorúsággal nézte készülődését és mialatt Cseresznyés apó gondosan elrakosgatta a fiú levetett ruháját, az öreg Mátyás egyszerre csak sírva fakadt.

- Ne szomoríts még jobban, öreg! Úgyis oly nehéz a szívem, majd megszakad...

Cseresznyés apó szintén komolyan közbeszólt:

- Úgy van, ne töltsük most az időt elérzékenyüléssel. Ha már Elemér úrfi semmit se akar elfogadni tőlem útravalóul, ezt mégis el kell fogadnia. Jó kézben hatalmas fegyver! - és egy ólommal beöntött vadkörtefabotot nyomott a kezébe, mely azonfelül még kardnagyságú, éles acélpengét is rejtett magában.

- Ezt köszönettel fogadom, Cseresznyés apó.

- Azt a csekélyke összeget is elfogadhatná ám tőlem, ha másképp nem, hát kölcsönképpen...

Elemér elkomolyodva rázta fejét.

- Aki idegenbe, ismeretlenbe indul, mint én, az nem vehet adósságot a nyakába. Nem tudom, mikor fizethetném vissza, s akad-e keresetem vagy sem...

- Éppen azért! Kegyelmed meg fog élni a jég hátán is! Attól nem félek! - erősködött hévvel Cseresznyés apó.

- Nem! Köszönöm! Pár arany és néhány tallér van az erszényemben, melyeket jó sikerrel letett vizsgáim és egyéb ünnepélyes alkalmakkor áldott emlékű Balázs bátyámtól kaptam. Ez elég lesz útravalónak. Néhány könyvön és csekélyke fehéreneműn kívül egyebet nem hoztam el a kastélyból... Minden más egyebet ott hagytam az új birtokosnak... Hanem hátha indulnánk! - tette hozzá és felállt.

A két férfi nyakába akasztotta a tarisznyákat és mialatt Cseresznyés apó becsukta a házat, Elemér bánatosan nézett a kastély felé.

- Szegény Rudolf! Élet-halál közt fekszik és én el se búcsuzhattam tőle... - sóhajtott lehajtott fővel.

Egy kevésbé járt mellékösvényt választva elhagyták a falut. Elemér hátra-hátra nézett, mindaddig, amíg csak a park százados fáin egészen el nem takarták a kastély tornyait.

Ekkor, mintha csak összebeszéltek volna, megkettőztették lépteiket. Egyikük se szólt, mert mindegyik a saját szomorú gondolatával volt elfoglalva.

Az országútra kiérve, a fordulónál még egyszer megvillantak a kastély tornyai és Elemér fájó sóhajjal intett búcsút annak a helynek, hol boldog gyermekéveit töltötte.

- Ki tudja, viszontlátlak-e még valaha! - röppent el akaratlanul ajkairól.

- Él az Isten! - dörmögte torkát köszörülve Mátyás. Cseresznyés uram pedig széleskarimájú kalapját még jobban a szemére húzva, csak akkor szólalt meg, midőn ki kellett mondani a búcsút és válást jelentő szavakat:

- Itt van a határ!

Elemér megindultan ölelte meg két kísérőjét:

- Úgy hát válnunk kell, hosszú, hosszú időre! Az Isten áldjon meg és tartson meg benneteket!
- Mély megindulása elfojtotta ajkán a további szavakat. Az öreg Mátyás hevesen megragadta és összevissza csókolta a kezét.

- Hát csakugyan hírét se fogjuk hallani évekig az úrfinak? Élünk-e mi vének addig? Meg-érjük-e azt az időt? - kérdezte a zokogástól alig érthető hangon.

Elemér még egy utolsó kézszorítással Istenhozzádot mondott mindkettőjüknek, fejébe nyomta fácántollas süvegét és anélkül, hogy csak egyszer is hátranézett volna, gyors léptekkel sietett lefelé a kanyargós országúton.

Pedig, ha hátranézett volna, láthatta volna, hogy a két öreg mindaddig néz utána, míg csak karcsú, ruganyos alakja el nem tűnik az alávezető meredek mögött.

A közeli mezővároskához érve, Elemér felkereste azt a fiatal doktort, aki Balázs urat lelkiismeretes gondnal és fáradhatatlan igyekezettel ápolta.

Ettől megtudakolta Rudolf állapotát és nagyon megörült, midőn meghallotta, hogy még nehéz beteg ugyan, de már minden veszélyen túl van. Innen a postahivatalba ment, ahol megkérdezte, mikor indul a postakocsi Nagyszombat felé.

- Éppen most fognak be! Ma van az indulás napja. A kocsis mellett künn egy tallér, a belső ülés kettő! - felelte a postamester kurtán.

Noha nagyon gazdálkodni kellett a pénzével, Elemér mégis lefizette az egy tallért, csakhogy mielőbb Nagyszombatba érhesen és felkereshesse volt nevelőjét, Vitál atyát...

Vitál atyát egy könyvekkel és iratokkal borított asztal mellett találta. Egykori nevelője meleg szeretettel tárta karjait Elemér felé, aki hangos örömkialtással borult mellére.

- Szegény fiú te! Mily korán meg kell ismerkedned az élet nehéz küzdelmeivel, - mondta megindultan.

- Tanácsot kérni jöttem, atyám! Ne tagadd meg tőlem! - szólalt meg Elemér, midőn megindulását legyőzte és helyet foglalt a magashátú, faragott diófaszékek egyikén.

- Leveledből mindent megértettem, fiam és szívem vérzett, midőn ama rettentő szerencsétlenségnek hírért vettem. Te azt állítod, hogy orgyilkos bűntény történt és bizonyítékok vannak kezeitek között...

- Igenis, bizonyítékok vannak kezeink között... és ha majd elég erősnek érzem magamat, visszatérek és rettentő számadásra vonom a bűnösöket! - vágott közbe Elemér hevesen.

- A büntett nagy és égbekiáltó! A büntetést mégis bízd rá fiam, az Örök Biró sújtó kezeire... Ne szennyezd be lelkedet a bosszúállás vérszomjas bűnével. Várj, míg az örök igazság keze utoléri a bűnösöket! - szólt Vitál atya komolyan intelemmel.

- Várni fogok, mert várnom kell! Hiszen én, a név és vagyon nélkül világba taszított fiú, úgy sem tudnám felvenni a hatalmasokkal a harcot. De tűrni és várni fogok, míg oly polcra jutok, ahonnan megkezdhetem a küzdelmet. Nevelőatyám és jótevőm halála nem maradhat bosszúlatlanul! Nem, ha életembe kerül is, ha lelkiüdvösségemet teszem is kockára vele! - felelt Elemér tántoríthatatlan eltökéltséggel.

- Fiú! - kiáltott az utolsó szavaknál ijedt megbotránkozással a kolostorfőnök.

- Bocsáss meg, atyám, de nem tehetek másképp és most hagyjuk a levélben foglaltakat! - kérte szelíden Elemér. - A levélben körülményesen meg kellett írnom a helyzetet és történeteket, hogy megtudj mindent. Meg kellett gyónnom neked mindent, hogy kínzó vádjaimtól meneküljek. De most hagyjuk ezt, nem avégett jöttem hozzád, hanem tanácsért. Mitevő legyek, mihez fogjak vígasztalan helyzetemben?

Vitál atya megindult tekintettel nézett a fiú halvány, de eltökélt arcára.

- Mondok egyet! - szólalt meg komolyan kis idő múlva. - Szép pályát ajánlok neked, ahol anyagi küzdelmek nélkül is magasra juthatsz! Légy pappá!

Elemér a váratlan ajánlatra megrezenve sütötte le szemeit. Nem felelt, csak fejét rázta csendesen, tagadólag.

- Igaz, elfeledtem! Mindig a katonaélethez volt kedved! Ez volt szívednek, lelkednek álma, vágya. Nos hát! Korodhoz képest túlságos erős, alkatra pedig valóságos óriás vagy. Lépj be a hadseregbe és régi álmod teljesül!

- Egyiket se tehetem! - felelt Elemér szomorú, lemondó sóhajtással. - Szabadnak kell maradnom, hogy a nevemet és születésemet fedő titkot felderíthessem. Jogot és törvényt akarok tanulni, hogy fogadásomat beválthassam!...

Vitál atya homloka már az első szavaknál elborult.

- Lehetetlen munkára vállalkozol! A tengerbe ejtett tüt akarsz megtalálni! Hová indulsz, hol akarsz kutatni minden nyom és útbaigazítás nélkül? - kérdezte szomorúan.

Elemér szorongó, könyörgő pillantással nézett rá.

- Cseresznyés apó megvallotta, hogy te, atyám, tudnál útbaigazítást adni. Jótevőm a titok nagy részébe beavatott...

- Nem tagadhatom, de húszéves korodig mitse szabad elárulnom és néked is tisztelned kell jótévőd akaratát! - felelte enyhe szigorral.

Elemér kis ideig hallgatott.

- Tiszteletben fogom tartani. Most, hogy biztosan remélhetek, nehezen bár, de elviselem a kétség hosszú éveit - szólt azután megadó sóhajjal.

- Ezt a feleletet vártam tőled. Eddig is sok keserű órát szerezteél vele magadnak, - no de ne beszéljünk többet róla. Lássuk további terveidet. Azt, hogy a nyers hadipálya helyett a tudománynak adod magadat - lelkemből helyeslem... Eddigi tanulmányaid, fényes tehetséged szép jövővel kecsegtet. Melyik egyetemen akarsz tehát a jogi és egyéb tudományokat tanulni?

- Fontos okaim vannak, hogy a bécsi egyetemet válasszam.

- És ezek az okok?

Elemér késlekedett a felelettel.

Vitál atya fejét csóválgatta:

- Sejtem!... Cseresznyés gazda és Mátyás a tett helyén, ő pedig Bécsben akarja azokat a bizonyos embereket szemmel tartani. Hiába akarnám lebeszélni, nem hajtana a szóra! - mormogta magában és midőn megtudta, hogy tanítványa, miként diákkorában ő is, tanítással és leckeadással akarja magát fenntartani, elérzékenyülten ölelte magához:

- Isten adjon erőt és szerencsét hozzá, gyermekem! Én a külföldi egyetemeken sanyarogtam, néked bizonyára jobb alkalmaid és kilátásaid lesznek a gazdag és fényes császárvárosban! - biztatta.

Midőn Elemér távozni akart, nem eresztette, hanem egész napját a klostromban kellett töltenie, hogy Vitál atya megirhassa az ígért ajánlóleveleket bécsi ismerőseihez.

Másnap a hajnali vecsernye után búcsút vett öreg tanítójától, a pozsonyi kapun át távozott a városból és oly szaporán lépkedett, hogy csakhamar messze háta mögött maradtak a városnak aranyos reggeli párában csillámló ódon falai és tornyos épületei.

Dél felé már a nap annyira melegen tűzött alá, hogy a szomjúságtól és fáradságtól elcsigázva, valami árnyas hely után kezdett nézelődni, hogy egy kissé pihenhessen. Ezért nagy örömmel üdvözölte a völgynek vezető útforduló mentén elhúzódó erdőséget, melynek hűvös boltozata alatt, úgy remélte, forrást is talál.

Rövid keresés után egy vén fa tövéből kibugyogó forráskára akadt... Verejtékező arcát megmosta, nagyot ivott a hideg, kristálytisza vízből, azután újra tovább indult. Csakhamar megint ki kellett kerülnie az országútra, mert az eddigi világos, szálerdő helyébe, egy vízmosásoktól szaggatott, tüskés vadon következett.

Rossz kedvvel vette észre, hogy mennél inkább nyugovóra hajlik a nap, annál sötétebb felhő-tábor húzódik az égboltra és a mindinkább feltámadó szél esővel és zivatarral fenyegetődik.

Megkettőztette tehát lépteit és az útjába eső magaslatokról valami közeli falut vagy védő-fődelet keresett, ahol az éjszakát tölthetné. De nem látott semmit - és az elhagyatottság keserű érzése kétszeres súllyal nehezedett lelkére... Az egymást követő szélrohamok már egy-egy kövér esőcseppet is hullattak sietségtől hevült arcába és a mindinkább sötétedő alkonyat egyforma, alakatlan homályba burkolta a tájat.

Nem annyira magát, mint inkább egyetlen öltözet ruháját féltette a sártól és lucsoktól, épp azért fel szeretett volna ujjongani örömeiben, midőn a szélben és sötétben való hosszú ide-oda botorkálás után fénysugarat látott megcsillanni és az innen-onnan felhangzó kutyavakkantások elárulták a falu közellétét.

Fáradtságát, elhagyatottságát feledve, torony irányában sietett a mind fényesebben tündöklő világosság felé és egy meredek úton csaknem legurulva, megpillantotta a sötétségbe burkolt községet is, melynek apró ablakai hívogató fénnel ragyogtak feléje a fekete, zivataros éjszakából. A község alatt egy csapat elkésett fuvarosra akadt, akiktől megtudta, hogy ez a nagyközség rendes megálló- és etetőhelye a Bécsből és a német tartományokból jövő-menő fuvarosoknak. Olcsó pénzért jó éjjeli szállást is lehet kapni a falubeli fogadóban.

Csakugyan az udvar közepét elfoglaló állás, valamint a tágas színek és istállók tömve voltak málhákkal terhelt kocsikkal és szekerekkel, a tágas ivószoba pedig csakúgy hemzsegett a sok vendégtől.

Elemér zavartan nézett körül a tele asztalok között. Egy görbehátú, alacsony idegen, aki egymaga ült egy asztalnál, belépésétől kezdve élesen nézett rá. Elemér kénytelen volt melléülni és miközben vékony vacsoráját fogyasztgatta, az idegen barátságos hangon kezdett vele beszélni. Kifaggatta céljai, tervei felől és mikor megtudta, hogy diákkal van dolga, érdeklődő arccal kérdezte tőle:

- Mint diák ember, bizonyosan szépen tud írni, ugyebár?

- Nevelőm mindig azt mondta, hogy betűim olyanok, mint a gyöngyök, azután meglehetősen tudok rajzolni is! - felelte Elemér elvörösödve, mert nehezére esett önmagát földicsérni.

- Hiszen ez pompás! - kiáltott az idegen és örömeiben térdét csapkodta. - No, hallgasson ide, diák uram! Az egyetemen még csak egy hónap múlva kezdődnek meg az előadások. Pénze, amint látom, nem sok van, anélkül pedig nehéz az első lépéseket megtenni. Álljon az én szolgálatomba arra az egy hónapra. Nem lesz nehéz a dolga. Én bolondja vagyok a mindenféle régi írásoknak, érmeknek és címereknek, sőt kegyelmednek bizalmasan még azt is megsúgom, hogy titokban kereskedem is ezekkel a dolgokkal. Leíratom, hasonmásukat készíttetem. Hanem ez nagy titok ám! Senkinek se szabad még csak sejteni se, nehogy mások is megpróbálják ezt a jól jövedelmező mesterséget...

- Én nem fogom elmondani senkinek!

- Csak egy bökkenő van a dologban. Egy kicsit rigolyás, furcsa természettel áldott meg az Isten. Hozzá tud-e szokni diák uram ezekhez? Mert némely különös dolgoknak kell ám alávetni magát. Például nem szabad tudnia a hely nevét sem, ahol lakni fogunk... tudja - biztonság okáért!

- Rigolyáit, furcsaságait eltűröm, kíváncsi nem leszek, s kívánságait teljesítem, ha csak valami bűnös vagy becstelen cselekedetet nem kíván tőlem! - felelt Elemér komoly hangon.

Az idegen erőltetetten kacagott:

- Haha! Ugyan mi jut eszébe diák uramnak! Hiszen több tudós ember és diák dolgozik nálam. No de majd meglátja. Jól megfizetem a munkáját. A dologgal tehát egészen rendben volnánk. Ugyebár elfogadja? Igaz bizony... még a nevét se kérdeztem!

Elemér megnevezte magát, mire az idegen kezébe csapott s ezzel az egyesség meg volt kötve. Ő is megmondta nevét, Edelbeck Sebaldusnak nevezte magát.

- Addig maradhatok szolgálatában, ameddig nekem tetszik? - kérdezte még Elemér.

- Ameddig tetszik! Azaz, ameddig nekem tetszik, barátocskám! - igazította helyre szavait. Ha nem végzi jól munkáját, egy napig sem marad meg házamnál, - mondta Edelbeck.

Elemér udvariasan meghajtotta magát és szabadon fellélegzett. Ez utóbbi szavak minden aggodalmát eloszlatták. Nem lesz tehát lekötve; akkor távozhatik, amikor neki tetszik. Mitől féljen hát?

Edelbeck még az éjjel tovább akart utazni. Rövid idő múlva jelentette a kocsis, hogy a lovak kipihenték magukat. Erre beleültek a magas, bárkaalakú kocsiba.

Jóformán egész éjszaka utaztak, de a koromsötétségben Elemér azt se tudta, előre vagy hátrafelé indultak-e el és melyik világtáj irányában haladnak. Utitársa egyetlen egy szóval se törte meg a csendet, sőt nemsokára szuszogó horkolással jelentette, hogy elaludt, mire ő is befészkelte magát az ülés szögletébe és követte a jó példát.

Hatalmas zökkenés ébresztette fel, de rögtön elkáprázva hunyta be szemeit, mert a nap aranyos sugarai árasztották el a hintó belsejét és csattogó madárénekek, méla erdőzúgás zaja szüremkedett be hozzájuk. Szét akart a tájon tekinteni, ekkor látta azonban, hogy kocsijuknak ablakai nincsenek, hanem a világosság a tetőn lévő kerek nyíláson árad befelé...

Noha Edelbeck uram ezt már este fájós szemeivel magyarázta neki, mégis különösnek találta ezt a börtönszerű elzárkózottságot. Valóságos megváltásnak tekintette, midőn a harmadik nap éjszakáján kocsijuk egy minden oldalról magas falakkal körülzárt udvarra robogott be és Edelbeck uram nagyot nyújtózkodva így szólt:

- Itthon vagyunk! Izsák gazda majd megmutatja fekhelyét, a többiről pedig majd holnap!

Erre ugyanaz a félszemű ember, aki kaput nyitott, több egymást szelő folyosón keresztül, egy szűk kamrácskába vezette.

Amint az ajtó becsukódott utána, Elemér vizsgálódva nézett körül a barátságatlan, rideg cellácskában, melynek összes bútorzata az ágyon kívül, egy rozogalábú szék és ócska asztal volt, mely fölött egy keskeny, vasrácsos ablakocskának megvakult üvegkarikáin szűrődött be a nappali világosság.

- Akárcsak egy börtön! - gondolta lehangoltan. Különben az írődeákoknak sehol se adnak selyemfüggönyös ágyat, velencei tükrökkel ékesített szobát... Majd meglátjuk, mit hoz a holnap? Ha nem tetszik, egy házzal odább megyek! - igyekezett magát megnyugtatni és mivel már későre járt az idő, hozzálátott a lefekvéshez.

Elemér másnap csak a portól és esőtől szivárványos üvegkarikákon átderengő reggeli világosságra ébredt fel, mire sietve felöltözködött. Alig hogy elkészült, már megismerte a félszemű csoszogását, aki csakugyan érte jött, hogy a ház urához vezesse.

Szó nélkül intett neki és egy sötét csigalépcsőn az emeletre vezette, melynek megvakult ablakai azonfelül, hogy kifelé minden kilátást elzártak, sűrű sodronyhálóval voltak befedve.

Egy ósdi bútorzatú szobában Edelbeck uram várt rá és az asztalon álló egyszerű reggelire mutatott. A reggeli végeztével felnyitott egy emeletes írópolcot, ahonnan többféle megsárgult okmányt és függő pecsétes diplomát vett elő.

- Itt van minden hozzávaló! Ezt a pecsétet kísérelje meg, le tudná-e rajzolni, ezeket a diplomákat pedig hüien lemásolni. Vonásról-vonásra ám! A másolatot ne lehessen megkülönböztetni az eredetitől. Mindjárt meglátjuk, érti-e a mesterségét! A rajz legyen az első! - krákolta és vöröskarikájú szemével sebesen pislogott.

A benyíló szobában el volt készítve minden, úgy, hogy csak a rajztábla elé kellett ülnie, de Edelbeck uram egy intéssel még tartóztatta:

- A házirend nálam nagyon kevésből áll. Semmiről se kérdezősködni! Én vagy helyettesem megmondja ami kell. A fecsegés és kíváncsiskodás tiltva van, valamint a műhelyekben és az épületben való ácsorgás. Kiki maradjon kiszabott helyén és dolgozzék. Különben erről gondoskodva van, - folytatta rövid, határozott modorában és ezzel behúzta maga után az ajtót.

Három nap múlva, amely idő alatt a félszemű kapuson kívül, aki este szobájába le-, reggel pedig felvezette, egy lelket se látott, - elkészült a szikszói káptalan pecsétjének a rajza. Midőn Edelbeck uram megnézte, ugyancsak karikára nyitotta bagolyforma szeméit, mert a rajz nagyságra és alakra hajszálíg hű másolata volt az eredetinek...

Erre sajtóságos vigyorgással nézett rá és megdicsérte érte. Azután egy csiszolt rézlapot vett elő, meghagyta, hogy ugyanezt a legaprólékosabb gonddal karcolja reá egy finom acéltűvel. Aztán néhány furcsa díszítésű rajzot kellett készítenie és egy régi ajándéklevelet, ugyanolyan avatag, megsárgult íróhártyára, csak hogy más nevekkal és dátummal kellett utánoznia. Ettől a naptól fogva maga járt le és föl az emeletre, a félszemű Cerberus nem kísérte többé.

Ezek alatt a napok alatt meggyőződött arról is, hogy hármukon kívül még számosan vannak a házban, sőt éjszakánként kocsidübörgést is hallott, tehát vendégek is érkeztek, egyik reggelen pedig ura egy alattomos tekintetű, sárgaképű olaszt mutatott be neki, mint helyettesét, aki a rézmetszés további titkaiba be fogja avatni.

Őszre járt az idő és hideg zivatarok dühöngtek odakünn, midőn Edelbeck uramnak valamiért távoznia kellett, helyettese: ignore Onufrio pedig annyira túl volt halmozva dologgal, hogy Elemérre sokszor félnapig se nyitotta rá a benyíló ajtaját.

Egyik nap, mikor valami ismeretlen szorongó érzés nehezedett lelkére, és kimondhatatlanul vágyódott egy bizalmas barát vagy társ után, akinek kétségeit és aggodalmait elmondhatná, egyszerre csak csikorgó kattogást hallott a falban, mintha rúgók járnának a szekrények mögött. Gyorsan hátrafordult és kimondhatatlan bámulatára, egy keskeny nyílást látott tátongani a falban a két szekrény között. A nyílás keretében egy magas, vékony, nálánál pár évvel idősebbnek látszó ifjú állott, szelid tekintetű szeméit órá függesztette.

Pár percig mindketten néma meglepetéssel néztek egymásra, mire az idegen bizalmasan elmosolyodott.

- Már régen kerestem e találkozást, de míg a gazda itthon volt, nem lehetett, mert a házban a falaknak is fülei vannak. Éjfél tájban szobádba lopódom... Feltétlenül beszélnem kell veled. De ne sejtess semmit! Ebben az átkozott házban még az arc vonásaiból is olvasnak. A viszontlátásig tehát! - szólott rokonszenves, de fojtott hangon, mialatt kissé hátrább húzóda, be akarta csattintani a rejtek ajtaját...

Elemér, aki eddig az örömtől és meglepetéstől mozdulatlanul állva, mintegy álomban hallgatta e szavakat, hirtelen felugrott és mindkét kezét hevesen feléje nyujtotta:

- Csak egy kézszorítást, hogy itt voltál, nem álmodtam! - kiáltott öröme gyúlt szemekkel, mert az ismeretlen szelid, rokonszenves arca szívét az első pillanatban megnyerte.

- Pszt! Csendesen! - intette ez. A kézszorítást melegen viszonzta, azután a rejtekajtó száraz csattanással becsapódott...

Elképzelhető nyugtalansággal várta az estét és hogy a feltűnést elkerülje, a rendes időben ment el szobájába, és szokása szerint egy-két órácskát olvasgatva könyveiből, a szokott órában oltotta el fagyúgyertyáját és feküdt le ágyába.

Ezek az órák voltak valamennyi között a leghosszabbak. Végre éjjél felé lassú nesz hallatszott és a rejtekajtón sötétséghez szokott szeme egy még feketébb alakot látott besurranni...

- Isten hozott, barátom! - suttogta ágyában felülve. A két fiú hosszan és melegen megölelte egymást...

- Mi a neved?

- Véghvári Elemér! Ghillányi-Erzburg Ákos! - kérdezték és felelték egymásnak egyszerre.

Ákos ezután Elemér ágyára ült, aki folyvást szorongatta a kezét. - Ó, milyen boldog vagyok, hogy ebben a néma, titokteljes házban egy hű barátra találtam. De mondd csak, honnan ismeresz engem, mit akarsz velem közölni, hiszen mi sose láttuk egymást? - kérdezte kíváncsian.

- Olyan dolgokat hallottam felőled beszélni, hogy érdeklődés és rokonszenv ébredt irántad szívemben és a hallottak után sejtettem, hogy bízhatom benned, és mihelyt megtudod, milyen helyre vezetett balsorsod, menekülni fogsz velem együtt...

- Milyen hely hát ez? - kérdezte rosszat sejtve Elemér.

- Pénz- és okmányhamisítók barlangja, büntettek tanyája - mormogta fülébe Ákos halkán.

Elemér majd elszédült, mikor ezt meghallotta. Most már megértette, mire való az a nagy örködés, titkolódzás és elzárkózottság. Görcsösen szorította meg barátja kezét.

- Mondj el mindent! - sürgette minden ízében remegve.

- Úgy-e téged is íródeáknak fogadtak fel és olyan kocsiban utaztattak idáig, hogy nem láthattad hová, merre felé visznek? Én már két éve vagyok itt, de azt máig se tudtam kifürkészni, hol vagyunk? Magyarországon-e, vagy pedig Ausztriában? Csak annyit tudok, hogy ez a várforma kastély kívülről elhagyatottnak és lakatlannak látszik, és a környéken lakók mind cimborái és szövetségesei e bandának!

- Miért nem hagytad itt e büntanyát, amikor a titkot megtudtad? Én egy percig se maradok tovább! - szólt Elemér kemény, szemrehányó hangon és bizalmatlanul lökte el magától Ákos kezeit.

- Mert nem lehetett, - felelte rá Ákos sóhajtván. Úgy-e, téged is azzal csaltak ide, ha nem tetszik, bármikor elmehetsz? Próbáld meg! Ettől a perctől fogva még álmaidat is őrizni fogják és ha terhükre leszel, hát eltesznek láb alól... Gondold meg, életünkkel játszunk, ha a legkisebbet is megsejtik... annál inkább, mert veled különös céljaik vannak! Azt akarják, hogy gonosztevő legyen belőled, hogy itt kelljen maradnod örökké és ne mutathasd magadat a világban az emberek között!

- Kik akarják ezt? - kiáltott összerázkódva Elemér.

- Az istenért, csendesen, vagy itt hagylak! - susogta Ákos ijedten. - E házban a falaknak is fülei vannak. Hallgass meg nyugodtan. Én már két hosszú éve senyvedek itt és gyártom a hamis okiratokat, pedig borzadok és irtózom ettől. De tennem kell, hogy menekülhessek, vígnak, elégedettnek mutatom magamat, hogy azt higgyék, megkedveltem ezt az életet és nem

kívánkozom el innen. Ezzel, hála Istennek, célokat értem. Gyanú és örökös nélkül mozoghatok a házban és a magas falakkal körülvett belső udvarban.

Elemér bocsánatkérőleg nyúlt a beszélő jobbja után és hévvel megszorította.

- Egyik nap mintázó keveréket olvasztottam össze különféle anyagokból, de a szél annyira visszaverte a belőle kiáradó füstöt és füstöt a terembe, hogy nem bírtam kiállni... Egyszerre eszembe jutott, hogy a kandalló légvonata kihúzza a füstöt, a másik percben azután már bebújtam a terem északi oldalán tátongó óriási kandallóba és füstös falain valami horgot vagy láncfélét kerestem, ahová az üstöt akaszthatnám.

Viasztekercsem pislogó fényénél csakugyan találtam is egy lelógó kormos láncot, midőn azonban meghúztam, vajjon elég erősen áll-e a falban, egyszerre csak száraz zörejt keletkezett a por és korom hullása közben egy alacsony üreg tárult elém, a széles vastábla pedig eltűnt a falban. Az első meglepetés elmúltával habozás nélkül beléptem a szűk és alacsony üregbe, rövid idő múlva azonban lassú, majd fokként erősödő beszédet hallottam. Tapogatódzva mentem tovább és egyszerre halványan fénylő pontocskát láttam a falon. Ezen keresztül nézve a gazda szobáját és őt magát láttam signore Onufrioval beszélgetésbe mélyedten magam előtt...

Most tudtam csak meg, hogy a falak közé vájt rejtekben vagyok és a mesterségesen elhelyezett nyílásokon át még a leghalkabb suttogást is meghallhattam.

Külföldi összeköttetéseikről és arról beszélgettek, hogy mindent itt fognak összpontosítani, miután itt nem félhetnek a felfedeztetéstől. Azután a magyar aranybányákból és pénzverdeből lopott aranyra, ezüstre tértek át, mire Edelbeck uram epésen megjegyezte, hogy a lopásokat felfedezték és noha a tárnokmester maga vezeti egész szigorral a vizsgálatot, még sem fog kideríteni semmit.

Már-már fel akartam hagyni a hallgatódzással, midőn Edelbeck uram közeli útjáról és rólad kezdett beszélni. Azért indul maga, hogy biztosan hatalmukba keríthessenek, mert ügynöke roppant tisztelettel beszélt a te éleslátásodról, elhatározott és szívós akaraterőről. Bármennyire vigyáztam is, neveket nem hallottam, csak annyit tudtam meg, hogy árva vagy és sok pénznek, nagy birtokoknak kellett volna reád szállani. De útjában vagy egy magasállású és hatalmas úrnak, aki nemcsak pénzzel, de hivatala és befolyása által is meghálálná, ha téged valahogyan hamisítónak, vagy olyan gonosztevővé tudnának tenni, hogy ne léphess fel ellene soha és semmi körülmények között, hanem vagy mint gonosztevő rejtőzködj és bujdokolj, vagy pedig, mint ilyen, életfogytiglan tömlöcbe kerülj, ha őt vádolni és jogaidat keresni akarnád. Ezért ébredt fel irántad ismeretlenül is a legmélyebb rokonszenv lelkemben és megfogadtam magamban, hogy beavatlak mindenbe és együtt menekülünk, ha ugyan bízol bennem, - fejezte be szelid szemrehányással hangjában.

Elemér, aki e rettentő felfedezéseket verítékező homlokkal hallgatta, az utolsó szavaknál sírva borult nyakába... Most érezte csak, milyen elhagyottan, milyen tehetetlenül állana e hú barát nélkül a megsemmisítő cselszövény ellenében.

- Az a fő, hogy mielőbb menekülhessünk innen! - szólt Ákos. - És ez sikerülni is fog. Mert midőn Edelbeck uram elutazott, signore Onufrio minden idejét a földalatti pinceboltokban levő pénzverőben töltötte. Én ekkor újra megvizsgáltam a rejteket. Rájöttem a mester szobáiba vezető ajtóra, ahol téged is megleptek, a szögletes falazatának végén pedig, kimondhatatlan öröömre, megjelent a kastélyból kivezető, mély földalatti utat, amelyen Isten segítségével menekülni fogunk a legelső zivataros éjszakán.

- Az előbb pénzverőkről beszéltél. Ezekről ered hát éjjelenként az a tompa, földalatti zakatolás és csengés-pengés.

Ákos helybenhagyólag intett. Még jó ideig tanakodtak lassú suttogással az éj néma csendjében, midőn pedig eltávozott, még egyszer lelkére kötötte Elemérnek a legnagyobb óvatosságot és elővigyázatot. Elemér ezt meg is tartotta, mert a szabadulás reményétől erősítve, anyai ügyességgel és készséggel felelt meg a rábízott feladatoknak, hogy még ignore Onufrio örökké éber gyanakodását is sikerült elaltatnia...

X. FEJEZET. MENEKÜLÉS.

Régen elmúlt már az az idő, amikor Elemérnek Bécsbe kellett volna mennie, de Ákos tanácsára nem is mutatta, hogy mit forgat a fejében. Úgy tett, mintha megszerette volna foglalkozását és ezzel sikerült is őrzői gyanuját elaltatnia. Közben beállt a tél és a két barát csak várt, várt a jó alkalomra...

- Jó ujsággal jövök! A mester azt üzente signore Onufrionak, hogy csak újév után tér haza! Közel a menekülés ideje! - ezzel a jó hírrel köszöntött be szokott éjjeli látogatásai egyikén Ákos barátjához.

- Adja Isten mielőbb! Ó, bárcsak már ma menekülhetnénk ebből az átkozott fészekből! - felelte rá Elemér üdvözlő kézszorítással.

- Nem soká kell várunk! A holdnak sűrű, zavaros udvara van. Ez közeli hóesést jelent. Légy készen tehát mindennap, de úgy, hogy észre ne vegyék. Szegény anyám bizonyára halottként sirat, hiszen két hosszú év óta híremet se hallotta. Milyen boldog viszontlátás lesz az! Téged is fiaként fog szeretni - suttogta megindult hangon.

- Hát még élnek a szüleid? - kérdezte mély megilletődéssel Elemér, mert ez a szó mindig fájdalmas hírt érintett szívében.

- Özvegy anyám és húgom csekélyke nyugdíjból élnek Bécsben, mert atyám a királyi sóbányák és sótárak főfelügyelője volt és midőn meghalt, édesanyám visszaköltözött szülőhelyére, a császárvárosba. Ott könnyebben meg tudott élni csekélyke jövedelméből, miután atyám váratlanul, egy hivatalos vizsgálat alkalmával halt meg és semmi vagyont se hagyott hátra. Beszéltek ugyan egyetmást és édesanyám is megerősítette a mondottakat... de bizonyítékaik nincsenek... az az ember pedig sokkal hatalmasabb személyiség, semhogy üres szóbeszédre elítélnék... Mi vesztenénk rajta...

- Nem értelek, barátom!

- Mindjárt megértesz! Már nem emlékszem, melyik királyi sótár igazgatója valami véletlen szerencsétlenség alkalmával halálra sebesült és ezt Isten büntetésének véelve, magához hivatta atyámat és halálosságán töredelmes vallomásokot tett, hogy a kincstárt már évek óta rettentő nagy összegekkel csalják és károsítják. A bűnös üzelmekbe nemcsak alantas, de magasabb személyiségek is bele voltak keverve, akik a hamisított számadásokat helybenhagyták.

Atyám rögtön jelentést tett, mire őt küldték ki a vizsgálatra, de a vizsgálat vezetésével az udvari kancellária egyik magasabb hivatalnokát bízta meg.

Midőn atyám megtudta e magasabb úr nevét, más személy kiküldését kérte, miután ő tudta, hogy ez az úr szintén ludas a dologban. De óvását semmibe se vették. Nehéz szívvel utazott el tehát a községbe, ahonnan a vizsgálat megejtése után rögtön Bécsbe készült utazni, hogy titkos közléseket tegyen a vizsgálat ügyében.

Ez útja alatt akarta a kezéhez gyűlt hivatalos pénzeket is egyúttal beszoigáltatni, sőt magával vitt egyezernégyszáz darab nehéz aranyat is, saját vagyonát, anyánk bátyja Bécsben bankár lévén, nála akarta gyümölcsözően elhelyezni, mivel ő igen kecségető nyereséget helyezett kilátásba. A községbe érkezve, a bányagróf és a bécsi kiküldött majd megölték szívességükkel. A bányagróf palotájába kellett szállnia és vacsora végén tájékoztatni akarták a vizsgálatról, de atyám mindjárt határozottan kijelentette, hogy a legszigorúbb igazsággal fog tisztében eljárni.

Édesanyám állítja, hogy a bányagróf egyik inasa látta, midőn atyám az udvari kiküldött jelenlétében a hivatalos pénzeket átadta a bányagrófnak és midőn reggel halva találták ágyában - a vasládában egy vörös garast se találtak... a hivatalos pénzekkel a mi összes vagyónunk is eltűnt. Édesanyám egyenesen a bécsi urat vádolja és gyanúsítja atyánk hirtelen halálával, vagyónunk eltűnésével, mert neki állott érdekében a vizsgálatot mindenáron megakadályozni.

- Nos és nem tudod ennek az embernek a nevét?

- Dehogyan nem! Ma már még magasabb rangban van. Kamarás és még nem tudom mi. Különben Sághevári Ottónak hívják, ha akarod tudni.

A gyűlölt név hallatára Elemér minden ízében összerándult és nem tudta visszatartani magát, hogy fel ne kiáltson.

- Mi lelt?

- Semmi, csak folytasd! - felelte a szertelen felindulástól alig hallható hangon.

- Már nincs tovább. Szegények lettünk, mint a templom egere. Áldott jó édesanyánkra keserves napok következtek és ugyancsak küzödni kellett, hogy engem és Hedvig húgocskámat felnevelhessen. Nekem már gyermekkoromban különös tehetségem volt a rajzoláshoz, írásom pedig olyan volt, mint a metszés, tanulmányaim mellett tehát szép keresetre tettem szert.

Később festő akartam lenni és ügyességemnek a híre annyira elterjedt, hogy egy napon egy gazdag morva nagybirtokos megbízottja állított be hozzám és fényes jutalmat ígért, ha urának ősi képeit kijavítom. A sok pénz annyira elcsábított, hogy habozás nélkül követtem - és ezeknek a gonosztevőknek a körmei közé kerültem.

- Mit tünödöl? - kérdezte azután kis idő múlva Ákos, miután szavaira nem kapott feleletet.

- Azon, hogy ugyanegy kéz mindkettőnknek a megromtója - szólt Elemér ünnepélyes hangon. Te csak egy részét ismered a velem történeteknek, halld tehát most az egészet. - Elmondta a sághevári kastélyban történeteket elejétől végig és így fejezte be elbeszélését:

- Abban, hogy a sors ily véletlenül összehozott bennünket, egy felsőbb hatalom ujmutatását látom az együttes cselekvésre! Mindkettőnknek csak egy célja lehet az életben: az igazság kiderítése és a megtorlás. Akarod ezt?

- Akarom! - felelte Ákos szilárdan és a két ifjú hosszú kézszorítással pecsételte meg fogadását. Midőn nemsokára elváltak, Ákos ezzel búcsúzott el Elemértől:

- Légy készen mindennap! A csókák és varjak nagyon ellepik a tetőt. Ez időváltozásra mutat!

Csakugyan másnap délután kissé meglágyult az idő, estefelé pedig hózivatar kerekedett, amely majd leszedte a vén kastély tetejét.

Elemér tehát nem vetkőzött le, hanem csekélyke holmiját maga mellé készítve, ruhástól bújta a takaró alá és nyugtalan várakozással hallgatta a szél sírását.

Egyszerre nagyot dobbant a szíve, mert egy kéz erősen megszorította az övét a sötétségben.

- Készen vagy-e? - kérdezte Ákos.

- Egészen! - ugrott fel Elemér és köpenyébe burkolva magát, botja és iszákja után nyúlt.

- Úgy hát add kezedet és induljunk!

A folyosón hideg szél süvöltött szemük közé és dörögve csapta be a keresztjárat ajtaját. Mindkét kezüket a falnak vetve, ereszkedtek lefelé a keskeny csigalépcsőn s mennél alább ereszkedtek, a levegő annál dohosabb, nyirkosabb lett, a falak pedig nyálkás salétromot

izzadtak a földalatti nedvességtől. A koromsötétség lassan-lassan engedni kezdett annyira, hogy kivehették a földalatti út végénél fehérülő hótakaró derengését...

Egy iszalaggal össze-vissza font vén vadrózsabokor takarta el a nyílást s ennek a tövénél bújtak ki a szabadba. Midőn Elemér a téli éjszaka szabad szelét, üvöltő hóviharárt érezte fülei mellett elzúgni, hálás meghatottsággal emelte szeméit a havas felhőktől sötétlő égbolt felé.

- Szabadok vagyunk!

- De most merre, hová a téli éjszakában? - kérdezte Elemér.

- Hátunk mögött a büntanya, tehát előre! Az erdő végénél délnek fordulunk. A nyáron a padlásablakból arrafelé ezüstös szalagot láttam a fák közül kicsillámlani, valami folyónak kell tehát ott lennie! - felelt Ákos.

- Azt se tudjuk, hol vagyunk! Magyarországon-e, vagy pedig a határon túl?

- Mindegy! Az első ember majd megmondja. Most az a fő, hogy a környékről meneküljünk. Reggel majd megpihenünk valahol.

Az erdőből kiérve, hajnal felé irányt kellett változtatniok, mert jobbfelől kutyavonítást hallottak és midőn a téli szürkület ködös homálya kissé oszladozni kezdett, itt-ott elmosódó fekete tömeget pillantottak meg a láthatár szürke messzeségében.

- Nádas és fűzfás berek! - mondta Elemér, a reggeli világosságban jobban szemügyre véve a tájat. Felmászott a legmagasabbnak látszó fűzfa tetejére és szétekintett.

- Arrafelé, mintha füstöt és háztetőket látnék - mondta eddig követett útjukkal ellenkező irányba mutatva, de mire Ákos is melléje kapaszkodott, már akkor újra eltakart mindent a sűrűsödő ködfátyol.

- Mindegy, menjünk csak arrafelé! - és reményüket nemsokára az is megerősítette, hogy egyik-másik fűzfa kopaszon meredezett az ég felé, koronájuk csak egy óriási nagy bucka volt, körülnöve új hajtásokkal.

- Ejnye, hová kerekedik ez a sok varjú? - szólott egyszerre Elemér. - Ott valami dög lesz...

Az előttük fekvő nagy halom felett csakugyan a varjak mintha országos gyűlést tartottak volna, egészen befeketítették az eget és fülsiketítő káromgással hol lecsaptak, hol megint felkerekedtek ijedt kavargással.

Amint a domb tetejére felértek, Elemér borzadva látta, hogy balsejtelve igaz volt.

Lent, az eddig hiába keresett országút mellett, a gazzal benőtt árok fenekén nagy, vöröslő tömeg feküdt... egy lónak a hullája... Annak a maradványai felett vitatkozott egy sereg holló és megszámlálhatlan sokaságú varjú, öt ordas farkassal.

A rémület pár pillanatra szinte szoborra merevítette mindkettőjüket. Valami ötszáz lépésnyire lehettek a marakodó vadaktól, midőn a legvénebbik egyszerre megpillantotta őket, mire valamennyien ott hagyták a véres lótetemet és éleshangú, üvöltő csaholásokkal ösztökélve egymást, feléjük iramodtak.

- Fel a legközelebbi fűzfára! - kiáltotta botját megmarkolva Elemér és Ákost előre rántva, rohantak a legszélső, vén, kopár fűzfa felé...

Az ijedség mindkettőjüknek szárnyat kölcsönzött, s egy perc alatt fenn voltak a fa tetején, csak ekkor vették észre, hogy közepén egy nagy nyílás van, az egész fa belseje pedig végtől-végig odvas, úgy hogy nemcsak egy ember, de szükségből kettő is jól elférhet benne.

- A fa teteje szűk mindkettőnknek. Ereszkedj le belé, Ákos! te vékonyabb vagy - szólt Elemér és kardhosszú pengéjét előrántotta.

- Te is elférsz az oduban!

- Menj! - parancsolta Elemér olyan hangon, hogy tovább nem ellenkezett, hanem leereszkedett a mély oduba, mely egészen a vén fa bütykös gyökeréig terjedt. Egy régi, vastag ág helyén a fa oldala ki volt odvasadva, s a lyukon keresztül, mint valami padlásablakból, messzire ki lehetett látni.

- Gyere le! Itt védve leszünk! - kiáltott fel az oduból.

Elemér azonban nem ért rá válaszolni, mert az öt ordas csakhamar a fa körül száguldozott.

Egyszerre a legvénebbik, egy egészen deres ordas, hosszan elüvöltötte magát, mire mind a négyen háttal fordultak a fa felé és hátulsó lábaikkal sebesen szórták-rúgták a havat a fa tetején álló Elemér szemei közé, hogy elvakítva leszédüljön.

Hanem ő már sokat hallott a farkasok fortélyairól. Süvegét jó előre mélyen szemébe húzta, így nem sokat árthattak neki. Amint a farkasok ezt észrevették, más módon kezdték meg a fűzfa ellen az ostromot.

Bozontos fejüket összedugva, csúnya nagy üvöltéssel ordították tele a környéket, azután roppant szökéseket tettek a magasba, hogy a fűzfa koronáját elérhessék.

- Elemér, ereszkedj le az oduba. Vagy én is felmegyek! - kiáltozta eközben a barátjáért rettegő Ákos.

- Ne félts engem! Farkas nem tud akkorát ugrani, hogy ide feljusson! - bátorította szilárd, határozott hangon.

Csakugyan, minden erőlködésük mellett se érte el egyik toportyánféreg se a fa koronáját, mire ezzel a támadásukkal is felhagyva, kilógó nyelvvel lóstaták körül párszor a fát, azután, mintha megint tanácsot tartanának, körbe ülve vonítottak, üvöltöttek, de lángoló szemeiket egy percre se vették le a fa tetején álló ifjúról.

Kis idő múlva a legvénebb ordas bosszúsan megrázta deres bundáját, rövid csahintásokat hallatott, mire a többiek, mintha rúgó lökte volna fel őket, felpattantak ültökből...

Kieszelték az új támadási tervet. Észrevették, hogy a fűzfa dereka egy kissé félre van hajolva, s akkor aztán messziről nekiiramodva, igyekeztek ezen az oldalon a fa tetejére kapaszkodni.

Ez a haditerv nem lett volna rossz, mert csakugyan feljutottak a fa koronájáig, csak hogy itt olyan kemény vágások fogadták őket, hogy véres fővel potyogtak, oldalogtak vissza.

Így valami tízszer-tizenötször próbáltak már rohamot, de Elemér, hogy egyensúlyát el ne veszítse, baljával egy ágmaradékba fogódzkodva, mindannyiszor visszaverte a vérszomjas bestiákat. Már maga a vén deresbundájú ordas is vérzett, a legázolt hó pedig köröskörül vértől fecskendezve, lehámlott szőrrel és kéregdarabokkal volt borítva.

- Vigyázz! Vigyázz! A bestiák hátul akarnak rád támadni! - ordította az üvöltők kardalát túlkiáltva Ákos.

Elemér nagy óvatosan megfordult, hogy a fagyos ág valahogy ki ne csússzék talpa alól, és látta, hogy a farkasok, mintegy parancsszóra, kezdenek hátraoldalogni, de sunyin leütött fejükkel azért folytonosan a fatetőre sandítanak.

Szilárdabb támasztékot keresett tehát lábának s éppen hátát készült megvetni a maradék ágakon, midőn Ákos rémült kiáltását hallotta:

- Le az istenért, le gyorsan, hogy meg ne lássanak... A távolban Onufriót láttam négy ember élén felbukkanni! Üldöznek bennünket!

Még el se hangzottak e szavak, midőn felharsanó ordítás közt valamennyi ordas egyszerre oldalt fordult és villámsebes rohanással egy tömegben vetették fel magukat a fatetőre. Elemér is sebesen vissza akart fordulni, de lába elsiklott a csúszós fakérgen... és egyensúlyát veszítve, egyenesen Ákosnak a nyakába zuhant, akit az esés egészen elszédített...

Ő azonban még válságos helyzetében sem veszítette el lélekjelenlétét. Noha zúzódásokat szenvedett, mégis sebesen talpra szökött, felkapta az odu fenekére dobott köpenyét, begöngyöltette, betömte vele az üreget, hogy a farkasok utánuk ne nyomulhassanak.

Csak most kémlelt ki a lyukon üldözőik után, de bármerre nézett is, csak az üres, pusztaság, fehér hólepelt látta közelben és távolban.

- Nem tévedtél? - kérdezte barátjától.

- Nem! Az olaszt és a félszemű kapust megismertem a nagy távolság ellenére is.

Perc perc után múlt el gyötrő várakozásban, úgy látszott egyik veszedelem feledtetni velük a másikat, mikor valami mormogás és szuszogás támadt közelükben...

A vén ordas járta körül szimatolva a fát, véres orrát egészen a fa tövébe fúrta, hátborzongató üvöltéssel vonította maga köré társait, mire aztán vele együtt ezek is rágni, kaparni kezdték a földet az odu töve körül.

Csakhogy ez nem laza homokföld volt, amely fagyottan is enged, hanem kemény tözeges láp, jó mélyen megfagyva, amelybe még az acélos farkasköröm is belekopik.

Nem sokáig folytatták hát a kaparást, csak addig, amíg a vezér meg nem pillantotta dühben égő szemével az ökölnyi lyukat a fa oldalán...

Ennek a helyén valamikor egy nagy oldalágat fűrészelhettek le s ez aztán idővel kirohadt.

Az ordas most ezt a nyílást kezdte körmeivel és csattogó fogaival tépni, szagatni, csak úgy hullott a pudva, hasadozott a fakéreg. A többiek pedig nyelvüket lógatva, veszettül ugrándoztak és kaparták a fa oldalát és midőn már jókorára kitágította a lyukat, fejét befúrta merészen a faoduba...

Szemei páros gyertyaként villogtak az odu sötétjében, bűzös lehellete pedig undokul gőzölgött csattogó agyarái közül a nagy erőlködésben. Elemér a kétségbeesés vakmerőségével, villámgyorsan kirántotta övébe szúrt görbe kését és megragadva az ordas bozontos füleit, egy kanyarintással leszelte mind a kettőt..

Bőszült ordítással rántotta vissza a vén bestia vértől patakozó fejét a nyíláson és megvert kutyaként üvöltve, eszeveszett ijedtséggel tova inalt, mire a többiek is megrettenve, vad futással menekültek utána...

- Ezekről megmenekültünk! A vérnyomok és a legázolt hó azonban üldözőinket rejtekünkre vezetik! Itt nem maradhatunk! - szólalt meg Elemér mélyen fellélegezve. Kissé kifujta magát, aztán felhúzódkodott a fa tetejére.

Bármerre tekintett is, egy lelket se látott. Az egyedüli lény az utolsó farkas volt, amely éppen ekkor tűnt el a többiek után, az erdő lombvesztett sűrűségében.

Erre Ákos is nagy kinnal felhúzta magát. Lecsúsztak a fáról és hogy üldözőik figyelmét kikerüljék, az út mentén elvonuló, mély esőnyomás fenekén siettek tova, amennyire csak összevissza horzsolt és ütődött tagjaik engedték.

Elemér azonban csak nagy kínnal tudta magát továbbvonszolni. Egyik lába az eséstől valószínűleg kificamodhatott, mert minden lépésnél úgy érezte, mintha szegeket vertek volna lábszárán keresztül. Össze kellett harapni fogait, nehogy feljajduljon a fájdalomtól.

- Igy nem birom ki tovább! - szólalt meg kis idő múlva egészen sápadt, vértelen arccal. - Lábam kificamodott! Próbáld meg, tán helyre tudod rántani! - és leült egy hóból kiálló kődarabra.

Ákos résztvevő arccal ugrott melléje és lehúzza lábbelijét, a puffedni kezdő lábfejről látta, hogy csakugyan ez a baj, amit egy erőteljes rántással helyre lehet igazítani...

Midőn ez megtörtént, Elemér halvány mosollyal állott fel s lábával párszor keményen a fagyos földre dobantott.

- Köszönöm. Most már rá tudok állani! Mehetünk!

Ákos azonban hallani se akart erről, hanem minden áron hátára akarta venni, amibe Elemér semmiképp se akart beleegyezni.

- Életemet mentetted meg és még ezt a csekélységet se fogadod el viszonzásul - mondta szemrehányó hangon.

- Eh mit, a magam bőrét ugyanúgy kellett védelmeznem! Azután nem fogadtuk-e erős fogadással, hogy veszélyben, szerencsében híven kitartunk egymás mellett? - kérdezte nemes egyszerűséggel.

Ebben a pillanatban, mintha elnyújtott kiáltást és ostorpattogásokat hallottak volna a távolban...

Ákos intett neki, hogy kímélje fájós lábát, azután gyorsan felkapaszkodott a vízmosás oldalán. Hangos örömkialtással tudatta, hogy fuvaros kocsikat lát a távolban, melyek valószínűleg Bécs felé igyekeznek.

Erre barátja segítségével Elemér is felkapaszkodott s torony irányában nekivágtak a lassan dőcögő fuvaroszekereknek, melyek óriási terjedelmük ellenére, csak apró skatulyáknak látszottak a messzeség kicsinyítő ködében, a nyugatnak néző látóhatáron.

Alkonyattájban utólérve a magasoldalú, fődött szekereket, a posztót szállító morva fuvarosoktól megtudták, hogy a nikolsburgi úton vannak. Rövid alku után megegyeztek, hogy fél tallérért mindkettőjüket elviszik a bécsi vámvonallig.

- Ha ez itt a nikolsburgi út, úgy már tájékozódni tudok. Az a nádas lóp a holicsi lóp volt. Edelbeck uram büntanyája tehát Szokolca környékén fekszik, - mondotta Ákos félhangon, midőn a posztókötegeken, a szekér védőernyője alatt fáradtan elhelyezkedtek.

Elemér csak némán bólintott, mert fájós lába a megerőltetéstől egészen beledagadt lábbelijébe és újra hevesen fájni, tüzelni kezdett...

XI. FEJEZET. BÉCSBEN.

A harmadik napon Bécs határába értek és Ákos alig tudott hová lenni türelmetlenségében és izgatottságában, midőn a jól ismert tájképet: a császári vadaskertetet és a Dunán kelepelő mal-mokat megpillantotta. Midőn pedig már oly közel jutottak Bécshez, hogy a Szent István-tornyát is megláthatták, könny szökött szemébe az örömteljes meghatottságtól.

- Két éve nem láttam anyámat és húgomat. Bizonyára halottként siratnak mindennap, - mor-mogta elérzékenyülten, majd aztán, hogy felvidítsa a halvány és szenvedő Elemért, így foly-tatta: - hogy fog anyám és Hedvig húgom örülni! Úgy fognak téged is szeretni, mintha saját fiúk volnál - és három tizest ígért a fuvarosnak, ha kissé gyorsabb ügetésre nógatja lovait.

A morva fuvarosok sietve hajtattak át a külső erődítményeket elválasztó árkon és a vám-sorompón.

- A Szent István-téren egy portechaise-ba ültetlek, az majd elvisz a Szobieszky-utcába!

- Mibe? - kérdezte Elemér, aki e szót még sohse hallotta.

- Nos, hát egy gyaloghintóba! Ez egy négyszögletes alakú, ablakos szekrényforma, melyet négy ember rúdon visz. A gavallérok és úri dámák, kivált sáros időben, ezen vitetik magukat.

- De hát én nem vagyok se gavallér, se úri dáma! - tréfákozott gyenge mosollyal Elemér.

- Nem ám! De tüzesre dagadt lábaddal egy lépést se tudsz tenni. Hanem, hála Istennek, most már vége minden bajnak. A jó ápolás rövid idő múlva meggyógyít.

A nehéz társzekerek eközben csattogó robajjal gördültek végig az egymást keresztező, magas-tetejű házakkal szegett szűk utcák hepehupás kövezetén, és nemsokára odaértek az ő Szent István-székesegyház boltokkal és áruraktárakkal körülvett terére.

Ákos odaintett egy gyaloghintót és besegítette barátját a párnázott ülésre, majd indulást parancsolt, mire a két hordár a rudaknál fogva vállaira kapta a sárga alkotmányt és sebes léptekkel megindultak.

Közel a Szobieszky-utcához, a mellettük ballagó Ákos egyszerre csak felindult hangon meg-állást parancsolt és hevesen széttaszigálva a járókelőket, az egyik mellékutcából kijövő fekete ruhás leányka elé rohant.

- Hedvig! Hedvigem! - kiáltott ölelésre tárva karjait.

A sudártermetű, bánatos arcú leányka először elfojtott sikoltással döbrent vissza és egy pillanatig halotthalványan meredt az előtte állóra, a másik pillanatban azonban imakönyvét és hímezett retiküljét elhajítva, zokogó örömsikoltással borult halottként siratott bátyja nyakába.

A járókelők köréjük gyűlve, bámultak rájuk, Ákos azonban pár gyors szóval felvilágosította hűgát a történekről, majd odavezette és bemutatta barátjának.

A bájos arcú leányka szerető testvérként üdvözölte Elemért és ibolyakék szemeiben a leg-mélyebb hála tükröződött. Midőn befordultak a Szobieszky-utcába, előreszaladt, hogy bánatos édesanyjukat előkészítse e nem remélt öröme és viszontlátásra.

A vén Oppenheimer-ház boltozatos kapualja olyan viharos öröme és olyan igaz szeretetnek még nem volt tanuja, mint aminővel az elébük szaladó özvegy Ghillányiné sokat siratott fiát keblére zárta - és Elemér, is kimondhatatlan gyönyörrel most érezte először az anyai szív édes, meleg ölelését és igaz, szerető szavait.

Pár pillanat múlva azután már ott ült az egyszerű, barátságos lakás kényelmes kerevetén, és fájós lábát, láztól borzongó testét gondos női kezek kötözgették és hűsítették. Az orvos kezelése alatt azután egészsége pár hét múlva teljesen helyreállott.

Egy napon Hedvig azzal az ujsággal lepte meg őket, hogy a szomszéd üres lakást egy barátságos öreg úr vette ki. Valami hivatalnok az udvarnál és a legkellemesebb szomszédnak ígérkezik, mert hogy a jó szomszédságot fenntartsa, estére eljön, hogy bemutatkozzék.

Vacsora után csakugyan bekopogtatott egy deresbajuszú, katonás kinézésű öreg úr, aki magát Krasek Gottfriednek, kancellistának mondotta: a főudvarmesteri hivatal gazdasági irodájában dolgozik. Az ismeretség hamar megtörtént és a két ifjú hiába tagadta volna, igen kellemes estét töltött el, mert Krasek uram, mint világlátott ember, utazásairól és gazdag tapasztalatairól oly érdekesen és tanulságos modorban tudott beszélni, hogy az órák perceként repültek el. Ákos nem is fojthatta el azt a kérdést, hogy ilyen gazdag tapasztalatokkal és tudománnyal miért nem iparkodott magasabb hivatalba jutni?

Krasek uram erre egy percig megütődve nézett reá, azután fejét rázta:

- Ilyen a sors! Az ember nem tudhatja, mi vár rá öregségére! A hadipályán hírnév és dicsőség kínálkozott számomra. Mint egyszerű kornétás kezdtem és ismereteim és merészségem folytán hamarosan kapitánnyá neveztek ki. A legfényesebb előléptetésekről álmodoztam, midőn egyszer egy ostoba golyó rokkanttá tett. Így a jövőendő tábornokot szűkre szabott nyugdíjjal nyugalomba küldték, és családomnak koplalni kellett volna, ha magasrangú pártfogóim révén kancellistának be nem jutok! - felelte aztán elkomorodva.

- Családja is van szomszéd uramnak? - kérdezte tőle Ghillányiné.

Krasek uram nehéz sóhajtást fojtott el:

- Csak volt, asszonyom, csak volt! Derék nőm, jó fiam és éppen ilyen kedves lánykám egyszerre haltak el kolerában. Ezért keresek idegen családi körben feledést és szórakozást. Ime, ez az oka, amiért annyira iparkodtam megismerkedni kegyelmetekkel! - mondotta olyan megindulással, mely csaknem könnyeket csalt a jószívű Ghillányiné és leánya szemeibe.

- Ah, Istenem, ez nehéz csapás! - felelte részvétellel, és midőn a vendég távozni készült, a legszívélyesebben máskorra is meghívta, ha körükben jól érzi magát.

És Krasek uram élt is ezzel az engedelemmel, mert nap-nap után bekopogtatott hozzájuk. A fiúknak könyveket, a nőknek narancsot, déligyümölcsöt és más apróbb csemegefélét hordott ajándékba, vasár- és ünnepnap pedig egy se múlt el anélkül, hogy pár üveg jó bort ne állított volna az asztalra. Az ital nagy részét azonban mindig ő iddogálta meg...

Eközben Elemér lába is teljesen meggyógyult és Boldogasszony fogantatása ünnepén előkereste Vitál atya ajánlólevelét és az augusztinusok zárdájába akart menni, hogy felkeresse vele Porhammer Bonaventura atyát.

- Addig nem foghatok semmihez, míg tanácsát nem kérdeztem. Ezt megígértem volt Vitál atyának. És most már csakugyan itt az ideje, hogy jövőmről gondoskodjam. Elég soká voltam özvegy édesanyád nyakán - szólt egy napon Elemér.

- Micsoda beszéd ez! Hát nem úgy határoztuk, hogy karácsony után megkezdjük a tanulást?

- Addig pedig valami keresetforrás után nézünk. Enélkül nem kezdhettek meg a tanulást. Édesanyád amúgyis nehezen él szűkre szabott jövedelméből. Kötelességünk, hogy mi is gyámolítsuk valamivel! - mondotta Elemér komolyan.

E percben lépett be Ghillányiné és meghallotta az utolsó mondatokat.

- Aggodalmaid fölöslegesek, édes fiam! - szólott barátságosan. - A nehéz időknek, hála Isten, vége van, mert egy nagynénemtől valamicskét örököltem, így szükségem nem szenvedünk. Ezelőtt fél évvel pedig - mint mondtam - felkeresett bennünket férjemnek egyik rokona, Ghillányi ezredes, aki fiain részére rokoni pártfogását és segítségét ígérte. Úgy mondotta, újév után a nádor kíséretében Bécsbe jön. Várjátok meg tehát ezt az időt! Azután meg jó volna, ha szomszédunkkal és házuk igaz barátjával is beszélhetek efelől...

Elemér egy kevés ideig gondolkodott.

- Megfogadom a jó tanácsot. De azért a levelet elviszem Bonaventura atyához.

Úgy is tett, csak hogy az augusztinusok klostromában azt az értesítést kapta, hogy Porhammer atya állandóan a Burgban tartózkodik a beteg császár mellett.

- Persze, persze! - bólintgatott helybenhagyólag Krasek szomszéd is, midőn efelől megkérdezték. Porhammer atya ő fenségének a gyóntatója és lelki tanácsadója. Egy percre se ereszti el ágya mellől. Azzal ugyan egyhamar nem beszélhetek.

- Nem tudna kegyelmed tanácsot adni, hogy lehetne hozzá bejutni a Burgba? - kérdezte Elemér.

- Oda sehogy se! Mert éjjel-nappal a császár körül van, - felelte a szomszéd fontoskodó arccal. A politikai helyzet nagyon zavaros... Hatodik Károly császárunk, kit az Isten még soká éltessen, amint hallhattátok, nehéz beteg és nem reméli, hogy felépül, ezért éjjel-nappal azon tanakodik bizalmasaival, miként biztosíthatná egyetlen leánya, Mária Terézia részére a trónt és a koronát.

E célból szerkesztették a pragmatica sanctiót, melyet minden európai hatalom elfogadott, midőn azonban a császár efelől megkérdezte bizalmasát, a vitéz Pálffy János tábornagyot, ez szokott őszinte, szókimondó természetével azt felelte:

«Felséges uram, egy jól felszerelt hadsereg és tele kincstár többet ér az európai hatalmak ígéreteinél. Kétszázezer katonában többet bízom, mint ugyanannyi diplomáciai szerződésben! Ezért pénzt és hadsereget kell mindenáron teremtenünk.»

- Ezt felelte a vitéz tábornagy, - nevetett teleszájjal Krasek szomszéd, - és azt mondom, igaza is van. Éppen ezért lázas sietséggel szaporítják, verbuválják az ezredeket, és gyűjtik a pénzt a kincstárba, emiatt aztán a Burgban olyan lótas-futás és felfordulás uralkodik, hogy oda most semmiféle kérvényezőt be nem eresztenek.

Elemér kedvetlenül húzta össze szemöldökeit.

- Sohse búsulj azért, fiam! Ha egyik nem, sikerül a másik. Mondjatok el a szomszédnak őszintén mindent, bizonyára tanácsol valamit! - biztatta Ghillányiné, mire azután Ákos, barátját megelőzve, rendre elbeszélte mindent.

Krasek szomszéd bokros szemöldökei magasra húzódtak a szörnyűködéstől.

- Hah, a bitang! Beste Karaffia! Lator! - kiabálta közbe felindultan, végül pedig üstökét dörzsölve, nagyot fujt:

- Ó! Hisz ez szörnyűséges dolog! Persze, persze, fel kell a latrokat jelenteni! Embereket fogdosni! Hamis pénzt verni! Iratokat hamisítani! Csak egy nagy baj van, fiatal barátim! Ebben a zavaros időben, ha fel is jelentitek, nem érnek rá a büntanya után keresgélni, mert ügyebár, azt sem tudjátok, merre, melyik környéken fekszik az a bizonyos kastély? - kérdezte feltűnő érdeklődéssel.

- Valóban, nem tudjuk! A határon innen-e, túl-e? - sietett Elemér a válasszal.

- No látjátok! - kiáltotta a szomszéd diadalmasan. Még ti kerülnétek a csávéba, mint bűnrészesek! Szépen börtönbe dugnának benneteket, míg sorát kerítenék a vizsgálatnak.

- Az Istenért, akkor inkább hallgassatok! - kiáltotta Ghillányiné aggodalmasan.

- Persze hallgatni, hallgatni! - bölintgatott helybenhagyólag az ősz udvari kancellista. - Aztán ti mondtátok, hogy mindenüvé elér annak a latorszövetkezetnek a hatalma, nos, akkor legjobb, ha szépen hallgattok, hadd higyjék, hogy megfagyatok az úton, vagy megettek a farkasok.

- Igaz! Igaz! Ne is beszéljünk többet róla! - ijedezett az özvegy.

- Úgy van! Ez helyes! Ami pedig a másik kérésteket illeti, azt majd nyélbe ütjük hamarosan. Én ugyan nem, de az udvari számvévő- és ellenőrzési irodák igazgatója, aki nékem testi-lelki jóbarátom, majd kerít számotokra munkát. Holnap mindjárt beszéllek vele.

- Látjátok, milyen jó volt, hogy őszintén beszéltetek a szomszédúrral, - örvendezett Ghillányiné.

- A jó szomszédoknak kötelessége egymáson segíteni! - felelte rá kenetteljes hangon a nyugalmazott kapitány. A két fiú is megköszönte neki, és midőn elváltak, még egyszer megígérte, hogy már másnap nyélbe üti a dolgot.

Az idő már későre járt, ők is jó éjszakát kívántak egymásnak. Hedvig azonban nem eresztette el Elemér kezét.

- Miért vagy ma este olyan komoly és kedvetlen? - kérdezte gyengéd nyugtalansággal.

- Hát te miért vagy olyan komoly? - kérdezte Elemér, tréfával akarva elütni a kérdést.

A lányka egy pillanatig ránézett sugárzó szemeivel:

- Én megmondom neked! Lásd, nem tudom, mitől van az, de ha te víg vagy, én is jókedvű vagyok, ha meg komolynak, kedvetlennek látlak, én se tudok örülni, - mondotta lesütött szemekkel.

Elemér erre gyengéden megszorította a jobbában nyugvó kezecskét.

- Gyengéd testvéri szavaidat sohse fogom elfeledni. Megmondom hát, miről gondolkoztam. A mult jutott eszembe, melyet te is ismersz. Az szomorított el.

- Ne szomorkodj rajta. Keserveid után a jövő majd kétannyi jóval kárpótol. Meglásd, ez így lesz! Nekem ezt súgja valami! - biztatta édes hangon, azután belebbent édesanyja után szűk hálókamrácskájukba.

- Vivát! Viktoria! Győzelem! - ezzel a harsány köszöntéssel állított be másnap Krasesk uram, és nagybüszkén kétfelé sodorintva deres bajuszát, elmondta, hogy igazgató-barátja az ünnepek után mindkettőjüket ellátja munkával, de természetesen előbb látni kívánja őket, mert ez titkos, bizalmi dolog...

Ghillányiné rábólintott, hogy ez igen természetes. Ha valaki munkát ad valakinek, előbb látni is kívánja.

- No hát majd bemutatom neki az én fiatal barátaimat az «Utolsó garasban».

- Miféle hét csoda ez az utolsó garas? - kérdezte az özvegy meglepetve.

- Bécs városának legjobb kocsmája, noha a vámon kívül fekszik. A nagymama is ivott már borából. Onnan hordom én ezeket a butéliákat. Igazi, hamisítatlan magyar borok! Csak ott lehet kapni. Azért, aki beszélni akar az igazgatóval, ott keresi fel. Agglegény lévén, csak aludni jár a szállására, és a hivatalába idegeneknek nem szabad belépni.

- Hát hiszen oda is elmehetnek! - jegyezte meg a nagymama. - Kegyelmedre bízom őket!

- Annál inkább, mert nevénapjára úgyis meg akartam invitálni az én fiatal barátaimat. Majd meglátják, milyen pompás vendégkoszorú lesz ott. Csupa udvari tiszték és hivatalnokok. Még a főudvarmesteri hivatalból is odajárnak a tüzes magyar borok kedvéért. Valóságos nektár! Csak Magyarországon teremnek ilyen borok. De a nevénapján még különbet iszunk! A kocsmáros azt mondta, őfelsége se kóstolt olyant. A cimborák alig várják azt a napot, - mondta háromszögletű katonakalapja után nyúlva.

De nemcsak a cimborák, hanem maga a tiszt szomszéd uram is alig várta ezt a napot, mert nem múlt el nap, hogy ne emlegette volna. Midőn az ünnepek után a várva-várt délután végre érkezett, egy könnyű szánkó állott meg az Oppenheimer-ház kapuja előtt.

- Ejnye, szomszéd uram, tán barátnak készül, vagy talán fogfájása van? - nevetett Ghillányiné, midőn Krasek uram földet seprő hosszú köpönyegben, fején túlérő, felhajtott gallérral, bekopogtatott, hogy induljanak.

- Valóban egy kis fülszaggyatásom van és olyan köszvényféle hasogatja a combjaimat. De a jó bortól majd elmúlik. Hazafelé majd gyalog jövünk. Ne aggódjék hát, ha a fiatalok kissé elkésnek, - felelte nagy vígan.

- Ejnye, Krasek bácsi, mutassa csak! Milyen cifra egyenruha villant meg a köpönyege alatt! - kiáltott tréfásan Hedvig és odaugorva, szét akarta köpönyegét nyitni. De ő még jobban beburkolózott és zavartan, meglepetten nevetett:

- Ejnye, ejnye! Milyen hamis szemek vannak! No, de előre, fiatal gárda! Siessünk! Mert barátomért is beszélünk útközben!

- No hát jó mulatást! De azt mondom, le ne itassa ám fiaimat, mert felmondom a barátságot! - kiáltotta utánuk egészen komolyan Ghillányiné nagyasszony... Mikor Elemér meghallotta, hogy gyalog térnek vissza, a szobába szaladt botjáért. Ghillányiné közben ezt súgta a fülébe:

- Édes fiam, vigyázz Ákosra. Ne engedd túl a mértéken!

Vígan siklott a csengős lovacska által húzott könnyű szán az egymást keresztül-kasul szelő szűk utcákon, melyekben már a téli délutánok homálya kezdett szürkülni. A külváros egyik háza előtt Krasek uram harsányan megállást parancsolt és leszállott a szánról.

- Itt lakik az igazgató barátom, felmegyek érte!

Pár perc múlva azonban hosszú orral, dohogva tért vissza:

- Kutyateremtette! Erre a vén medvére is most jött rá a nyavalyáskodás. Nem jöhet, mert a hideg rázza. A tí számotokra azonban itt küldi a foglalt! - ezzel sunyi pillantással oldalzsebére ütögetett. - Hajts kocsis!

A szán csak úgy repült a külváros keményre fagyott, göröngyös utcáin, és a düledező zsidóvároson keresztülhaladva, a vámsorompón túl, a vadaskertek alatt vivő útra fordultak.

- Ugyancsak jól künn lakik ez a kocsmáros, - mondta Ákos.

- Azért nem fizet vámot a boraiért. Különben ott világítanak az ablakai, - dünnyögte a szomszéd, miközben rámutatott a lombjavesztett fák és bokrok közül kimagasló épületre.

Az «Utolsó garas» kocsmárosa nagy sürgéssel-forgással fogadta az érkezőket és az a barátságos parolázás és egyetértő hunyorgás, amivel egymásra vigyorogtak, mutatta, milyen bizalmas és otthonos vendég itt Krasek uram. Maga se tudta miért, de Elemérnek nagyon nem tetszett ez a sűrű vigyorgás: mintha valami kárörömet olvasott volna a kocsmáros apró, ravasztekintetű szemeiben.

- Rendben van-e minden, Zifferle apó? - kérdezte, miközben a fiatalokat a középső szoba felé toltta.

- Minden rendben van - felelte sokatjelentő hangon a kocsmáros és megint sunyin hunyorgott hozzá...

A belső szobában a kocsmárosné tett-vett a terített asztal körül, mire Krasek uram meglepetve felkiáltott:

- Kutyateremtette! Mi vagyunk az elsők! No, de mindegy! Jönnék, nem jönnek, hozhatják a vacsorát! Zifferle anyó, mi éhesek vagyunk.

Pár perc múlva hosszúnyakú borospalackok álltak s párolgó ételek gőzölögtek az asztalon. Krasek uram emberül hozzálátott és nyakrafőre kínálgatni kezdte a fiatalokat is.

- Hogyha ez valami hivatalos lakoma volna, akkor először nem engemet, hanem fölséges urunkat, a császárt kellett volna éltetned, fiatal barátom! Így kívánja az illem! - szólott hamiskás hunyorintással, midőn Ákos a koccintásnál pár szóval fel akarta köszönteni.

- Minthogy azonban ez nem hivatalos lakoma, hát a felköszöntő el is maradhat! - mondotta kurtán Elemér, aki furcsának kezdte találni, hogy a kocsmáros és ravaszképű felesége folytonosan az asztal körül ögyelegnek...

- Ej! Ej, fiatal úr, - szólt erre közbe édeskés hangon a kocsmáros, - már miért nem akarja öfelségét a császárt éltetni? Ez minden hű polgárnak a kötelessége!

- Ne csavarja kend félre a szavaimat. Ha tudni akarja különben, hát megmondom. A trón sokkal magasztosabb, szentebb valami, semhogy útszéli csárdákban, boros poharak közt emlegessük. Különben senki sem fogadta meg kendet prókátornak! - vágott vissza száraz visszautasítással.

A kocsmáros apró, ravasz szemei alattomos bosszúsággal pislogtak. Krasek uram pedig öklével nagyot csapott az asztalra.

- Kutyateremtette! Hát veszekedni jöttünk ide, mi? - kiáltott harsányan, mire a mellékszobában mintha halk fegyverzörej hallatszott volna... - Ide hallgassatok! Igenis éltetni fogjuk és tüstént inni fogunk öfelsége a császár egészségére és ti is inni fogtok, még pedig nagyot! - és ezzel belső zsebéből két csomag bankót vett elő s az elbámult fiúk kezébe nyomta.

- Ötven tallér fejenként! Ez a foglaló! Öfelsége küldi, a császár pénze ez, akinek e perctől fogva szolgálatában álltok. Koccintsunk hát és éltessük a mi bőkezű felséges urunkat!

- Bizony Isten, magamnak is kedvem volna bőkezű felséges urunk magas egészségére koccintani! - kiáltott a kocsmáros elragadtatott hangon.

- Rajta hát, Zifferle apó! - és egy tele poharat a kocsmáros elé tartva, a fiúkra rivallt:

- Nos, mit tátjátok a szátokat! Tegyétek el a pénzt, és kiáltsatok velem: Isten éltesse felséges urunkat, Károly császárt.

Ezzel odacsendítette poharát a fiúkéhoz, akik, hogy kedvét ne szegjék, a kocsmárossal is koccintottak és együtt éltették az uralkodót.

Amint poharaikat kiürítették, Krasek szomszéd felállt és a kocsmáros-párhoz fordult:

- Ti láttátok és tanui voltatok, hogy ez a két fiatal elvette a foglalót és a legfelsőbb hadúr, a császár egészségére ivott? - kiáltott egyszerre elváltozott hangon.

- Igen, igen, tanui voltunk! - vigyorgott Zifferle apó kárörvendő pofával, felesége pedig a szemközti ajtóhoz szaladt és felrántotta.

- Mi is láttuk és ezek a katona urak is látták! - rikácsolta és görbe ujjával a küszöbön álló négy fegyveres katonára mutatott...

Ákos és Elemér a váratlan meglepetéstől szinte dermedten bámult. Krasek uram ledobta magáról földig érő köpönyegét, a toborzó őrmesterek félelmes egyenruhájában állott a meglepett fiúk előtt, akikre most már az előlépés reménye nélkül való, rabszolgai közkatonaság várt. Jogi pályájukra nem is gondolhattak többé...

- Ghillányi Erzburg Ákos és Véghvári Elemér, ti katonák vagytok! Legények, köszöntsétek új bajtársaitokat! - intett a fegyvereseknek és deres bajuszát pödörgetve, falrázkódtató hahotával röhögött szemük közé...

- Csaló, gazember! - tört ki a rekedt kiáltás Ákosból, aki reszkető kezeivel úgy vágta a felmarkolt pénzt Krasek uram szeme közé, hogy beleszédült. Elemér ezalatt villámgyorsan félrelökte a kocsmáros, Ákost karjánál fogva megragadta és kirohantak a legközelebb eső mellékajton...

Szerencséjükre még ott állott a befogott szánkó, mert a kocsis, aki Krasek cinkostársa volt, a túlsó oldalon az ablaknál leste a történetet.

- Fel! Fel! - lihegte Elemér az ülésre pattanva. A kivilágított kocsmá egy pillanat múlva eltűnt a ködös téli sötétségben...

- A vámnál leugrunk s míg üldözőink az üres szánt kergetik, addig a kerteken keresztül hamarosan eljutunk hazáig! - kiáltotta vad rohanás közben Ákos barátja fülébe, Elemér még egyszer megcsapkodta a lovat, aztán mindketten a hóval telt árokba ugrottak, ahonnan épkézláb kikapaszkodtak, átvették magukat egy kerítésen és lélekszakadva siettek a város felé.

Övig hóban, vízben gázolva, kóbor kutyáktól hajszolva, toronyirányban vágta át a kerteken, udvarokon és e vad, lélekszakasztó hajszában tikkadt, kihagyó lélekzettel tanakodtak a menekülés további módjáról.

- Anyám, itthon egy percig se lehet maradásunk. Különböző utakon a határon át menekülünk és Pozsonyban a hajóhíd táján mához tíz napra találkozunk egymással! - e szavakkal rohantak be lucskosan, megtépve és kimerülten a szobába.

Ghillányiné és Hedvig kezüket tördelve hallgatták a szörnyű hírt. Hedvig volt az első, ki lélekjelenlétét visszanyerve, gyorsan száraz ruhákat és egyéb útravalót kapkodott elő.

- Anyám, most ne jajgassunk! Minden perc drága! Fiaidnak menekülniök kell! Segíts!

- Igazad van! Ó, Istenem! Megint elveszítsem fiamat! Férjem után fiam! Ó, Istenem! Mi lesz belőletek? - jajdult fel fájdalmasan és százszor megátkozta azt a percet, amikor az a vén katonakerítő szobájába betette a lábát.

Hedvig eközben remegő szívvel szaladgált ki az utcára, nem közelednek-e fegyveresek. Midőn mindketten útrakészen álltak az erősszívű leánya könnyeit elfojtva búcsúzott el tőlük.

Nem így az özvegy, aki majd elolvadt könnyeiben és alig tudott fiától megválni.

- Tüstént futárt küldök Ghillányi ezredes sógorhoz. Legalább mire Pozsonyba értek, pártfogót és segítséget találtok.

- Anyám, minden perc drága! El akarod veszteni fiadat! - figyelmeztette leánya remegő hangon.

- Nem! Nem! Eredjetez hát! Siessetek! Az Isten védjen és oltalmazzon benneteket! - Azután még egyszer megölelte őket és a két fiút kitudszkolta az ajtón.

- A kerten át, a hátsó utcán menjetez, - figyelmeztette őket Hedvig és előreszaladva, kikémlelt a sötét, elhagyott mellékutcára.

- Gondolsz-e néha rám? - kérdezte Elemér a kis remegő kezeket megragadva.

- Mindig! - válaszolta hévvel a lányka, miközben tiszta homlokát odatartotta még egy végső, testvéri búcsúcsókra.

Az éjszaka homályának védelme alatt szerencsésen kiértek a városból. Az első határkőnél azzal az ígérettel váltak el egymástól, hogy legkésőbb tíz nap múlva Pozsonyban viszontlátják egymást és aki előbb odaér, a hajóhíd táján várakozik a másikra.

XII. FEJEZET. SORSFORDULÓ

A vásáros szekerek segítségével Elemér szerencsésen eljutott az ősi koronázó város falai közé és megolvastva pénzcsekjét, olcsó szállást fogadott az alsóvárosban, egy jóra való kézműves-családnál.

- Mondja csak, deák uram, mit ógyeleg ebben a pogány hidegben naphosszat a hajóhíd táján? Talán segíthetek valamiben? - kérdezte egyik napon a becsületes esztergályos mester, akinek feltűnt, hogy Elemér nap-nap után a lombjavesztett dunaparti ligetben ógyeleg és minden este csalódottabb, csüggedtebb arccal tér haza.

- Egy barátomat várom! De félek, hogy valami baj érte az úton. Már három nappal ezelőtt meg kellett volna érkeznie, - felelte töprengéséből felriadva.

- No, no, nem kell mindjárt aggódni. Ki tudja, mi késlelteti! - biztatta az esztergályos mester, aki családjával együtt már az első naptól fogva csendes, tisztelettudó modoráért nagyon megszerette fiatal lakóját... Másnap korán reggel, midőn meghallották kopogását a kis padlásszoba alávezető lépcsőjén, a jószívű mesterné beszélította.

- Megint a Dunapartra, deák uram? Még ilyen metsző hidegünk nem volt az idén! - mondta a mester az ablakkarikákon csillámló jégvirágokra mutatva, a mesterné pedig már akkor előtte állott egy pohár forró fűszeres borral.

- Enélkül testét-lelkét átjárja a hideg, deák uram. Tessék, fogadja el!

Elemérnek kétszeresen jólesett a forró ital. Egyrészt ez a jószívű gondoskodás, másrészt pedig csakugyan jól esett neki, mert egészen felmelegedett. A metsző szél füttyölve sivített végig a Dunaparton a fák kopasz ágai között.

- Valóban, egy jóra való kutyát se kellene kiverni e pogány időben! Szegény Ákos! Félig megfagyva érkezik meg, ha elindult! - gondolta aggodalommal vegyes reménységgel, mialatt szemei kutatva siklottak végig a környéken és a liget fái között.

Jó darab ideig azonban egy lelket se látott. Akinek nem volt valami halaszthatatlan dolga, az ma otthon maradt a meleg kályha mellett. Dél felé azonban mégis egy hosszú prémes bundába burkolt öreges urat látott fel-alá sétálgatni, aki időnként meg-megállt és elefántcsontgombos spanyolnád pálcájára támaszkodva nézegette a beállott folyó göröngyösre fagyott jégtábláit.

E naptól kezdve azután mindennap találkozott ezzel a nyugalomba vonult tőkepénzesnek látszó öregúrral, aki azonban tekintetre se méltatta a nap-nap után ott fagyoskodó deákat, noha ők voltak az egyesegyedüli sétálók az egész környéken.

Egyik napon azonban mégis összebarátkoztak. A fagyos lejtőn ugyanis az öreg úr lába megcsúszott és egyenesen a felfelé igyekvő Elemér elé hemperedett, akit a lábai közé keveredett prémes sapka és elefántcsontgombos pálca szintén majd leverte a lábáról.

Készséggel segítette föl a nyöszörgő öreg urat, aki vállaira támaszkodva vezettette el magát a legközelebbi csapszékiig. Bárhogy vonakodott is, Elemérnek is be kellett térnie egy korty borra és egy falat harapnivalóra.

- Hogy hívják ezt az urat? - kérdezte azután a kocsmárosból, midőn az öreg bizalmas köszönettel, kissé sántikálva eltávozott.

- Nem ismerem! Sohasem láttam! Pedig minden valamire való lakóját ismerem a városnak! - felelte a szintén öreg, de még mindig virgonc, erőteljes kocsmáros.

Másnap azután már messziről köszöntötték egymást és a találkozás vége az lett, hogy Elemért ma is meghívta halpaprikásra ugyanabba a csapszékbe.

Elemér vonakodott, mert most különösen lehangoltnak érezte magát. Ákos késése napról-napra jobban leverte és aggodalommal töltötte el szívét. Már február hava is végét járja anélkül, hogy valami hírt hallott volna felőle.

De az öreg úr nem tágított. Életmentőjének, fiának nevezte és addig beszélt és addig erősködött, míg végre, csakhogy szabadulhasson, beleegyezett, de kedvetlenül megjegyezte, hogy ez a reggeli az utolsó, amit elfogad tőle.

Az öreg úr furcsán felnevetett:

- Az utolsó! Legyen hát az utolsó, - mondotta helybenhagyólag és nagy hangon két kupa bort és halpaprikást parancsolt, midőn az úri vendégek számára berendezett kis benyílóba léptek.

- Ejnye no, kiszólok a kocsmárosnak, hogy ma a legjobb asszúborából hozzon! - kiáltott egyszerre felkelve, mintha csak most jutott volna eszébe. Nemsokára hozták a paprikást és a jóféle aszút, melyeknek egyike a konyhát, másika pedig a kocsmáros pincéjét dícsérte.

Alig kezdtek azonban az evéshez, midőn egy mindenesnek látszó ember azt az üzenetet hozta az öreg úrnak, hogy felesége rosszul lett, siessen hazafelé.

- Akkor sietnem kell! Kedves, édes öcsémuram, hívja csak ide a kocsmárost, hadd fizessenek! - kérte Elemért, ki el is ment érte a söntésbe. Mikor visszatért, már akkor az öreg úr nyakig felhajtott bundájában készen állt a távozásra, és midőn a kocsmáros bejött, annyira sietett, hogy még a visszajáró aprópénzt is ott felejtette, amit azonban majdnem utána hajítottak.

Elemért meglepte a különben szíves kocsmárosnak hirtelen gorombává változott modora.

- Furcsa gusztusa lehet az uraknak! Az én asszúboromat nem kell cukrozni! - tört ki egészen megbántódva a kocsmáros. Elemér bámulva nézett rá: nem értette, szavai mire vonatkoznak.

- No igen, - folytatta. - Ezen a függönyös tolóablakon át láttam, mikor deák uram kiment, az öreg úr gyorsan valami fehér port hintett a poharába, sőt úgyhiszem a paprikásba is... Mire való ez? El van ez készítve becsületesen!

- Az enyémbe? - kiáltá izgatottan az ifjú.

- A kegyelmedébe hát! Tán bíz attól fél, hogy megmérgezte? Azt mindjárt megpróbálhatjuk.

Ezzel kiszaladt és egy gazdátlan macskával tért vissza. Vigyázva kiöntötte az asszúbort: fehéres pormaradékot láttak a cinkupa fenekére leülepedve. Ezt egy kevés tejjel összekeverte és a kiéhezett macskának adta.

A macska mohón megette, de tíz perc múlva keserves nyávogás között felhemperedett és rövid vonaglás után, szemük láttára élettelenül elnyúlt.

- Ezért szaladt úgy el a vén méregkeverő gazember! Még egyszer lássam csak meg kocsmám körül! - kiáltotta dühvel a becsületes öreg, Elemérnek pedig még az ajka is elhalványodott.

- Szerencsére azóta nem ittam belőle! - mondta megrázkódva, azután sietve elbúcsúzott, hogy a kocsmáros kérdezősködései elől kitérhessen.

- Ez Edelbeck és cinkostársainak a műve! Vajjon szegény Ákos barátom nem ilyen gaztettnek esett-e útközben áldozatul? - gondolta elszoruló szívvel, midőn hazafelé sietett. Rosszullét ürügye alatt szobájába zárkózott, hogy zavartalanul gondolkozhassék.

- Ügyelnem kell magamra. Ezentúl semmiféle ismeretlennel nem állok szóba! Ghillányiné asszonynak pedig hírt küldök, ha utolsó garasomat kell is rááldozni! - határozta el a nyugtalanul eltöltött éjszaka után. Lement házigazdájához, hogy efelől tudakozódjék.

- Én jobbat tanácsolok. Michaelis nagykereskedő uram fuvarosai elviszik a levelet és meg is hozzák rá a választ - s mindössze csekély borraalóba kerül. Sőt enélkül is megteszik. Írja csak meg deák uram, a levelet és két hét múlva megkapja rá a választ! - biztatta az esztergályosmester és még aznap maga személyesen vitte el a Bécsbe szóló levelet a nagykereskedőház egyik fuvarosához.

A korán beállott tél korán engedett és a befagyott Duna zajlani és áradni kezdett, a lágy időjárás pedig olyan ködfátyolt borított a városra és környékére, hogy nappal is botokra akasztott lámpásokkal kellett a járókelőknek közlekedni. Elemér mindennek ellenére nap-nap után végigjárta a partot és környékét, pedig már végkép lemondott a viszontlátás reményéről.

Annál nyugtalanabban leste-várta a fuvarosok visszatértét és midőn egy keddi napon házigazdája azzal az ujsággal örvendeztette meg, hogy ma estére megérkeznek a málhásszekerek, szinte megkönnyebbülve sóhajtott fel:

- Legalább valami bizonyosat tudok! Bármi hír jöjjön, jobb lesz a kínzó bizonytalanságnál.

- Csakhogy én ma nem mozdulhatok el az esztergapad mellől. Ezzel a munkával reggelre készen kell lennem! - mondta a mester, zavarában fejét vakargatva.

- Elmegyek hát én! - ajánlkozott Elemér, aki a zajló Dunán is örömet átment volna, csakhogy ne kelljen még reggelig is a kínos bizonytalanságot túrnie.

- Jó lesz! - biccentett rá a mester, és mindjárt meg is mondta, melyik irányban és mely utcákon ér oda leghamarább.

Kilenc óra tájban aztán nyakába kerítette köpönyegét és vándorlásainak hű társával, a pengét rejtő görcsös vadkörtefafütykőssel megindult a belváros felé.

Háromnegyed tizedet ütöttek a belváros órái, midőn Pozsony város legnagyobb kereskedőházának az udvarára lépett, melynek raktáraiban, a késő éjjeli órákban is még élénk sürgősforgás volt. Itt azonban hosszú várakozás után azt a leverő hírt hallotta, hogy a bécsi fuvarosok csak holnap reggel érkeznek haza.

- Tehát még egy nyugtalan éjszaka, tele kétséggel és bizonytalansággal, - sóhajtotta csalódottan. Szomorúan bandukolt hazafelé a síri csendességű üres utcákon, csak lépteinek zaja vert ködtől tompított visszhangot.

A puszta, elhagyatott Dunapartra kiérve úgy rémlett neki, mintha a fák galyait rázó szélsivítés között jelző fütyentést és futó lépteket hallana... ugyanebben a pillanatban három sötét alak rohanta meg és egy nehéz pokrócot dobtak a fejére.

Szerencséjére a pokróc melléje esett, ő pedig találmra olyant vágott közéjük, hogy támadói káromkodva ugrottak szét. Hidegvérrel gyorsan pengét rántott, nem várta, hogy újra megtámadják, hanem odaszúrt, odavágott, ahonnan nesz hallatszott... és érezte hogy elevenre talált, mert az egyik orvtámadó fájdalmasan elordította magát: «Mellbe szúrtak!» rá pedig egy másik üvöltött fel nagy jajgatással és végigzuhant a földön.

- Ne ordítsatok, hanem vessétek rá a pokrócot! - parancsolta egy ismerősnek tetsző, fojtott hang. Hanem Elemér találmra megint úgy közéjük vágott, hogy erre végleg szanaszét szaladtak.

Fegyverét erősen megmarkolta és figyelő tekintetével át akart hatolni a sötétségen, de mitse látott, csak támadóinak egyre távolodó dobogását hallotta.

Kissé lehiggadva, óvatosan tovább indult, miközben végiggondolta jelenlegi helyzetét:

Ez a támadás a multkori meghiusult merényletnek a folytatása. Edelbeck és cinkostársai félnek az elárultatástól, ezért mindenáron el akarják tenni láb alól... s bárhová menjen is, ki-fürkészik, utána lopódnak és egész élete a küzdelmek és védekezés szakadatlan láncolata lesz. Hová menjen, merre forduljon, mi védené meg ellenségeinek mindenhová elérő kezei elől? Azok sokan vannak, ő egymaga. Hová menjen, mihez fogjon tehát? Mihez és hová?...

- Mi történt? - ugrott fel elszörnyedve az esztergályosmester, midőn kezében a véres pengével berohant, dúlt arcára pedig a lelkében háborgó gyötrelmek voltak írva.

Elemér csak ekkor vette észre, hogy a meztelen pengét még mindig markában szorítja és a penge vasán, köpenye elején vérfoltok piroslnak.

- Az történt, hogy multkor méreggel, most pedig orvul támadtak rám a gazok! - kiáltott el-keseredetten és mintha valami benső kényszernek engedelmeskedne, menekülésétől kezdve elmondta a vele történeteket.

- E városban tovább nem maradhatok! Hová menjek, mihez fogjak? Adjon valami tanácsot, mester! - mondta valamivel nyugodtabban, mintha az elmondottaktól kissé megkönnyebbült volna.

Az egyszerű, becsületes kézműves kezei akaratlanul ökölbe szorultak a felháborodástól és szitok szitkot ért ajkain.

- Nem olyan fekete az ördög, ahogy festik! - mondta azután komolyan, de mégis biztatóan. - Aludjunk rá egyet! E fedél alatt ne féljen a gazok mesterkedéseitől. Itt egy hajszálát sem görbíthetik meg...

- Nem a félelem bánt engem! - szakította félbe indulatosan.

- No, no, nem úgy értettem... Mondom, aludjunk rá egyet! Napvilágnál mindent másképpen lát az ember... Mire felkel, elhozom a levelet és ha addig ki nem találja, akkor majd elmondom, mit tegyen.

Reggelre csakugyan ott volt a levél. Hedvig írta és noha a legmélyebb szomorúság szólt minden sorából, Elemért mégis módfelett megörvendeztette, mert megtalálta benne a feleletet arra, hogy mit tegyen...

«Anyánk beteg a bánattól és aggodalomtól», - írta a kedves lányka gömbölyű, ékes betűkkel -, «mert Ákos, hogy minden további cselvetéstől és támadástól megmenekülhessen, katonának állt a maga jószántából és így mégis abba az örvénybe jutott, amely elől megfutamodott. Most a Neipperg-ezreddel már útban van Felső-Sziléziába, a háború színhelye felé, de mihelyt Ghillányi rokont értesíthetjük, édesanyánk számít rokoni segítségére és támogatására.

«Hogy megérthesd, hogyan került vissza Ákos Bécsbe, röviden elmondom: baj nélkül eljutott Szokolcáig, itt azonban kisebesedett lábai miatt pár napi pihenőt kellett tartania. Midőn újra útnak indult, az erdőn átvezető úton többen megrohanták és kezét-lábát összekötözve, egy ponyvával fedett szekérbe dobták.

«Támadói beszélgetéséből megtudta, hogy azok hatalmába került, ahonnan megszöktetek és azt is hallotta, hogy néked is nyomodban vannak már. Képzelheted, mit álltunk ki, mialatt ezeket elbeszélte, mert bátyámnak sikerült a kezeit szorító köteleket fogaival kioldani és leugorni a szekérről. Midőn üldözői utána eredtek, az országúton közeledő fuvarosok oltalmába menekült, akik azután löcsre kaptak és megfutamították a gazembereket.

«Amint hazaérkezett, első dolga volt, hogy futárt küldjön utánad és figyelmeztessen a veszélyre, de a futár kimondhatatlan bánatunkra és aggodalmunkra, azzal érkezett vissza, hogy nem talált rád Pozsony városában.

«E naptól fogva sokszor megsirattunk. El sem tudod tehát azt a kimondhatatlan nagy örömet képzelni, midőn leveled megérkezett és megtudtuk belőle, hogy még mindig szeretettel gondolsz reánk. Amint tábori posta vagy hírnök érkezik, tudatom az örömhírt Ákossal is, aki, miután katonának állott, nem félhet Krasek őrmester bosszújától se. A gazfickónak különben azóta színét se lehetett többé látni.»

Hasonló meleg érzéstől voltak áthatva a levél többi sorai is és szíve egészen felüdvülve, megnyugodva dobogott az olvasás után.

- Bizonyára a te imáid mentettek meg mind a kétszer! - suttogta magában, midőn nehéz lépések verték fel a visszaemlékezés édes álmodozásaiból és házigazdája nyitott be kis padlásszobácskájába.

- Hohó! Úgy látszik, már megvan a jó tanács! - kiáltott Elemér önbizalmat és erélyt sugárzó tekintetét látva.

- Megvan! Ez a levél megmondta, hogy mit tegyek. Katonának állok, úgyis ez volt régi vágyam! - felelte rá villámló szemekkel.

- Én is ezt akartam tanácsolni! - biccentett rá elégedetten a házigazda. - Hanem nagy ujság van ám... A nép egészen ellepte a Dunapartot, mert a jeges ár valahol kiöntött. Egész háztetők, emberek és állatok hullái úsznak az egymásra torlódó jég fölött. Azt rebesgetik, mi is veszedelemben forgunk! Ne nézzük meg?

- Nem bánom! - felelte Elemér, köpenyét és botját véve.

A rohamosan áradó Duna csakugyan rémületet keltő képet tárt színig dagadt medrével a partját ellepő néptömeg elé.

A zajló ár közepén rohanó, törekeny jégtábla tetején egy hat-hét évesnek látszó lányka térdepelt s vörösre fagyott kezeit kétségbeesve nyujtogatta a parton állók felé.

- Csónakot! Csónakot! - ordította az egész tömeg, mire azonban a csónakok előkerültek, senki se mozdult a leányka megszabadítására.

- Száz arany annak, aki a lánykát megmenti! - kiáltotta el magát messzehangzó, érces hangon az a katonás tartású, magas, őszbevegyült úriember, akivel maga a polgármester is a legnagyobb tisztelettel beszélt.

Azonban felhívására csak néma csend felelt.

- Emberek! Hát nincs egy bátor férfi se köztetek, aki életét kockára merné tenni, mi?...

- De van! Én megkísérlem száz arany nélkül is! - kiáltotta el magát a lélegzetfojtó csendben egy ifjú csengő hang és a másik pillanatban Elemér már a zajló jég között lebegett ingó csónakján.

Erős karral taszigálta el evezőjével a keskeny lélekvesztőt fenyegető jégtáblákat. A lánykát félórai nehéz küzdelem után utólérte és a csónakja orrán függő kötelet derekára hurkolva, a csónakba emelte. Olyan hidegvérrel és ügyes számítással siklott át a minduntalan összetorlódó jégtáblák rései között, hogy hosszú és fáradságos küszködéssel, végre is szerencsésen partra értek.

Egetverő örömujjongással rohant mindenki feléje. A parthoz ütődő csónakot száz meg száz kéz igyekezett megragadni, de a szikár, őszbevegyült úr mindenkit haragosan visszaparan-

csolt, maga emelte ki a megmentett leánykát s ő nyújtotta kezét meleg, kitüntető kézsorítással a kiállott fáradtságtól és erőfeszítéstől kimerült Elemérnek.

- Én Pálffy János tábornagy vagyok, öcsém! Ha kipihented magad, elvárlak palotámban! - szólította meg nyájasan.

Elemér elpirult.

- Bocsánat merész szavaimért, kegyelmes uram. Nem jutalomért tettem!

A tábornagy tetőtől talpig végigmustrálta sasszemeivel s úgylátszik, a szemle jól ütött ki, mert nyájasan elmosolyodott.

- Szót se! Az ilyen önfeláldozó merész tett önmagában hordja jutalmát. Beszélni akarok veled, fiam, értetted s most még egyszer, mielőbb elvárlak palotámban! - mondta és barátságosan kezét nyújtott. A megmentett leánykát ideiglenesen a polgármester gondjaira bízta, de megígérte, hogy jövőjéről gondoskodni fog...

XIII. FEJEZET. A POZSONYI ORSZÁGGYŰLÉS.

A Pálffy-palota egyike volt a város ősrégi úriházainak. Elemér alig akart hinni szemeinek, midőn a kettős oszlopsorokon nyugvó címeres kapuboltozat előtt őrtálló silbakban a sághvári kastély egyik volt erdőkerülőjét ismerte fel, akinek ölesnél jóval nagyobb termete és ormótlan nagy kezei-lábai miatt annyi gúnyt és csúfságot kellett elnyelni a faluban, hogy a különben jóra való és csendes természetű legény emiatt egyszerre csak otthagya a vidéket és senki se tudta mi lett belőle.

Annál nagyobb volt tehát a szegény fiúnak az öröme és majd elhajította vörös kezeiből a puskát, midőn Elemér megszólította és megkérdezte, merre juthatna be a tábornagyhoz?

- Majd még beszélünk együtt! Mikor érsz rá, Gyuri?

- Estére felváltanak. Akkor szabad vagyok, ifiuram! - felelte újra merev, katonás állásba zökkentve magát, mintha feljebbvalójával beszélne, de szemeinek élénk csillogása, a hátát verő copfnak billegése elárulta a benne zajló örömet, mely Elemér szívében is élénk visszhangot ébresztett. Ez az ismerős arc a régi otthonra, az ott töltött boldog napokra emlékeztette vissza.

Úgy látszik, a tábornagy már kiadta rá nézve a parancsot, mert a fontoskodó képű ajtónálló szörnyen megszédülve tárta fel előtte az ajtót.

- A pontosságot szeretem! Mindjárt meg is mondom, miért hivattalak - e szavakkal fogadta a tábornagy és jobbát barátságosan vállára tette.

- Rossz próféta lennék, ha néked a hadipályán nem a legfényesebb jövőt jósolnám. Ilyen emberek kellene a hadak élére. Mondd meg hát őszintén, akarnál-e katona lenni, fiam? Ha igen, a többiről én gondoskodom...

Elemérnek arcát pirosra festették e szavak, s hirtelenében nem tudott mit felelni. Láthatólag küzdött magával, mert ennyi jóakarattal és pártfogással szemben, nem lesz szabad multját elhallgatni! Hamis pénzverőkkel cimborált és a toborzó őrmestert megtámadta, - nem kovácsolnának-e ellenségei ezekből megejtő csapdát számára? Elhinnék-e ártatlanságát, ha most elhallgatja és elhiszi-e ez a magasállású úr, ha most őszintén elmond mindent?

Villámgyorsan repültek át agyán e gondolatok és arcáról annyira le lehetett olvasni küzdelmét és habozását, hogy Pálffy a legjóságosabb hangján biztatta:

- Mondd ki mindazt bátran, amit el akarnál hallgatni. Ha úgy akarod, nem hallottam semmit...

- Hosszú lesz, kegyelmes úr! - felelte erőlködve.

- Akkor ülj le! És kezdj hozzá. Vannak-e szüleid? Mi a neved?

Fájdalmas rángás cikázott át Elemér arcán s lehajtotta fejét.

- Nincsenek és még csak nevem sincs! Véghvári Elemér nevem olyan, mint ez a ruha! Rám adták, rám szabták az igazi hiányában... - Úgy érezte, mintha szíve megnyílna és egyszerre csak azon vette magát észre, hogy kicsi gyermekkorától kezdve elmond mindent. Egyszerre csak azt látja, hogy a magasállású kemény katona elérzékenyülten hallgatja, s midőn elhallgat, hosszú csend támad a teremben...

- Értelek, fiam, - szólalt meg azután kis idő múlva. - De légy türelemmel, amint jótévednek és nevelődnek fogadtad. A sors kitérített utadból, ne állj hát ellent az intelemnek! Katona akartál lenni - légy hát az - és én olyan hős mellé adlak iskolába, akinek oldalán marékkal tépheted a

babért és dicsőséget - addig pedig - miután öreg titkárom nemrégiben meghalt - és e bizalmi állásra tanult emberre fölöttem nagy szükségem vagyok - foglalj el ideiglenesen a hivatalát. A többről pedig még beszélni fogunk!

Elemér örömtől ragyogó arccal ragadta meg a vitéz jobbját és egy hátalteljes csókot nyomott rá, mert szavakban nem tudta volna azokat az érzelmeket kifejezni, amelyek szívében zajlottak.

- Magától értetődik - a mai naptól fogva e ház lakója vagy. Udvarmesterem megmutatja szobádat és be fog avatni a házirendbe! - Becsengette az udvarmestert, akinek aztán mindjárt ki is adta erre nézve a parancsokat.

Az udvarmester távoztával zaj támadt az előszobában: az ajtónálló egy udvari futár érkezését jelentette, aki a császárné öfelségétől és Bartenstein államkancellártól hozott fontos sürgönyöket.

- Mindjárt meg is kezdheted új hivatalodat - szólt a tábornagy és a futárt elbocsátva, felvágta a nagy császári pecséttel lezárt borítékot. Mialatt olvasta, széles melle mind hevesebben járt fel-alá, villogó szemei megnedvedtek.

- Fiú! - kiáltotta el magát szívének túlradó örömeiben. - A rendeket országgyűlésre hívják Pozsonyba, ahol császárnénk június 26-án ünnepélyesen magyar királlyá koronáztatja magát... Lássuk hát, mit ír a kancellár?

E levél azonban a harag és gondok sötét felhőit csalta homlokára.

Bartenstein ugyanis azt írta, hogy alig egy órával III. Károly császár elhunytá után, Törring gróf, a bajor követ, máris levelet intézett az osztrák miniszterekhez, melyben megparancsolja nekik, hogy törvényes uruknak az ő urát, Károly Albert bajor választó-fejedelmet tartoznak elismerni, aki I. Ferdinánd végrendeletének értelmében az osztrák örökös tartományokat ezennel birtokába veszi, miután Károly császár elhunytával a Habsburgok férfiága kihalt.

Mária Terézia éppen vele és férjével, Ferenc István toszkánai nagyherceggel tanácskozott, midőn Neusz tanácsos a bajor követ levelét átadta.

- Boldogult ipam megjövendölte ezt! Ime, alig hunyta be szemeit, máris itt van a bajor fejedelem, hogy nőmet koronájától és országától megfossa! - sóhajtott a nagyherceg.

Mária Terézia arcát a harag és méltatlankodás pírja borította el.

- Európa minden fejedelme elismerte a pragmatica sanctiót, csupán a bajor nem! Nos tehát, kényszeríteni fogom, hogy elismerje! - kiáltott merészen, azután Bartensteinhez fordult:

- Bartenstein, intézkedjék, hogy egy udvari marsall azonnal a bajor követ lakására menjen és vigye meg neki parancsomat, hogy Bécsset két óra lefolyása, az osztrák tartományokat pedig folytatólag hagyja el, - és két század huszár kísérje a határszélig! Levelükre ez a feleletem! Mária Terézia elég erős lesz, hogy maga és gyermekei örökét megvédje!

«Császárnénk koronázása után azonban más Hiób-hírek is érkeztek - folytatta levelében a kancellár.

- Nemcsak a bajor, hanem még több európai fejedelem is megszegte a pragmatica sanctiót. II. Frigyes porosz király, azon ürügy alatt, hogy a bekövetkező háború alatt nem veszélyeztetheti Sziléziát, Poroszország védbástyáját, harmincezer emberrel betört és galád lépése után Gotter gróft azzal a rendkívüli követséggel küldte Bécsbe, hogy ha Szilézia birtokában meghagyják, szövetségese lesz Mária Teréziának a többi fejedelem ellen.

Ajánlata azonban kerek elutasításra talált és Gotter grófnak huszonnégy óra alatt el kellett Bécset hagynia. Ennek következtében a háború megkezdődött és Neipperg tábornok serege Mollvitznál vereséget szenvedett.

E név hallatára Elemér szíve nagyot dobbant, mert Ákost a Neipperg-féle ezredbe sorozták be.

Vereségünk híre a többi fejedelmet is fölbátorította s miután a francia udvar is nyíltan a pragmática sanctió ellen szövetkezett, mindenfelől ellenség fenyeget bennünket. Az ellenünk szövetkezettek elhatározták, hogy Frigyes porosz király Sziléziát, Ágost szász fejedelem Moraviát, a szárd király Lombardiát, Bajor Károly Osztrák- és Csehországot, Franciaország pedig Belgiumot kapja.

Ennyi veszedelem között, mely trónját és örökét fenyegeti - a császárné elhatározta, hogy ő maga saját felséges személyében és a trónörökösrel Pozsonyba megy vitéz és hű magyarjai közé, hogy kegyelmességed bölcs tanácsait, hű magyarjai segédelmét kikérje és Szent István koronáját fennkölt homlokára tétesse.»

Körülbelül ezeket írta a kancellár és így álltak a dolgok, midőn az országgyűlésre egybehívott rendek Pozsonyba gyülekeztek, ahová egész udvarával a császárné megérkezett, miután az érdemekben gazdag ősz Pálffy Jánost nádorrá választották. Eszterházy Imre prímás június hó 26-án Mária Teréziát magyar királlyá koronázta.

Egyetlen nemzeti ünnep se adta az egyetértés, bensőséges és lelkesedéstől áradó szerethetnek olyan bizonyítékát, mint e koronázás. A koronázási ünnepélyek lezajlása után, ezeknek feledhetetlen varázsával szívükben, kezdtek a rendek a tanácskozáshoz, mialatt azonban az ország ügyeit intézték, napról-napra aggasztóbb hírek érkeztek Pozsonyba.

Mária Terézia azonban emelt fővel nézett szembe az örökét és koronáját minden oldalról fenyegető veszedelemmel. Nem félt, nem csüggedett, mert a legnagyobb vész közepette megtalálta a szilárd támasz és menekülés ama talizmánját, melyre bizton számíthatott, hogy trónját megmenti.

E talizmán a vitéz, a hű és nagylelkű magyar nemzet volt, mely hősi karjával, apáitól örökölt vitézségével mindenkor áldozatkészen és egy emberként sietett a trón és a király védelmére.

Az összegyűlt országos rendek türelmetlenül várták a királynét, tudva azt, hogy rendkívüli pénz- és véráldozatra fogja őket felszólítani. A mágnások nagyjából hajlandók voltak az áldozatra, de a követek többsége hidegen, zárkózottan viselte magát, ami kezdetben csendes, a szenvedélyek felhevültével azonban mind hangosabbá váló vitatkozásra adott okot.

A nagy szárnyajtó kitértek, a zaj mintegy varázsűtésre megszűnt, mert a küszöbön egy bájtól és fenségtől sugárzó magas női alak jelent meg. A jelenlevők hódolatteljes, mély meghajlása között lépdelt a mennyezetes trónig.

Gróf Batthyány hangja ünnepélyes megindultsággal szólt a rendekhez. Komor hangon szólt a trón fölé tornyosuló veszedelmekről, s lelkesen, lángoló szavakkal festette a bizalmat, mellyel őfelsége trónját, személyét és családját egyedül a vitéz magyar nemzet kipróbált hűségére s védelmére bízta.

Utána az ország ősz főpapja, Eszterházy Imre prímás beszélt. Reszketeg hangja tompán szállt a teremben, de az ő meggyőződéstől és megindultságtól áthatott szavai se keltettek nagyobb hatást a kancellárénál. Egyesek ugyan harsányan éljeneztek, az országos rendek nagyrésze azonban komor és hallgatag maradt.

Ekkor a királyné, aki halványan és szorongva ült trónján, mint egy ihlettől megkapatva, felállott és kipirult arccal a jelenlevők kimondhatatlan bámulatára és meglepetésére, a legtisztább klasszikus latinsággal beszélni kezdett.

«Ügyeink szomorú állapota arra indított bennünket, hogy kedvelt Magyarországnak hű rendeinek az ellenségnek Osztrákhonba való betöréséről és a birodalom veszélyéről jelentést tegyünk, felszólítván egyszermind őket, mi módon lehetne ezt a veszedelmet elhárítani?

Magyarhon is veszélyben forog, továbbá személyem, gyermekeim és koronám...

Mindenkitől elhagyatva fordulok a hű rendekhez, a magyarok hősi fegyveréhez és régi vitézségéhez és pedig azon sürgős kérelemmel, hogy e nagy veszélyben a karok és rendek rögtön tanácskozzanak azon eszközök felől, melyek személyünk, gyermekeink és koronánk biztosítására legcélszerűbbek, de melyek azonnal fogamatba is vétessenek.

Mi pedig ezennel biztosítjuk Magyarországnak hű karait és rendeit, nemkülönben a magyar nemzetet, hogy ami a közjó helyreállítását és Magyarország régi fényét illeti, mindenben hű közreműködésünkre és jóakaratusokra számíthatnak.»

Amily egyszerűek voltak e szavak, annál viharosabb és rendkívülibb volt a csengő, érzésteljes hang hatása s midőn a királyné gyermekeit említette, feledve volt a századokon át szenvedett méltatlanság és hitszegés, feledve a megaláztatások és szenvedések keserű pohara... Minden szívet leírhatatlan lelkesedés hevített, az arcok pirulni, a szemek villogni kezdtek és a keblet feszítő indulatok harsány kiáltásban törtek ki százak és százak ajakán:

«Vitam et sanguinem pro rege nostro Maria Theresia!»

És a kardok cikázva repültek ki hüvelyeikből, feszülő karok villogtatták, hősi lángtól villogó szemek érték lelkesedve: Életünket és vérünket Mária Terézia királyunkért!...

Ebben a szent és ünnepélyes pillanatban a bécsi udvaroncok között páváskodó, hitét és magyarságát rég megtagadott Sághvári Ottó gúnyos mosollyal súgta oda az egyik német méltóságnak:

- Vitam et sanguinem - sed avenam non!

Jó, hogy senki se ügyelt a falakat rengető kiáltásban e vásott megjegyzésre, mert minden szem szent lelkesedéssel a királyné fenséges alakján függött. Ő pedig e jelenet fenségétől elragadtatva, szintén kardot rántott, - és legdrágább gyöngyökkel: könnyekkel szemeiben esküt tett, hogy hazánk alkotmánya szent lesz előtte, soha meg nem sérti, hanem e szép hont régi fényébe állítja vissza és szívébe zárja.

Erre még orkánszerűbb tombolással tört ki a lelkesedés árja. Ősz hazafiak, komoly férfiak elragadtatva borultak térdre a trón előtt és egy szívvel-lélekkel kiáltották:

- Moriamur pro rege nostro Maria Theresia! Haljunk meg királyunkért, Mária Teréziáért!... - mire a felhők között komoran bujkáló nap is, mintha áldását küldené ez örökszép jelenetre, ragyogó sugárözönt lövelt be a terembe és túlvilági glóriaként övezte körül a királyné hódító szép alakját...

XIV. FEJEZET. AZ ELSŐ TŰZKERESZTELŐ.

Hogy minél hamarább testté váljék az ige és foganatba menjen a karok és rendeknek a nemzet nevében tett ígérete, még aznap megbízást kapott a nádor, hogy a mellé rendelt bizottsággal minél előbb elkészítse javaslatát, miként lehet a veszély megkívánta gyorsasággal, olyan haderőt sikra állítani, hogy mindenfelé leverhessük a betolakodott francia, porosz és szász seregeket.

- No, fiú, van már munka csőstől, csak győzzed! De ne félj! Nem sokáig koptatod a tollat. Az első sereggel te is indulni fogsz! - biztatta Elemért a nádor, midőn a válaszmány feladatához látott, melyben neki kellett a határozatokat jegyzőkönyvbe iktatni, a felhívásokat, kimutatásokat, valamint az egyéb aprólékos jegyzékeket megszerkeszteni.

Mária Terézia jól ismerte hű magyarjai érzületét, tudta, hogy a magyar katona lelkesültebben siet a csaták vérmezejére, oroszlátként harcol, ha az, ki az ellen haláltokádó ágyú és csörrenő fegyverei elé vezet, édes anyanyelvén buzdítani, lelkesíteni tudja. Ezért a trón védelmére rögtönzött kilenc gyalog- és tizenegy huszárezredből álló új sereg vezéreiül: Eszterházy Józsefet, Károlyi Sándort, Csáky Györgyöt, Baranyay Endrét, Koháry Györgyöt, Festetich Józsefet, Forgách Ferencet, Pálffy Lipótot, Andrássy Pétert, Ghillányi Jánost és a hősök hősét: Nádasdy Ferencet nevezte ki.

A királyné tapintatos és kedveskedő tette annyira felvillanyozta az egész nemzetet kunyhóktól palotákig, - hogy, habár az újoncozási törvény csak harmincnolcezer embert rendelt egyelőre fegyver alá, mégis több mint kétszerannyi volt kész a nép fiaiból a csaták haláltosztó vérmezejére rohanni. Még tizenhatezer nemes csatlakozott hozzájuk az ifjak színe virágából, a nádor egyetlen felhívására, melyet Elemér a honszeretet lángjától megihletve, ékes tollal és buzdító szavakkal szerkesztett meg...

A csapatok számáról és gyülekezéséről hírt hozó futárok egymást érték a nádor palotájában és a tábornagy nap-nap után hattyúfehér bajusza alatt jóízűen megmosolyogta Elemérnek akaratlanul is mind élénkebben megnyilatkozó vágyát és türelmetlenségét, amellyel - az általános harci láztól szintén megragadtatva - az indulás napját és óráját várta.

Csak azért se szólt tehát, hanem hagyta ezt a vágyat lobogni, mely saját fiatal korára emlékezett. Egyik nap azonban, szokatlan időben, egész váratlanul fogadósobájába hívatta.

Elemér két magasrangú tisztet talált ott és nagyot dobbant szíve, midőn pártfogója megnevezte őket: Ghillányi altábornagy, Nádasdy ezredes.

- Ákos rokona! - gondolta magában, de a másik percben pártfogója már vállánál fogva Nádasdy elé tolta.

- A Nádasdy-ezred ideiglenes kornétása. De csak azzal a feltétellel adom kezed alá, hogy átadod Hadik tábornoknak, akivel, sajnos, én személyesen nem találkozhatom! A fiút pedig megölné a türelmetlenség, ha tovább is itt tartanám, - mondta tréfásan, de abból a meleg fogadtatásból, mellyel a hősi Nádasdy fogadta, Elemér megsejthette, hogy pártfogója igen meleg ajánlólevéllel hívhatta fel figyelmét és jóakarátát.

- Parancsodat teljesíteni fogom, kegyelmes uram-barátom. De hátha Véghvári kornétás maga is hadtestemnél akarna maradni? - kérdezte Nádasdy tréfásan mosolyogva.

- Abból semmi se lesz! Hadik számon kérné tőled! Maga jött volna érte, ha tehetné! Már elment hozzá a levél. Ne vedd rossz néven, Nádasdy, de elejétől fogva Hadik iskolájába szántam! - felelte komolyan Pálffy tábornagy, és intett Elemérnek, hogy távozzanak. Új parancsnoka egy pillanatra megállította:

- Kornétás uram! A jövő hét elején Bécsbe indulunk. Holnap délután tehát jelentkeztek az ezrednél, hogy még gyors kiképzésben részesülhessen! - szólt utána Nádasdy.

Míthogy már nem sok ideje maradt, még aznap meglátogatta volt házigazdáját, hogy elbúcsúzzék tőle, midőn hazatért, szobájában teljes hadi-felszerelést talált a legfinomabb anyagból, a hórihorgas Gyuri pedig bemutatóul elővezette azt a nemesvérű paripát, mely a felszereléssel együtt szintén a nádor ajándéka volt. Midőn másnapon új egyenruhájában búcsúzóra beállított a nádorhoz és meghatott hangon köszönte meg kegyeit és pártfogását, az ősz vitéz maga is egészen elérzékenyült.

- Derék fiú voltál, nem csalatkoztam benned. Légy rajta, hogy hozzád fűzött többi reményeim is beváljanak. A legjobb iskolába adlak, hogy mesteredhez méltó hős nevet vívhass ki magadnak! - szólott ellágyult hangon, miközben ötven arannyal telt selyem-erszényt nyomott kezébe. Most pedig, ha van még valami kívánságod, szólj fiam! Ha teljesíthetem, meglesz!

A jósgáteljes ígéretre Elemérnek eszébe jutott, hogy a hórihorgas Kása Gyuri egy idő óta folyton csak azért imádkozik, vajha az Úristen jószágos kegyelme volt urával egy regimentbe segítené, - megkockáztatta tehát e kérelmet, s nagy öröme a nádor megígérte, hogy tüstént intézkedni fog, hogy ez az óhajta is teljesüljön.

Midőn ezredénél jelentkezett, a parancsnok előszobájában már ott találta a góliát-termetű Kása Gyurit, aki nagy boldogságában azt se tudta mit beszél. Elemér csak annyit értett összevissza hadart hálálkodásaiból, hogy még a fővezér lova és fegyverzete se lesz úgy kipucolva, ahogy ő a kornétás úr lovát és fegyverzetét gondozni fogja.

- Jól van, jól, Gyuri! Magam is örülök, hogy mellém kerültél. Legalább olykor elbeszélgethetünk a régi jó időkről! - mondta neki barátságosan, mialatt bekopogtatott ezredeséhez.

Félóra múlva már az udvar végén gyakorlatozott két vén huszárörmester borízú kommandója mellett.

Az 1742-iki tél annyira enyhe és rövid volt, hogy Pálfordulása felé már valósággal napfényes tavaszi idő uralkodott. A bajor földre vonuló gyalogos és huszárcsapatok vídám hangulatban, lelkes harci kedvvel marsiroztak Bécs felé. A szomszédos falvakba és városokba szállásolták őket, hogy a kijelölt napon korán reggel az ő császári város alá vonulhassanak.

A kijelölt nap február hó 27-ik napja volt. Bécs minden részéből megszámlálhatatlan néptömeg nyomult, sietett a lipótvárosi vám elé, ahová reggeli kilenc óra tájban maga Mária Terézia is megindult vakító pompától ragyogó környezetével.

Nádasdy és tisztjeinek társaságában Elemér is kivonult a szemlére, de mivel ők Khevenhüller tábora felé voltak útban, mint meghívott vendégek, kissé félrebb vonulva gyönyörködtek az előttük elvonuló ragyogó, színdús menetben.

- Az ember valóban labda a sors kezében! - gondolta némileg elkomolyodva Elemér, midőn az ismerős tájkon szettekintett, mert itt, a vám alatt, az erdők és vadaskertek felé kanyargó úton menekültek visszafelé az «Utolsó garasból».

- Ki hitte volna akkor, hogy ide fejlődik a dolog! Szegény Ákos, mennyire vágyódom utánad! Mihelyt a szemlének vége lesz, azonnal meglátogatom anyádat és a drága, kedves Hedviget és már előre is boldogan mosolygott a viszontlátás édes örömeire gondolva.

- Nézzétek! Kornétásunk nappal is álmodik! - csipkelődött Nádasdy, észrevéve a fiú elmélázását. Elemér a hangos kacagásra feltekintett és az egyik előttük elvonuló fényes hintóban Ságvári Ottó utált, sötét arcát pillantotta meg!

Kíváncsian hajolt előre tüzesvérű toporzékoló lován, hogy a hintó üveglakai mögött nem látja-e Rudolf jószívű, beteges arcát, de csak egy fényesen öltözött, gőgös arcú hölgyet, egy serdülő fiút és leányt látott a hímes selyemvánkosokon ülni. Szeme egy pillanatra a kamarás szűrő, sötét tekintetével találkozott.

Bármilyen jó színész is volt különben őméltósága, e váratlan pillanatban nem tudta ijedelmét és megütközését leplezni. Elemér, mintha csak homlokára lett volna írva, úgy ki tudta olvasni elszörnyedő tekintetéből a kérdést: «Te itt vagy? Mikor én örökre eltemetve hittelek!»

Merész, kihívó tekintettel nézett vissza rá és hallotta, amint a körülálló polgárság tiszteletteljesen suttozja: «Ez a dúsgazdag magyar mágnás, Ságvári Ottó titkos tanácsos úr hintója. A benne ülő szép hölgy második neje, született Babenberg grófnő, volt udvarhölgy és csillagkeresztes dáma, a gyermekek pedig mostoha gyermekei».

E suttozásra vádoló érzés támadt szívében.

- Hová lett a jó és igazszívű Rudolf? Csak nem halt meg? E gondolatra élénk szemrehányásokat tett magának, hogy hű barátjáról egészen elfeledkezett, még csak rá se gondolt. Feltette magában, hogy a városba érve, tudakozódni fog utána és ha Bécsben van, hát felkeresi.

Kedvetlenül nézte tovább a váltakozón fényes sürgés-forgást és nem bánta volna, ha már az egész lármás ceremóniának vége szakad. Egyszerre örömteljes megrezzenés cikázott át egész lényén, nem akart hinni saját szemének, midőn egy magas rugókon himbálódzó hintóban Ghillányinét és Hedviget látta feléjük hajtani, hátul inassal, a bakon pedig magyarszabású, zsinóros ruházatban büszkélkedő hajdúval.

Bármily hihetetlennek látszott, el kellett hinnie e kedves látomást, mert Hedvig örömtől ragyogó szemekkel integetett neki rózsaszín selyemernyőjével. Elemér egy oldalugrással oda-szökkent és lovát ficánkoltatva, követte a lassan döcögő hintót.

Úgy érezte, hogy ez a viszontlátás még édesebb, mint azt előbb magában kiszínezte és az egymást követő gyors kérdések és magyarázatok között, neki eszébe se jutott volna megkérdezni, ha Hedvig csintalan mosollyal maga nem figyelmezteti rá:

- Nem is csudálkozik, vitéz kornétás uram, hogy ilyen fényben, pompában lát bennünket?

Erre aztán anélkül, hogy feleletet várt volna, csicsergő hangján elbeszélte, hogy rokonuk, az altábornagy, Bécsben is fényes háztartást rendezett be, miután özvegy ember volt és hadba kellett vonulnia: a nagyasszonyt kérte fel a háziasszonyi tiszt betöltésére és javai, jószágai felett való felügyeletre.

- Úgy bizony! Jó sorsba segített bennünket az Isten! - hálálkodott boldogan Ghillányiné nagyasszony. Beszélgetés közben észre se vették, hogy a vámhoz érve, a testőrség és arciergárda megállította a menetet, mert a királynő itt leszállt hintajából és a Bethlen Farkastól ajándékba kapott magyaros szerszámzatú, délceg erdélyi ménre ült.

A gyönyörű termetű királynő valódi amazonként ülte meg a tüzesvérű paripát, s amint férje oldalán a két sorban felállított huszárság előtt délcegen elszárguldott, minden csákó a levegőbe emelkedett, minden kard csörgött, villogott és egetrázó mennydörgésbe olvadtak össze azok a harsány örömkialtások, amelyekkel a sereg túlaradó lelkesültségében fejedelelnőjét üdvözölte.

- E magasztos jelenetet sohse fogom feledni! - suttogta Hedvig az öröms elragadtatás könnyeivel szép szemében. Midőn az ünnepély végén a hintó sor újra indulni kezdett, Elemérnek meg kellett ígérni, hogy rövid búcsúlátogatásra megjelenik a Ghillányi-palotában...

- Kornétás uram! Háborús időkben a szökevényeket főbe szoktuk lövetni! - mordult rá Nádasdy tréfás szigorral, midőn visszavágtatott hozzájuk. De azután jókedvűen elnevette magát, midőn Elemér félórai szabadságot kért tőle.

- Adta kornétása! Milyen szerencséje van az ilyen tejfelesszájúnak. Mondd csak, ki volt az az enniváló szépséges leányka, aki olyan csillogó szemekkel integetett feléd?

- Ghillányi altábornagy unokahúga!

- Ha ezt tudom, egy fél percet se kapsz, hanem magam mennék látogatóba hozzájuk! - tréfált tovább. Egy mellékútra fordultak és más úton vágattak vissza a városba.

- El ne feledd ám, hogy egy órakor indulunk! - e szavakkal bocsátotta el őt szállása kapujában Nádasdy, aki ma fölötte tréfás hangulatban volt. Mikor azonban Elemér rövid félóra múlva visszatért, paprikás kedvében találta.

A Khevenhüller tábornagy fővezérlete alatt álló felső-ausztriai hadtesthez, ahová ők is még aznap útnak indultak, Hadik András huszárezredes is be volt osztva s így a megérkezéskor, Pálffy-nak tett ígérete szerint, meg kell válnia Elemértől.

A harmincezer emberből - nagyobb részét magyarokból - álló hadtest átlépte az Enns folyót és a francia sereget megszalasztva, Linz felé nyomult előre. Hiába sietett segítségükre Thöring bajor tábornagy, hosszú küzdelem után visszonyomták őket, mire Menczel és Trenk pandurvezérek Wilshofen felé lopódzva, éjnek idején olyan váratlanul támadtak pandurjaikkal Thöring táborára, hogy a bajorok fejvesztett zavarral megfutottak.

Nádasdy és csapata egy dombtetőn állva, égő türelmetlenséggel várta a fővezér támadásra szóló parancsát.

- Kornétás! Te leszel harmadik hadsegédem! - szólt az ütközetet villogó szemekkel figyelő Elemérhez. Ha jön a fővezéri parancs, átmegy a jobbszárnyra. Majd meglátjuk, milyen bizonyítványt hozol első vizsgádról...

Elemér feleletül csak villogó kardjával tisztelgett. De bármilyen lobogó türelmetlenséggel leste ő is, vezére is, a fővezéri parancs csak nem jött, és midőn a leereszkedő esthomály mindent elfedő fátyla eltakarta a csata színterét, Nádasdy haragosan elkáromkodta magát.

- Hát azért rendelték ide bennünket, hogy ezt a dombot őrizzük, - de elfojtotta haragját, mert e pillanatban a fővezér egyik segédtsíjtje vágtatott feléjük és parancsot hozott az indulásra.

A huszárság kedvetlenül engedelmeskedett, amiért kardját össze se mérhette az ellenséggel, Nádasdy ellenben valamivel derültebb kedéllyel adta meg az irányt Linz felé.

- A kornétást megint nem adhatom át Hadiknak! - nevetett a vezér.

Linz alá érve, Khevenhüller fővezér fáradt seregével azonnal megszállotta a környéket, de a várost védő tízezernyi francia hadsereg még az napon olyan elszánt kirohanást intézett, hogy semmisem mentette volna meg az osztrák-magyar hadsereget a szétveretéstől, ha Nádasdy huszársjai élén fel nem tartóztatja addig a rohamot, míg az agyonfáradt, rendetlen sereg rendbeszedve magát, helyt állhatott és visszaverte a franciákat.

Elemérnek ez volt az első tűzkeresztelője, és oly vitézül vagdalkozott vezére oldalán, hogy maga Khevenhüller, ki egy dombtetőről látcsövén kísérte az ütközet kifejlődését, kétszer is megkérdezte kíséretétől, hogy hívják azt a leányképzű vitézt Nádasdy oldalán. Az ütközet végén az ezredessel maga elé hívatta és barátságosan a vállára veregetett.

Nádasdy jó kedve, mint az áprilisi jó idő, megint borúsra változott, midőn megtudta, hogy Menczey ezredest megbízták, hogy szálláscsinálólul előre menjen, mert a bajorok és franciák szanaszét verve, futva menekültek Trenk rettenetes pandurjai elől Csehország felé, és így szabad volt az út Bajorországba.

- Úgy látszik, makksütésre rendeltek ide bennünket! - és kócsagforgós csákóját elkeseredetten vágta sátrának medvebőrös tábori ágyára.

Kevés idő múlva a fővezér egyik segédtsíjével magához hívatta, s midőn visszatért, sietve Elemér után küldött.

Midőn ez megjelent előtte, pár pillanatig merően nézett rá lelkes, villogó szemeivel.

- Még újonc vagy, de azért egy merész küldetést bíznék rád. A fővezér az elébb magához hivatott és így szólt: Nádasdy altábornagy úr, önnek vannak a legmerészebb, legvakmerőbb tisztjei. Egy titkos parancsot kellene Menczey ezredes után vinni, aki csapatai élén München felé száguld. Vakmerő szív, merész, találékony elme és hidegvér kell hozzá, mert Bajorország fővárosához ellenséges földön át vezet az út! Menczey már majd egy napi előnyben van! Van-e ilyen embere?

- Ha nem volna, magam mennék! De majd csak akad rajtam kívül is! - válaszoltam büszkén a fővezérnek és rád gondoltam.

Elemér arca lángba borult és szemei csak úgy szikráztak örömeiben.

- Köszönöm, vezérem, szívből köszönöm! - felelte viharosan hullámzó érzések között, de Nádasdy félbeszakította.

- Jó, jó! Ez a merész küldetés lesz a jövőd próbaköve! Azonnal indulni fogsz. A térkép megmutatja az irányt, ezt a levelet pedig dugd inged alá. Mondanom se kell, egy szót se szabad tudni róla senkinek. Táborunkban kémek vannak!

E pillanatban lókapálódzás és halk nyihogás hangzott a sátor előtt, a hórihorgas Gyuri, pózna-termetét lécegyenesre feszítve, jelentette:

- Vitéz kornétás uram, paripája nyergelve áll!

- Tábori jelszavunk a megvert francia vezér neve: «Belle Isle», és midőn Elemér nyergébe szökkent, Nádasdy sokatjelentően megszorította kezét:

- Üdvözlöm bécsi jóbarátainkat! - kiáltotta hangosan, hogy azt higgyék, oda indul. Addig nézett utána, míg csak kedvencének karcsú alakja el nem tűnt előle.

Elemér csak ez alatt a szédítő sebes lovaglás alatt tudta meg, minő kitartó és megbecsülhetetlen paripát kapott ajándékba. Az a kevés pihenő és etetés, amiben csak nagyon szűken volt része, ahelyett hogy erejét apasztotta volna, még inkább kitartásra szoktatta, úgy hogy csak úgy nyelte a tért és midőn Braunaunál átlépett a bajor földre, a Nádasdytól említett veszedelmek helyett, mintha csak ártatlan sétalovaglást tenne, bántatlanul nyargalt át az útba eső falvakon és városokon.

Igaz, ahol lehetett, kikerülte a lakott helyeket, és sokkal előbb, mint remélte, bukkant rá Mühlberg táján Menczey háromszáz főből álló csapatára, amely rövid pihenőt tartott egy kopár erdőszélen.

A vezér csudálkozó szemekkel méregette végig, mialatt jelentését megtette és a titkos parancsot átadta.

- Miféle talizmán védelmezett meg ezen az ellenséges földön? - kérdezte azután.

- A Menczey sereg nyomában nem kell talizmán! - válaszolt Elemér találóan, amivel annyira megnyerte az ezredes kegyeit, hogy balján engedett neki helyet. Ezalatt kémszemlére küldött huszárai száguldva érkeztek vissza, hogy a müncheni úton egész ezred bajor vasas közeleg tizenkét ágyúval.

A trombiták erre gyülekezőt recsegtet, mire Menczey megpödörítve hosszú harcsa-bajuszát, a sorfal elé vágatott.

- Legények, tudjátok-e, hogy ezek a gombóceví bajorok azzal kérkedtek, hogy néhány nap múlva Bécsben fogják gúnyolni a magyar huszárokat!

- Dejszen majd adunk mi nekik! - kiáltotta el magát a sor közepéből egy hetyke legény.

- Pálffy vezérünk nem mondta meg, hol csináljunk neki szállást! Mit mondanátok, ha Münchenben, a fejedelmi palotában szállásolnók el ősz nádorunk méltó fiát? Nos hát, fiaim, vitéz huszárok, akinek kedve van fejedelmi istállóban megabakoltatni a lovát, szorítsa meg a kantárt és kövessen. Előre, fiúk!

- Pálffynak kvártély kell! Előre a fejedelmi palotába! A legszebb termet neki! - zúgták egy szájjal, egy szívvel a huszárok és kardot rántva, száguldtak vezérük nyomában.

A trombiták recsegtet, a paripák pedig, harci kedvvel, prüsszkölve repültek a közeledő ellenség elé. Midőn az ezernél több vasas újtukat akarta állni, az ágyúk haláltosztó golyóbisaival mit se törődve, olyan mindent elsőprő rohammal csaptak közéjük, hogy félóra múlva a tizenkét elfoglalt ágyút München felé vitték magukkal a győzelmes huszárok.

A menekülő bajorok ép akkor érkeztek a városba, midőn a tanács és a város vezetői lakomához akartak ülni, hogy győzelmüket megünnepeljék. E rémhíre azonban leírhatatlan rémület vett erőt a lakosságon.

A cifrán felterített asztalokhoz nem volt aki leüljön, mert a lakosságra átragadt a vasasok rémülete és menekülni iparkodtak. A tanács pedig sebtében összeült és ugyanarra az ünnepi lapra, amely arra volt szánva, hogy Károly császárt hódolatteljesen értesítsék a győzelmi lakomáról, írta le a jegyző remegő ujjakkal a tanács ama határozatát, hogy küldöttség menjen a huszárok elé és kegyelmet kérve a város és lakosai részére, nyujtsa át hódolatuk jeléül a város kulcsait.

Így is történt! Menczey átvette a város kulcsait Mária Terézia nevében és bevonult Münchenbe.

- Hol van fejedelmetek legszebb díszszobája? - kérdezte a remegő polgármestertől, midőn a fejedelmi lak elé robogtak.

Felvezettette magát a díszterembe és leülve az arannyal hímzett bársonymennyezet alatt csillogó trónusra, a fejedelmi istálló után tudakozódott.

A főudvarmester erre is a legnagyobb alázattal felelt, mire büszkén így szólt a hátát görbítő, kétségbeesett úrhoz:

- Mit félnek! A győztes magyar nagylelkű legyőzött ellenségével szemben - s noha minket barbároknak, emberevőknek híresztelnek mindenfelé, ime, ünnepélyesen ígérem, senkinek se lesz bántódása, ha nekem és vitézeimnek e díszpalotában terítenek asztalt, azonkívül pár órára, annyi ezüstantányért adnak, ahány gyorslábú huszárparipán iderobogtunk. Mert ma ezüstantányérból eszik minden huszárló abrakot és ezüstszerlegből iszik minden huszár áldomást hona és felséges királynéja egészségére!

Ezt a különös parancsot, mely örvendetes zsibongást keltett a győzelmes hősök között, gyorsan és készséggel teljesítették, estére kelve pedig Münchennek minden lakosa meggyőződött

arról, hogy milyen érckarú és rettenetes a harcban a magyar huszár, olyan nagylelkű és gavalléros a mulatságban. Így megtörtént az a csoda, hogy azt az ellenséget, amelytől nyárfalevélként reszkettek, pár óra múlva egymással vetekedve invitálták egyik mulatságból a másikba, a város legszebb hölgyei pedig vetekedve táncoltak kivilágos kivirradtig a nyalka bajuszú, délceg magyar fiúkkal..

- Hát te mit akarsz? - kiáltott Menczey ezredes a diadal és bor mámorától felhevülten, midőn Elemér a legnagyobb vigalom közepette útrakészen a terembe lépett.

- Én akarok első lenni, aki a győzelem hírére hazaviszi! - válaszolt határozottan. Hiába marasztalták, csábították, katonásan szalutálva elhagyta a vigalom helyét és a napos tisztól megtudakolva a jelszót, vágatott a kivezető kapu felé... Ugyanazon az úton, melyen merész küldetését végezte, vágatott majdnem pihenés nélkül visszafelé... Nádasdy majd kibujt a bőréből örömeiben és büszkeségében, midőn neveltje hősi hévtől villogó szemekkel jelentette, hogy visszatérőben az ellenséges főhadiszállás futárát hadifogolyként magával hozta...

XV. FEJEZET. KORNÉTÁSBÓL HADNAGY.

A müncheni diadal hírére, Khevenhüller tábornagy nagy díszebédet rendezett. A tisztikar fényes egyenruhái között mintha a kornétási egyenruha volna legfényesebb, legszembeszökőbb, mert minden szem a Hadik és Nádasdy altábornok között ülő Elemérrre volt szegezve, aki pirulva állta a mindenfelől rászegzett tekinteteket. Midőn a fővezér altábornagy udvarmestere az ebéd közepén az asszúborokat kezdte az apró kristálypohárkákba töltögetni, a felköszöntők zajában Hadik ingerkedett Nádasdyval.

- Bajtárs! A főherceg a napokban megérkezik!

- Értem, mit akarsz mondani! De most már büszkén válok meg kornétásomtól! Letette a vizsgát! Meglátszik rajta a Nádasdy iskola nevelése! Nemcsak keresztülvágta magát egymagában az ellenséges földön, de még a főhadiszállás futárát is elfogta és magával hozta. Mit szólsz ehhez? - kérdezte a bortól és büszkeségtől felhevülve Nádasdy.

- Azt, hogy nagy szükségem van az ilyen merész emberekre, - nevetett Hadik, szemeivel Elemérrre pislantva.

- Csak egyet sajnálok! - mondta azután kisvártatva Nádasdy.

- Ugyan mit sajnálsz, bajtárs?

- Hogy nem mint hadnagyot bocsáthatom el kezeim alól...

- Hohó, bajtárs! Ezt én magamnak tartom fenn! Még egy ilyen hőstett - és a kornétás úr mint hadnagy tér vissza! - tiltakozott Hadik tréfásan, de Elemér arca izzott és szemei ragyogtak, mert megértette a tréfa alá rejtett valóságot. Alighogy a késő estig tartó lakoma után lepihent, recsegő trombitaszó, dobpergés és harsány zaj költötte fel álmaiból.

- Micsoda lárma ez? - kérdezte a hórihorgas Gyuritól, miközben sebesen felöltözött.

- A huszárok zajongnak és elégedetlenkednek. Menczey ezredestől három futár érkezett a müncheni diadal hírével! - jelentette furcsa szemhunyorítással Gyuri, mire Elemér gyorsan kisietett és a szembejövő Szirmay kapitány parancsára, riadót veretett a gyülekezésre.

A nagy lárma és zajongás Nádasdyt is felébresztette. Félig öltözötten éppen sátra nyílásához sietett, hogy kikiáltson, midőn Elemér lépett be hozzá egész felhevülten:

- Mit jelent e zaj és lárma? - kérdezte haragosan.

- Orczy százados jött három százarral és míg ő az őrhelyen a napos tisztekkel beszélgetett, legényei az egész tábort felzavarták a müncheni diadal hírével... - jelentette lihegve.

- Nos, és?

- A háromszáz huszár fényes diadala futótűzként szállt szájról szájra és annyira fellelkesítette embereinket, hogy tovább nem akarnak itt vesztegelni, hanem bármit parancsoljon is Lobkovicz herceg, a miniszter, ők megindulnak Prága felé.

- A szemünk égne ki szégyenünkben, ha ennyien be nem vennők Prágát, midőn Bajorhon fővárosát háromszáz huszár egy hajrá alatt elfoglalta! - kiabálták a zajongók. Tamburás, a vén strázsamester, bikahangon elkiáltotta magát:

- Csend legyen! Egy ember beszéljen, hogy szót értsünk! - azután megsodorintva deres bajuszát, megkérte a kapitányt, hogy vezessen egy küldöttséget a vezér elé. Jelentsék be, hogy bármennyire tisztelik és szeretik is katonái, ez alkalommal nem engedelmesskednek vezéri

szavának, és ha nem jön velük, majd Prágából küldenek érte követséget, hogy megkérje nevükben Lobkoviczot, bocsásson meg azért, hogy a magyar sereg a morvák és osztrákok nélkül vissza merte foglalni Csehország fővárosát!

- Szép dolog lenne! Nádasdy sereg nélkül! A sereg vezér nélkül, - dünnyögte s mialatt Elemér beszélt, Nádasdy egyre hevesebben pödörgette bajuszát. Arca kipirult, szeme szikrázott, melle pedig annyira hullámozott viharzó érzéseitől, hogy pengve ütődött dolmánya gombjaihoz a széles aranyéremmel, melyet még Károly király tűzött hős szíve fölé a török háborúban szerzett érdemeiért.

Büszke volt, hogy ilyen harcias sereg vezére lehetett, és az engedetlenséget, melyet fővétségként büntet a katonai törvény, most erénynek tekintette. Fejébe nyomta kalpagját és széles kardját oldalára kötve, mosolyogva szólt Elemérhez:

- Te is velük mégy, ha felkerekednek?

- Igen, vezérem... mert...

- Sohse mentegetődzél, mert én is velük megyek! Tekintélyemet veszteném előttük, ha maradni akarnék. Én már tegnap megírtam Lobkovicz miniszternek, hogy élére állok seregmennek, mihelyt nem akar tovább tétlenül vesztegelni - és majd Prágából kérek engedelmet fölséges királynénktől, hogy Lobkovicz uram engedelme nélkül vissza mertük foglalni Prága városát.

Elemér mindenről elfeledkezve, hangos örömkialtásban tört ki. Nádasdy pedig örvendezve dörzsölte kezeit:

- Holnap indulunk Prága felé. Hadik majd csak Prága visszavétele után kapja meg ezt a gyereket! - nevetett kárörvendően. Hanem ez az óhajta nem teljesült, mert kora hajnalban megérkeztek a főherceg futárai, akiket maga Lotharingiai Károly nehéz utazó batárján nyomon követett és rögtön haditanácsot hivatott össze a fővezér sátorában.

Mária Teréziának ugyanis fülébe jutott Lobkovicz miniszter és a vele egy húron pendülő osztrák tábornokok titkos cselszövénye, hogy a magyar fővezéreket, ahol lehet, háttérbe szorítsák. A cselszövény és szomorú következményeinek meggátlására Lotharingiai Károlyt összes hadainak főparancsnokává nevezte ki felséges sógornője, aki a haditanácsban a rögtöni indulást parancsolva, e szavakkal zárta be beszédét:

- Botor vezér az, ki harcvágyó seregének veszteglést parancsol. Ha én lettem volna Nádasdy helyében, ugyanazt kiáltottam volna a zajongó seregnek, amit atyám, Budavár hősi visszafoglalója szokott hangoztatni, valahányszor vitéz magyar sereg élére állott:

«Előre, magyar, előre! Rohanj és győzz, miként dicső őseid győztek!»

Leírhatatlan, lelkes ujjongás töltötte be e szavak hallatára a fővezéri sátort és Nádasdy dagadozó szívvel sietett sátrába, hogy indulásra fúvasson. Alig adta ki azonban parancsait, a sátor vászna félrelebbent és Hadik András lépett be.

- A határidő lejárt, bajtárs. Magam jöttem ezredem új hőséért! - mondta kócsagforgós kalpagját érintve.

Nádasdy meglepetten hőkölt vissza, azután olyan levertség ömlött el hősi arcvonásain, hogy Hadik elérékenyülve nyujtotta feléje jobbját:

- Ne sajnáld tőlem, hiszen bárhol szolgál, közös szent célunknak: hazánknak és királynőnknek szerez dicsőséget! - szólott szeliden.

- Igazad van, hiszen egy zászló alatt küzdünk! - kiáltott Nádasdy és hevesen szorította a feléje nyújtott jobbot. - Fiamként szerettem e bátorszívű gyereket, bánj vele te is hát ugyanígy - tette hozzá halkabban.

- Kétkedtél volna ebben? - kérdezte szemrehányólag. Hosszú, sokatígérő kézszorítással váltak el, mert odakünn harsány vezényszavak s a felálló hadsorok dobogása hangzott. Kevéssel az indulás előtt Véghvári Elemér, mint a Hadik-hadtest kornétása, felesküdt zászlójára és véglegesen bejegyeztetett hűséges Gyurijával együtt az ezred törzskönyvébe...

Most már azután misem tartotta vissza az osztrák-magyar hadsereget Bajor- és Csehország megszállásától.

Csak az Inn folyót kellett átlépniök, amelyen még keményen állott a jégpáncél, míg a Duna, a felsőbb vidéken történt bő esőzések következtében, szabad volt már a jégtől - így történt aztán, hogy a határvédő Passau vára, melyet mindenáron el kellett foglalniok, a két víz egybefolyása miatt alig volt megközelíthető.

Khevenhüller ajkát rágta bosszúságában és magához hívatta Hadik ezredest, aki Nádasdyhoz hasonlóan, minden vakmerő és lehetetlen tervre vállalkozott.

- Át lehetne-e a megáradt Dunán egy lovascsapattal úsztatni és a város balparti részét minden közlekedéstől elvágni? - kérdezte.

- Mindent lehet, ha parancsolják! - válaszolta kurtán Hadik.

- Éppen ezért hívtam önt! Vigye magával az egész Ghillányi-ezredet és erőszakolja ki az átkelést, én pedig ugyanakkor a várost bombáztatni fogom.

- Egyet kérek és kötök ki, kegyelmes uram: senkise ártsa magát parancsaimba...

- Jól van! Úgy lesz!

Hadiknak ez elég volt. Tisztelegve távozott, azután kiadta tisztjeinek és altisztjeinek a parancsokat. Majd sátrába tért, hol még félóráig Elemérrel a vár és környékének helyrajzát vizsgálgatták, aztán mindketten lefeküdtek, mert éjfél után talpon kellett lenniök.

A folyókból felszálló nehéz köd sűrűn elülte az egész vidéket, midőn kevéssel hajnal előtt az egész ezred félmérföldnyire Passau alatt nesztelenül a Duna partján termett.

Elemér tanácsára, a lovak lábai pokrócokba voltak burkolva, melyektől most sietve megszabadították, azután századonként a jeges vízbe ereszkedtek. Ő volt a legelső század élén, utána következett maga az ezredes, aki épp olyan hidegvérrel vezényelt a jeges Duna közepén, mintha csak a biztos országúton járna.

Nemsokára az egész csapat a víz közepén úszott; a huszárok övükig alámerülve, a lovaknak csupán csak prüszkölő fejei látszottak ki a szürkület homályától feketén tükröződő habokból.

- Bátorság, legények, mindjárt partot érünk! - biztatta Elemér embereit halk suttogással, és csakugyan egyik paripa a másik után örvendező szuszogással adta jelét, midőn lábai partot értek. Az első kikapaszzkodók serényen segítettek a többieknek a partrajutásban.

A túlparton még csak örök se voltak felállítva, annyira hihetetlennek tartotta az ellenség az átkelést és midőn a hidegtől elkínzottan, gémberegett tagokkal mindannyian kikászolódtak, Hadik gyors ügetésben vezényelt előre a Passau felé vezető országúton, hogy a mozgás kissé felmelegítse az emberek és lovak dermedt tagjait. Amelyik legénynek nagyon vacogott a foga, nagytrefásan azzal biztatta, hogy nemsokára majd nagyon is melege lesz.

A várerőd gyengébb, azaz balparti része az országút felől feküdt, míg az erősebb, a tulajdonképpen erőd, a jobb parton, a Duna és Inn képezte félszigeten emelkedett és vert híddal volt a balpartival egybekapcsolva.

E percben a kémszemlére küldött Elemér vágatva tért vissza zajtalan léptű csapatával és jelentette, hogy a város kapuja megnyílt és nagyobb csapat lovas vonul rajta kifelé.

A tisztek villogó szemekkel néztek vezérükre, ki bajusza alatt titkon mosolygott.

- Hm! Úgy látom, kedvetek volna a dragonyosokkal táncba keveredni. Csakhogy azé ám az elsőség, aki a vadat felhajtotta. Kornétásunk ezt nem engedné másnak.

- De nem ám! - sietett közbevágni, kardját erősebben megmarkolva Elemér.

- Jól van! Véghvári kornétás tehát csapatával vonuljon egyenesen a vasasok elé, főstrázsamester úr pedig két svadronnyal jobb felé kanyarodik, de elébb nem támadtok, míg csak trombitásaimmal jelt nem adok. Trombitások ide mellém! Ti pedig a legnagyobb csendben előre!

Szép csendes kocogásban előrehaladva, a szürkület halvány fényében, Elemér egyszerre csak megpillantotta a vasasoknak ködből kibukkanó sisakjait, ezek azonban saját élelmiszerüket szállító csapataiknak véelve őket, semmi rosszat se gyanítva, lassú kocogásban közeledtek.

Csalódásuk azonban nem tartott sokáig! A vasasok soraiban egyszerre zavar és riadalom támadt, mire Elemér kardját megvillantva, érces hangján elkiáltotta magát:

- Rajta, magyar, rajta! - és e pillanatban Hadik is megfúvatta a trombitákat, három oldalról támadtak a meglepett vasasokra.

A bajorok el nem tudták gondolni, miféle hatalom cseppentette ide ezt az ádázul rájuk támadó hadat és ész nélkül, futva rohantak vissza a város felé.

A hídon egy gomolyba keveredve megrekedtek s rémületüket még jobban fokozta, hogy saját tüzeik, fejvesztett zavarukban, a hídfő mindkét ágyújával beléjük tüzelve, megfutottak. Elemér keresztülgázolt rajtuk. Csapatával betört a várba, melynek őrsége és lakossága, arra a rémhírré, hogy itt vannak a magyarok, azt se nézve hányan, mennyien vannak, mindent prédául hagyva, a belső fellegrvárba menekült, az oda vezető hidat felszedve maguk után.

A támadás zajára Khevenhüller ágyúi azonnal megdördültek és midőn Hadik az utócsapattal beszáguldott a várkapun, akkor már Elemér a balparton rekedt csekély őrséget foglyul ejtette, lefegyverezte és tizennégy elfogott tiszttel együtt nagymennyiségű élelem- és lőszerkészletet kerített hatalmába.

Hadik legelső tette az volt, hogy Elemért, akinek a fényes diadalt köszönhatték, az egész ezred láttára, széles mellére ölelte.

Passau másnap reggel megadta magát és midőn a főherceg Khevenhüller és tábornoka élén bevonult az elfoglalt várba, legelső tette az volt, hogy Véghvári kornétást hadnaggyá nevezte ki, és ettől fogva, ha valami vakmerő ember kellett, Hadik neve mellett mindjárt Elemért emlegették.

Passau bevétele után a főherceg két részre osztotta seregét. Egyik a bajor föld felé indult, másik pedig Braunau irányában.

Hadik legközelebbi feladata a cseh határon fekvő Neuhaus bevétele volt, csakhogy ez kedvező fekvése és erős őrsége révén dacolt minden ostrommal és támadással.

Egyik heves támadás után, melyben Elemér is megsebesült, Hadik kedvetlenül ráncolta össze homlokát, a velük együtt harcoló Trenk pedig szitkozódott és megfenyegette pandúrjait, hogy megtizedelteti őket, ha a várat be nem veszik.

- Pedig be kell vennünk! Ez a vakondtúrás örök szégyenfolt lenne nevünkön! - dörmögte Hadik, összefont karokkal.

- Egy híres régi csel jutott eszembe! - vegyült a tanácskozásba Elemér. - Tamerlán a galambok lábaira kötött égő kanócokkal felgyújtotta Bagdadot s a tüzvész zavarában elfoglalta. Mi is megtehetnők ezt - csak hogy macskákkal. Valamennyinek a farkára szurokba mártott csepüt köttetünk s bedobáljuk, beeregetjük a tábor és külváros szalmás viskói és facölöpzetei közé!

Még be se fejezte, Trenk máris megölelte...

- Hadvezérnek születél. Felséges eszme! - rikkantotta tele torokkal és tüstént parancsot adott pandurjainak, hogy valamennyi macskát fogdossanak össze a környéken.

Mivel pedig nem kímélte a pénzt és a környéken sok macska volt, másnapra kelve a vörösköponyegesek háromszáz zsákba kötött macskával állítottak be a táborba.

A huszárok nevettek, káromkodtak, a lovak pedig fülüket hegyezték arra a rettenetes prűszkölésre és nyávogásra, mely az egész tábor csaknem felvetette. Éjszaka a háromszáz megvadult cirnos, mint megannyi tüzes lidérc, megvadulva rontott, repült, kalimpált a város szalmafüdelei és a megerősített tábor facölöpzetei közé s pillanatok múlva felgyújtotta, lángtengerre változtatta az erősséget. A katonák zúgó örömradiállal rohantak ostromra.

A városban erre a zavar tetőfokra hágott! A gyorsan terjedő fullasztó lángtengerben polgár és katona csak saját élete megmentésére gondolt, a védelemről pedig egészen elfeledkeztek, így történt aztán, hogy a pandurok könnyűszerrel megmászták a cölöpzetet és falakat, s puskázni kezdték a menekülő ellenséget.

Elemér ezalatt két század huszárral a hídfőt kerítette hatalmába és éppen hajnalt kukorékoltak a környék kakasai, midőn két petárdával betörette a kapukat. Neuhaus el volt foglalva!

A bajorföldi diadalmas csatározások közben Frigyes porosz király a bajor Károly Alberttel szövetségre lépve, újra fegyvert ragadt s magának Sziléziát kötve ki, hadaival Morvaországba tört be, Glatz, Olmütz és Göding városát hamarosan elfoglalta, egyes csapatai egész a magyar határszélekig kalandoztak, főserege pedig a szászokkal egyesülve, Brünnt kezdte ostromolni.

E vész hírre a bécsi haditanács bajorországi hadai nagy részét Csehországba rendelte, Nádasdy, Festetich, Baranyay és Ghillányi tábornokokat pedig Morvaországba küldette. Ennek következtében Frigyes félbehagyta Brünn ostromát és Csehországba sietve, Csaszlau mellett foglalt állást.

Május 17-én döntő ütközetre került a sor. A poroszok nagy ágyútűzzel kezdték meg a csatát. Két szárnyban felállított lovasságuk gyalogságunkat támadta meg heves, legázoló rohammal.

A jobbszárny, melyet kivételesen Hadik támogatott lovas hadtestével, vitézül ellenállott s már-már visszanyomta a támadókat, a balszárny azonban a második támadásnál bomlani kezdett és futásnak indult...

Ezalatt Chotusitz-falva lángba borult és az ellenfelek között tüzes válaszfalat képezett. Hadik meg akarva fordítani az ütközet szerencsését, huszársága egy részével, Elemér vezénylete alatt, megkerültette a lángbaborult falut s rárohantak a poroszokra, hogy a csatarendet megzavarják...

Emberfeletti, hősregékbe való küzdelemmel harcolt minden egyes huszár, szeretett hadnagyuk hősi példáján lelkesülve, aki újra meg újra haláltmegvető merészséggel vezette rohamra egyre ritkuló csapatját, de hiába! A nagy túlerő győzött, a csata minden vonalon elveszett és seregeinknek Kuttenberg felé kellett hátrálniuk, ahol azonban ismét állást foglaltak.

E nagy rohamban Elemér homlokán újra mély sebet kapott. A főherceg, aki távcsövét egy percre se vette le a huszárság hősi küzdelméről, személyesen meglátogatta Elemért a tábori kórházban és magasztaló szavai közben megígérte, hogy vitézségét a királynénak küldendő jelentésben külön ki fogja emelni. A gazdáját fáradhatatlanul ápoló hórihorgas Gyurinak pedig, amiért sebesült urát kiragadta a harc forgatagából, két darab Szűzmáriás körmöci aranyat ajándékozott.

E csata után megkezdődtek a békealkudozások, melyek eredményeképpen június 11-én megkötötték a boroszlói békét. Seregeink most már egész erejükkel hozzáláthattak a még mindig ellenséges kezekben levő Prága ostromlásához.

- No, ez a vágyad is teljesült, vitéz hadnagyom. A diplomataék azért húzták, fejték olyan sokáig a béketárgyalásokat, hogy időd legyen meggyógyulni s résztvehess Prága ostromában!
- tréfálózott Hadik, midőn kedvence ismét szolgálatra jelentkezett.

Hanem az ostrom lassan és nehezen ment. Prágát a vitéz Belle Isle tábornagy tizenkétezernyi őrséggel védte, Lobkovicz viszont kiéheztetéssel szerette volna megadásra bírni, mert Mária Terézia megtiltotta, hogy a régi műemlékekkel és építészeti remekekkel bővelkedő várost rommá lőjjék és feltétlen megadást követelt a franciáktól.

Belle Isle szabad elvonulás mellett már rég átadta volna Prágát, mert már alig volt mit enni a körülzárt városban, hanem megadásról és hadifogságról tudni se akart a büszke, vitéz francia.

Pedig már az ő asztalára se jutott egyéb szálkás lóhúsnál és száraz, penészes kenyérnél, emellett a korán beálló erős tél a város tüzelőanyagkészletét felemésztette. A lakosság éhezett és fázott, a katonaság nélkülözött, ráadásul mindenféle betegség ütött ki közöttük.

Miután kémei ez inséges állapotokról híven értesítették, Lobkovicz napról-napra bizonyosra vette a megadást... Ha ma nem, hát holnap! - gondolta elbizakodott dölyfében, nem is álmodva, hogy a véginség és kétségbeesés az embereket néha váratlan elhatározásra készíti. Hogy erre egy cseppet se számított, kitűnik intézkedéséből, amellyel az egész ostromzáró tábor - ötezer huszár kivételével - a körülfekvő falvakban szállásolta el a tél szigora elől.

Belle Islenek azonban szintén voltak kémei - és felhasználva ezt a kedvező körülményt - katonái elgyengülésének s a szigorú hidegnek ellenére, egy sötét, ködös éjjel kiszökött a körülzárt városból. Magával vitte seregét, ágyúit nagy részét, számos előkelő kezest, hogy a hátrahagyott csekély helyőrség és nagyszámú betegjének sorsát biztosítsa. Amerre tíz napi küzdelemteljes útja alatt elhaladt, kidőlt katonáival jelölte a vidéket, akik a fagytól és nélkülözésektől roskadtak össze.

A merész cselt csak a második napon vették észre, mikor már kétnapi egérutat nyert.

- Utól kell érni! Nem szabad úgy menekülnie, hogy fegyvereink súlyát ne érezze! Utól kell érni! Ki vállalkozik? - dühöngött Lobkovicz.

Mindenki lehetetlennek tartotta e vállalkozást, csak Hadik nem.

- Gyerünk, fiam! - kiáltott Elemérnek és a franciák után eredve, utól is érte a menekülő hadat. Amíg csak Égerig nem értek, vágta, aprította, kergette őket úgy, hogy Belle Isle maga bevallotta, hogy rettenetes szenvedéseket álltak ugyan ki ezen az uton, de legtöbb szenvedést és veszteséget mégis csak a villámként rája csapkodó Hadik és huszárjai okoztak neki.

Diadalmasan visszatérve e «hajtóvadászatról», mint ezt tréfásan elnevezte, Lobkovicz jutalmul és kitüntetésül azzal akarta megbízni, hogy Prága bevételének örömhírét ő vigye meg Mária Terézia udvarába.

- Kegyelmes uram - köszönte meg Hadik a kitüntetését - a kotusitzi támadás vitéz hősről, Véghvári hadnagyról megfélekedtek. Legyen tehát ez a küldetés hősiességének méltó jutalma. Hadd ismerje meg felséges királynénk személyesen is hadseregének legjobb vitézét!

Lobkovicz arca feszes, beleegyező mosolyra rándult és hadsegédét azonnal Elemérért küldte.

XVI. FEJEZET. TALÁLKOZÁS AZ ÜNNEPÉLYEN.

A bécsi udvarnál a bajor földön aratott nagy győzelmek öröme és Amália hercegnő tiszteletére a királynő nagy álarcosbált tervezett. Éppen öltözőszobájában, nagy velencei tükre előtt ült, midőn egyszerre kopogás hallatszott a kis folyosóra nyíló szőnyegajtón.

- Ah, ez férjem! Sejtene se szabad jelmezemet! Meg akarom lepni vele! - suttogta sebesen s gyorsan egy könnyű csipkekendőbe burkolva gyönyörű fejét, elbocsátotta komornáját.

- Bocsánat, felség! - szólalt meg a belépő Ferenc István főherceg. Elébesiető nevének gyengéd kezét csókolt, azután egy rózsaszínű selyemmel bevont karszékhez vezette. - Bocsánat a zavarásért, de Bartenstein a Csehországból jött futárral már félórája várakozik a sárga-teremben - folytatta ünnepélyes hangon, melyből azonban az el nem rejthető öröme némi árnyalata is kitetszett.

- Ah, Csehországból! Remélem, jó hírt hozott, mert fenséged maga kedves személyében jött sürgetni.

- Sürgtettem én már felséges nőmet rossz hírek miatt is. De a mostani, az eddigi örömhíreknek a folytatása... ezzel karját nyujtotta nevének és a kis sárga fogadóterembe vezette.

- Honnan jött a futár, Bartenstein? - kérdezte Mária Terézia miközben kezét bizalmas miniszterének csókra nyujtotta.

- Prágából, felséges asszonyom!

- Prágából! - kiáltott örömmel az uralkodónő. - Eszerint Prága a miénk! Hol a futár?

- Künn várakozik, de felséged magas elnézését kéri, hogy nem öltözködött át, - felelte mély meghajlással a miniszter.

- Eh, semmi ceremónia! Ilyen örömhírral mindenkor színünk elé léphet! - felelte, de közben várakozással tekintett az ajtó felé. A délceg Elemér hódolatteljes mély meghajlással belépett.

- Felség, Véghvári Elemér hadnagy, a chotusitzi támadás hőse! - mutatta be a főherceg-férj.

A királyné sugárzó szeme tetszéssel nyugodott a fiatal dalia merész, hősi vonásain, majd kegyesen intett, hogy beszélhet.

- Felséges asszonyom, Lobkovicz herceg január másodikán bevonult Prága városába! - jelentette röviden.

- Hála és dicsőség érte Istennek! Remélem, hogy a szép Csehország fővárosa nem sokat szenvedett az ostromtól és a makacs franciák megérdemelt hadifogságba kerültek?

- Felséges asszonyom, Lobkovicz herceg egyszerű jelentés helyett engem küldött, hogy eljárását indokoljam! Legyen tehát legkegyelmesebben megengedve, hogy elmondjam Belle Isle és a helyőrség szabad elvonulásának okait!

- Ah, tehát el engedték szabadon vonulni? - kérdezte márványhomlokát haragosan összeráncolva a királynő. - Hát nem szigorúan meghagytam Lobkovicz hercegnek, hogy a francia foglyokat Bécsbe küldje?

- Felséges asszonyom! Belle Isle elvonulása után Chevert parancsnoksága alatt ezer egészséges s ötezer beteg katona maradt Prágában. És ezek a beteg, elgyötört francia katonák oly siralmas látványt nyujtottak volna Bécsnek, hogy a diadal fényes öröme a szánakozás és kicsinylés érzete váltotta volna fel.

- Lobkovicz herceg nem választhatott volna jobb szószólót Véghvári hadnagynál. Amily vitézül forgatja a kardot, époly meggyőzően tud bánni a szavakkal, - mondta férjéhez fordulva, aztán így folytatta:

- Ámbár szívesen mutattam volna meg jó bécsi népemnek a francia hadifoglyokat, mindazáltal Prága bevétele oly kedves örömhír részünkre, hogy fényesen meg fogjuk ünnepelni. Kérem tehát fenségedet, intézkedjék, hogy holnap Szent István ősi egyházában hálaadó Te Deum mondassék, ennek utána pedig megtartassék az a lovasjáték, melyet palotahölgyeimmel begyakoroltam.

E szavak után kegyes mosollyal Elemérhez fordult:

- Nem fogjuk elfeledni, hogy e kedves örömhírt ön hozta, azért először is meghívjuk ma esti álarcosbálunkra, továbbá mint jó lovast, a holnapi lovasünnepélyekre. Hogy pedig valamivel díszesebben jelenhessék meg ünnepélyeinken, szívesen látnók, ha még ma főhadnagyi uniformisban jelennék meg az álarcosbálon! - mondta kitüntető nyájjassággal és kezét csókra nyujtotta.

Elemér féltérdre ereszkedve, hódolatteljesen érintette ajkát a királyi kézre.

- Felséges asszonyom, életemet és véretem mindenkor örömmel ontom felséged szolgálatában! - kiáltott lelkesen.

- Ellenkezőleg, őrizze meg javunkra, - intett neki kegyesen, mire az újonnan kinevezett főhadnagy elragadtatva felállt és katonás tisztelgéssel távozott.

Legelső dolga volt, hogy a Burg táján lévő katonai szabómesternél huszárfőhadnagyi ruhát szerezzen. Szállására sietve, már ott találta a mai és holnapi ünnepélyekre szóló udvari pecsétel ellátott királyi meghívókat.

Óráját megnézte: már kilenc óra felé járt az idő, így ma már nem mehetett el Ghillányiékhoz, akiket két éve nem látott.

Amikor lehetett, a tábori posta-futárokkal küldött levelet, sőt Ákossal is váltott levelet egy ízben, aki feleletül az írta, hogy nemsokára rokona, Ghillányi hadtestéhez kerül, de azóta nem hallott róla semmit.

Az egyenruhán némi igazítás volt szükséges, így tehát erre várakozva, fel-alá sétált szobájában, mialatt a mult emlékei egymásután elevenedtek fel agyában.

- Tizennyolcadik évemben vagyok! Még két hosszú évet kell várnom, hogy megtudhassam a nevemet és születésemet rejtő titkot. Addig tán vége lesz a háborúknak és ha a szerencse segít, ranggal és dicsőséggel hazatérve, fogadásom betöltésére szentelem életemet, - gondolta elmerengve. Kevéssel kilenc óra előtt meghozták a fényes új egyenruhát, melyet sietve magára öltött, aztán pedig a császári palotába vitette magát, nehogy a havas, vizes utcákon ragyogó sarkantyús csizmáját besározza.

Negyed tizet ütöttek az órák, midőn a várpalota tündéri fényben úszó báltermébe lépett, mely már tömve volt a meghívott vendégekkel. Jelmezes és jelmeznélküli vendégek a zenekar szünetei alatt csevegve, nevetgélve, sétáltak, hullámozottak fel-alá.

Az első pillanatokban szeme szinte káprázott a csillárok vakító fényétől, s szinte zavartan, idegenül kezdte érezni magát a magas velencei tükrök által megszázsorozott tarka sürgésforgásban. Lassanként azonban nekibátorodott és tetszéssel nézegette a fényes egyenruhák s csillogó jelmezek tündéri tarkaságát, melyekhez hasonlót csak a mesékben hallott emlegetni, de látni még nem látott.

A lárma és jóleső zúgás fokként növekedett, tréfa, kötődés hangzott mindenfelől. A jövőmondók tréfás jövődöléseket mondtak, a cserkeszlányok, török hölgyek fátyolaikat lebegteték és midőn Jupiter, a főisten is megjelent villámokkal hímzett ruhájában, egy karcsú termétű, tiroli lányka kacagva jegyezte meg, hogy az egész Olympos jelen van, csupán Diana, a vadászat istennője hiányzik.

- Nini, Oberon tündérr király is meglelte Titániáját - mondta szomszédjának egy tollasbarétos lovaghölgy, akinek hosszú bársony uszályát egy szőkehajú apród hordozta. A teremben egyszerre a bámulat és tetszés moraja zúdult fel és minden szem az ajtó felé tekintett, mert Diana, a vadászat istennője lépett be, királyi termetén kincseket érő drágaköves övvel, magasra tornyozott hajában szivárványsugarakat szóró gyémántos félholddal.

A rövid ideig tartó csendben Elemér a következő halk szavakat hallotta:

- Ott áll a harmadik oszlop mellett főhadnagyi egyenruhában.

Mivel ő állott a harmadik oszlop mellett, s egyedül csak ő volt főhadnagyi egyenruhában, e szavak csakis őrá vonatkozhattak. A hang irányában egy svéd vasasvitézt látott egy velencei dozséval sugdosni, akinek szeme perzselő tűzzel villogott rá az álarc fekete bársonya alól.

A hang ismerősnek tetszett, keresgélteni kezdett emlékezetében, vajjon kinek a hangja lehet, midőn hátulról egy gyengéd kéz ereszkedett vállára és fojtott ezüstös kacagás csengett az álarc selyemcsipkéi alól...

- Te itt vagy Bécsben? Találd ki, hát én ki vagyok? - kérdezte a sugártermetű halászlányka, aki egy bársonysüveges cigánylányka karján csüngött. Hátuk mögött egy élemedettebb korú német polgárnő állott...

Elemér hamarjában szólni se tudott a meglepetéstől. Hát itt valaki őt ismeri? Vizsgálódva nézett a bodros fejkötőcske alá, de csak egy pajzán tekintet ragyogását látta az álarc alatt.

- Mondass magadnak jövődöt, főhadnagy úr! E cigánylány az igazat tudja megmondani. Nyujtsd neki baltenyeredet! - ingerkedett vele a halászlány, elváltoztatott hangon tovább. Elemér zavarában önkénytelenül oda nyujtotta balkezét.

- Húzd le hát a kesztyűdet! Másként nem látjuk a sors vonalait!

Selyemkesztyűbe burkolt, kicsiny kezecske ragadta meg az övét. Midőn a cigánylány karcsú mutatóujjával tenyere közepébe bökött, önkénytelenül megrándította karját, mire a halászlányka természetes hangján pajzánul felkacagott.

Erre az ezüstösen csengő, gerlebugáshoz hasonló nevetésre minden idegén öröm futott át. Ilyen hang, ilyen gyönyörű szempár csak egy van! Hogy is nem tudott tüstént ráismerni?

- Hedvig! - kiáltott örömteljes meglepetéssel. Erre a két leányka gyorsan megfordult és elvegyült a tömegbe. Midőn Elemér utánuk akart sietni, szemközt találta magát a vadászat istennőjének fejedelmi alakjával, aki mindjárt a belépésnél egy feltűnően fényes öltözetű spanyol grand karját fogadta el.

- Egy szóra, vitéz főhadnagy úr! - szólította meg Diana, aki nem volt más, mint maga a királynő, a grand pedig férje: Ferenc István főherceg. De Elemér ezt épúgy nem sejtette, mint nem sejtették a többi vendégek, akik mindenáron e két fényes alak közelébe iparkodtak jutni.

Elemér meghajtotta magát:

- Parancsolsz, szép Istennő? - kérdezte némi elfogultsággal.

- Egyenruhád meglehetősen áll, de nézd, nemes grand, a főhadnagy úr nincs szabályszerűleg felszerelve!

Elemér zavartan nézett végig ruháján, de nem talált rajta semmi szabályelleneset.

- Mi hibát találsz egyenruhámon, szépséges Istennő? - kérdezte erre bátrabban.

- Nem látom kabátodon az érdemjelzsinórt, pedig úgy hallom, a királynő a vitézségi éremmel akar kitüntetni... No majd szószólód leszek nála! - tette hozzá csengő kacajjal és mielőtt Elemér felelhetett volna, kísérője karján már tovább lebbent.

E pillanatban a zenekar egy keringőbe kezdett s egyik pár a másik után lengett, röptült körül a teremben.

A hódító megjelenésű Diana a grand karján tett néhány fordulót, aztán a tánc forgatagában egyik mellékajton észrevétlenül eltűnt. Tizenegyóra tájban a lakájok barnalevest, sülteket, utóbb pedig fánkot, süteményeket és fagyaltot hordoztak körül.

Ez volt a jel az álarcok levételére s most már nem soká kellett keresgélnie, hogy megtalálja Hedviget a cigánylány és az idősebb hölgy kíséretében.

- Ej, ej, főhadnagy úr! Itt Bécsben - és még csak nem is mutatja magát? - kérdezte, kesztyűs kezecskéjét nyújtva és Elemér megérthette a «főhadnagy» úr és a «Bécs» szavakra fektetett különös nyomatékból, milyen rosszul esik neki, hogy se kinevezetéséről, se megérkezésétől nem értesítette őket.

- Csak pár órája érkeztem s Prága visszavételének örömhíréért adományozta felséges királynőnk e rangot. Tehát még egészen újdonsült főhadnagy vagyok, - felelt tréfás hangon, de olyan tekintettel, amiből a lányka megérthette, hogy szívében mindenkifölött ők az elsők és a legkedvesebbek.

Megengesztelődve tekintett rá.

- Édesanyámat keresed? Nincs itt! Nem szereti az ilyen fényes ünnepélyeket. Nordeck Berta barátnőmmel vagyok itt, édesanyja a kísérőnk. - Ezzel Elemért bemutatta a bárónőnek és leányának, akik barátságosan üdvözölték és helyet kínáltak meg asztaluknál.

Vidám csevegés között nézegették a fel-alá hullámzó sétálókat, midőn Berta bárónő egyszerre mosolygva felkiáltott:

- Itt jön a császárváros első szépsége... Vigyázzon főhadnagy úr, ne nagyon mélyen nézzen a szép Loreley csábító szeméibe!

Elemér kíváncsian tekintett arrafelé - és egy magas, aranyvöröshajú, feketeszemű, hódítóan szép leányt látott a rajnai sziklák tündérének jelmezében közeledni. Az udvarlók valóságos udvara vette körül, anélkül azonban, hogy a büszke ajkakra a mosolynak csak egy árnyát is csalhatták volna...

Midőn a nevét kérdezte, a bárókisasszony pajzánul nevetett.

- Ahá, már érdeklődni kezd! Nos hát megmondom! Egyike a leggazdagabb örökösnöknek és Ságvári Ottó kamarás és titkos tanácsos úr mostohaleánya...

Elemér most már emlékezni kezdett! Ez volt az a serdülő leány, akit két évvel ezelőtt ellensége kocsiájában látott. Most már rendre megismerte azt a dölyfös tekintetű asszonyt és fiút is, aki a középkori solymászok öltözetében követte hűgát. Egyszerre nagyot dobbant a szíve, mert leghátul Ságvári Ottót dozse-jelmezben, volt titkárát pedig svéd vasasvitéznek öltözve látta közeledni.

Rájuk ismert. Ez a két álarcos suttogott róla a bál elején.

A kegyelmes úr tekintete kígyó alattomosággal siklott rajta végig, azután nagyúri dölyffel elfordult tőle.

- Látod! Szavaim pontról-pontra beteljesülnek! Ez a kölyök fölénk fog nőni! - szólott remegő ajakkal titkárához, akit félrevont egy narancsfabozót mögé.

- Ugyan, ne félj tőle! Semmi bizonyíték nincsen kezei között. Pusztá vádakkal pedig nem mer előállni!

- Ha bizonyítékai nincsenek is, vádja mégis árnyat, gyanút vonhat nevemre. Valamit tennünk kell!

- Én pedig azt mondom, várjunk! - szólott hidegen... A fiúnak hatalmas pártfogói vannak. Ha valami véletlen történne vele, néked róhatnák fel, mert nem vagyok benne bizonyos, hogy gyanúit nem mondta-e el a nádornak, Nádasdynak vagy Hadiknak? Hanem igazán különös a végzet! Éppen annak a Ghillányi Erzburgnak a fiával hozta össze a sors, akit szintén...

- Hallgass, örült! Micsoda pokolbeli hatalom furkál benned, hogy a multat háborgatod!

A titkár vállát vonogatta.

- Rémeket láatsz!

- Nem ismerek rád, Ulrik! Abban az időben te voltál túlságosan óvatos. Most meg egész a könnyelműségig bátorságban érzed magadat... Megvallom, nekem sok aggodalmat okoznak ezek a dolgok.

- Vénülsz, barátom, Ottó, vénülsz! Vagy pedig a lelkifurdalások bántanak. Akkor tégy úgy, mint Rudolf fiad tette - aki hogy apja bűneit leimádkozza, pappá lett! - tette hozzá gúnyos nevetéssel. Óméltóságát ez annyira dühbe hozta, hogy hátatfordítva, ott akarta hagyni büntetését.

Ez azonban békítőleg vállára tette jobbját:

- Ugyan ne fortyanj fel az ilyen ártatlan tréfára! Ismétlem, aggodalmaid fölöslegesek! Várjunk és figyeljünk! Háborús időköt élünk és az ütközetek hevében, az ilyen hevesvérű vitézkedővel könnyen megtörténhetik, hogy ott hagyja a fogát... - és az utolsó szavakat jelentőségteljesen hangsúlyozta.

Elemér másnap felkereste a Ghillányi-palotát, ahol tárt karokkal fogadta mindenki.

A nagyasszony könnyes szemekkel ölelte keblére, azután szelíd szemrehányást tett neki, amiért nem hozzájuk szállt meg. Hedvig ezalatt olyan pajzánul nézegetett az egyik mellékajtó felé, hogy végül Elemérnek is feltűnt, de mivel Ákosról szeretett volna valamit hallani, a nagyasszonyhoz fordult.

- Képzelve el kedves néném, gonosz húgom, bármennyire kértem is, egy kukkot se beszélt Ákosról a tegnapi esti ünnepélyen!

- Ugyan! - mosolygott szelíden Ghillányiné. Az a bizonyos mellékajtó hirtelen kinyílt és Ákos lépett be felkötött karral, bekötött homlokkal.

A két jóbarát viharos örömmel borult egymás nyakába.

- Csak félkarral ölelhetlek, mert a másik még szolgálaton kívül van helyezve! - tréfált Ákos. Midőn a viszontlátás első örömei elmúltak, elbeszélte, hogy a Ghillányi hadtestnek Morvaországba érkezése után, nagybátyja közbenjárására az ő hadtestéhez helyezték át. Közben megsebesült, mire hazaküldték, hogy mielőbb meggyógyuljon. Elemérnek is részletesen el kellett beszélnie mindent, ami vele azóta történt.

Midőn Elemér elvégezte a beszédet, Hedvig hamiskásan közbevágott:

- Vallasd csak tovább a mi Ákosunkat. Valamit még elhallgatott előled!

- No igen, minek azzal dicsekedni, ha az ember vitézül verekedik. Hiszen azért vagyunk katonák! - felelte bátyja húzódozva. Az egész annyi, hogy nagybátyánk megígérte, mire ezredemhez bevonulok, készen vár a hadnagyi kinevezés.

- Szívemből örülök ennek! Nagyon ki kellett tüntetned magadat, mert a tábornok még rokonaival se tesz kivételt. Ghillányi a hadseregben híres szigoráról és igazságszeretetről! - mondta meleg kézszorítással Elemér.

Ákos halvány arca erre kissé kipirult:

- Téged akarlak utolérni! Az nem igazság, hogy az öccs megelőzze a bátyját! Én két évvel öregebb vagyok! - jegyezte meg tréfásan. Így aztán tréfa és komoly beszélgetés között gyorsan elmúlt a három nap, melyet legfelsőbb parancsra a császárvárosban kellett Elemérnek töltenie. Midőn a két barát elbúcsúzott, Hedvig egy pompásan hímzett nyeregtakarót ajándékozott Elemérnek:

- Hogy mennél többet gondolj ránk!

- Mindig! - felelt égő tekintettel Elemér. Azután az udvarhoz sietett, hogy a királynő rendeleteit átvegye, melyben azt a parancsát tudatta Lobkoviczcal, hogy tétessen meg minden előkészületet arra, hogy Prágában május hó 12-én Csehország királynőjévé koronáztathassa magát.

A lepecsételt parancsot tarsolyába rejtve, féltérdre ereszkedett, midőn a királynő kezét kegyesen csókra nyujtotta. Ugyanakkor tüzte mellére a Mária Terézia-rend aranykeresztjét.

- Előlegezzük a jövőre! - szólt buzdítólag. Ha annak a szívdobogásnak, amely e percben a kitüntetett ifjú keblét hevítette, hangja lett volna, úgy kiáltott volna: ez a szív csak hazájáért és királynőjéért fog dobogni mindörökké!...

XVII. FEJEZET. EGY ZÁSzlÓ ALATT.

Lotharingiai Károly azzal kezdte meg az 1743-iki hadjáratot, hogy Seckendorft átkergette az Izar folyón és Augsburg és Ingolstadt között döntő ütközetre akarta kényszeríteni...

Még alig pitymallott, midőn Khevenhüller tábornagy a Ghillányi- és Hadik-huszárezred élén, egy kis kémszemlére indult és Freising környékén egy csapat bajor dragonyosra bukkant.

- Kergesd őket a túlsó partra! - mondta Hadik tréfásan Elemérnek, akit első segéd tisztjének választott és mindig oldala mellett kívánt látni. Elemért nem kellett biztatni. Két század huszárral a bajorokra csapott és nemcsak átkergette őket az Izáron, hanem még vagy ötvenet foglyul is ejtett. Ezekről azután megtudták, hogy a túlparton táborozó ellenség Minuzzi vezérlete alatt áll és nagyon megerősített hadállást foglalt el Freising alatt.

A folyóig előrehatolt huszárokat a bajorok erős ágyútűzzel fogadták, mire a tábornagy visszavonulót fuvatott és futárt küldött Landshut felé, hogy a gyalogs csapatok indulását siettesse.

- És mi addig tétlenül itt vesztegelünk? - kérdezte Hadik mogorván.

- Mit tenne ön, tábornok úr? - kérdezte száraz hangon Khevenhüller.

- Tüstént ráütnék Minuzzira, nehogy Seckendorffal egyesülhessen. Úgy veszem észre, abban töri fejét, hogy Altmünsteren keresztül Augsburg felé visszavonulhasson.

A tábornagy szürke bajuszát rágva, gondolatokba merülve hümmögött. Elemér, tábornoka háta mögöl olyan hangon, hogy a fővezér is meghallhassa, így szólt:

- Két század huszárral a hátuk mögé kerülve, szét kellene rombolni az Amber és Glón folyókon levő hidakat!

Khevenhüller felkapta fejét s élesen végignézte a megszólalót:

- Vállalkozik erre, főhadnagy úr? - kérdezte.

Elemér erre felelet helyett, katonásan tisztelgett. Tüstént indulást vezényelt és huszáraival szerencsésen végrehajtotta a hidak szétrombolását, így remélni lehetett, hogy a bajorok a gyalogseregek megérkeztéig hadállásaikban maradnak.

Reményük azonban csalókának bizonyult, mert még ugyanazon éjszaka a cirkáló lovas őrszemek azzal vágattak vissza, hogy az ellenség a legnagyobb csendben Altmünster felé kezd visszavonulni.

E hírré a cirkáló őrszemek parancsnoka azonnal riadót fuvatott és a tisztikar lobogó fáklya-fénynél gyülekezett a fővezér sátra elé.

Hadik haragosan vonogatta vállait.

- Mindjárt támadni kellett volna! - mondta röviden.

Khevenhüller úgy tett, mintha nem hallotta volna e megjegyzést, melyből szemrehányást érzett ki.

- Mindenekelőtt meg kell gátolnunk a visszavonulást, - mondta idegesen. - Erre azonban a szétrombolt hidak s a két huszárszázad nem elégséges. Gróf Eszterházy induljon tehát még két századdal a többiek után, de ütközetbe semmi áron se ereszkedjék...

Kevéssel rá a fővezér újra sátrába hívta a tiszteket.

- Uraim, jobban megfontolva a dolgokat, mielőtt támadást határoznék, előbb az önök véleményét akarnám hallani. A gyalogság megérkezése előtt támadjunk-e tehát vagy ne? - kérdezte és tekintetét végighordozta a viharban, szélben edzett arcokon.

A fővezérnek kedvében járni akaró tisztek egyrésze erre a gyalogság bevárását ajánlotta, Hadik azonban hevesen ellentmondott.

Ebben a pillanatban nyugat felől földrengető ágyúbömbölés hallatszott.

- Mi lehet ez? - kiáltott nyugtalanul a fővezér.

A dörrenések újra ismétlődtek, azután szakadatlanul követték egymást.

- Úgy látszik, a tánc megkezdődött! Hiába most már minden okoskodás! Előre! Előre! - ordított lelkesülten Hadik és meg se várva a fővezér parancsát, riadót fuvatott.

A készülődés zajában egy gyorsfutár vágatott habtól szakadozó lován a táborba.

- Gróf Eszterházy ezredes úr sürgős segítséget kér. A bajorok mindenfelől szorongatják! - jelentette a sietségtől elfultan.

Khevenhüller haragosan felkiáltott:

- Ez parancsom vétkes megszegése! Az ezredes urat haditörvényszék elé állítom! - azután intett a futárnak, hogy röviden mondja el a történeteket.

A dolog úgy történt: midőn az ezredes úr beérte a bajorokat, ezek már megtudták a hidak lerombolását és ágyúikat a balszárnyon emelkedő magaslaton felállítva, Braunau előtt állást foglaltak és egész erejükkel rátámadtak az üldöző huszárságra...

- Előre! Ne habozzunk most uraim! - türelmetlenkedett a sorok előtt fel-alá vágatva Hadik, aki kedveltjét veszélyben tudva, a földet érezte égni talpai alatt.

A bajorok heves ágyútűzzel akarták az áradatként rájuk hömpölygő segélysereget feltartóztatni, de mindhiába.

Hadik hadvezéri éleslátással rögtön megtalálta az ellenség legsebezhetőbb pontját. Ez egy homokbucka volt - egyetlen magaslat az egész síkon, melyet azonban a bajorok elfeledtek megszállni. Gyorsan felvontatta tehát az ágyúkat és pusztító kartácstűzet intézett az ellenség felé, Khevenhüller pedig ezalatt a balszárnyra vetette magát, hol a szorongatott Eszterházy kétségbeesett elszántsággal küzdött a húszszoros túlerővel szemben.

Minuzzi erre összes ágyúit ellenük fordította s kartáccsal lövette a zárt sorokban előrerohanó huszárságot, halált és pusztulást szórva soraik közé, úgy, hogy a diadalmasan előrenyomuló négy század csakhamar apró csapattá olvadt. Ekkor aztán egy zászlóalj dragonyos élén maga Minuzzi indult ellenük rohamra.

- Ott a tábornagy! Ott az osztrák fővezér! Rajta! El kell fogni! - kiabáltak ujjongva a bajorok, de az agg Khevenhüller kardját villogtatva, úgy szétcsapott köztük, hogy ordítva hátráltak visszafelé. A bajorok se hagyták magukat: két új zászlóaljjal megerősödve, még ádázabban támadtak az ősz fővezérre és egyre gyengülő csapataira.

Khevenhüller lova egy kartácsdarabtól szügyön találva, halálos nyerítéssel összeroskadott és maga alá temette a tábornagyot. Khevenhüller a végsőkig vitézül védte magát a rátörő túlerő ellen és csak akkor hullott ki a kard kezéből, mikor vergődő lova egészen a véráztatta földre szorította.

Már-már diadalkiáltással nyúltak feléje a bajor dragonyosok, midőn jól ismert hangok ütötték meg füleit.

- Ott a tábornagy! Rajta, fiúk, vágjuk ki!

Egyik felől az ezred legfiatalabb főhadnagya, másik felől pedig Hadik csapott a dragonyosok közé: legázoltak, összekaszaboltak mindent, ami útjukat állta...

Elemér lováról leugorva, talpra segítette a tábornagyot, aki meleg kézszorítással köszönte meg élete megmentését, azután Eszterházy kölcsönadott paripáján újra hadai élére állott és Hadikkal, meg a Ghillányi huszárokkal egyesülve, döntő rohamot vezényelt. Félórai heves küzdelem után, az össze-vissza kaszabolt bajor sereg a megáradt Amber folyónak szorítva, megadta magát és maga Minuzzi is ágyúival, zászlóival és minden hadikészletével együtt a győztesek kezei közé került.

Khevenhüller a győzelem fölötti örömeiben Eszterházy engedetlenségét szívesen megbocsátotta és kevéssel ezután erőltetett menetben egész haderejével együtt Broglio tábornagy ellen fordult. Noha Noailles herceg tizenkétezer franciával sietett segítségére, kénytelen volt végleg kitakarodni Bajorországból: meg sem állt addig, míg a Rajnát el nem érte...

Mária Terézia seregei ezalatt másfelé is marokkal tépték a győzelmek borostyánját. Egész Bajorország Magyarország királynőjének jogára alá került és a hadi szerencse forgandósága a harcteret áthelyezte a regényes szépségű Rajna partjaira.

XV. Lajos francia király eddig csak mint szövetséges harcolt a bajorok mellett, de a hadait ért kudarcokon annyira felbosszankodott, hogy a legnagyobb szabású hadikészülődéseket téve, megizente a háborút. Az 1744-ik év tavaszán már a Rajna jobbpartján Mária Terézia, a balon pedig a francia király és VIII. Bajor Károly hadai táboroztak.

Gyönyörű, verőfényes tavaszi reggel volt. A méltóságosan hömpölygő folyam olvadt aranyként csillogtatta habjait, mintha csakugyan a Nibelungok mesés kincse ragyogna regényes váromladékoktól szegett tükrén. Wahldorf felől, ahol a fővezér székelt, egy gyorsfutár közelgett a Nádasdy, Benyovszky és Hadik egyesült hadtesteiből alakult tábor felé.

A futár Hadik tábornokot és Véghvári főhadnagyot kereste fel a fővezér parancsával, hogy rögtön jelentkezzenek nála a főhadiszálláson.

- Felséges sógornóm támadást parancsol, - szólt Hadikhoz a főherceg. - Ezt Bécsben könnyű elhatározni, de nehéz kivinni, mert az ellenség minden átjárást ágyúkkal rakott meg... Mi volna az ön véleménye az átkelésről, tábornok! Fontolja meg jól, mielőtt felelne! - szólalt meg a fővezér.

- Egy támadási tervet már kigondoltam, fenség. Elmondhatom - felelte Hadik.

Mialatt Hadik tervét elmondta, Lotharingiai Károly arca egyre izzóbb lett, végül majd kicsatant az örömtől.

- Elvállalná ön az átkelést Philipsburgnál? - kérdezte.

- Kitüntetésképp kérem! - válaszolta röviden Hadik.

- S van-e olyan embere, akire addig rábízhatja a híd védelmét, amíg ön átkel s Coignit, a francia hadvezért hátba támadhatja?

- Itt áll mellettem, fenség! Véghvári főhadnagy ez az ember!

A főherceg fagyos, egykedvű tekintettel mérte végig.

- Főhadnagy úr, úgy állja meg helyét, hogy mint kapitány térhessen vissza! - szólott szokásánál valamivel élénkebben.

Társasebéd után a főherceg visszavonult dolgozószobájába, ahová egyenként és észrevétlenül utána ment Hadik, Nádasdy, Elemér, Trenk és Tromb hidászkapitány.

Rövid tanácskozás után a fővezér négy lepecsételt levelet vett elő asztalának titkos fiókjából és szétosztotta a vezérek között.

Nádasdy, Hadik és Elemér halk beszélgetésbe mélyedve ballagtak vissza a táborba, ahol Elemér, észre se véve a hórihorgas Gyuri ravasz mosolygását, elgondolkozva lépett sátrába. A másik pillanatban azonban hangos örömkialtás röppent el ajkáról, mert a térképekkel fedett, egyszerű tábori asztal mellől Ákos ugrott fel kiterjesztett karokkal.

- Isten hozott! - kiáltott nyakába borulva...

- Hozzátok rukkoltam be! Most legalább egy zászló alatt szolgálunk igazán! - és röviden elmondta, hogy hadteste távollétében a főhadparancsnokság ide osztotta be.

- Jelentkeztél már? - kérdezte Elemér.

- Igen! De senki se ért rá velem törődni! - felelt Ákos bosszusan.

- Azt elhiszem! - nevetett Elemér. - Hanem azért mi sem gátol, hogy mint önkéntes résztvegy oldalamon a ma éjjeli dáridóban! Most azonban kísérj el, meg kell tennünk az előkészületeket.

- Kikiáltott Gyurinak, hogy a napos káplár hívja össze az altiszteket.

Tíz óra tájban Elemér huszárjai mellé egy zászlóalj gyalogost és egy század hidászt véve hat ágyújával elindult a folyópart felé.

Itt megállást parancsolt, azután felszakította a fővezér titkos parancsát.

«Éjfélnélkor vonuljon át a túlsó partra. Védje a hidat, ameddig csak lehet.»

Elemér erre a part bokrai között felállította ágyúit, embereit apróbb csapatokra osztotta, azután előőrseit kiállítva, várta az ellenséget.

Türelmük azonban ugyancsak kemény próbára volt téve! Órák hosszat tétlenül kellett vesztegelniök. A hasadó hajnal, a napkelte órái is elkövetkeztek s még mindig színét se lehetett látni az ellenségnek. Kilenc óra tájban azonban a megeresztett kantárszárral visszavágtató előőrsök jelentették, hogy roppant hadtömegek vannak közeledőben mindenfelől.

Elemér villogó szemekkel egyenesedett fel nyergében. Mintha valami megsúgta volna neki, hogy a tulajdonképpeni ütközet most kezdődik és itt a hídnál fog eldőlni. Coigni és Seckendorf ugyanis Hadik, Nádasdy és Trenk átkelésének hírére, azt a sakkhúzást tették, hogy a francia vezér elfogadta a csatát, Seckendorft pedig húszezer emberrel az éjjeli támadás helyett reggel küldte a híd-ostromra, amiáltal a fővezér egész csatatervét nemcsak össze-visszavakarta, hanem még a túlpartot és a főhadiszállást is veszélyeztette...

Ákos nem tudott némi borzongást leküzdeni, midőn meghallotta, hogy húszezer bajor és francia közeledik maroknyi csapatjuk felé és már a hadsorok nehéz lépteit alatta érezhetőleg dübörgött, rázkódott a föld...

- Seckendorf húszezer emberrel közeledik felénk! - súgta Elemér fülébe.

- Hát aztán? Mindegyikünkre vagy harmincöt bajor esik! Úgy-e fiúk, oda se nézünk ennyi ellenségnek! - kiáltott vídáman a katonák felé, akik erre lelkesen csóválták kucsmáikat és fegyvereiket.

- Vigyázz! - vezényelt egyszerre messzire harsogó hangon Elemér, azután parancsot adott a pattantyusoknak, hogy szünet nélkül ágyúzzanak az ellenségre... Lőszer van elég, tehát a huszárak is, amíg csak lehet, a gyalogsággal együtt szakadatlanul tüzeljenek a kézi fegyve-

rekkel. Ő maga pedig közbe-közbe leszökve nyergéből, sajátkezűleg irányozta a kartáccsal töltött ágyúkat.

A szakadatlan ágyúzás és fegyvertűz meghökkentette Seckendorft. Azt hitte, kémei tévedtek és itt egy egész álcázott nagy hadtest áll előtte, amely szabályszerű hadállást foglalva, csatába akar ereszkedni.

A bajor fővezér, aki amúgy is mindig a megfontolás és az óvatos kezdeményezés embere volt, e váratlan fordulatra meghökkent és ahelyett, hogy hadoszlopaival rögtön rohamot intézett volna a híd ellen, előbb hadirendbe állította seregét, hogy rendes, hadszerű csatározással ütközzék meg ellenfelével...

A szakadatlan ágyúzásra egy hirnök vágatott át a túlpartról:

- Lehet-e még a hidat védelmezni? - kérdezte Elemértől.

- Még lehet! Miután csak most kezdtük - válaszolta röviden és faképnél hagyta a hirnököt, aki egyre hátrált és fejét sűrűn kapkodta a süvöltöző golyók elöl.

A bajorok és franciák déli tizenkét óráig rendezkedtek. Ekkor egyszerre kibontakozott az egész haderő és recsegő trombitaszóval, ijesztő dobpergéssel rohamra indult a hídfő ellen...

Eközben a főhadiszálláson megtudták az ellenség haditervét és Traun tábornok megint egy hirnököt küldött át azzal az üzenettel, hogy vonuljon vissza, különben mindenestől elfogják, vagy megeszik a franciák... Siessen vissza és csatlakozzék az ő hadtestéhez.

Elemér előmutatta a fővezér parancsát.

- A fővezér parancsolta, hogy védjem a hidat, amíg lehet! - mondta hidegen.

- De már nem lehet! - megeszik önt mindenestől! - rikácsolta mérgesen a pohos őrnagy.

- Még lehet! Egy emberem sem hiányzik! - volt rá a fagyos felelet; az őrnagy vágatva tovaszárguldott, nehogy őt is elfogják ezzel az eszétvesztett fiatal önfejjével együtt.

A hadoszlopok döngve, dübörögve közeledtek... Az ágyúk füstfátyolából véghetetlen szuronyerdő és prüszkölő lovashad bontakozott ki.

Elemér maroknyi seregét gyorsan összevonta a hídfő körül, az ágyúkat egy ütegbe vonta, azután végig kartácsoltatta az egész hosszú utat.

E földet rázó roppanásokra újabb hirnök jött, egy kapitány.

- A tábornok szigorúan megparancsolja, hogy rögtön vonuljanak vissza...

- A fővezér pedig, hogy védjem a hidat, amíg lehet... - kiáltott türelmetlenül Elemér és több szót se vesztegetve, tovább kartácsoltatta az újabb rohamra dübörgő ellenséget. Közben pedig huszársjai élén a dragonyosokat rázta le magáról. Még a sebesült Ákos életét is volt ideje megmenteni.

Elemér parancsot adott hidászainak, hogy most már megrakhatják mind a két felől a hidat az előre elkészített rőzsekötegekkel, melyekbe lőporos csóvák voltak dugdosva. Még egyszer végig kartácsoltatta az egész vonalat valamennyi ágyújával, már kezdték az ágyúba fogni a lovakat, hogy visszavonulásuk után fölgyujtsák a hidat, ő pedig a lángoló hídon vonuljon utánuk csapatjával, midőn a déli oldalon egyszerre csak fölhangzott a Hadik és Nádasdy rohamra serkentő trombitajele.

- Vissza az ágyúkkal! Kartácsra tölts! - vezényelt új lelkesedésre gyúlva és hidászait, tüzéreit a hídfőnél hagyva, gyalogságát és huszársjait most már ő vezette rohamra Seckendorf ellen.

Ez döntötte el az ütközet sorsát! Mert Hadik és Nádasdy végre négy óra tájban Trenkkel együtt leverte a túlerőben levő Coignit, Seckendorft hátbatámadták, aki végül két tűz közé szorulva, nagy veszteséggel megfutott a csatáról...

- Te nyerted meg az ütközetet! - kiáltott Hadik és Elemért az egész hadtest előtt megölelte. - Ha nem védelmeztél volna oly vitézül a hidat, Traun nem kelhetett volna át hadtestével. Te kötötted le Seckendorf hadtestét, ezért nem siethetett a szorongatott Coigni segélyére.

- És nyitva van az út Elzászba! - kiáltotta Nádasdy - és odaugratott, hogy ő is megölhesse kedvencét.

XVIII. FEJEZET. AZ ÖRÖKÖSÖDÉSI HÁBORÚK VÉGÉN.

A lángelméjű hadvezér, II. Frigyes, 1745 év május havában újra Szilézia határán állott.

A magyar-osztrák hadsereg nyolcvanezer emberrel, melyhez még harmincezer szász csatlakozott, három helyen nyomult Sziléziába, Lotharingiai Károly eddigi győzelmeitől és szerencséjétől elbizakodva, nagy garral ígérte meg felséges sógornőjének, hogy a poroszokat, mint a birkákat kikergeti a bitorolt tartományból.

A hadiszerecsse állandóságától valósággal elkábított főherceg az utóbbi időben a legtapasztaltabb hősök tanácsait, intéseit olyan mereven utasította vissza, hogy ezek méltán sértve érezhették magukat. Nádasdynak egyenesen meg is mondta, hogy ha Traun tábornok ki tudta üzni Csehországból a poroszokat, ő is játszva végzi el a szerinte nagyon könnyű munkát...

Nem ismerte azonban II. Frigyes hadvezéri lángeszét, aki olyan ügyesen mesterkedett, hogy a főherceget kelepchébe csalta. Nádasdy hadvezéri lángesze azonban felismerte a veszedelmet és még egyszer óva intette, hogy ne bocsátkozzék ütközetbe a hátrálni látszó poroszokkal.

De a fővezér fagyos göggel utasította vissza a jó tanácsot és bosszúból a tartaléksereg vezényletét bízta Nádasdyra. Ez a visszautasítás azonban keservesen megbosszulta magát...

Mert a porosz király Hohenziedberg alatt a szó szoros értelmében szétverte a fővezér seregét. Öt órai véres küzdelem után a nagy sereg minden ponton futott, menekült. A porosz lovasság egész századokat tiport össze. Kétezernél több halott fedte a csatamezőt, hétezer fogolyként esett a győztes poroszok kezei közé és ha Nádasdy a tartaléksereggel fel nem tartja a poroszok rohamát, magát a fővezért is egész táborkarával és serege nagyrészevel foglyul ejtették volna.

A főherceg a csatavesztés után nagysietve Csehországba vonult vissza és azzal kecsegtette felséges sógornőjét, hogy nemsokára fényesen kiköszörüli a csorbát. Ezt a királynő annál inkább remélte, miután Felső-Sziléziában küzdő seregei győzelmet győzelem után vívtak és elfoglalták a hadászatiilag annyira fontos Kosel várát.

A hohenziedbergi csatavesztés óta Nádasdynak alig lehetett szavát venni, örökösen ingerült és haragos volt, a haditanácsban magának a főhercegnek is szemére lobbantotta az elkövetett hibát. Azóta egészen kegyvesztett lett.

Nádasdy, ámbár tudta ezt, nem törődött vele.

Egy napon, amint komoran ül sátrában, egyszerre örömrikkantással ugrik fel.

- Fiam! Hősöm! Te vagy! - kiáltott karjait kitérve. Elemér a viszontlátás heves örömeivel vetette magát Nádasdy nyakába.

- Egész férfi lettél! S milyen tömött, nyalka bajuszt szerzett a gyerek. Minden lány belészeret, ha meglátja, hisz ez a legszebb huszár az egész hadseregben! - és szeretetteljes pillantásokkal újra meg újra végigmustrálta. Azután maga mellé húzta a medvebőrrel leterített tábori ládára.

- No most beszélj!

Elemér ragyogó arccal mondta el, hogy futárként küldték és terveket hozott a fővezérnek egy esetleges együttműködés esetére.

- Az Isten adná, hogy megint összekerülnénk! - kiáltott harsányan. - Hát második apád mit csinál? Az első én vagyok, ezt ne feledd! - folytatta tréfásan.

- Házasodni készül! Jelenleg a szerelem rózsaláncaiban vergődik - felelte Elemér ugyanilyen hangon.

- Micsoda! Gyerek, bolonddá akarsz tenni?

- Isten mentsen! A dolog úgy történt, hogy mihelyt Koselt elfoglaltuk, Tarnovic ura, a gazdag és hatalmas Lichnovszky herceg családjával azonnal a városba érkezett, megnézni, vajjon nem lődözték-e rommá pompás palotáját? A palotának csak néhány ablaka volt bezúzva, s hogy egyéb baja nem esett, az leginkább Hadiknak, a vezénylő tábornoknak volt köszönhető. A herceg nem is késett melegen megköszönni a figyelmet s állandó vendégül erőnek-erejével palotájába akarta költöztetni.

Tábornokom azonban udvariasan kimentette magát, mire a herceg a tisztikarral együtt másnap estére magához hívta, hogy családjának bemutatthassa.

Itt ismerte meg a hercegisasszonyt: Lichnovszky Máriát.

- Te, aztán szép-e? - kérdezte kíváncsian.

- Szép-e? Gyönyörű! Költőnek kellene lennem, hogy csillagsugaras szemét, pálma-termetét leírhassem. Ez volt az első nő, aki oly mély benyomást tett rá, hogy szívét elvesztette, amit nem is késett a hercegisasszony tudtára adni.

Nádasdy közbenevetett:

- No, ez gyorsan ment! Hiába, nem természete a hosszú teketóriázás. Mindennek huszárosan nekivág! Mondjad hát, mit felelt neki a szép hercegisasszony?

- Azt felelte, hogy vitézi hírért már régtől fogva hallotta. Engedjen neki időt, hogy megismerhesse és ha szíve meg fog szólalni, ezt őszintén megmondja neki.

Nádasdy megint nevetett:

- Nos, hát megszólalt aztán szívecskéje? Megmondta-e neki?

- Még ugyan nem mondta meg, de, ha szemeim nem csalnak, a szép hercegisasszony szíve már megszólalt és ezt tábornokom is megsejthette, mert boldogságában madarat lehetne vele fogatni.

- Hát még mi hírt tudsz? - kérdezgette tovább.

- Emlékszik-e még tábornokom arra a fiatal papra, akinek hős hírért a Lautenburg alatti táborban Bethlen leveleiből olvastuk.

- Emlékszem hát! Hohenfriedberg mellett ugyancsak elkelt volna ő kelme! Tán nem poroltak volna ki bennünket olyan csúfosan! De mit akarsz ezzel mondani?

Elemérnek szemei nedvesen elfátyolozódtak.

- Ő az én régi jó barátom, akiről annyit beszéltem kegyelmeteknek! Ságvári Rudolf, Ságvári Ottónak, a kamarás és titkos tanácsosnak a fia! - mondta a megindulástól ellágyult hangon. Annak a megindító találkozásnak az emléke, midőn a táborban először meglátták és felismerték egymást, most is könnyeket csalt szemébe. Az a bizalmas vallomás pedig, amit neki a fiatal szerzetes tett, egy szenvedő vértanú sugárglóriájával övezte körül alakját.

- Sejttem! Szegény fiú! - mormogta Nádasdy. - De beszéljünk fiam másról! Most én mondom neked ujságokat, melyeknek, nehezen hiszem, hogy elment volna hírük Koselig.

Felséges királynőnk férjét, Ferenc István nagyherceget, a német-római császári trónra akarja emelni és az ünnepség napját szeptember 13-ra kitűzték. Tudjátok-e ezt és meglátod - ámbár én a békét nem szeretem - de mégis nemsokára vége lesz a háborúnak.

Elemér szemei nagyot villantak erre.

- Micsoda, te örülsz a békének? - kérdezte összeráncolt szemöldökkel.

- Örülök! - vallotta be őszintén. - Vezérem, ti tudjátok, micsoda fogadást tettem jótevőm sírjánál. Ha béke lesz, hosszabb szabadságot kérek, hogy fogadásomat beválthassam, hogy igazi nevemet, származásomat kikutathassam! E be nem váltott fogadás nagy teher a lelke-
men! Szabadulni akarok tőle! - tette hozzá szikrázó szemekkel.

- És mi is segíteni fogunk. Sőt segíteni fog magas pártfogód, a nádor is, amint ezt Hadiktól hallottam.

Elemér mindig nagy bámulója volt Nádasdy hadvezéri lángeszének és politikai éleslátásának, azt azonban mégse hitte volna, hogy az ebédnél tőle hallott események, melyek akkor még a távoli jövő méhében rejtőztek, pontról-pontra beteljesedjenek.

Pedig beteljesedtek! De drágán megfizetve!

A császárválasztás szerencsésen megtörtént. Mária Terézia megérte szívének azt a legfőbb óhaját, hogy szeretett férjét a német-római császári trónra emelhetze, másrésztől azonban csapás csapás után hullott e hőslélekű uralkodónő vállaira.

II. Frigyes ebben az évben vívta ki legnagyobb diadalait egyesült seregeink felett és a Sorr, Hengersdorf és Kesseldorf melletti iszonyú veszteségek Lotharingiai Károly tehetetlenségéről tettek kézzelfogható tanubizonytságot, úgy hogy legőszintébb s legodaadóbb híveiben is végkép megrendült a benne való hit és bizalom.

E vesztett csaták Mária Teréziát egyezkedésre kényszerítették és 1746-ik év elején Drezdában megkötötték a békét. Frigyes porosz király megkapta Sziléziát, férjét, I. Ferencet, pedig császárnak ismerte el.

Szilézia ugyan elveszett, de Mária Terézia trónja szilárdul állott. Koronája biztosítva volt fején s az a trón, amelyet nyolc év előtt két hatalmas ellenség támadott meg, a magyar nemzet lovagias hűsége, legendába való vitézsége segítségével szilárdul állott és dacolhatott minden vésszel, minden ellennel a világon.

És a fennkölt lelkű *királynő*, kit a magyar nemzet mindig csak *«királynak»* nevezett, háláját és szeretetét nemcsak szóval, hanem tettekkel is bőven kimutatta negyven éves uralkodása alatt nemzetünk iránt. Vejenek, Albert hercegnek, aki Magyarország helytartója volt, többek között ezt írta levelében:

«Örülök, hogy szeretett Magyarországom most boldogabb, mint ezelőtt volt. Én jó magyar nő vagyok s szívem hálával lesz teljes ezen nemzet iránt mindig és mindent örömmel, készséggel teszek, mely ez országot és vitéz fiait boldogítja.»

Mária Terézia nem sokáig tudta azt a gondolatot elviselni, hogy koronájának egy darabja, egy drágaköve, idegen hatalom homlokán ékeskedjék. Minden gondját a hadsereg újjászervezésére fordította és Bécsbe érkezéssel megbízta belső miniszterét, Kaunitzot, hogy hatalmas szövetségeseket keressen, akikkel újra fölvehesse a harcot Sziléziáért.

E szövetségeseket Francia- és Oroszországban meg is találta.

Ezzel kezdődtek meg a hétéves háború győzelmekkel és dicsőséggel teljes hőstettei s a magyarok most is lelkesedéssel tódultak a kibontott harci zászlók alá.

Ekkor állította fel a jász-kún kerület a híres Nádorhuszár ezredet, a birtokaikra, családi tűzhelyeikhez tért hősök pedig újra felkötötték a kardot és a verbunkosok nótájától egyik végétől a másikig zengett az ország. Midőn pedig a harcra hívó szózat újra lánggra keltette a magyar keblekben őrzött örök fogadást: *«Életünket és vérünket királyunkért»*... ennek halottat éb-

resztő, hőssé avató zengése elhatott Nádasdy és Elemér fülébe is, akik kettőzött harcikedvvel a legelsők közt siettek ezredeik élére állni.

A porosz király, az osztrák-francia-orosz szövetség ellensúlyozására, Angliával kötött fegyverbarátságot és magához hivatva az angol követet berlini palotájába, egy ideig csak némán, lángoló szemekkel nézett az angol merev, mozdulatlan arcába, azután dühtől reszkető hangon e szókra fakadt:

- Mylord! Nézzen az arcomba! S mondja meg nyíltan, ön is azt hiszi-e, hogy az én orrom fricskákra termett? Mert, Angolhont kivéve, Európa fejedelmei ebben a hiszemben vannak! De Istenemre mondom, csalatkozni fognak!...

- Yes, felség, én is azt hiszem, csalatkozni fognak! - válaszolta, egy automata merevségével meghajolva, a nagykövet.

- Olvassa el a jelentéseket! Ilymódon akarnak engem orromnál fogva vezetni... Szép szomszédnóm minden áron háborút akar. Ám legyen... Seregeim készek és én ezt az egész dacszövetséget hálóként fogom széttépni, - mondta hideg megfontolással. Azzal a gyorsasággal, mellyel majd minden esetben győzelmet aratott, három hadosztályba osztott hatvan-ezer emberével Szászországba tört, ő maga pedig a deréksereggel Drezdát, a fővárost szállotta meg.

E gyors betörés Bécsben és Párisban a legnagyobb riadalmat okozta. A szászok ugyan erős állásban voltak, de az osztrák seregek oly lassan nyomultak előre, hogy a porosz könnyű lovasság Pirnánál már Csehországba is betört. Még Teschent is elfoglalta, midőn végrevalahára Brown tábornok harmincötezer emberével kissé gyorsabb előnyomulásra határozta magát.

- Meg fogjuk lepni a poroszokat! E meglepetés nekünk félgyőzelem! - mondta Brown tábornok elbizakodottan. II. Frigyes azonban nem várta meg, hogy meglepjék, hanem amilyen gyorsan csak lehetett, eléje ment Lobositzig. Itt a csillagos ég alatt egy dobon ülve, éjszakának idején készítette el haditervét és másnap reggel hét órakor támadót fúvatott.

Brown tábornok csak akkor kezdett kiesni önbizalmából, midőn több órai heves tusa után serege az Elba folyó felé szorult. Temérdeken a folyóba fúltak, mire a tartalékot is tűzbe parancsolta, ki akarta csikarni a diadalt. Ebben az elhatározó percben azonban a poroszok részére segítség érkezett.

Bevern herceg, serege élére állva, olyan ellenállhatatlan szuronyrohammal tört a mieinkre, hogy délután három órakor seregeink minden ponton futni kezdtek és Frigyesnek a tömérdek hadifogoly és lőszer-zsákmány mellett az a diadalmas elégtétele is megvolt, hogy a beálló téli évszakot a szász fővárosban, Drezdában töltötte. Csak a rákövetkező évben támadta meg az osztrákokat s még mielőtt ezek észrevehették volna, öt hadosztállyal Csehországba tört s május 6-án százezer emberrel állott Prága falai alatt.

A magyar-osztrák hadak főparancsnoka még mindig a tehetetlen Lotharingiai Károly volt, akinek jól elsáncolt tábora és kedvező hadállása ellenére II. Frigyes olyan leckét adott, hogy megfutamodó dragonyosai ész nélkül ragadták magukkal, amiáltal a sereg vezér nélkül maradva, általános futásban keresett menedéket. Egyik része Prágába vonult, a másik rész pedig később Daun táborával egyesült.

Hanem a poroszok is drágán vásárolták meg a győzelmet. Tizennyolcezer elesett emberük mellett, egy heves rohamban, melyet Elemér vezetett a poroszok ellen, elhullt a porosz sereg hőse s egyik legnagyobb vezérük, az ősz Schwerin tábornagy.

Hogy milyen drága volt e veszteség a poroszoknak, azt magának Frigyesnek szavai bizonyítják:

- «Schwerin halála a mai nap babérjait teljesen elhervasztja!» Halálát csak úgy bosszulhatjuk meg az osztrákokon, ha Prágát elfoglaljuk! - tette hozzá pár percnyi elmélázás után és csakugyan ostromolni is kezdte Csehország fővárosát. De Daun közeledtéről értesülve, azonnal eléje indult, és a két tábor június 17-én Kollinnál találkozott össze.

Daun Lipót grófot méltán megilleti az «Ausztia Fabius Cunctátora» cím. Ügyes ide-oda húzódása a porosz királyt oly dühbe hozta, hogy angolnának nevezte, amiért mindúntalan kicsusszant az ütközet elfogadása elől. De közben azt a határozott parancsot kapta Bécsből, hogy Prágát mentse fel a poroszok ostroma alól.

E parancs elől kitérni nem lehetett. Rövid haditanács után Kollin és Planian felé előrenyomult, azonban Frigyes jóval megelőzte és az «Arany nap» című fogadóba szállt, ahol néhány osztrák szállásos tiszttel éppen legkedélyesebben vacsorázott.

- Jó estét, uraim! Jó lesz, ha tovább mennek! Mert elfoglalom e helyet, valamint el fogom foglalni Daun hadállásait! - köszöntötte gúnyosan a meglepett tisztet, akik ész nélkül kotródtak el onnan. A vendéglő padlásszobáiból áttekintette a tájat és az osztrákok hadállásait és eszerint tette meg intézkedéseit.

A ravasz Daun azonban túljárt az eszén és az éj sötétjében az egész csatarendet megváltoztatta.

A hajnali ébresztő után a poroszok is mindjárt megmozdultak. Midőn a király harmincnégyezer embere élén támadásra indult, meghökkenve vette észre a megváltozott hadirendet.

- Lám! Lám! Ez jó sakkhúzás volt Dauntól! - mondta és táborukat összegyűjtve, rögtön megmutatta vezénylő tábornokainak az ellenség gyengéit. Hülsen tábornoknak parancsot adott, hogy tíz zászlóalj gyalogsággal rögtön támadja meg a balszárnyat.

Daun erre a balszárnyak segítségét küldve, Nádasdyt a gránátosok ellen indította. Erre II. Frigyes a legvitézebb porosz huszárt: Ziethen tábornokot küldte a legvitézebb magyar huszár ellen. Ziethen túlerejével vissza is szorította huszárainkat, mire a porosz gránátosok a balszárny ütegeire vetették magukat, elfoglalták, és saját ágyúikból kezdték löni az osztrákokat.

Daunban egy pillanatra meghült a vér. Egészen fejét vesztette s azt se tudva, mit csinál, írott parancsot küldött Beckendorf szász ezredesnek, hogy a szorongatott balszárny felszabaddítására Suchdorf felé induljon.

Elemér a csatavonalba rugtató tábornagy mögött állva hadosztályával, ennek hallatára eléje ugratott és kardjával sebesen tisztelegve, bátran megszólalt:

- Bocsánat merészségemért, tábornagy úr, de így csatát veszünk. Azon az oldalon, ahol előbb a porosz huszárok álltak, hézag maradt. Adjon parancsot, hogy visszafoglaljam ütegeinket a gránátosoktól és a másik oldalra felállíthassam. Ekkor azután küldje Hadik tábornokot a huszársággal a rohamra s megnyerjük az ütközetet!...

E pillanatban Hadik vágatott a tábornagy elé és meghallotta Elemér szavait.

- A főhadnagynak igaza van, tábornagy úr! - kiáltott villogó szemével széttekintve az egymásra hömpölygő tömegeken.

Daun tekintete felderült és helybenhagyólag intett:

- Tegyétek uraim, tegyétek! - felelt sebesen és visszalovagolt a magaslatra, hogy áttekinthesse a csatateret.

- Te az ágyúknak! Én a kibontakozó gránátosoknak! - kiáltott Hadik elvágtatva. Elemér pedig kardját rohamra villantva, csapatja felé szökkent.

- Vegyük vissza ágyúinkat, ha mind elhullunk is! - kiáltott és a következő pillanatban, hosszú sorra szakadozott csapatokban, áradat módjára zúdultak a gránátosok felé. Keresztültörtek az eléjük meredő szuronyerdőn, egy hajrá alatt leaprítették a legvitézebb gránátosokat, és lovakat fogva az útegek elé, a veszélyeztetett hely felé vágattak. Két üres lőporszekelet oldalra fordítva, két visszatartott ágyújuk véres utcát kartácsolt előttük az ellenség tömkelegén keresztül.

A vén gránátosok, a porosz király büszkeségei, akik eddig még nem hátráltak meg ellenség elől, nem tudtak megállni e rettenetes roham előtt. Nádasdy is visszaszorította Ziehent, ráprezelte az amúgy is szorongatott derékhadra, mely e rohamnak nem tudott ellenállni. Megfutamodtak és magával ragadták a minden ponton amúgy is ingadozó porosz tábor, amelynek hirhedett gránátosaiból csupán kétszáz ember menekült meg.

Bevern herceg, úgy ahogy tudta, védelmezte a visszavonulást, ennek ellenére a poroszok mégis tizennégyezer embert, negyvenöt ágyút, huszonkét zászlót és tömérdek hadifoglyot veszítettek. II. Frigyes erre felhagyott Prága ostromával és hadaival Sziléziába visszavonult.

E fényes győzelem után, mely Mária Terézia fegyverei fölött újra felragyogtatta a hadiszerencse csillagát, Daun maga elé hívatta Hadikot és Elemért.

- Uraim, - mondta kezét nyujtva mindkettőjüknek, - én nem tudok önök számára méltó jutalmat találni, azért megbízom önöket, hogy a győzelem hírért vigyék meg felséges asszonyunknak. Kedves hírt visznek s imádott királynőnk köszönete méltó jutalma lesz vitézségüknek.

Mivel még apróbb ellenséges csapatok portyáztak szerteszét, még egy harmadik futárt is küldött ugyanoly tartalmú jelentéssel. A harmadik futár Somogyi kapitány volt, aki fáradhatlan lovas hírében állott az ezrednél...

- Hármuk közül valamelyik csak odaér! - szólt, midőn átadta nekik a leveleket!

- De oda ám! - dörögte Hadik. - Tudod mit, fiú, keljünk versenyre. Melyikünk érkezik előbb Bécsbe! - Nemsokára mind a hárman különböző irányban vágattak kifelé a táborból, akadályteli, messze céljuk felé.

- A becsületes csel meg van engedve - és háborúban minden szabad, ezt mondta tábornokom! - gondolta magában Elemér és az országutat szegő bokrok közé vonulva, egy porosz tiszti egyenruhát vett elő iszákjából és magára öltötte.

- Így ni! Ez a legjobb útlevel az ellenséges földön; - dörögte mosolyogva, miközben még sebesebb vágatásra nógatta lovát...

Miután Daunnak már megküldte az előnyomulási parancsot, Mária Terézia napról-napra ingerültebb kedélyhangulatban leste-várta a Csehországból jövő híreket, míg végre a szolgálattelvő kamarás futárok érkezését jelentette.

A királyné halványan ugrott fel székéből.

- Vajjon jó- vagy balhírt hoznak-e? Jőjjenek hamar! - kiáltott izgatott hangon.

- Bocsánat felség! Csak lassan vezethetik őket. Lábaik úgy meg vannak merevedve a hosszú lovaglástól, hogy két-két lakáj támogatja őket.

- Te voltál az első! Előre hát! - hangzott Hadik hangja az ajtó mögül, mire lassan, ingadozó léptekkel Elemér lépett be, a kitárt szárnyas ajtókon, Hadiktól nyomon követve.

Mária Terézia meglepetve kiáltott fel, mert mind a ketten porosz egyenruhába voltak öltözködve.

- Jó- vagy balhírt hoznak-e? - sietett elébük a királynő.

- Győzelem, Felséges asszonyunk! Prága fel van mentve és a porosz királyt kikergettük Sziléziába.

- Hála neked jóságos Istenem! - sóhajtott összekulcsolt kezekkel Mária Terézia, azután felszikkasztó szemekkel folytatta: - Hála néked, hogy ennek az elbizakodott hódítónak gögjét megtörhettük... - Mind a ketten térdre ereszkedve nyujtották át Daun sürgönyét, a királynő pedig mindkettőjüknek csókra nyujtotta kezét.

- Először elolvassuk Daun levelét, önök pedig majd elmondják részletesebben.

Mialatt a királynő olvasott, a császár ugyancsak mindkettőjükkel kezét fogva, megkérdezte, melyik úton jöttek és mikor indultak?

- Véghvári főhadnagy Saar, én pedig Iglau felé jöttem, tizenkilencedikén indultunk mindketten, azaz mindhárman Somogyi kapitánnyal együtt.

- Hogyan, még egy harmadik futár is van? Mindegy, az ő jelentését is meghallgatjuk. Ilyen kedves örömhírt százszor se sok olvasni! - szólt közbe bájos mosollyal a királynő, miközben férjének átnyujtotta a levelet.

E pillanatban újra patkócsattogás hangzott az ablak alatt.

- Ez Somogyi kapitány! - kiáltott Elemér. És csakugyan, midőn a kamarás által bejelentette, belépett az óriás termetű Somogyi kapitány. A szépséges királyasszony örömpírtól még bájosabb szépségben ragyogó arcának láttára annyira zavarba jött, hogy alig tudta elkezdni mondókáját.

A királynő kegyes szavaira azonban csakhamar visszatért bátorsága, úgy hogy elmondhatta jelentését. Őt is meghallgatták, azután a királynő mindhármukat meghívta az aznapi széleskörű udvari ebédre.

Hadik az előszobában tréfásan megfenyegette Elemért.

- Adta kópéja! Még a gondolataimat is ellopja! Hogyan jutott eszedbe, hogy te is porosz egyenruhába bujj, hé?

- Hogy bántatlanul átjuthassak az őrvonalakon! - A poroszok saját futárjuknak gondolva bántatlanul áteresztettek.

A Burg kapujánál elválva, Somogyi egy szállodába, Hadik pedig kedvencével, karöltve, Vöröstorony-utcai házába ment.

- Ebéd után elmegyek a Ghillányi-palotába! - szólt útközben Elemér.

- Tedd, fiam! A tábornagy éppen itthon van, én is tisztelegni fogok nála. Együtt megyünk. Legalább meglátom a te kis dévajszemű tündéredet.

- Na-na! Mária hercegnő majd neszét veszi! - felelte Elemér ugyanazzal a pajkos hanggal.

Menyasszonya említésére Hadik arcán merengő mosoly jelent meg.

- Tudod miben egyeztünk meg Máriával? - kérdezte komolyan.

- Nem, vezérem!

- Csak akkor tartjuk meg a kézfogót, ha valami olyan hőstettet viszek véghez, ami meghozza a tábornagyai pálcát! Ezzel előre engedte vendégét, mert megérkeztek egyemeletes kis házához.

Az udvari ebéd ideje elérkezvén, az uralkodó pár asztalhoz ült, mire a rendes kíséret és a meghívottak is elfoglalták helyüket.

A rendes szokástól eltérőleg, ma az uralkodó pár valamivel magasabb asztalával szemben egy másikat állítottak, melyhez a három futártiszten kívül csak néhány kiválasztott egyént ültettek. A többi asztalok két sorban húzódtak végig a termen, olymódon elhelyezve, hogy a vendégek hátat ne fordíthassanak öfelségeiknek.

A királyné hol Hadiktól, hol pedig Elemértől kérdezett egyet-mást a csata lefolyásáról.

- Bizony ideje, hogy a gőgös, elbizakodott hódítót megverték. Már attól féltünk, hogy idejön Bécsbe!

- Most már azonban megfordult a kocka, felség! - jegyezte meg Hadik.

- És mi megyünk Berlinbe! - fűzte vezéréhez szavát felvillanó szemekkel Elemér.

A meghívottak egy része kételkedve, a másik pedig gúnyos tekintettel nézett rájuk, a királynő azonban felkacagott.

- Berlinbe? Ugyan hová gondolnak! Oda ugyan nem ereszti be a porosz király önöket.

- Nem kérjük tőle az engedelmet, felség, hanem betörünk!

- Na-na! Vigyázzanak! Mert huszáros hetvenkedésüket komolyan veszem!

- Vegye komolyan, felség!

- Kegyeskedjék megparancsolni, felség! E parancsra huszáraink élén a poklokon is keresztül-törünk! - mondta Elemér olyan hévvel, hogy a királynő gyönyörködve nézett rá.

- A fővezér nem engedi meg s nem bízza rá a sereget! - enyelgett kegyesen a királynő.

- Elmegyek a saját brigádommal, felség!

- Ezt meg én nem engedem! Hanem hogy ígérete szerint Berlinbe mehessen, ezennel kinevez-zük altábornagynak. Így aztán egész hadosztály élén ronthat Berlinbe.

- Véghvári főhadnagy úr, vitéz kegyelmedről igen sok szépet és érdemeset beszélt ősz hívünk, Pálffy nádor... Véghvári ezredes úr számára készítettünk egy jó kardot a kollini csatában eltörött helyébe. Forgassa ezt is szokott vitézségével trónunkért és országunkért. Somogyi kapitánynak ilyen ajándék nem jutott ugyan, - folytatta azután tréfásan a szájatató kapitány felé fordulva - de talán megbocsátja - *Somogyi főstrázsamester úr!*

- Életem felségedé! - dadogta az újdonsült őrnagy. Az új altábornagy és ezredes lelkesülten és hangosan kiáltotta:

- Életünk és vérünk felségedé!

Mária Terézia kegyesen intett.

- Most tehát ígéretét komolynak veszem. Hozzanak tehát nekem Berlinből egy-egy tucat kesztyűt. Ez ígéretre számítani fogok, altábornagy úr és ezredes úr! - Mindketten ünnepélyes komolysággal megfogadták, hogy felséges asszonyuk kívánságát életük árán is teljesíteni fogják.

Az udvari ebéd végeztével, midőn a Ghillányi-palota felé tartottak, az utcák tele voltak ünnep-lő néppel. A házak ablakaiban előkészületeket tettek a város kivilágítására, miután a királynő a hálaadó istentisztelet elrendelése mellett népiünnepet és a város kivilágítását rendelte el a kollini győzelem örömeire.

Hadik és Elemér együtt távoztak a palotából. Az utcán forrongó néptömeg közül sokan utána néztek a két daliás alaknak, különösen a fiatal ezredes keltett mindenféle nagy bámulatot.

- Nézd, hogyan bámulnak a bécsiek! Hátha még tudnák a nevedet. Mert csak Poroszországnak van olyan fiatal ezredese, mint te, a vitéz Seydlitz, aki hozzád hasonlóan kornétásból küzdötte fel magát...

- Szeretnék veled találkozni, hogy összemérhetnők kardjainkat.

- Talán meglesz a kívánságod! De ime, ide értünk! - szólt Hadik a Ghillányi-palota előtt. - Fiú te, - szólott azután hamiskásan - ilyen ranggal már el lehetne ám venni a kis szöszkét! Tudom, szívesen lenne ezredesné!

Elemér nevetett.

- Altábornagyom, emlékezz, mint mondtál nemrég. Az altábornagyi rang már megvan!

- De nincs meg hozzá a méltó hőstett! Majd csak akkor lakodalmazunk fiú, ha Berlinből visszajöttünk... - és ezt Hadik egész komolyan mondta.

Eközben felhaladtak a palota lépcsőin és Elemér most is azt hitte, hogy saját otthonába lép, olyan igaz és meleg szeretettel fogadták. Csak akkor borult el homloka és fogta el fájó érzés a szívét, midőn a viszontlátás örömei után megtudta, hogy Ákos megkapta ugyan hadnaggyá való kinevezését, de a kapott sebektől jobbkarja oly merev és erőtlen lett, hogy a hadi pályát ott kellett hagynia. Már ott is hagyta és éppen beiratkozni készül az egyetemre, hogy a jogot hallgassa.

- Hiába, sorsát senki el nem kerülheti! - idézte méla mosollyal. - Úgy sem vittem volna sokra a hadi pályán... Lásd, téged a sors egyenesen erre a pályára jelölt.

- Ki tudja! - rázta fejét Elemér. Egyszerre elkomolyodva, mert eszébe jutott, mi sodorta őt oly ellenállhatatlanul a hadi élet forgatagába... Ez aztán eszébe juttatta azt is, hogy beszélni kellene volt nevelőjével, Vitál atyával... Elhatározta tehát, hogy mindjárt holnap ír neki egy levelet...

- Min tündööl oly elmélyedve? - kérdezte tőle nyájasan Hedvig.

Elemér felelni akart, de ebben a pillanatban belépett Hadik és Ghillányi altábornagy. A beszélgetés más fordulatot vett és Hedvignek játszania kellett a clavikordiumon, aminek akkoriban a mai zongorák egyik ősapját nevezték. Gyönyörű hangjával néhány akkori érzelmes románcot is elénekelt.

- Akár csak Máriának gyönyörű, érzésteljes hangját hallanám! - súgta Hadik Elemér fülébe.

Midőn vacsora után nagykesőn elbúcsúztak, Ákos szomorúan ölelte meg barátját...

- Most már soká nem látjuk egymást! Útjaink elválnak! Te a dicsőség magasravívó szárnyain repülsz, én pedig a hétköznapiok szürke egyhangúságában örlöm le életemet! - mondta keserű, lemondó hangon.

- Vigasztalódj! Királyunknak és hazánknak bármi téren szolgálni, a legszebb férfierény és legelső kötelesség.

- Szavaidat nem feledem el, - szólt Ákos megindultan és még egyszer megölelte barátját.

Mínt hogy már késő volt, a levelek írását másnapra hagyta. Korán reggel ezt is elintézte és mindegyiket külön futárral indítva útjára, már ott akarta hagyni az íróasztalt, midőn egyszerre hűséges öreg barátjai jutottak eszébe: Cseresznyés uram és Mátyás.

Hogy mulasztását némileg jóvátegye, hosszú és gyengéd levelet írt nekik. Elmondta benne a vele történeteket, vágyait és reményeit, a jövőt illetőleg pedig megjegyezte, hogy tán nem valami hosszú idő múlva személyesen fog mindent nekik elmondani és ha addig valami igen fontos közlendőjük volna, azt Vitál atya révén juttassák kezeihez, akit hollétéről mindig tudósítani fog.

XIX. FEJEZET. A TITOK.

Szeptemberben az időközben táborszernaggyá kinevezett Hadik és Nádasdy altábornagyok, ügyes csellel Moys és Holzberg között döntő ütközetre szorították és teljesen tönkrevették Winterfeldet, aki Nádasdy csapásai alatt maga is elesett. Hadik kilencezer huszárral messze észak felé portyázott. Eközben beköszöntött az ősz. II. Frigyesnek még nem volt határozott hadállása s nem tudta a kollini kudarcot kiköszörülni, hanem ide-oda kalandozva, leste-várta a jó alkalmat, hogy az elpártolt hadiszerencsét ismét magához ragadhassa...

Hadik azonban csak látszólag portyázott minden cél és irány nélkül, mert megvolt a célja: Berlin!

Hogy a porosz király fővárosát minél bizonyosabban elfoglalhassa, Elemérrel azt a cselet koholták, hogy a közelfekvő Sanssouci nevű királyi mulatókastélyt néhány órára megszállják, azután, mintha e dicsőséggel is meg lennének elégedve, színleg visszavonulnak.

Egy vadaskertnek látszó erdő mögé vonulva, csak a sötétség beálltát várták, hogy elinduljanak. Gyönyörű holdvilágos éjszaka ragyogott, midőn körülfojták II. Frigyes tündéri szép palotáját, melynek mása akkoriban nem igen akadt a föld kerekiségén.

A kapukat, a két hatalmas sphynxen kívül, két álmosan fel-alá sétáló gránátos őrizte, akiket, mielőtt lármát üthettek volna, szépen lefüleltek. A kapukat kinyitották és a sereg elhelyezkedett a kastély körül.

Bár ez nem történhetett meg lárma nélkül, a cselédség és a palota kormányzója mégse ébredt fel. Képzeltetni tehát azt a fejvesztett rémületet, midőn reggel öt órakor Hadik egyszerre megfúvatta a trombitákat és az eszük nélkül ide-oda száguldozó cselédséget összereltetve, rájuk parancsolt, hogy a takarmánykészletet hozzák elő és rendeljék elébe a kormányzó urat.

A kormányzó, egy gömbölyded pocakkal megáldott nagybajuszú őrnagy, rogyadozó inakkal tántorgott elő s máskor tulipiros arca most az érett sajt színével kelt versenyre.

De midőn látta, hogy a vidám, daliás leventéknek sokkal jobb ízlésük van, semhogy őt akarják megenni, lassanként nekibátorodott és végigkalauzolta őket a palotán, mindenütt bőséges magyarázatokkal szolgálva.

A mindenre figyelő Elemérnek feltűnt, hogy a nemrég még annyira alázatos és remegő inu őrnagy uram nagyon hetyke, fennhéjázó hangon kezd egyszerre beszélni és szemeiből rejtett diadalérzet és káröröm szikrázik.

Tüstént figyelmeztette is rá a táborszernagyot.

- Azt hiszem, ez az alattomos porosz futárt küldött Berlinbe, vagy Potsdamba és nyakunkra hozza a gránátosokat.

- Csak hadd hozza! Én is észrevettem! De ne szólj róla senkinek!... - és mintha mitsem gyanítana, vidáman nézett meg mindent. Midőn azonban a kormányzó emlékül egy aranyserleggel kínálta meg, nyers szavakkal utasította vissza:

- Ki hatalmazta fel, hogy királya tulajdonát elajándékozza! Mi nem zsákmányolni jöttünk. Elmondhatja bárkinek: a magyar huszárok itt voltak, látták e kincseket, de egy szöveget se vittek el.

Az őrnagy úrnak, mint meredt nyaka mutatta, e rendreutasítás nagyon zokon esett. Most már haragját is ki merete mutatni és hidegen vezette át őket az aranyozott padozatú királyi zene-termen.

Ebből a szobából nyílt a téli kert, melyből átballagtak a három millió tallérba került és mindenféle műkinccsel megrakott új palotába, melynek ebédlőtermében volt reggelire terítve.

A három órai séta mindenkinek jó étvágyat szerzett, a kormányzó úr pedig igyekezett kitenni magáért. A királyi pince minden borát beletöltögette volna kedves vendégeibe, hogy mentől jobban elázzanak, mert magában már számítgatta, hogy a Potsdamból jövő gránátosoknak nemsokára itt kell lenniök.

- Várjatok csak barbárok! Egyetlen egy se menekül! Mindnyájan függni fogtok, - gondolta és mialatt ilyen keresztényi módon gondoskodott valamennyiről, ajkai mézédesen mosolyogtak és szíves kínálásával majd megölte a tisztet, akik cukrosmandulával kezdték hajigálni egymást.

- Majd megennétek holnap! - mondta Hadik és kérdőleg nézett Elemérré, mert a kupola tetejére őrnök állított Gyuri azt jött titokban jelenteni urának, hogy két ezred gránátos, hat ágyúval közeledik a kastély felé.

Hadik mosolygott, mintha Elemér valami pajkos élcet sugdosna neki.

- Hallod-e, nem valami nagyra becsülnek a németek bennünket! Te nem ittál bort, tehát a legjózanabb vagy közöttünk! Eredj és az első század gránátost fogd el puskástól, mindenestől és tereld be az udvarra!

- Bort ide! Pezsgőt! Éljen a magyar huszár! - kiáltotta azután, midőn Elemér észrevétlen ki-surrant. Mikor a pezsgőspalackok durrogásába egyszerre csak puskaropogás kezdett belédörögni, szikrázó szemekkel ugrott fel az asztal mellől:

- Elő a karddal! Utánam! - Az udvarra rohant, ahol már lóháton ült az egész legénység, Véghvári ezredes pedig már javában támadta a gránátosokat. Félőrai harc után a gránátosok első századát lúdfalka gyanánt hajtották be a palota udvarára.

Hadik a tartalék-paripákra és málhás-lovakra ültette őket s miután puskáikat és töltényeiket elszedette, megindult velük Saarmund felé. Berzeviczy ezredesnek pedig meghagyta, hogy még egy-két óráig tartsa magát a gránátosok ellen, azután vágta utánuk.

Estére kelve, az egész hadtest megint Saarmundban volt, anélkül, hogy üldözték volna őket. Tíz óra tájban újra indulóra harsogtak a trombiták és először délnek, azután pedig gyors vargabetűvel, vissza északfelé fordulva, egyenesen Teltow felé robogtak, ahonnan Mariendorf alá kanyarodva, kissé megálltak, hogy kifujhassák magukat.

E helyiség már közvetlen Berlin közelében feküdt s itt a fogoly gránátos századot leszállítva lovaikról, visszaadták nekik töltetlen puskáikat és II. Frigyesnek ezek a híres hat lábánál magasabb «óriási gyermekei» hangos dobszó mellett megindultak Berlin felé, azonban figyelmeztették őket, hogy egyetlen áruló jelre vagy kiáltásra, valamennyit rakásra lövik.

A gránátosokat nyomon követték a Hadik-huszárok, akiket kék dolmányaikról a poroszok bátran magukéinak nézhetek, nagyobb távolban pedig a többi ezred kocogott utánuk.

A brandenburgi kapu őrsége, az ismerős dobszó hallatára, fülét se mozdította. Minek is! A gránátosok jönnek dobszóval, utánuk pedig Ziethen kékdolmányos huszárjai. Annál nagyobb lett tehát elszörnyedésük, mikor a huszárok a mitsem sejtő őrséget egy hajrá alatt levették. Elfoglalták a kapukat s alig hogy ezzel készen lettek, már ott termett a többi nyolcezer huszár is.

Még Elemér komor, zárkózott arcára is futó mosoly derült, annak a bábeli zűrzavarnak és vad lőtás-futásnak a láttára, midőn a lakosság felismerte, hogy ezek nem porosz katonák, hanem a rettegett magyar huszárok.

Ordító jajveszékelés és fejvesztett rémület uralkodott mindenfelé. A boltokat becsukták, a házak kapuit torlaszolni kezdték, midőn pedig a városház elé érve szembetalálkoztak egy csapat polgárral, ezek a duplatokájú, tekintélyes pocakú uraságok egy pillanatra sóbálványá meredtek, azután pedig elordítva magukat, olyan vágatással menekültek visszafelé, hogy a nyulat is elfogták volna. Hadik a maga elé parancsolt reszkető polgármesternek meghagyta, hogy a legénységet lássák el étellel, itallal, a lovakat takarmánnyal. A tisztek a jobbmóduaknál kapjanak szállást, a legénység pedig a szabad ég alatt, tereken és piacokon fog táborozni.

- Mi pedig az ön vendégei leszünk, polgármester úr!

- Óhóhóóh! Végtelen örülök a kiváló nagy szerencsének! - fuvolázta a polgármester.

- Képzem, - felelte rá gúnyos mosollyal a táborszernagy és komoly ráncokba szedve arcát, így folytatta:

- Különben legyen nyugodt. Kihirdetheti, hogy mi becsületes katonák vagyunk és nem rabolni, nem zsákmányolni jöttünk ide. A polgárok vagyona és élete szent lesz katonáim előtt. Ha ön felel a rendről és csendről, senkinek egy hajszála se görbül meg.

A polgármester mély hajlongással köszönte, ígért, fogadkozott mindenre és pár óra múlva a legénység el volt látva bőven mindennel, az egész város pedig egy katonai tábornak látszott. Az «Unter den Linden» alatt a szobrok, szökőkutak körül huszárparipák voltak kipányvázva s tábortüzek égtek mindenfelé, amelyek körül vidáman sürgött-forgott a legénység és sütötte-főzte a menázsit, mialatt a tisztek számára a városháza dísztermében volt pompás lakomára terítve.

A polgármester és a bátorságra kapott városatyák kínálkozva sürgölődtek a vendégek körül, sőt a polgármester még egy felköszöntőt is megeresztett a kedves vendégek tiszteletére, melynek végével e kérdést intézte a táborszernagyhoz:

- Kegyelmes uram, meg méltóztatik elégedve lenni a fogadtatással?

Hadik gúnyosan felkacagott:

- Pompás! Úgy beszél, mintha meghívott vendégek lennénk itt, akik érkezését az egész város repesve várta!

A polgármester szégyenlős lányka módjára, lesütött szemmel kérdezte:

- Szabad tudnunk, kegyelmes uram, a császárné öfelsége részére méltóztatott-e elfoglalni, avagy csak ideiglenesen kegyeskedett megszállni városunkat?

- Már mondtam! Csupán rövid látogatóba jöttünk!

- Hehehehe! Igenis! Rövid látogatás! Szabad érdeklődnünk, meddig lesz szerencsénk kedves vendégeinkhez?

- Hát csakugyan olyan kedves vendégei vagyunk?

- Kétségkívül, kegyelmes uram, kétségkívül, - erősítette szívére tett kezekkel a polgármester.

- Pedig még hátra van a fekete leves! Nem akarunk ám üres kézzel távozni Berlinből.

A polgármester egyszerre csuklani kezdett, a városatyák képe pedig hosszúra nyúlt.

- Tehát mégis zsákmányolásra kerül a sor! - nyögte.

- Dehogyan kerül! Erre szavamat adtam! A város hadisarcot fog fizetni, mint ahogy ilyen esetben szokás.

- Hadisarcot! Szent Isten! A pénztárak üresek, a polgárság kimerült! - és a csuklás általános kezdett lenni.

- Ne mókázzunk sokat, polgármester úr! Ha a pénztárak üresek, ön majd megtölti. Kétszáz-ezer ezüst tallért fognak fizetni. Ha nincs pénz, vesse ki a lakosokra és ha holnaputánig le nem fizetik, önt valamennyi tanácsosával és huszonöt előkelő polgárral magammal viszem!

- Igenis, az összeg meglesz, tábornagy úr!

- Ez még nem minden, a legénység zsoldját is önöknek kell kifizetni. Jeszenszky segédtsz úr, mennyi zsolddal tartozunk derék huszárainknak? A mai, holnapi és holnaputáni napokat is számítsa bele!

A segédtsz plajbászt és írótcááját rántotta elő:

- Kereken éppen kétszázötezer tallér!

- Hallja, kedves polgármester úr! Négy százötezer ezüsttallér az egész! Semmiség az egész!

- Meglesz, kegyelmes uram!

- Most pedig koccintsunk egyet, kedves polgármester úr! Hallgassa csak, van-e szebb nóta a magyarnál a világon?... és e pillanatban az ezred zenekara rázendített lelkesen, hatalmasan a legszebb magyar toborzókra...

A polgármestert és tanácsurakat kivéve, mindenki a legvidámabb hangulatban hagyta el a késő éjszakába nyúl mulatságot és másnap reggel Hadik bekopogtatott Elemérhez:

- Gyere! Vegyük meg felséges asszonyunk részére a kesztyűket! - Az első kesztyűsboltban mindegyikük két tucat finom szarvasbőrkesztyűt vásárolt, azután meglátogatták a fegyvertárt, Hadik emlékül magával hozta II. Frigyesnek gyermekkori első lovaglósizmáit, melyet utódai, a Hadik grófok, még mai nap is őriznek pálóci kastélyukban...

A város a hadisarcot egy fillérig lefizette és midőn a kémszemlére küldött Rakovszky azzal a hírral tért vissza, hogy Móríc dessau herceg roppant sereggel közeledik, a huszárok felkészültek és szép csendben elhagyták Berlint. Mialatt az óvatosan közeledő dessau herceg, abban a reményben, hogy körülzárhatja őket, a legbonyolultabb hadmozdulatokkal készült rájuk-csapni, azalatt Hadik egész seregével Britz, Jossen és Barnthon keresztül, Csehországba vonult vissza.

E kalanddal befejeződött az azévi háború és hadait téli szállásaikra vonultatva, Hadik, Elemér társaságában Bécsbe utazott.

Alattvalókat király még nem fogadott úgy, ahogy őket, Mária Terézia. Gyermekként tapsolt örömeiben, s mindkettőjüket örökös hálójáról és kegyelméről biztosította.

Hadik grófi címet, a Mária Terézia lovagrend nagykeresztjét, Futak és Csernovitz uradalmakat kapta, a kesztyűkért pedig, miután a királynő ajándékot nem fogadhat el alattvalóitól, a grófnak ötezer, Elemérnek pedig kétezer aranyról szóló utalványt ajándékozott.

- És most mi szándéka van, kedves gróf? - kérdezte kegyesen tovább.

- Miután tudom, hogy felséged érdeklődik hű alattvalói sorsa iránt, megvallom, nősülni készülök. Itt áll egyik násznagyom! - felelt hódolatteljes meghajlással és a mellette álló Elemér felé mutatott.

- Ennek örülök! És ki a választott?

- Lichnovszky Mária hercegasszony, felség!

- Oly szép, amilyen jó! Gratulálok a választásához! és megmondhatja a hercegnőnek, hogy Hadik grófnét felveszem udvarhölgyeim közé... és ön, ezredes úr? - fordult mosolyogva Elemérhez.

- Én, felség, a menyegző után szabadságot kérek táborszernagyomtól! - felelte Elemér lehajtott fejjel.

- Menjen hát, ezredes úr, de ne maradjon soká... Királynője teljes sikert kíván dolgaihoz! - mondta nyájasan, az utóbbi szavakat feltűnően hangsúlyozva.

- Te, Elemér, úgy veszem észre, a királynő tudja titkaidat - és mindenben számíthatsz öfelsége kegyelmére s szigorú igazságosságára, ha kenyértörésre kerül a dolog! - mondta Hadik, midőn a lépcsőkön lefelé ballagtak.

- Mélyen érzem magas pártfogóm, a nádor jóságát! Mindent elmondott a felséges asszonynak. Áldás lebegjen jósága és emlékezete felett! - felelte bánatosan Elemér.

- Bizony kár, hogy Pálffy János meghalt! De azért ne csüggedj! Ha segítségre, befolyásra lesz szükséged, itt vagyunk mi, támogatunk körömszakadtáig! - biztatta Hadik. Hazatérve, már ott várta másik násznagyának, Nádasdynak levele: Bécsbe érkezését jelentette be és két nappal az esküvő előtt meg is érkezett.

Miután Lichnovszky herceg időközben Bécsbe tette át lakását, az esküvőt a Szent István székesegyház ősi boltívei alatt tartották meg fényes pompával.

A királynő fényes gyémántékszert, kincseket érő csipkefátyolt ajándékozott a hercegi menyasszonynak és ígérete szerint felvette udvarhölgyei közé. Midőn az új pár a szerencsekívánatokot fogadta, Hadik meleg öleléssel felelt kedvencének szívből jövő, meleg szavaira.

A hazatérő Elemérré hűséges Gyurija várakozott. Mialatt urát kísérette fényes díszegyenruhájából, jelentette, hogy egy gyanúsforma, rókaképű egyén kérdezősködött utána, aki olyan loppal jött s olyan titkolódzva távozott, mintha nem valami jószándékban járna.

- Úgy? és mit mondott? - kérdezte szórakozottan.

- Mernék fogadni, parókája és álszakáll volt... Tekintete, hangja olyan ismerősnek látszott, de hiába töröm rajta a fejemet, hogy ki lehet! - Gyuri ugyancsak karikára nyílt szemekkel bámult ezredesére, midőn azt felelte rá:

- Vezesd a kovácshoz! Újra kell patkolni!

- Kicsodát, vitézlő ezredes uram? Azt a parókás rókaképű ismeretlent?

- Mi a gutát fecsegsz te nekem össze-vissza? - mordult rá felpillantva. - Lovamat, a Kőkényt és a te Sárgádat újra kell patkoltatni. Útra készülődünk! Láss a csomagoláshoz, de semmi fölösleges cókókot az iszákokba! - tette hozzá higgadtan. Töprengő, vajudó lelke kissé megnyugodott arra az elhatározásra, hogy először felkeresi Vitál atyát, onnan pedig Ságvárra indul két hűségesen várakozó öreg barátjához.

Ebből az utazásból azonban nem lett semmi.

Másnap este, midőn kandallója tűzénél, mint üres idejében szokta, hadimunkákat olvasgatott, Ghillányiék inasa egy kis levelet hozott neki. Ákos és Hedvig élénk szemrehányásokat tesznek neki és a nagyasszony haragjával fenyegetik, amiért olyan következetesen kerüli őket.

A levél megint felszította, lángra lobbantotta a szívében izzó fájdalmat.

- Nem, nem megyek, nem mehetek oda! - tört ki belőle a forrongó keserűség. - Míg nevemet, családomat meg nem találok, addig nem közeledhetem hozzá... És ha nem találok meg?...

E kérdésre szorosan egymásra szorított ajkai soká nem adták meg a választ. Heves léptekkel járt fel-alá a szobában, mert nehéz küzdelmet kellett vívnia akaratával és szívével... de mégis az akaraté maradt a győzelem, mert nehezen bár, de mégis csak kimondta:

- ...és ha nem találok meg, akkor lemondok róla... Lemondok Hedvigről és a boldogságról!...

Annyira belemerült a méltóságba, hogy Gyurinak kétszer is meg kellett szólítani, míg fel-emelte fejét.

- Az a parókás, álszakállas idegen van itt! Már kidobással is fenyegettem, mégse tágit. Minden áron vitézlő ezredes urammal akar beszélni!

- Ereszd be hát! - válaszolta rosszkedvűen. Midőn az idegen belépett, alaposan szemügyre vette, de nem bírta visszaemlékezni, hogy ezt az arcot valaha látta volna.

- Mindenekelőtt kicsoda és mit akar kelmed? - kérdezte tőle.

- Tüstént felelek a kérdésekre, mihelyt egyedül leszünk! - válaszolta az idegen sajtóságon suttogó, ércetlen hangon, amely mindamelllett ismerősnek tetszett előtte.

- Na, most már beszélhet kelmed! - mondotta neki, midőn intésére Gyuri távozott a szobából. Az idegen álszemöldökét, szakállát és parókáját villámgyorsan leszedte és midőn így felé fordult, Elemér a meglepetés hangos kiáltásával ugrott fel ültéből:

- Tarafás Bence uram!

- Igenis az vagyok! A halottnak tartott Tarafás Bence! Születése titkát és Sághegyi Balázs végrendeletét hoztam kegyelmednek, mint jogszerű tulajdonosának, - válaszolta tompa, ércetlen hangján.

E szavak hallatára kimondhatatlan érzés vett erőt Eleméren. Ajkai szóra nyíltak, de hang nem jött ki belőlük, mellén pedig egy köszikla nyomását érezte. Egy pillanatig még némán, zsi-bongó aggyal állott helyén és csak azután tudta annyira leküzdeni megindulását, hogy megszólalhatott:

- A titkot, nevemet, születésemet fedő rejtélyt? - kérdezte kétség és remény között ingadozó hangon, mely úgy csengett, mint a megütött harang szava.

- Azt hoztam! De elébb olvassa el kegyelmed a levélkét.

Mohón nyúlt utána és felszakította, mert megismerte rajta volt nevelője, Vitál atyának az írását.

«Szeretett édes fiam! Magam mentem volna régi ismerősünkkel hozzád, de a gonosz csúz tehetetlen tuskóként ágyamhoz szegez. Tarafás uram nálam volt s elmondott mindent! Hallgasd meg tehát először te is és csak azután nyisd fel a családod titkát rejtő levelet, így jobban megértesz mindent. Tarafás uramat pedig, mint megtért, igaz embert, részesítsd abban a bizalomban, miben én részesítem. Amiket vétkezett, azokért bűnhődött és ezután igaz híved akar lenni... a többit, amivel megbíztam, szóval fogja elmondani, mert az írás nem igen megy hasgatásoktól meredt ujjaimmal. Áldásom rád és boldog vagyok, hogy ezután béke és nyugalom költözködik sokat gyötrődött ifjú szívedbe.»

- Még egy levelem van Cseresznyés uramtól! - szólott Tarafás. Egy másik levelet is elővett, amelyben hűséges öreg barátja szintén bizalmába és jóakarátába ajánlja Tarafás uramat, ki mindent el fog beszélni. Ők, az öreg Mátyással együtt, nem mozdulnak őrhelyükről, vágyó szívvel várják azt az időt, midőn ifjú uruk jogos tulajdonosként újra elfoglalja örökét.

Elemér kezét nyujtotta volt ellenségének.

- Isten hozta nálam! Bármit tett, bármit cselekedett ellenem, ezzel leróttá minden vétkét.

Tarafás azonban nem fogadta el a felé nyujtott jobbot, hanem csak fejét rázta:

- Míg mindent el nem mondtam, nem érinthetem kezét! - felelte lesütött szemekkel. Elmondta, hogy már egy hete keresi az alkalmat, hogy vele beszélhessen, mert áruhában kell lappangania, nehogy Sághevári Ottó és örökké éber cinkosai felfedezzék.

Elemér intett neki, hogy üljön az asztal mellé és Gyurival egy kupa bort hozatott.

- Nini! Tarafás uram! Hát kegyelmed él! - rikkantotta el magát nagy csodálkozással, midőn meglátta.

- Él hát! De egy teremtett léleknek se szabad tudni ittlétéről, érted-e? - mondta Elemér szigorúan és kiküldte, hogy senkit be ne eressen, bárki keresné is.

- No hát most kezdjen hozzá, Tarafás uram, - szólott és nyugalmat parancsolt a szívét dobogató heves vágnak és izgalomnak.

Tarafás mereven a karos gyertyatartó lángjába nézett.

- Úgy van, bevallom, készséges eszköze és szövetségese voltam az úrfi ellenségeinek. Ravasz, kétszínű ember voltam teljes életemben, tele hibákkal, gyengeségekkel s ezért volt szálka szememben minden igaz, minden becsületes ember és Sághevári Ottó is nagyon könnyen megnyert gonosz, cselszövő terveinek. Midőn azonban láttam, hogy készséges szolgálataim ellenére sem avat terveibe, tudni szerettem volna, mit forral bizalmasaival s nem készíte számomra is valami csapdát.

Még nevelőatyja életében, a könyvtár rendezésénél, ráakadtam a kastély tervrajzára, amely megvan a kegyelmednek szóló iratok közt is. Mint minden régi kastélynak, a sághevárinak is megvoltak a maga titkos ajtóí, falközötti rejtékútjai és hallgatózó fülkéi. Ezek segítségével nemcsak szemmel tarhattam a kamarás úr minden lépését, de legtitkosabb tanácskozásait is ki tudtam lesni. Megtudtam, hogy fényűző és pazarló hajlamai kielégítésére nem áttal a hamispénzverők és okirathamisítók bandájával szövetségben állni. Hivatalos hatalmával, befolyásával segíti, támogatja őket és megsúgja nekik, ha titkos feljelentés van ellenük vagy vizsgálat van tervbe véve.

Nemcsak fizetést húzott tőlük, hanem a banda bérencei készséggel segítségére voltak abban, ha valamelyik ellenségétől vagy vetélytársától akart szabadulni. Nyugodtan folytathatta volna üzelmét, ha közbe nem jön néhány olyan eset, amikor se hírt adni, se segíteni nem tudott bűntársain. Abban a hirhedt aranyrablási perben többnek beletörött a kése és a banda nagy veszteségeket szenvedett. Emellett az a hír terjedt el róla, hogy tulajdonképpen ő volt az áruló és még nagyobb jutalomért ő tette a titkos feljelentéseket.

A messze kiterjedő és nagyhatalmú bűnszövetkezet vezetői közt voltak amúgy is elegenden, akik nem jó szemmel nézték azokat az óriás összegeket, amelyeket a bandától unos-untalan kicsikart. Ez a vád tehát kapóra jött nekik és nemcsak bűndíjait szüntették meg, hanem a kezük közé kerített hamis váltóit és adósleveleít cinkosuk: Tulpenbauer bankár által követelni kezdték, sőt megüzenték neki, hogy feljelentést tesznek ellene a hivatali pénzek hűtlen kezelése miatt, ha nem fizet és nem tisztázza magát.

Sághevári Ottónak bezzeg most drága lett a jótanács. Pénze már régen elfogyott, befolyása, tekintélye hanyatló fényűzésével már-már amúgy is tűnni kezdett az udvari körökben és a feje fölött lappangó veszély szabadságát és becsületét fenyegette.

Amit ő nem tudott kitalálni, kitalálta Ulrik. Az ő tanácsára jött Sághvári Ottó bátyjához és villámhárítóul magával hozta fiát, Rudolfot, akit azonban lelke mélyéből nem szenvedhetett, mert akadályozója volt gonosz terveinek.

Amik jövele után a kastélyban történtek, azt tudja, vagy most már sejti kegyelmed. Én avattam be, honnan és miként került kegyelmed a kastélyba s midőn megtudta, mennyire sóvárog a nevét rejtő titok után, erre alapította cselszövényeit. Az a bizonyos idegen az ő cimborája volt, a vöröshajú Ulrik írta azt a levelet, amelyben a derék, becsületes Sághvári Balázst kegyelmed szülői elvetemült gyilkosának vádolja. E rágalomnak az volt a célja, hogy kegyelmed otthagyja örökre a kastélyt és a cselszövény talán sikerül is, ha villámcsapásként közbe nem jön Ulrik levele, amely szerint azonnal pénzt kellett teremteni, vagy minden elveszett.

Irtózatosságot volt! Közel négyszázezer forint! Ennyit Balázs úrtól nem mertek kérni... Cselekedniök kellett tehát gyorsan, azonnal, minden módon, különben veszve lettek volna.

Uram, fiatal ezredes uram! Isten látja lelkemet, gonosz voltam, álnok voltam, de gyilkolásra nem szövetkeztem volna senkivel... Mindaddig én is véletlen szerencsétlenségnek hittem, míg leshelyemen ki nem hallgattam a két bűnös beszélgetését.

Elemér homlokán a hideg veríték gyöngyözött és villogó szemekkel meredt a beszélőre.

- Tehát a szerencsétlenség? - kérdé rekedt hangon.

- Büntett volt, uram! A leggaládabb testvérgyilkosság. A vörös Ulrik átfűrészelte a híd fölé hajló keresztfát és a híd gerendáit, ezenkívül még rá is lőtt urunkra.

- Tehát mégis igaz; Cseresznyés és Mátyás jól sejtették! - kiáltott Elemér indulattal és mintegy esküre emelve, jobbát a magasba nyújtotta.

- Úgy van! Sághvári Ottó tudott a büntettről és remegve várta otthon büntőre visszatértét... Erről bármikor tanuskodni fogok és jól tettétek, uram, hogy a keresztfát és a hídgerendák csonkjait, melyeken a befűrészelés nyomai látszanak, őrizet alá vettétek... Mondhatom, régen elrabolták volna e bűnjeleket és fejük fölé gyujtották volna Cseresznyés uramnak és Mátyásnak a házat, ha nem féltek volna a nép gyanujától, amely amúgy is eleget suttogott és beszélt a szerencsétlenségről.

- Egy kérdést! Rudolf tud-e, sejt-e a büntettről valamit? - kérdezte nyugalmat erőltetve, noha e fájdalmas emlékekre szíve sajgott és remegett.

- Sejtette! De a nagy lelki kínok hosszú időre ágyba döntötték. Felgyógyulása percétől fogva egy szót se váltott többé atyjával, aki szintén került. A fiatal orvos Rudolfot meggyógyította, összezsugorodott lábát kiegyenesítette. A lelkében megrendült fiú a világ örömeiről lemondott és apja bűneiért vezekelve, az augusztinusok szerzetébe lépett.

- Honnan tudja ezt, Tarafás uram?

- Tőle magától. Legelőször is őt kerestem fel zárdájában. Tőle kértem bűneim és gaszágaim feloldozását. Amit kegyelmeteknek elbeszéltem, azt neki is szóról-szóra elmondtam és ő tette kötelességemmé, hogy Vitál atyához és ide jöjsek - ezt különben amúgy is megtettem volna.

- Tehát tudja! Tud mindent? Mit szenvedhetett szelid, elgyötört lelke? - suttogta Elemér, fájdalommal visszagondolva barátja szomorú, vértanú arcára.

- De folytatom tovább! - szólott a beállott csendet megtörve Tarafás.

Megtudva a büntettet, először elborzadtam... De nem akarom szépíteni magamat, később úgy gondolkodtam, a történeteken változtatni nem lehet, tehát hasznomra fordítom a hallottakat és Sághvári Ottótól annyit csikarok ki, amennyit csak lehet. Ő most már úrnak és parancsolónak

érezte magát: nagyon lenézőleg és fennhéjázó módon kezdett velem beszélni és szokott gúnyolódó modorában, szép szerével értésemre adta, hogy örülhetek, ha megtűr továbbra is a kastélyban.

Erre én is szépen, alázatos és burkolt szavakban értésére adtam, hogy mindent tudok és fejuket kezemben tartom. Tőle függ tehát, elejtsem-e, vagy pedig megtartsam...

Hej, hogy megjuhászodott erre egyszerre. De azért résen voltam, amikor csak lehetett, ki-lestem a mesterkedéseit. Urunk halála után minden kulcsot azonnal kezeihez parancsolt és midőn mindenki elaludt a kastélyban, éjjélkor a dolgozószobába lopódzott, hogy szemügyre vehesse a pénzt és értékeket és hogy a ránézve veszedelmes iratokat és végrendeletet el-sikkaszthassa. Nem is sejtette, hogy én a könyvtárszoba és melléktermek falközi rejtekútjain nyomon követem és látom titkos tervét. Hogy jobban láthassam, mit csinál, kiléptem a könyvtár ajtaja mellett lévő rejteknyíláson s a függönyök árnyékában láttam, hogy megtalálta a végrendeletet és a levelet.

Sokáig habozott, hogy nyomban elégesse-e, vagy sem? Többször a gyertyák felé nyújtotta, de megint visszakarta és végre azzal az elhatározással rejtette hímzett kabátja alá, hogy szobájában elolvassa és csak azután égeti el a kandallóban.

Ekkor véletlenül arra felé pillantott, ahol én a sötétben leskelődtem. Lehet, hogy megmozduló árnyékomat látta, lehet, hogy bűnös lelkiismerete által üzelve, vad rémülettel rohant a könyv-társzobán keresztül szobája felé. Egy zsámolyban azonban megbotlott és észre sem vette, hogy az egész iratsomó kicsusszant és ott maradt a könyvtárszoba padlóján.

Így került az egész az én kezembe. Mindjárt átláttam, hogy valamennyi titok között ez a leg-értékesebb, amivel kezeim között tudom tartani. De óvakodtam még a legkisebb jellel is mutatni, hogy erről egyáltalán tudok valamit. Az ilyen dolgoknak érni kell és másnap tájára se néztem a könyvtárszobának, pedig tudtam, hogy a nagy keresésben fenekestől felforgatott mindent már kora hajnalban.

Megsejtettek-e valamit, vagy nem, ennek nem tudtam nyomára jönni. Midőn Ulrik elfoglalta helyét a kastélyban, engem is belevontak a tanácskozásba és én lettem a másik bizalmasa. Így tudtam meg, minő cselszövényvel akartak kegyelmedtől szabadulni. Ennek folytatására azonban már nem volt szükség, mert végrendelet nem volt, kegyelmedet tehát ki lehetett taszí-tani a világba.

Most hát minden az övé volt, pénz pedig volt bőven, ki lehetett elégíteni a veszedelmes követelőket, akik jelentkeztek is nemsokára... én pedig nem sejtettem, hogy ez a nap lesz számomra a büntetés és megtorlás napja.

Mindig büszke voltam ravaszságomra, nem hittem, hogy valaki ebben túljárhasson rajtam. Nos, hát ebben bűnhődtem meg bűneimért.

Uraságunk ugyanis az egész cselédség szeme láttára, füle hallatára, egy drágaköves szelencét és egy tekercs aranyat adott át, hogy vigyem az urak után a városba; én semmi rosszat sem sejtve, készséggel útnak is indultam, mert már jó késő délutánra hajolt az idő.

Bármennyire iparkodtam, mégis csak napszállta után értem el a vízmosáshoz. A legmerede-kebb részen egyszerre csak megzörrentek mögöttem a bokrok, egy erős kéz hátrarántott. Egy pillanatra Ulrik arcát és dőfésre emelt karját láttam, de a velőkgig hasító fájdalomtól félig eszméletemet veszítve, csak annyit éreztem, hogy lefelé esem, zuhanok a vízmosás fenekére...

Vérbefagyva, össze-vissza törve hevertem ott és csak egy ijedt kiáltásra nyitottam fel nagy-nehezen szemeimet. Éppen hajnalhasadás volt és egy parasztot láttam ijedten tovaszaladni.

Gyenge hangon kiáltottam segítségért, de senki se jött. Közben a friss reggeli levegő annyira eszméletre térített, hogy szörnyű gyengeségem ellenére is világosan tudtam gondolkodni.

Körülöttem a föld tele volt vérrel, össze-vissza zúzott testemen három késszúrás tátongott. Mindamellett első gondolatom az volt, ha már meg kell halnom, legalább bosszút állok. Hanem az élethez való ragaszkodás mégis erősebb volt bennem s egy gondolat azt súgta, ha itt maradsz, megölnek. A halálfélelem és az élethez való ragaszkodás összetört tagjaimba annyi erőt öntött, hogy nagy kínnal átmásztam a túlsó oldal bokrai közé és onnan, minden lépést véremmel jegyezve, az országút közelébe vonszoltam magamat, ahol nemsokára közeledő kocsizörgés térített ismét eszméletre.

Kimondhatatlan öröömre azt a fiatal doktort pillantottam meg egylovas kocsiján, aki szerencsétlen urunkat gyógyította. Tüstént felvett szekere és irgalmas samaritánus módjára ápolt és rejtegetett házában, ahol sokáig lebegtem élet-halál között. Három mély szúrással a mellemben, kezem, lábam és oldalbordáim pedig betörve - Isten csudája és különös kegyelme kellett hozzá, hogy életben maradjak. És e kegyelem nékem, nagy bűnösnek megadatott, és ez térített vissza a bűnbánás és megtérés útjára. Legelső tiszta perceimben a megbánás igaz könnyeit hullatva, esküvel fogadtam, hogy ami rosszat csak tettem, azt jóra fordítom, lerántom a gonoszok álarcát, kegyelmednek pedig visszaszerzem mindazt, amit elveszített...

Csak hogy az a bökkenő volt a dologban, hogy nékem továbbra is halottnak kellett maradnom, mert ha mutatom magamat, másodszer nem menekülök gyilkosaim körmei közül. Evégből Cseresznyés uramnak és Mátyásnak üzentem, de hogy a kastélyban gyanút ne fogjanak, az öreg Mátyás betegnek színlelte magát és Cseresznyés uram szekéren, vánkosok közt hozta az orvoshoz.

Mikor e két derék embernek bűnbánó vallomást tettem, nemcsak megbocsátottak, hanem tőlük telhetőleg segítettek mindenben. Figyelmeztettek, hogy jól rejtőzzem el, mert az egész környék erdőit, vízmosásait felkutatták s nekik is minden lépésüket őrzik. Azért jó lesz, ha gyógyulásom után alakot változtatok és álnév alatt más vidéken telepszem le, ők azonban rögtön értesíteni fognak, mihelyt kegyelmed tartózkodási helyéről hírt kapnak, hogy átadhaszam a kegyelmedet megillető iratokat...

Úgy tettem. Hosszú, hosszú volt az idő, hosszúak az elmúlt évek, mert nehéz volt kivárni a bosszú és megtorlás óráját, míg végre ütött az is... Egy nap Cseresznyés uram hű embere meghozta a hírt - és én azonnal útnak indultam. Vezeklésem útja legutoljára kegyelmedhez vezetett. Ez volt legtövisesebb valamennyi között... És most azt kérdelem, megtettem-e mindent, hogy feloldozást és bocsánatot nyerjek?...

- Mindent! Tetteivel, bűnbánatával levezekelt, jóvátett mindent, Tarafás uram! - mondta Elemér nyílt, megengesztelődött tekintettel. Mindkét kezét odanyujtotta neki, és mielőtt megakadályozhatta volna, Tarafás letérdelt és megcsókolta jobbját.

- Most pedig uram, ime vedd át a családod titkát rejtő levelet és Sághvári Balázs végrendeletét. Bizonytal mondok, téged illetnek ezek, és senki se tekintett a pecsétjük mögé, - szólott ünnepélyes hangon és inge alá rejtett bőrtüszőjéből elővette a pergamentbe csavart iratokat.

Könnyű és nem nagy volt az egész, Elemér kezei azonban mégis reszkettek, mert szörnyű súllyal, lelkét emésztő szorongással nehezedett rá a levélben rejlő ismeretlen titok. Nem jobb volna-e, ha mindörökre titok maradna?! Jótevője, nevelőapja is azt mondta mély szomorúsággal: «Ha majd elolvastad, óhajtani fogod, bárcsak ne tudnál róla!...» és e szavakat, mintha még most is fülébe csengenének, újra hallani vélte... a másik percben azonban elhatározó mozdulattal véget vetett minden további habozásnak.

- Még egyszer köszönöm kegyelmednek, Tarafás uram. Mától fogva az én vendégem.

Tarafás uram erre nyugalmas jó éjszakát kívánt és Gyurival együtt távozott. Elemér is bezárta szobája ajtaját, a levelet remegő kézzel kibontotta.

Egy keresztlőlevél, az ő keresztlőlevele, egy tanukkal, pecsétekkel ellátott bizonyítványféle, egy férfi és egy női elefántcsontra festett miniatür arckép és több másféle okirat volt a pergamentborítékban levő sűrűn teleírott lapokhoz csatolva...

Valentinus de Tornyallyai nobilis de Véghfalu et Tarvár, - olvasta édesatyja nevét a keresztlőlevélről és kimondhatatlan meghatottsággal futott végig szeme édesanyja nevére, a magáén és a keresztszülőkére.

- Véghfalvi és Tarvári Tornyallyai Bálint volt hát boldogult atyám neve, eddigi nevemet pedig e két nemesi előnév elő- és utótagjából vették! - suttogta, miközben kibontotta a keresztlőlevél mellé csatolt okiratot. Ebben az aláírt tanuk nevével és hites pecsétjükkel bizonyítják, hogy haldokló atyja öt másfél éves korában Sághevári Balázs apai gondviselésére és szeretetére bízta, e derék férfiút nevezve ki gyámjává és védelmezőjévé.

A többi okiratokat csak futólag nézte végig, midőn látta, hogy ezek részint pénzről, értékekről és más egyéb letétekről szólnak, de annál nagyobb megindulással nyúlt azok után a sűrűn beírott lapok után, melyek közül az első így kezdődött: «Szeretett fiamnak, Véghfalvi és Tarvári Tornyallyai Elemérnek, ősi családom egyetlen és utolsó sarjának.»

Kis ideig meg kellett állnia, hogy megindulását leküzdje, azután olvasni kezdte. De minél tovább olvasta, arca annál halványabb lett és nem egyszer leírhatatlan fájdalommal rejtette arcát reszkető kezeibe. Úgy tetszett neki, mintha vérrel és könnyekkel lennének írva azok a sorok, midőn odáig ért, ahol édesatyja véletlenül tanujává lett annak a szörnyű párbeszédnek, amit elvetemült, gonosztévő unokaöccse, cinkostársával, a doktorral folytatott és amiből megtudta, hogy neje után, most ő és árván maradt kisfia következik, hogy a pénzt és vagyont az öccs örökölhesse...

- A mérge nem elég erős, még soká elhúzza! Adj erősebb adagot! - sürgette az unokaöccs, de a cinkostárs vonakodott. «Ez gyanút keltene. Az a négy-öt hónap nem olyan hosszú, hogy ki ne lehetne várni» - felelte rá a doktor. «De vajjon biztos-e?» - kérdezte újra az unokaöccs. «Kérdezd meg barátodtól, uram, ő már ismeri. Öt hónapnál egy nappal se adok neki többet» - suttogta a doktor... «Tehát még öt hónap! Azzal a kis poronttyal könnyű lesz elbánni. Akár én leszek a gyámja, akár más, bárhová vigyék is, könnyen végzünk vele.»

Apja a hallottakból tehát megtudta, hogy el van veszve, menthetetlenül és sorvasztó betegsége a gyógyitalába töltögetett méregtől ered, de ha ő veszve van is, fiát még megmentheti és megmentheti részére vagyonának legnagyobb részét.

Az alatt az öt hónap alatt, ami még életéből hátra volt, titkon pénzzé tett mindent, amit csak lehetett és családi kincseivel együtt, legjobb barátjának, Sághevári Balázsnak adta át megőrzés végett... Midőn halálát közeledni érezte, pár nappal azelőtt mindenkit eltávolított a háztól, néhány meghittebb barátja jelenlétében Sághevári Balázst fia gyámjává és gondviselőjévé kinevezte, az erről szóló bizonyoságlevelet meghitt emberei aláírásukkal és pecsétjükkel hitelesítették. Ekkor megeskette őket, hogy ezt és a hallottakat örökre titokban fogják tartani.

Azután elbeszélte unokaöccse és cinkostársa gonoszságát, akik a világ előtt a legképmutatóbb módon a legnagyobb szeretetet és hálát mutatták iránta, a világ tehát el se hinné neki, hanem lázalomnak bélyegeznék, ha e rettentő bűnnel vádolná, miután a véletlenül kihallgatott párbeszédén kívül bizonyítékai nincsenek... Bárkire bízna szeretett fia nevelését, e megrögzött gonosztevők találnának módot és alkalmat, hogy elveszítsék, azért a legnagyobb titoktartás mellett, az ország túlsó részén lakó barátjára bízta, aki fiaként fel fogja nevelni és csak akkor

tudatja vele nevét és származását, midőn nagykorúságát elérte és elég erős lesz ahhoz, hogy önmagát és jogait megvédelmezze, ha még ellenségei élnének, akiknek megbüntetését a Mindenható igazságos és sujtó karjára bízza...

Ezekből az utolsó sorokból megtudta azt is, miért került e hagyatéknak oly féltékeny gonddal lepecsételve Ságghvári Balázs kezébe, aki mindenbe be volt avatva. Csak a szörnyű bűnre csábító cinkos nevét nem tudta, mert ez saját vérbéli édestestvére, Ságghvári Ottó volt, akivel Tornyallyai Bálint elvetemült unokaöccse Bécsben, a szerencsejátékok titkos barlangjaiban ismerkedett meg és a két cimborára mindjárt egymásra ismerve, szoros barátságot kötött.

- Megint ez a sátán! Ezért gyűlöltem hát az első pillanattól fogva, mintha megsúgta volna valami! - kiáltott lázongó indulattal, azután kinyitotta az ablaktáblákat.

Az éles hajnali szél lehűtötte az agyát forraló bosszúgondolatokat annyira, hogy nyugodtan, megfontolva kezdett a teendők felett gondolkodni.

- Mindenekelőtt Hadikkal és Nádasdyval kell beszélnem és ha ők is azt tanácsolják, amit gondolok, kihallgatást kérek őfelségétől, mert máától fogva atyámnak és őseimnek drága nevét fogom viselni... Kihallgatás után meglátogatom Vitál atyát és menhelyet kérek tőle Tarafás uram részére, hogy Ságghvári Ottó meg ne sejtse és akadályokat ne gördíthessen utamba! - gondolta magában. Rövid tünődés után gyertyát gyújtott, leült és levelet kezdett írni barátjának, Rudolfnak, aki a téli fegyverszünet idejére újra visszatért kolostorának csendes falai közé.

XX. FEJEZET. MEGVÁLTÁS.

A porosz király éppen hadiszemlét tartott, midőn hírül vitték neki Berlin megszállását. Egy szót sem szólt, de környezete látta, hogy véresre harapta ajkait, midőn megfordult, hogy visszatérjen sátorába. Nemsokára Ziethen tábornokért küldött:

- Mit csináljunk? - kérdezte sebesen, midőn a tábornok sátrába lépett.

- Mindenekelőtt meg kell vernünk a franciákat, felség. Azután a csorbát majd kiköszöröljük! - felelt szokott rövid modorában Ziethen, mire a király arca kissé felderült.

- Úgy van! Én is ezt gondoltam! Hadik eddig már bizonyosan elhagyta Berlint, így csak a sereget gyöngítenők. Amúgy is kevesen vagyunk; Soubise herceg hatvanezer franciával táborozik Lipcse táján, mi pedig csak huszonkétezren vagyunk!

- A többit kipótolja a porosz vitézség, felség! - kiáltott Ziethen villogó szemekkel. A király kezét nyújtotta neki...

- Tábornok úr! A sereg induljon Redra és Rossbach felé! - parancsolta azután. Midőn november 5-én Rossbach alá érkeztek, törzskarával jókedvűen megebédelt, azután pedig egy közeli magaslatra lovagolva a franciák hadállását vette szemügyre.

- Uraim, az ütközet, amit ma nyerünk, a rossbachi csata lesz! Seydlitz tábornok! A franciák azokat a halmokat elfeledték megszállani. Kerülje tehát körül és támadja hátba az ellenséget! - szólt, görbe fogantyús botjával észak felé mutatva.

- Ahá, Moller ezredes ágyúi már a Jánus-halmon!

Seydlitz, a porosz hadsereg legfiatalabb tábornoka, gyors iramban száguldott lefelé. Megkezdődött az ütközet és a hatvanezer franciát a huszonkétezer porosz két óra alatt úgy tönkreverte, hogy a fényes hadsereg teljesen felbomolva vad futásban keresett menedéket.

A győzelem oroszlánrésze Seydlitzé volt, akit a király ott nyomban altábornaggyá nevezett ki, Ziethent pedig össze-vissza ölelgette.

- A hadiszeregcse ismét felénk fordult. Többé nem eresztem el! - mondta örömittasan, azután újra Seydlitzhez fordult, akinek fiatal arca löporfüsttől feketén ragyogott a győzelem örömetől.

- Seydlitz, szólj, van-e valami kívánságod?

- Van! De azt felséged nem teljesítheti!

- Ugyan mi volna az? - kérdezte a király kíváncsian.

- Felség! A magyar huszárok közt van egy fiatal ezredes, akit vakmerő bátorsága, enyémhez hasonló gyors előmenetele és fiatalsága miatt, «magyar Seydlitznek» neveztek el. Ez nékem vetélytársam! Szeretném vele összemérni kardomat! Ez a hő kívánságom van csak, mert minden egyéb vágyamat királyom kegyei betöltötték.

- No, ez a vágyad nemsokára teljesül! Mert innen egyenesen Szilézia felé megyünk! - nevetett a király, azután pedig hirtelen elkomolyodott. - Nagyon rosszul állnak ott a dolgaink. De hiába, előbb a franciákkal kellett végeznünk. Lotharingiai Károly megerősített táborában ül. Ha ki nem tudjuk csalni belőle, Szilézia elveszett... Igaz, hogy is hívják a te magyar vetélytársadat? Melyik hadtestben szolgál?

- Jól megjegyeztem a nevét, hogy rátaláljak. Az elfogott osztrák tisztek csudákat beszélnek vitézségéről, gyors elhatározásáról és haláltmegvető bátorságáról...

- Eh! Ne dicshimnuszokat zengj, hanem a nevét mondd meg! - szakította félbe a király türelmetlenül.

- Véghvári Elemérnek hívják és Hadik tábornagy hadtestében szolgál, jelenleg azonban Sziléziában van Nádasdy hadtesténél.

- Véghvári! Véghvári! E név olyan ismerősnek hangzik! - mormogta elgondolkozva a király. Egyszerre azonban homloka elsötétült és szikrázó szemekkel kiáltotta:

- Ez az! Ő az! Aki az én derék Schwerinemet Prága alatt legyőzte!

- Ez az ifjú győzte le a vitéz Schwerin tábornagyot! Istenemre, ez nem maradhat bosszúlatlanul! Ez súlyosbítja a leszámolást! - kiáltott Seydlitz szikrázó szemekkel.

- Tudod mit, fogd el! A hősokeket az ellenségben is tisztelnünk kell! Szeretnék a szemé közé nézni, - válaszolt szelid mosollyal a király.

- Megteszem, felség! Már úgyis régen fenem rá a fogamat! - tüzeskedett a fiatal tábornagy. Ez olyan jó kedvre hangolta a királyt, hogy tovább folytatta a tréfát:

- Kémeink tudósítottak, hogy az ördögök megint Sziléziába hozták azt a fiatal augusztinus barátot, aki valóságos oroszánokká lelkesíti a katonákat! Ez a páter Gábielnek nevezett szerzetes több kárt okozott nekünk akármelyik osztrák hadvezérnél, mert amelyik seregnek az élére áll, ott biztos a győzelem... Lotharingiai Károly hálából püspököt csinálhatott volna belőle. Bár tette volna, akkor kevesebb veszített ütközetünk lenne...

Lotharingiai Károly ezalatt azt hitte, hogy az egész telet babérjain pihelve, békén töltheti sziléziai táborában. Elbizakodottságában és önhittségében a Nádasdy által kivívott diadalokat egyedül csak a maga hadvezéri lángeszének tulajdonította. Dölyfösen nevetett, midőn hírül hozták neki, hogy a porosz király serege élén gyorsított menetben közeledik és már Parchwitznál áll.

Először el se akarta hinni, midőn azonban mégiscsak el kellett hinni, segédtsíjtjét Nádasdyhoz küldte, ki azonnal díszbe vágta magát. Öltözködés közben folytatta megkezdett beszélgetését Elemérrel:

- Látod, itt van, amit mondtam. Akiben csak egy parányi katonai érzék rejtőzik, biztosra vehette, ha a porosz király elkészül a franciákkal, a mi nyakunkra jön. Nem akarja engedni Sziléziát.

- Úgy van! Ezt előre lehetett látni! - visszhangozta szórakozottan Elemér.

- Ez még nem volna baj! Adja isten, hogy rábírhassam a fővezért, hogy ne mozduljunk ki megerősített táborunkból. Ha állásunkat elhagyjuk, megvernek! Megvernek bennünket, mondom neked... Hanem most ne erről beszéljünk, folytassuk a te dolgodat...

Ott hagytuk el úgy-e, hogy kegyes királynőnk, midőn Hadikkal egyetemben titkos kihallgatást kértetek tőle, nagy részvétellel és érdeklődéssel hallgatta családod végzetes történetét. Királyi szavát adta, hogy mihelyt e nehéz háborús idők elmúlnak, jogaidhoz segít és megbünteti a bűnösöket, akiknek nevét egyelőre elhallgattátok előtte. Néked pedig megengedte, hogy eddigi nevedet ősi családi neveddel cseréljed fel... Helyesen cselekedtetek, a rókát nem szabad idő előtt kiugratni a lyukából, nehogy neszt orrontson.

- Ez a hiba, pedig megtörtént, vitéz tábornagyom! - válaszolt Elemér. - Amint már elmondtam, Tarafás legelőször is Sághegyi Ottó fiához, páter Gábrrielhez ment és elmondott neki mindent, mire az én Rudolf barátom megtörte fogadalmát és felkereste atyját, akit tizenkét év óta nem látott.

Rettenetes jelenet volt az, és még rettenetesebb szavak röpködtek atya és fiú között... Szegény Rudolfnak még akkor is elfulladt a szava, egész teste görcsösen reszketett, midőn ezt nékem tudtul adta... Hogy mit beszéltek, arról nem szólt, de biztosított, hogy atyja meg fog hajolni a végrendelet előtt! - mondotta Elemér szomorúan...

- Szép! De még majd jobban is meghajlítjuk ő méltóságát, ezt a vén címeres gonosztevőt! - jegyezte meg Nádasdy szárazon. - Bárhogy dőljön el a harc kockája, a fegyverszünet alatt Bécsbe indulok a kamarás úrhoz...

- Rudolf esdekelve kért, hogy bízzak mindent őreá. Ő kényszeríteni fogja édesatyját, hogy bűneit jóvátegye, - szólt Elemér gyöngye ellenvetéssel.

- Jó, jó! Én nem is vonom számadásra - ez a te dolgod. Ha kell segíték, ha nem, hát nem! Csak azt akarom neki megmondani, hogy fejével és szabadságával felel a te életedért... Erre akarom figyelmeztetni és ettől el nem állok!

- Szegény Rudolf! Már is olyan, mint az árnyék. Leírhatatlanul szenved és önmagát emészti apja bűneiért - sóhajtott Elemér.

- Kár érte! - vágott közbe Nádasdy. - Olyan apának - ilyen fia! Ördög és szent! Valóban csudálatos. És még azt mondják: «Az alma nem esik messze a fájától.» No, ez ugyancsak messze esett. Ha pap nem volna, hát a hősök babérkoszorúját érdemelné homlokára. De most gyerünk. A főherceg neheztelni fog, ha megvárakoztatjuk!

- Hát én is menjek? - kérdezte meglepetve Elemér.

- Persze, hogy jössz! Egy csapatot kérünk a részedre!

Elemér felvillanyozva ugrott fel és ragyogó szemekkel lépdelt a tábornagy oldalán a fővezér sátra felé.

Nádasdy komoran jött ki a főhercegtől. A makacs, elbizakodott embert nem sikerült meggyőznie. Másnap az egész sereg ott hagyta bevehetetlennek tartott hadállásait és a boroszlói országúton előre nyomult Leuthen felé, ahol már a porosz előőrsöket lehetett látni.

Leuthen falu körül széles síkság terül el, Károly főherceg ezt választotta csataternek és a legmagasabb dombon sátrát felüttette. Innen Daun tábornagy és több tábornok társaságában ő is a poroszok felé nézegetett.

December ötödikének reggele kemény, csikorgó hideggel köszöntött be. A főherceg, mint udvarias házigazda, tokajival kínáltatta meg kíséretét, akik ugyancsak haragudtak a tájon ülő ködre, amely eltakarta a poroszokat.

Végre a köd oszladozni kezdett és kivillantak belőle a sötétkék porosz egyenruhák. Valamennyien távcsöveik után nyultak.

- Lám, lám! Ott jönnek a poroszok! A jobbszárny felé!

- Nem, a balszárny felé indulnak!

- Micsoda, hát ez az egész porosz hadsereg? Ezzel merészkedett a nagy hadvezérnek tartott Frigyes ellenünk jönni? Hiszen ez azoknak a híres berlini Wachtparádóknak a fele se lehet! - nevetett a harmadik.

- De hát mit akarnak tulajdonképpen. Lótnak, futnak, mint a nyulak. Most megint a balszárny ellen jönnek!

- Nem, a jobbszárny ellen! - hápogta egy pohos tábornok, aki akkora náthát kapott a hidegtől, hogy alig tudott szuszogni.

- Uraim, önök mindnyájan tévednek! A poroszoknak eszük-ágában sincs a támadás, hanem el akarnak vonulni. Most csak az a kérdés, megtámadjuk-e őket, vagy sem? - szólt közbe Daun főlényel.

- Hagyjuk őket békével továbbmenni, katonáink pedig pihenjenek, - mondta Károly főherceg, akit a hideg ellen beszedegetett tokaji nagyon kegyes hangulatba hozott.

A poroszok azonban nem vonultak el, mint Daun hitte, hanem folyvást közeledtek. De olyanformán, hogy senkisé tudta addig eltalálni, hogy mit akarnak, míg csak egy tiszt megeresztett kantárral elő nem száguldott:

- Luchesi tábornok jelenti fenségednek, hogy a poroszok azonnal megtámadják a jobbszárnyat. Sürgős segítséget kér! - jelentette lihegve a főhercegnek.

- Az ördögbe, mit jelentsen ez? - kérdezte Dauntól a főherceg.

- Még korán volna! Még nem vagyunk tisztában az ellenség szándékaival! - felelte ez fontoskodva.

Erre a segédtiszt elugratott, de tüstént nyomon követte egy második.

- Luchesi tábornok azonnali segílyt kér, különben nem felel semmiről. Az ellenség túlerővel támadt a jobbszárnyra.

- Vezesse hát rögtön a balszárny lovasságát, három ezred kivételével, a jobbszárny segítségére. A tartalék sereg pedig készüljön, - parancsolta a főherceg. Daun harciasan eléje ugratott és kérte, hadd vezesse ő a tartaléksereget a jobbszárny támogatására.

Lotharingiai Károly intett, mire a tábornagy elvágtatott tisztjeivel. Ebben a pillanatban azonban egy új hadsegéd száguldott a dombra.

- Fenség, Nádasdy tábornok erősítést kér! A poroszok túlnyomó ereje a balszárnyra készül támadni.

A főherceg szögletes vonásai Nádasdy nevének hallatára egyszerre elsötétültek:

- Az nem lehet! - fortyant fel mérgesen. - Luchesi azt jelenti: a jobb, Nádasdy pedig, hogy a balszárnyat támadják! Micsoda képtelenség ez? Az a csekélyszámú ellenség egyszerre két ellenkező ponton nem támadhatja meg mérföldnyi hosszú csatavonalunkat.

A főherceg bosszús kitörése közben egy második hadsegéd vágtatott elő, akit nyomon követett egy harmadik, egy negyedik, sőt ötödik is, és valamennyi gyorsan, erélyesen sürgette az erősítést.

- Pokolba mindenkivel! Luchesi jelentése a való! Neki küldtem erősítést... Nádasdy vára-kozzék! - ordította mérgesen a főherceg és midőn a hatodik segédtiszt is előszáguldott, egyszerűen hátat fordított neki és meg se hallgatta.

Ekkor már heves ágyútűz dörgött az egész csatavonalakon és a kézfegyverek tüze szakadatlanul ropogott a jobb- és baloldalon, a síkságot pedig nehéz, szürke ködként, sűrű füstgomoly fedte, amelyből csak a rohamra induló csapatok vad rivalgása és a földet rázkódtató bömbölés hangzott ki...

A földig érő füstmennyezetből, ahonnan a legádázabb harcilarma harsogott, most egy lovas bukkant elő... Nem száguldott, hanem csak úgy repült habtól fehérülő lován a főherceg felé. Elemér volt.

- Fenség! - kiáltott rövid tisztelgéssel, - Nádasdy tábornagy sürgős erősítést kér! A lehetlenséggel kísérli a harcot. Az egész porosz haderő a balszárnyat támadja.

- Kinek higyjek hát! - fortyant fel a fővezér. - Luchesi azt üzente, hogy őt támadják.

- Luchesi téved! Ellene csak cseltámadást intéztek! - kiáltott tükön állva Elemér.

- Kitől tudja ezt, ezredes úr?

- Nádasdy tábornagy mondja és magam is láttam, fenség!

- Én pedig azt mondom, hogy Nádasdy téved. Az ön ítéletére pedig mitsem adok, fiatal ember. Ha Nádasdy vitézül tartja magát, szavaim igazságáról meg fog győződni.

- Fenséged tehát nem küld erősítést? - kérdezte összeszorult szívvel.

- Nem! A derékhadat nem bontom meg semmi áron! - felelte Lotharingiai Károly fagyosan.

- Akkor legyen fenséged a legrosszabbra is elkészülve!

A főherceg gögös lenézéssel méregette végig.

- S mi lenne az a legrosszabb, ezredes úr? - kérdezte metsző élességgel.

- Nádasdy már nem soká állhat ellent a húszszoros túlerőnek - és ha visszanyomják, nemcsak a derékhadat, de a jobbszárnyat is magával fogja ragadni, - felelte tiszteletteljes, de határozott hangon.

- Elég! Ön nagyon bölcs hadvezérnek látszik, fiatal ember. Ha kardját is olyan jól tudja használni, mint nyelvét, akkor Nádasdynak nincs szüksége erősítésre! - mondta hideg lenézéssel. Elemér haragvó szívvel száguldott vissza a golyóktól süvöltöző harctéren a szorongatott jobbszárny felé.

- Nos? A segély! - kérdezte Nádasdy, Elemér csüggedt arcáról nem sok jót olvasva.

- A főherceg nem küld erősítést!

Nádasdy fájdalmasan felkiáltott:

- Akkor veszve vagyunk! - azután haragtól szikrázó szemekkel rázta ökleit. - Ez égrekiáltó könnyelműség és bűn! Egy ember konok megátalkodottsága miatt gyalázatos vereséget kell szenvednünk és ezrek meg ezrek lakolnak életükkel... hanem csak legyen vége az ütközetnek. Elemér fiam, te huszáraid élén szállj meg a schweidnitzi hidat! Ha a poroszok elfoglalják, el leszünk vágva a visszavonulástól, pedig inkább halál, mint szégyenteljes hadifogság!...

- Nem fogják elfoglalni, vezérem! - felelte Elemér elvágatva. Nádasdy pedig kardot rántott és maga állott már csak két ezredre apadt hadteste élére, amely ellen szüntelenül új és új porosz csapatok indultak rohamra...

- Fiaim! Helyt kell állnunk az utolsó emberig, utolsó csepp vérünkig! - dörögte hatalmas hangján. De hiába lelkesítette katonáit a hősrégék küzdelmeibe illő vitéz példájával, a nagy túlerőnek nem állhattak ellent. Leuthen felé kellett visszavonulniok.

Hosszú és elkeseredett küzdelem indult meg a falu birtokáért. Vezérük lelkesítő szavaira a megfogyott hadtest újra felvette a nagy túlerővel a küzdelmet és e makacs ellentállás tán még jóra fordította volna a harc kockáját, ha Frigyes király kimagasló hadvezéri tehetségre valló haditervvvel el nem döntötte volna a harcot.

Egyszerre támadt a derékhadra és jobbszárnyra, ugyanakkor Wedell hátban rohanta meg Luchesit. A nagy hadvezér, Lotharingiai Károly, ezáltal saját, jól kigondolt haditervének csapdájába esett, mert egyik hadtest a másikat söpörte, ragadta magával, úgy hogy végre a nagy osztrák tábor minden ponton eszeveszett futásban szóródott szerteszét a nálánál jóval csekélyebb porosz haderő előtt.

Késő éjszaka a futó csapatokból maroknyit sikerült összeszedni. Nádasdy tábornagy halott-sápadt volt. Elemér karja és homloka vérzett.

- Huszonegyezer fogoly, hatezeröttszáz halott! Luchesi, Otterwolf és Breisack tábornokok elestek! Szilézia Lotharingiai Károly ügyetlensége miatt ismét porosz kézbe került! - szólott Nádasdy tompa hangon.

A tiszték azt hitték, hogy a fővezér azonnal haditanácsot hív össze, - de a főherceg nem mutatkozott és senkit se eresztett maga elé.

- Így is jó! - horkant fel zord hangon Nádasdy.

- Úgy látszik legokosabb lesz, ha leteszem a kardomat! - A komoran hallgató Elemér is ezen járatta elméjét.

De e két vitéz kard-letevésére nem került sor, mert Lotharingiai Károly lemondott fővezérségéről és Mária Terézia Daun grófot nevezte ki összes hadainak parancsnokává.

E változással nemcsak észrevehető fordulat állott be a hadviselésben, hanem a porosz király is rövid idő múlva tapasztalni kezdte, hogy a gögös és tapintatlan főherceg nincs a táborban s ezáltal a hadsereg hangulata lelkesebbé változott. Kénytelen volt bevallani, hogy Daunban hozzá méltó, fogas ellenfélre talált, aki nem megy bele vakon a kivetett hálóba. A leutheni diadalt követő kisebb-nagyobb csatározásokkal a háborút elhúzta tavaszig és visszafoglalta Schweidnitz várát. Ez a tőle elpártoló hadiszerencsének utolsó csalóka mosolygása volt. Az egyre-másra következő vereségek sorozata jött most.

Schweidnitz bevételén felbuzdulva, szokott gyorsaságával Olmütz ostromához fogott. Ennek hírére Daun nagy felmentő sereggel közeledett a szorongatott vár felszabadítására, de akár-hogy törte a fejét, nem tudta kitalálni, mit akar az osztrák fővezér lassú, óvakodó mozdulataival. Amire pedig kitalálta, már akkor Daun és Laudon seregei úgy körülhálózták mindenfelől, hogy tábora el volt vágva minden élelmezéstől és összeköttetéstől.

Az ostrom folytatása, illetőleg seregének sorsa csak egy hajszálon függött és ez a mentő hajszál egy háromezer szekérből álló élelmi szállítmánytól függött, melynek tízezer porosz katona kíséretében Neisse felől kellett volna megérkeznie, egy millió tallér zsoldpénzzel és kétezeröttszáz szarvasmarhával.

Az osztrák táborban mitsem sejtettek volna erről, ha Tornyallyai Elemér ezredes, aki néha egészen a porosz őrszemekig portyázott, ki nem lesi két iddogáló katona beszélgetését.

Elemér rövid megbeszélés után még ugyanazon éjjel a legnagyobb csendességben Laudonnal elhagyta a tábor. A sziléziai határszélen fekvő Domstädtel városka mellett olyan szerencsével támadtak az élelmi szállítmányra, hogy Ziethen csak kétszázötven szekeret tudott megmen-teni, a többi pedig az egymillió tallérral együtt a vakmerő ellenfél kezébe került.

Pénztől, élelmiszertől megfosztva, Frigyes porosz királynak fel kellett hagynia az ostrommal. Csehországon keresztül vonult vissza és bár visszavonulása egyike volt hadászati remekléseinek, mégis a legnagyobb veszteségek árán kellett otthagynia Sziléziát, mert Hadik huszáraival folytonosan a sarkában volt. Nem egyszer maga a király is az elfogatás veszélyében forgott.

Elemér öröme kimondhatatlan volt, midőn tábornagya újra átvette a hadtest vezetését.

- Most megint győzelemről győzelemre lobognak zászlóink! - kiáltott az arcvonala előtt s vele ujjongott lelkesülten a legénység is. Daun kiadta az indulási parancsot Drezda felé, mert a porosz király nagy gyorsan észak felé fordult, hogy az országába tört oroszokat kikergesse.

Míg Daun Drezdát sikertelenül ostromolta, addig Hadik vakmerő huszárcsellel elfoglalta Sonnenstein várát. A porosz király közeledtének hírére azonban Drezda felmentésére sietett, egyesülnie kellett Daun seregével, amely sietve Löbau felé vonult vissza és a síkságot szegélyező magaslatokon ütötte fel táborát.

A porosz király, noha tábornokai: Seydlitz, Ziethen és Keith hevesen ellenezték, a síkságon ütött táborát, mire Keith tábornok dacosan vágta a király szemébe:

- No, ha az osztrákok itt meg nem vernek bennünket, kötelet érdemel valamennyi!

Hajnali három óra felé járt az idő, midőn az osztrák seregek a legnagyobb csendben megkezdték a felvonulást. Hochkirch tornyán négyet ütött az óra, midőn Laudon a pandurokkal megkerülte a poroszokat és felgyújtotta hátuk mögött a falut.

Ez volt a jel Forgáchnak és Hadiknak a támadásra.

Érces csörrenéssel dübörgött egyik ezred a másik után és harsány «Rajta magyar, rajta!» kiáltással csaptak össze a vasasokkal.

Ebben a percben Elemérnek is indulnia kellett. Az ellenség balszárnyát kibontakozásra kényszerítette, neki kellett őket visszaszorítani. Fűlsüketítő trombita-recsegéstől reszketett a levegő, a gránátosok szuronyerdeje majd itt, majd ott csapott össze a nehéz lovassági szabályakkal, a porosz nehézlovasság pedig a kartácsűznek kitett gyalogságot akarta megingatni.

A porosz király most már maga állt gránátosai élére, de Hadik és Elemér rohamaira mindannyiszor hátrálnia kellett, még pedig olyan gyorsan, hogy a király egyszerre csak megdöbbenve vette észre, hogy a huszárok közé került. Hadik jobbról, Elemér balról ugrott feléje, hogy elfogják, de e pillanatban Ziethen fergeteg gyanánt zúdult rájuk lovasságával s nagynehezen kivágja és magával ragadja királyát a harc zűrzavarából.

A falu körül folyik azonban a harc legelkeseredettebben. A poroszok minden áron meg akarják tartani állásukat, Ziethen és Seydlitz már negyedszer fúvatnak rohamra, hogy az osztrák gyalogságot szétszórják és letiporják. De hiába! Lelkésük, Gábiel atya ércfalként tartja össze őket s lépésről lépésre nyomulnak elő a harcmezőn.

- A balszárny színleg sietve hátráljon észak felé és csalja maga után a huszárságot, a fedezetlenül maradt gyalogság aztán nem tud ellenállni a három oldalról rátörő lovasságnak! - Frigyes király parancsát hozzák a segédtisztek... mire nemsokára a balszárny csakugyan hátrálni kezd, Forgách és Hadik pedig tüzesen utána nyomulnak az észak felé húzódó völgykanyarulatba.

E pillanatban újra rohamra recsegnek a trombiták és a porosz nehéz lovasság minden oldalról áradat gyanánt zúdul a gyalogságra.

- Miénk a győzelem! Ma elfogom a papot! - kiáltja Seydlitz, de ugyanakkor Daun is észreveszi a veszélyt s egyik segédtisztjével megállíttatja az arra robogó Elemért.

- Ott esett el, páter Gábiel! Szörnyű csapás! - kiáltja a völgykanyarulat felé mutatva és egy percre még az ütközetről is elfeledkeznek.

- Tornyallyai ezredes, siessen a gyalogság segítségére, a többi segédtisztek pedig Hadik és Forgách után vágatnak!

Elemér viharként száguld oda ezredével, ahol barátja elesett s akinek teteme körül ércfalként állnak a katonák.

- A mi lelkészünk! A mi őrangyalunk elesett! - jajgatnak a katonák.

- Bosszuljátok meg! - dörghi Elemér.

Egetrázó kiáltással mozdul meg mind a három hadoszlop s oroszlánként veti magát a dübörögve közeledő vasasok elé.

- A lelkész! Agyongázoljátok a lelkészt! - kiáltja Elemér, aki barátja vérző teteme fölött állva, hiába erőlködik, hogy lovára emelje és kiragadja a harc viharából.

E szavak döntötték el az ütközet további sorsát! A gyalogság mindaddig ércfalként állt ellent a nehéz lovasság rohamának, amíg csak a visszaérkező Hadik és Forgách szét nem robbantotta őket. A harc így a falu felé húzódott. Elemér pedig ott maradt barátja mellett a halottakkal és sebesültekkel fedett véres harcmezőn.

Gyöngéden ölébe emelte fejét és vizet csepegtetett halvány homlokára. Örömkialtás szakadt ajkáról, mert a haldokló felnyitotta szemeit.

- Ha megmozdítasz, végem van! Pedig még sok mondani valóm van néked, Elemér. Az élő nem mondhatta el, de a haldokló megteheti! - suttogta gyöngye hangon. Ahányat szólt, annyi piros vérsugár buggyant ki görcsösen lihegő melléből.

- Takarékoskodnom kell a szavakkal! - lehelte és megtörő tekintetét a löporfüstös alkonyi égre emelte... - Elemér, atyám sokat vétett ellened, de bármit tett is, ő mégis atyám volt... Kíméld végettem... hiszen én igyekeztem mindent jóvátenni, most pedig ételtemmel váltom meg az övét...

- Rudolf!... barátom! - suttogta Elemér elfúló hangon.

A haldokló viaszfehér ujjával megragadta Elemér kezét.

- Ami téged illet, azt visszaadja mind... vissza kell adnia! - folytatta mindinkább halkuló hangon. - A halottakat pedig úgyse lehet feltámasztani. A halottak nem bosszúállók! Azok csak megbocsátani tudnak! Emlékezz vissza Balázs bácsira, Elemér... Sírjában gyaláznád meg, örök nyugalomát rabolnád el, ha börtönbe, szégyenpadra hurcolnád a Ságvári nevet... Ugy-e, nem teszed ezt, Elemér? Ugy-e, nem teszed?

- Nem teszem, nem! Éretted megbocsátok neki, Rudolf...

- Ne sírj! - vigasztalta, midőn megérezte a homlokára hulló forró könnyeket, - nekem édes, nekem megváltás a halál! Magam kerestem a harcmezőn! Szent hitünk tiltja ugyan, hogy keressük a halált, de a hazáért és szabadságért az ilyen halál is erénnyé válik... Én is ezért halok meg. - Az utolsó szóval a búcsuzó lélek suhant ki a hülő ajkakon.

Elemér ráborult s megcsókolta halvány homlokát, hideg ajkait és a lezárt szemeket.

A lenyugvó nap vérvörös, búcsuzó sugarai megvilágították a mennyei békétől átszellemült arcot, ő pedig, mintha megbűvölték volna, nem tudott mozdulni, nem tudta tekintetét levenni róla... Feje fölött az összelövöldözött fák megperzselt lombjai susogtak titokteljes zizegéssel az esti szélben, a távolban pedig mindenfelé vontatott kürtjelek hangzottak... Az ellenség visszavonult, a csatazaj elnémult és az alkonyat szép és szent órájának ünnepélyes csendje leereszkedett a tájra...

XXI. FEJEZET. ELNÉMULNAK A FEGYVEREK.

Gábritelt a legnagyobb katonai dísszel temették el.

Másnap Daun felkerekedett táborával, hogy a visszavonuló porosz királyt nyomon kövesse.

A porosz király az egyesült osztrák-orosz sereget harcra készen találta maga előtt Kunersdorf-nál.

Tíz óra tájban mutatkoztak az első porosz lovas előőrsök, tizenegy óra felé pedig megérkezett seregével maga a király is és rögtön oly hevesen támadt a balszárnyon álló oroszokra, hogy ezek délutáni két óra felé lankadni, ingadozni kezdtek.

Soltikoff egyik segédtisztjét erősítésért küldte Laudonhoz, akinek seregével Seydlitz tábornok hadteste nézett farkasszemet...

- Míg Seydlitz nem mozdul, nem bonthatom meg a hadirendet... kis ideig tartásuk még magukat! - üzenté a fővezér. Azután tekintete Hadikot kereste, aki Elemérrel együtt, villogó szemekkel kísérté az ütközet folyását.

- Semmi kétség, bármerre mozdulsz, Seydlitz tábornagy szüntelenül téged figyel távcsövével!
- mondta Hadik, az ellenséget szemlélve.

- Sejtem az okát! Kreuzer ezredes, akit a poroszok elfogtak, tanuja volt annak a tréfás párbeszédnek, amelyben Seydlitz megígérte királyának, hogy amiért engem magyar Seydlitznek neveznek, hát össze fogja mérni velem a kardját. Nem akar megtúrni egy vetélytársat! - nevetett Elemér.

- Hallottam erről valamit! - biccentett Hadik.

- Midőn pedig megtudta, hogy én vagyok Schwerin tábornagy halálának az oka, bosszút esküdött, hogy vagy megöl, vagy foglyul ejt. Azóta valósággal vadászik rám a harc forgatagában.

- Távcsöve még most is folyvást kísért mindenfelé. Jó lesz, ha vigyázol magadra! Azt hallottam, kard- és szuronyvívásban ritkítja párját.

Elemér vállat vont és nevetett. Azt hitte, hogy tábornagya most is tréfából komolykodik vele.

- No, azért nem ijedünk meg tőle, bárhogy forgatja is a szablyát... Láttam én már karón varjut!...

- De nem ettől belőle! - nevetett Hadik. De a másik pillanatban egyszerre elkomolyodott, mert látta, hogy Seydlitz megvillantja kardját, azután förgeteg módjára hadtestével balra kanyarodik és az oroszokra veti magát.

Ugyanekkor vágatott hozzája Laudon.

- A gránátosokat magam vezetem. Tábornagy úr pedig a két mély úton hátba támadja hadtestével az ellenséget! - kiáltotta sebesen és fekete lován a harcvágyó magyar gránátosok élére száguldott.

- Előre, magyar! Előre, fiaim! Veletek megnyerjük az ütközetet! - tüzelte őket. A gránátosok lelkes csatakiáltással feleltek és futó rohamlépéseik alatt dübörgött a föld.

A porosz király egy magányos dombon álló zárda falaihoz támaszkodva, annyira belemerült lovasságának támadásába, hogy észre se vette a vízmosságokból előtörő magyar huszárokat.

- Ezredes úr, az ott a porosz király! - kiáltotta egy vén őrmester a legelől száguldó Elemérnek.

- Utánam hát! El kell fognunk! - kiáltotta Elemér felvillanó szemekkel s megeresztett kantárszárral száguldott a domb felé. A domb alján azonban a nyergét tartó heveder meglazult és a gyors rohanástól aláforduló nyereg lova fején keresztül repítette őt.

- Semmi! Semmi! El kell fognunk a királyt! - kiáltott tüstént talpra szökve és kardjával kezében gyalog törtetett felfelé a domboldalon. Seydlitz észrevette a királyát fenyegető veszedelmet és villámgyorsan száguldott segítségére.

Néhány pillanat alatt Elemér el volt vágva csapatjától és a minden oldalról reá zúduló kardcsapásokat elhárítva, csak a zárdát igyekezett elérni, hogy legalább hátulról fedezve legyen.

Az ádáz ordítás és kardcsattogás a királyt is erre az oldalra csalta. Bámuló szemekkel méregette azt az embert, aki egy egész porosz csapattal felveszi a harcot és minden lépés, amit hátrafelé tesz, egy-egy nehéz lovasába kerül.

- Adja meg magát kényre-kegyre, ezredes! - kiáltott felé a király, de Elemér válasz helyett széjjelcsapta a minden oldalról feléje meredő szablyákat és egy ugrással elérte a védő zárdafal szögletét...

Hátát a mohos köveknek vetve, dacos, szikrázó szemekkel védte magát. Frigyes pedig szitkozódni, káromkodni kezdett, mint egy huszárörmester, midőn ezredének legjobb vívóit harc képtelenné téve látta félreoldalogni.

- Szégyeljétek magatokat! Egy ember csúffá tesz mindnyájatokat! - förmedt egy deresüstökű örmesterre, a másik pillanatban pedig dühében felordított, mert Elemér egy nyalka hadnagynak kezéből csapta ki nehéz kosaras kardját, de úgy, hogy két ujja is utána repült.

Ezalatt lent a domb tövében elkeseredetten folyt a küzdelem. A huszárok minden áron ki akarták vágni ezredesüket, de a nagy túlerővel szemben végre is hátrálniuk kellett és midőn a vasasok üldözőbe vették őket, Seydlitz lángoló harcvággyal törtetett fel a dombra.

- Ide hozzám! - kiáltott bosszusan a király. - Ez az ember vagy maga az ördög, vagy a te híres vetélytársad! Lássuk, mit tudsz!

Seydlitz válasz helyett elordította magát és félreparancsolva mindenkit, diadalittasan dobbant Elemér elé. De önbizalma csakhamar heves ingerültségbe csapott át, midőn az első csapásoknál észrevette, hogy olyan vívóval áll szemben, amilyennel eddig még nem igen mérte össze kardját.

A király egészen közelükbe lépett és az ütközetről is elfeledkezve, érdeklődve szemlélte a viadalt. Seydlitz ki akart tenni magáért és egy nehezen elhárítható csellel tört Elemérre. A két penge szikrázva csapott össze: a csel mesterien el volt hárítva.

A király önkénytelenül éljent kiáltott. Seydlitz dühös szitkokat morzsolat fogai között és bal lábával előre dobbantva, utána rántotta a jobbot is és olyan heves rohammal tört előre, hogy Elemér csak részben tudta elhárítani a döfést. Ellenfele kardja vállába hatolt, de ugyanabban a pillanatban az ő kardja is talált és végighasította a tábornagy fényes uniformisát.

A kibuggyanó vérre Seydlitz hangos diadalordításban tört ki. A király újra felszólította Elemért, hogy adja meg magát. Nagy Frigyes az ellenségben is nagyra becsülte a vitézséget.

Elemér azonban csak néma fejrázással felelt s ajkait erősen egymásra szorítva, a védelemből most támadásba csapott át. Oly dühvel támadt ellenfelére, hogy az csak jobbra-balra ugrálva tudott villámgyorsan cikázó kardja elől menekülni. Eközben egy másik csellel akart szerencsét próbálni, de Elemér oly erővel sujtott födetlenül maradt homlokára, hogy kardját elejtve, térdre bukott, arcát pedig vérpatak öntötte el az átvágott vastag prémes kucsma alól.

Elemér erre egy pillanatra leeresztette a kardját. A háta mögött leelkedő vasasok felhasználva az alkalmat, egy nehéz köpönyeget dobtak a fejére és mielőtt csak mozdulhatott volna, rárohantak és letéperték. Kardját elvették tőle és csak a király közbelépte vetett véget a dulakodásnak.

- Hasztalan minden ellenállás, ezredes úr! - kiáltott keményen. Elemérnek fogcsikorgatva kellett belenyugodnia, hogy fogoly. Seydlitz, aki eközben magához tért, letörülte arcáról a vért és katonás egyenességgel kezét nyújtott ellenfelének.

- Csak karcolás az egész, a vastag prém felfogta a csapás súlyát. Majd, ha megint össze-kerülünk, remélem, több szerencsém lesz! - Egy tábori felcser sietve bekötötte homloksebét, azután újra lovára ült.

Hadik eközben megkerülte a csatamezőt és ott ütött a poroszokra, ahonnan a támadást legkevésbé várták.

E váratlan fordulat egészen kihozta sodrából a királyt. Komor redőkbe vont homlokkal, izgattott hangon lovát parancsolta elő.

- Üljön lovára, ezredes úr és kövessen! - szólt érdesen, mire Elemér, megigazítva a megtárgult hevedert, lovára ült. Az Odera hídja felé vágattak, ahonnan jobban át lehetett tekinteni az ütközet tombolását.

Az Odera a hóolvadástól és esőzésektől színig dagadt. Sodra örvényeket hányt, zúgott, rohant medrében és a híd hatalmas fagerendái csak úgy recsegték, ropogtak a szilajul csapkodó hullámoktól.

A lovak félve hegyezték fülüket és nyugtalanul topogtak. A király arca kissé derülni kezdett, mert csapatai szilárdul helytálltak. Seydlitz pedig, akit bekötött fejéről messziről meg lehetett ismerni, a pusztító kartácstűz ellenére makacsul támadta a magaslatokat.

Megelégedetten bólintott, azután gúnyosan tekintett foglyára, aki mohó pillantásokkal kémlelt köröskörül és a kantárt tartó kezei láthatólag remegtek.

- Hiába számítgat, ezredes uram! Elöl-hátul ellenség, nincs út a menekülésre! - mondta gúnyosan.

- De van! - rikkantott Elemér és sarkantyúját lova oldalába vágva, a kíséret szörnyülködő kiáltásai között, az emeletnyi magasból a megdagadt folyóba ugratott.

A hídon állók ijedve rángatták vissza ágaskodó lovaikat. Elemért pedig, aki fel-felbukkant a hullámok közül, a folyó zajló sodra sebesen ragadta lefelé. A forgó örvényeket, a gránátosok golyóit, melyek magasra csapkodtak, fecskendezték körülötte a vizet, sikerült elkerülnie. Szerencsésen kikapaszkodott a szárazra és egy elesett nehéz-vasas kardját és pisztolyát felragadva, utat vágott magának az ellenségén keresztül övéihez.

Még a hídon álló porosz király is meghallotta, olyan egetverő örömrivalgás harsant fel huszárjai között, midőn Elemér csurom vizesen közéjük ugratott.

Hadik csak messziről üdvözölte kardjával, mert ekkor már megint a mieink voltak előnyben, és a trombiták mindenfelől általános rohamra harsantak.

Seydlitz kétségbeesett erőfeszítéssel rontott újra, meg újra a körülfekvő magaslatoknak, melyeknek bokrai közül állandó fegyvertűz ropogott. A dombtetőről pedig mindannyiszor irtózatossá vált kartácstüzelés vetette vissza. Halottak és sebesültek borították a vértől áztatott harcmezőt...

A nap már utolsó sugarait lövellte, midőn a király kétségbeesve és a halált keresve visszaszáguldott a zárdaépülethez, ahol maga akart döntő rohamban szörnyen megtizedelt csapatai élére állani.

De kísérői nem engedték, és második Frigyes ajkát véresre harapdálta, könnytől izzó szemekkel nézte, mint robbannak vészes fergetegként s földetrazó dübörgéssel a hadtestek egymásra, mint kavarodnak, omlanak egy szörnyű gomolyaggá. Seydlitz fehérkendős feje hol itt, hol ott villan ki, egyszerre látni, amint szembe találkozik megint magyar vetélytársával, aki rövid viadal után, levágja lováról...

Emberei ugyan dühös viadallal kimentik a zürzavarból, de Seydlitz megsebesülése kilopta a katonákból a lelket s az amúgy is erősen ingadozó csapatoknak általános jel volt a futásra. A sötétség beálltával a porosz sereg minden ponton megverve, futott, menekült Ötscher felé.

- Felséged nem jól őrizte meg magyar vetélytársamat! - tréfált halvány ajakkal Seydlitz, midőn sebesülten elvitték a király előtt. Frigyes futó csapatait elkerülve, mellékutakon jutott a falucska felé, ahonnan másnap tovább vonult.

Az osztrák-orosz sereg azonban nem üldözte a poroszokat, mert vezéreik meghasonlottak egymás között. Daun mindenáron előre akart nyomulni, Soltikoff ellenben makacsul a visszavonulás mellett volt.

- No, mondhatom, szépen vagyunk! - szólt Hadik fejcsóválva, a viharos haditanács után, ahol a két fővezér majd hajbakapott egymással.

- De hát mi ütött ehhez a muszkához, hogy egyszerre annyira hátrafelé szeretne menni - kérdezte Elemér.

- Nem érted a csiziót! Soltikoff be akarja magát hízelegni a trónörökösnel, Péter nagyhercegnél, aki legnagyobb tisztelője és bámulója Frigyes király hadvezéri lángeszének. Erzsébet cárnő halálos beteg, napjai már meg vannak számlálva...

- Úgy! - felelt Elemér vontatottan. A hosszú fegyverszünet, amitől félt, nem következett be, mert Daun Soltikoff segítségével nélkül is folytatta a harcot és Drezdát elfoglalta. Midőn a porosz király Fink tábornokot küldte háta mögé, hogy bekerítse, a hadiszerecsse szeszélye úgy fordította meg a dolgot, hogy Maxennél Daun kerítette be Finket és elfogta egész táborával és teljes hadfelszerelésével együtt.

E diadalban az orosz lánrészt Tornyallyai Elemér ezredest illette, aki pár nap múlva azzal tetézte dicsőségét, hogy Dierke porosz tábornokot is elfogta kétezer emberével együtt. Daun őt bízta meg, hogy a fényes hadizsákmányt, a győzelem hírével együtt, uralkodónője lábai elé rakja, arról azonban nem szólt semmit, hogy egy gyorsfutár őt napokkal megelőzve, vitéz tettének hírével már útban van Bécs felé.

A Burg nagytermében, a miniszterek, főméltóságok és a birodalom nagyjainak jelenlétében fogadta a királynő a fiatal ezredest, aki mögött a győzelmesen elfoglalt hadizászlók egész erdeje lengett, lobogott. Midőn a diadal hevétől újra felhevülten, férfiasan csengő hangon bevégezte jelentését, a királynő hátranyúlt és kegyesen mosolygó arccal egy drága foglalatú kardot nyújtott neki.

- Tábornok úr, - szólt nyomatékkal - Kunersdorfnál elvesztette kardját, királynéja egy másikat nyújt önnek, hogy trónját és országát továbbra is hősiessé védelmezhesse...

- Felség! - rebegte elfogódva Elemér, miközben féltéredre ereszkedve, hálás hódolattal csókolta a királyi hölgy jobbját. A királynő még azzal is megbízta, hogy ő vigye meg Daunnak táborszernaggyá való kineveztetését, valamint a többi kineveztetetteknek szóló kinevezéseket is.

Mialatt az elfoglalt zászlókat bemutatták és egyenként meghajtották a trón előtt, Elemér tekintete végigröppent a jelenlevők díszbe öltözött alakjain, de kimondhatatlan bámulatára, a kamarások és titkos tanácsosok csoportjában nem látta Sághvári Ottó sötét, szikár alakját. Nem állhatta meg, hogy távozóban meg ne kérdezze az okát Ghillányi tábornoctól.

- Bizony, édes öcsém, őkegyelme végleg kiesett a kegyből. Az okát ugyan nem tudom, de Ákos azt állítja, hogy miattad történt. Azt híresztelik, hogy Hadik és Nádasdy ugyancsak lefestették őt őfelsége előtt, noha neje, aki királynénknak egyik legkedvesebb udvarhölgye volt, mindent elkövetett, hogy őfelségét megengesztelje. De ez se használt! A főudvarmester azt a jó tanácsot adta neki, hogy jó lesz, ha egyideig jószágaira vonul s nem mutatkozik, amíg nem hívják!

Erről beszélgetve, megérkeztek a Ghillányi-palotába, ahol a fiatal tábornoct a legnagyobb örömmel fogadták. Ákos ekkor már a császárvárosnak egyik leghíresebb és legkeresettebb ügyvédje volt és a főurak közül az volt a legboldogabb, aki ügyének védelmére megnyerhette. A nagyasszony annyira boldog volt, hogy szinte félt ettől a nagy boldogságtól és szerencsétől; ezt Elemérnek bizalmasan meg is vallotta.

- Csak egy aggályom van még, - folytatta tréfás szigorral Hedvigre mutatva, - ez a lány a nyakamra vénül! Pedig már többen kérték s mindannyival fényes szerencsét csinálhatott volna, de valamennyit elutasította. Ha pedig az okát kérdezem, nem felel! Néked bizonyosan megmondja! Pírongasd hát meg te, édes fiam, a te szavadra nagyon hallgat...

Elemér Hedvigre nézett, aki édes zavarral sütötte le szemeit lángoló tekintete előtt. A nap e kedves családi körben rövid óráként telt el és Elemér csak akkor rezzent fel, midőn az alabástrom-oszlopokon álló óra ércesen rezgő hangon verte el az éjjeli tizenegy órát.

- Ej, de hamar elmúlt az idő! Nem maradhatnál még egy napig nálunk, édes fiam? - kérdezte sajnálkozva a nagyasszony és sajnálkozásának sóhajtó visszhangja támadt Hedvig részéről is.

- Nem lehet, drága nénémasszony! - felelte Elemér és felállott, hogy elbúcsúzzék. Midőn a búcsúnál Hedvigre került a sor, picit kezét a magáéba szorította és mélyen a szemébe nézett.

- Hedvig! Azt hiszem, nemsokára vége lesz a háborúnak... Akkor eljövök és megkérdezem tőled, miért utasítottad vissza kérésidet? Eljöhetnek-e és felelsz-e rá?

- Jöjj! - felelte a leány édes, biztató tekintettel s biztató meleg kézszorítással.

Ez a «nemsokára» azonban majdnem három évig tartott! Közben már Elemér, mint tábornoct, hősi babérjait a marienburgi, torgau, schweidnitzer és breiberger ütközetekkel szaporította. Végre Hubertusburgban megkötötték a békét és ezzel befejeződött a hétéves háború, - amelyben azért folyt el annyi vér, azért esett el annyi jó vitéz, hogy minden úgy maradjon, amint volt a háború előtt: Frigyes király megtartotta Sziléziát, de lemondott Szászországról. A békekötés napjára egy hónappal ugyanazon napon nevezte ki a királynő gróf Hadik Andrást budai várparancsnokká. Elemér volt az első, aki fényes állásában üdvözölte őt.

- Köszönöm fiam! A háborúnak vége, most jössz te sorra, hogy elérjed nehezen kivívott boldogságodat és szerencsédet! - felelt rá Hadik. Elemér boldogságtól ragyogó szemekkel bólintott.

- Holnap megyünk Bécsbe!

XXII. FEJEZET. A CSEL NEM SIKERÜL.

A végnélküli háborúk viharos évei után a boldog és munkás béke korszaka következett. Mária Teréziának a megpróbáltatások nehéz idejében napról-napra alkalma nyílt, hogy a magyar nemzet őszinte ragaszkodásáról és önfeláldozásáról megbizonyosodjék. A hálás királynő nem is felejtette el azokat a szolgálatokat, amelyeknek segítségével a magyar nép diadalról-diadalra vitte a trón ügyét...

Nyolcat ütött a Szent István-templom messzebúgó harangja, amikor a királynő már dolgozószobájában ült. Széles tölgyfaíróasztalán jelentések és rendeletek, levelek és kérvények hatalmas tömege tornyosult. Szolgálattevő tisztje az iratokat úgy rendezte, hogy a magyar kérvények és levelek külön csoportba voltak osztva: a királynő először ezeket nézte át. Egy vastag iratcsomó különösen felkeltette figyelmét. Kihúzta a többi közül és egy pillantást vetett a sűrűn teleírt lapokra. Hófehér, áttetsző arcára hirtelen kipirosodott, homlokát összeráncolta és heves mozdulattal becsengette a szolgálattevő tisztet.

- Ismeri ezt az iratcsomót?

- Igenis, felséges asszonyom, az iratok rendezése közben kezembe került - felelt mély meghajlással.

- A tartalmát is ismeri? - pattant fel Mária Terézia.

A tiszt elsápadt, de erőt vett magán és tisztelettudó hangon adta meg a feleletet.

- Parancsom úgy szól, hogy az iratokat, leveleket és kérvényeket rendezzem és az előírt csoportokba osztva készítsem az íróasztalra. Nem merészném túllépni kötelességem határát, meg esküm is kötelez.

Mária Terézia megenyhülten lépett felé.

- Nem akartam megbántani, ne haragudjék rám. Hanem a panaszlevél tartalma annyira kihozott sodromból, hogy... különben hagyjuk ezt! Hanem azt meg tudná-e mondani, ki adta át ezt az iratcsomót?

A tiszt néhány pillanatnyi töprengés után felkapta a fejét és határozott hangon jelentette ki:

- Nem tudom, felséges asszonyom. De, ha szabad a magam észrevételét is közölni, nekem is feltűnt ez az irat. Hajnalban még nem volt a többi között, erre megesküszöm. Hét óra után a reggelimet fogyasztottam el a folyosó végén levő szolgálati szobában és mire visszatértem, ez a kérvény a többi közé volt dugva. Feltűnt nekem már csak szokatlan vastagsága miatt is, de aztán nem hederítettem rá többet, azt hívné, hogy talán előbb elkerülte a figyelmemet.

A királynő érdeklődéssel hallgatta a jelentést, aztán nyugalmat erőltetve magára, kegyesen elbocsájtotta a még most is szorongó szolgálattevő tisztet.

Az összehajtott irat külső fedelén cirkalmas írással a következő szöveg állt:

*Mária Terézia igazságos királyasszonyunk saját
felséges kezébe
alázatos panaszirata
egy hűségese alattvalójának
egy hűtlen alattvaló ügyében.*

Az írás pedig eképpen szólt:

«Felséges Királyasszonyom!

A rossz lelkiismeret adja a tollat kezembe. Hosszú évek óta tudomással bírok egy képmutató és veszedelmes magasrangú tisztjének viselt dolgairól. Eddig hallgattam, mert a szóbanforgó katonatiszt, Tornyalljai (azelőtt Véghvári) Elemér tábornok a háborúk alatt inkább gonosz és erőszakos hajlamait, mint a trón iránti hűségét követve vakmerő harcosnak bizonyult. A csaták tüzeiben pedig minden fegyveres kézre szükség volt és királynőm nyugalma sem merészeltem háborgatni. Lelkiismeretem iszonyú viharát azonban tovább nem tudom visszafojtani és alázatos hűséggel tárom fel a hitvány hamisító, tolvaj és gyilkos igazi arcát. Bár elmúlt bűnökről rántom le a leplet, célom az, hogy Felséges Asszonyunkat óvjam egy olyan álnok ember közellététől, aki semmitől sem riad vissza. Ki tudja, hogy aljas ösztönei mikor fognak talán oly mélyre is süllyedni, hogy királyasszonyára is bűnös kezet emeljen? Véghvári Elemér már gyermekkorában is ravasz, álszent és gonosz célokra törő ifjú volt. Ságvári Balázs földbirtokos kegyeibe férkőzött, aki saját gyermekeként nevelte. Ellátta őt minden jóval, azonban a hűtlen fiú csak egy célt látott: nevelőatyját arra akarta bírni, hogy végrendeletében egyetlen örökösévé tegye. Midőn ez a már-már sikerrel kecsegtető terve majdnem megvalósult, nevelőatyja egy borzalmas szerencsétlenség alkalmával életét vesztette és így a végrendelet alapján Ságvári Ottó kamarás, Felséges Asszonyom kedvelt udvarhölgyének derék férje lett az örökös. A gonoszlelkű fiú csak a temetést várta meg és máris világgá ment, miután a szigorú, de igazságos Ságvári Ottó kamarás házában most már szétfoszlott minden reménye, hogy bűnös terveit megvalósíthassa. Aljas hajlamait követve egy bűnbarlangba került, ahol hosszú ideig pénz- és okirathamisítással foglalkozott, majd Bécsbe kerülve, egy toborzó őrmestertől nagyobb összeget kicsalt és elmenekült. Ezután Pozsonyban bukkant fel, ahol egy liget elhagyatott ösvényén békés járókelőkre támadt és kettőt közülök súlyosan megsebesített. A megrögzött gonosztevő bűnlajstromát hosszú lenne felsorolni.»

A királynő egyre izgatottabban forgatta a lapokat, amelyeken hemzsegett a sok képtelen rágalom, esztelen vádaskodás. Elemér barátját, Ákost sem kímélte ez a felháborító hamisítvány, őt is elvetemült, mindenre képes gonosztevőnek állította be. Végül arra utalt, hogy Elemér, ez a hitvány csaló, Ságvári Balázs végrendeletét is meg fogja támadni, hogy Ságvári Ottó kamarást, gyűlölt ellenségét nyomorba taszítsa.

A királynő keblében szörnyű viharok dúltak. Higyjen-e a vádaknak? Elemér, a legvitézesebb és legönfeláldozóbb katona, annyira megtévesztette volna? Nem, nem lehet igaz! De mégis, mintha Hadik és Nádasdy túlságos hévvel pártfogolták volna a fiút. Talán őket is megtévesztette!

Nyugtalan léptekkel, csüggedt arccal járkált fel-alá, de lelkének gyötrelmes kétségét nem tudta csillapítani.

Az előcsarnokban a kihallgatásra várakozók nem tudták mire vélni, hogy a királynő, aki maga a megtévesztés pontosság, kilenc órakor még mindig nem kezdi meg a kihallgatásokat. Gróf Hadik András, most már Buda várparancsnoka, ugyancsak izgatottan kérdezte a szolgálattelévő tisztet:

- Csak nem történt valami baja a felséges asszonynak? Eredj, nézd meg.
- Vitéz várparancsnok uram, hivatlanul nem szabad benyitnom, így szól a parancs, - és összeütött bokával feszes állásba vágta magát.

- Nincsen olyan parancs, amit ne lehetne megszegni, ha királynőnket veszélyben hisszük - azzal félretolta az útjába álló tisztet és határozott mozdulattal lenyomta a kilincset.

A királynő dúlt arcát megpillantva, csak igazolva látta vakmerő lépését.

- Grácia, felséges királynőm, hogy parancsa ellenére így betörtem, de azt hittem, hogy talán rosszul fogta el.

Mária Terézia könnyes szemmel nyujtotta kezét, amelyre Hadik hódolatteljes kézcsókot lehelt.

- Hű Hadikom, minden reményem magában van! Tegye a kezét a szívére és mondja meg őszintén, milyen embernek ismeri Tornyalljai Elemért?

A várparancsnok meglepetve, szinte gépiesen követte a királynő parancsát.

- Felséges asszonyom, birodalmának hű lakói között keresve sem találna kiválóbb, tisztalelkűbb, becsületesebb és önfeláldozóbb alattvalót Tornyalljai Elemér tábornoknál! Erre esküszöm. Isten engem úgy segítjen!

A királynő megkönnyebbülten sóhajtott fel.

- Mázsás kő esett le szívemről! Életem legszörnyűbb napja lett volna a mai, ha kiderült volna, hogy Tornyalljai tábornok nem az, akinek ismertem.

Hadik vérvörös arccal, felháborodva dobbantott egyet, de akkorát, hogy a nehéz keleti szőnyegekkel borított padló beléremegett.

- Ki meri az ellenkezőjét állítani? Ha nemes úr, pisztolyom elé kényszerítem, ha nem az, Bécs utcáin végigkorbácsolom a bitangot!

Hirtelen észbekapott.

- Bocsánat, királynőm, hogy az indulat elragadott. De Elemért bántani nem engedem!

Mária Terézia arcán könnyű mosoly futott végig.

- Köszönöm! Nem is hiszi, milyen igaz szolgálatot tett nekem. Különben - olvassa! - és a hitvány vádakát árasztó panaszíratot átnyujtotta.

Olvasás közben Hadik többször felháborodottan csapott kardjára, majd megvetéssel hajította az íróasztalra az iratcsomót.

- Felséges asszonyom, katonaember vagyok és férfi: erre a szennyes írásra a méltó választ csak fegyverrel tudnám megadni!

- Csillapodjék, kedves hívem, felháborodását értem és mégis azt kívánom, hogy egy lépést se tegyen ez ügyben. Az elégtételt bízzuk Tornyalljai Elemér tábornokra. Róla van szó, álljon ő helyt önmagáért. Megsértenők, ha bárki is beleavatkozna a dologba.

- Az alávaló kamarás... - kiáltott fel Hadik.

A királynő meglepetve fordult feléje.

- Kicsoda? Milyen kamarásról beszél?

Hadik a csodálkozás és megdöbbenés hangján válaszolt.

- Hát felséged nem is sejti, hogy Sághevári Ottó kamarás bűnös agyának szüleménye ez az írás?

És Hadik, aki eddig csak óvatos célzásokat tett királynője előtt Elemér dolgairól, most az elvetemült vádaskodás hatása alatt mindent töviről-hegyire elmondott.

A királynő hol elsápadt, hol elvörösödött haragjában.

E beszélgetés hatása nem is maradt el, mert Sághevári Ottó kamarás neje, aki belső udvarhölgyei közé tartozott, tüstént kegyvesztett lett, annál is inkább, mert rövid vallatás után kiderült, hogy a vádoló írást ő csempészte a kérvények közé.

Midőn a történetek Elemér tudomására jutottak, kihallgatást kért a királynőnél. A találkozás megható volt, bár nagyon rövid ideig tartott.

- Királynői méltóságomat és vitéz tábornokomba vetett bizalmamat alacsonyítanám le, ha a kétségtelenül hitvány szándékú cselszövő vádaskodásának hitelt adnék. Tornyalljai Elemér tábornok oly tisztán áll előttem, mint annakidején Véghvári Elemér!

Elemér ellenkezni próbált.

- De felséges királynóm...

Mária Terézia hevesen a szavába vágott.

- Nem, ne is beszéljen. Csak arra igyekezzék, hogy a végrendeletnek mielőbb hivatalosan érvényt szerezzen, hogy a gaz cselszövő végleg eltűnjön szemünk elől.

Elemér meghatódott szívvel mondott köszönetet és kipirult arccal rohant le a márványlépcsőn. Sarkantyúja diadalmasan pengett, kardja ütemesen verődött ragyogó csizmájához.

- Tüstént Ákoshoz sietek, hogy az ügyvédi formaságokat sürgessem. Most már nemcsak a magam nyugalma, Hedvigemmel való boldogságom, de királynóm óhaja is siettet, - gondolta magában, miközben gyors léptekkel róttá az utcát. Egy vendéglő előtt majd fellökött egy köpenyes járókelőt.

- Bocsánatot kérek, - mormogta fogai közt.

- Semmi baj, Tornyalljai Elemér tábornok úr!

Elemér meghökkenve kapta fel a fejét.

Egy ismeretlen arc alattomos, édeskés mosollyal nézett felé.

- Kicsoda ön és honnan ismer engem?

- Ki ne ismerné a vitéz tábornok urat? Ami pedig engem illet, csekély személyem oly jelentéktelen, hogy szóra sem érdemes.

- Ez az arc... ez az arc valahonnan ismerős! Mintha már láttam volna valahol! - tünődött Elemér.

Az idegen mézédés hangon folytatta:

- Minő szerencsés véletlen ez a találkozás! Éppen egy levelet kellett volna tábornok úr lakására vinnem, így most megtakarítottam egy utat. Ha nincs kifogása ellene, a levelet mindjárt át is adom.

Elemér gyanakvó mozdulattal tépte fel a borítékot. A kusza sorokból Tarafás Bence uram írását ismerte fel.

«Vitéz tábornok uram! Egy váratlan baleset ágyanak döntött, ezért nem tudom személyesen felkeresni. Életbevágóan fontos ügyben, a végrendelet és jövője dolgában van sürgős közölnivalóm! Senkinek ne tegyen említést e levélről és siessen, ahogyan csak tud.

*Örök híve
Tarafás Bence.»*

Sághvári Ottó bosszúja elől egy Bécs határában levő elhagyatott házba rejtőzött a megtért nevelő. Elemér habozás nélkül oda indult. Egy darabig gyalog ment, majd türelmét veszítve, fogatot bérelt, hogy egyetlen percet se veszítsen. Izgalmában fel sem tűnt neki, hogy mialatt ő a levelet olvasta, a gyanús idegen eltűnt.

Óvatosságból a rejtekház előtt kétszáz méterrel kiszállt és futva igyekezett célja felé. Tudta, hogy a ház kapuja állandóan zárva van és a néma portás, Tarafás Bencén kívül a ház egyetlen lakója, csak a titkos jelre, a hármasszagot kopogtatásra nyitja ki a kaput. Szokatlanul gyorsan nyit ki a kapu és döngve csapódott be utána, siettében még hallotta, hogy a súlyos vaskeresztpánt is lecsapódik.

Szorongó érzés fogta el. Sohasem félt még életében, kereste a veszélyt, de mindig csak a nyílt harcra szerette. A ház olyan furcsán néma volt, a portás is eltűnt.

- Mi bajom történhetik? - gondolta és egyik kezével kardját megmarkolva, halkán bekopogtatott.

Nyikorogva csapódott ki a szárnyas ajtó, a szobába lépve szokatlan félhomály fogadta. A zsalugáterek leeresztve, az ablakok befüggönyözve.

- Hol van, Tarafás uram?

- Itt - szólalt meg egy fojtott hang a szoba sarka felől, ahol az ágy állt.

- Miért van itt ilyen egyiptomi sötétség? - kérdezte a sötétben tapogatózva.

- Mert a mi dolgunknak a sötétség a barátja, - kiáltott egy ismerős hang.

E pillanatban hatalmas tenyér tapadt Elemér szájára. Hiába kapott kardja után, mert vasmarkok szorították le izmos karjait. Érezte, hogy kezét-lábát összekötözik, csuklóján a kötél éles, hasító fájdalmat okozott.

Viaszgyertyák gyulladtak meg és a sápadt fényben kétségbeejtő kép tárult szemei elé.

Tarafás Bence uram valóban ágyhoz volt kötve, de a szónak nem jelképes értelmében, mert nyakától bokájáig keresztül-kasul feszes kötelek szorították sovány testét. Arca egészen elkékült az erőlködéstől, ahogy köteleitől szabadulni akart.

Egy keskeny, hosszúkás asztal mögött két sötétarcú alak ült.

- Sághvári Ottó! - hördült fel Elemér - légy átkozott!

A kamarás gúnyos mosollyal ingatta fejét.

- Ejnye-ejnye, ne olyan hevesen Véghvári, azaz bocsánat, Tornyalljai Elemér tábornok uram. - Dühösen felugrott. - Nekem ugyan nem tábornok, hanem nevetlen és hitvány tacsókó, aki ismeretségünk első percétől fogva keresztezte számításaimat. No, de most ütött a leszámolás órája!

- Mi a kívánsága, kamarás uram - szólalt meg büszke hanghordozással Elemér.

- Jó lesz a fölényes göggel alábbhagyni, mert saját helyzetén ront csak vele! - sziszegte fogai között a másik, feketeköpenyes alak, akiben Elemér megdöbbenve ismerte fel Tarafás uram levelének átadóját.

A fogoly ugyancsak meglepett arcot vághatott, mert a feketeköpenyes gúnyosan vetette felé:

- Úgy-e csodálkozik, hogy megelőztem? No igen, a jó hír gyors lábakon fut. Már pedig sietnem kellett a jó hírrel, hogy a tábornok urat, magas látogatónk, kellő fogadtatásban tudjuk részesíteni! Hahahaha!

Elemér nyers hangon kiáltott az idegenre.

- Mit vesztegeti az időt felesleges fecsegéssel, halljuk mit kívánnak? Pénzem, vagyonom nincsen...

- Óh, óh, kis ibolyácska, csak ne szerénykedjék! Hát a végrendelet, az örökség, a kastély?!...

- Hát így állunk - nevetett fel Elemér megkönnyebbülten - nos, akkor hamar végezhetünk. Önök most az erősebbek, diktálják a feltételeket.

Pokoli vigyorgás torzította el a kamarás úr arcát.

- Nemes, nagylelkű úr vagy, hogy ilyen könnyen beadod a derekadat. Bezzeg a királynőnél...

Rekedt kiáltással vágott közbe a fogoly.

- Hitvány gazember, hogy mered bűnös ajkadra venni fennkölt királynőnk nevét!

- Csak ne olyan hevesen, fiatalember! - hangzott a gúnyosan leereszkedő válasz.

Elemér csüggedten hallgatott. Egyszerre tudatára ébredt reménytelen helyzetének és szomorúság fogta el.

- Nem ellenkezem, végezzenek velem - szólt halk megadással.

A viaszgyertyák sercegve lobogtak, Tarafás uram kétségbeesetten vergődött kötelékei között. Szólni nem tudott, mert szájába hatalmas kendőt gyömöszöltek.

Sághvári Ottó összeborzongott.

- Tégy csak egy hasábot a tűzre, egészen átfáztam a hosszas várakozásban, Ulrik!

- Ulrik... Eckhardt Ulrik... - mormolta maga elé Elemér. És lelki szemei előtt egyszerre megjelent ifjúkora, a kastély, a komédiások a faluban, a titokzatos idegen, aki Sághvári Balázst, nevelőatyját oly szörnyű vádakkal illette. Persze, Ulrik, a cinkostárs!

A megszólított sértett göggel hajolt a kandalló elé és az izzó parázsra néhány hasáb fát vetett.

Sághvári Ottó hatalma tudatában széles göggel terpeszkedett el az asztal mögött és lassú, kimért hangon intézte szavait a fásultan maga elé meredő Elemérhez.

- Először is tegyünk félre minden haragot és gyűlöletet. Látom, hogy a gonosz szellem tüzel szemeidből, de végy erőt magadon, ha kedves az életed és - szeretteid élete.

Elemér arca fájdalmasan rándult össze.

- Csak semmi izgalom! - folytatta kínzó lassúsággal a kamarás. - Bosszúszomjamat, amit hosszú évek óta kielégítetlenül hordozok magamban, most elolthatnám. De nagylelkű leszek: nem kell életed! Menyasszonyodnak, barátodnak, Ghillányi-Erzburg Ákosnak, sőt a hitszegő Tarafásnak sem fog hajaszála görbülni, ha a birtokodban levő végrendeletet kiadod nekem, hogy örökre megsemmisíthessem! Ulrik titkárom kíséretében most hazamégy a lakásodra és átadod neki a végrendeletet. Azonban előbb tisztí becsületszavadat adod, hogy nem szöksz meg, Ulriknak nem esik bántódása és e dolgról mindaddig hallgatsz, amíg szavad alól fel nem oldlak.

Elemér tehetetlen dühében véresre harapta ajkát.

- Átkozott kutyák! - gondolta magában. De erőt vett féktelen dühén és gúnyos mosollyal, foghegyről felelt.

- És ki biztosítja az urakat, hogy adott szavamat be fogom tartani?

A kamarás meghökkent. Ulrik is gyanakodva hordozta végig tekintetét a foglyon. A két cinkos az ablakmélyedésbe vonult és izgatott tanakodásba kezdett. Végül is úgylátszik megtalálták a kielégítő megoldást, mert a kamarás diadalittasan szólalt meg:

- Igazad van! Ha magad is kételkedsz adott szavad szentségében, ugyebár nem sértődsz meg, ha mi is hasonló véleménnyel vagyunk. Ezért a következő megoldást választottuk: átadod lakásod kulcsát Ulrik barátomnak, ő Tarafással elmegy oda és együtt elhozzák a végrendeletet. Ha Tarafás megy veled, a házbeliek nem foghatnak gyanút, mert valószínűleg nem először jár házában. Addig pedig te itt maradsz túsznak. Remélem, szórakoztató társaságomban nem fogsz túlságosan unatkozni. Van talán valami kifogásod? Roppantul fájlalnék, ha érzékenységedben megbántottalak volna! - Tábornok úr, szabad kérem tehát lakása kulcsát! Óh jaj, minő feledékenységek. Egészen kiment a fejemből, hogy ön furcsa szenvedélyének hódolva guzsbakötve üldögél a sarokban. Akkor, ha meg nem sértem - magam veszem ki zsebéből a Szézám kapujának kulcsait.

Elemér egész testében remegett az indulattól, Ságvári Ottó ezt a félelem remegésére magyarázta.

- Ne félj, nem bántalak, csak a kulcsocskákat keresem. Hopp! Már meg is vannak! Ez a nagyobb bizonyára az ajtó kulcsa, a három kisebbik közül az egyik csak jó lesz íróasztalod fiókjához. Mert remélem, rendszerető ember vagy és ott tartod irataidat. Most pedig Tarafás uram, magán a sor. Ulrik, szabadítsd meg a derek férfiút kötelékeitől.

Ulrik kényszeredetten engedelmessé vált. A kamarás úr iránt érzett dühét szegény Tarafáson bosszulta meg, mert miközben éles törével a köteleket elvágta, utoljára még jókat rántott rajtuk. A megkínzott Tarafás torkából hörgő nyögések törtek elő. Amikor végre szájából is kivette a kendőt - elkéült arccal kapkodott levegő után.

Elemér szánakozva szemlélte a meggyötört nevelőt. A kamarás úr ellenkezőleg nagyon mulatságosnak tartotta Tarafás uramat, mert görcsös nevetésben tört ki.

Ulrik vészjósító tekintettel nézett körül.

- Ne vesztegessük drága időnket, gyerünk!

- Úgy van, induljatok - adta ki a parancsot a kamarás, - különben várjatok egy pillanatig. Hosszú az út Bécs közepéig, addig kihül a kandalló. Ulrik, vess csak még néhány hasábot a tűzre!

A titkár megvetőleg adta tovább az utasítást:

- Tarafás uram, vessen csak egy pár hasábot a tűzre. Görcsbefogott derekának nem fog ártani egy kis hajlongás.

Tarafás uram egykori cinkosának parancsát biborvörösre gyúlt arccal teljesítette. Szeme káprázott, amint a parázsló hasábokra tekintett.

E pillanatban kétségbeesett gondolat villant át agyán.

Pusztá kezével hirtelen kirántott egy félig üszkös fahasábot és villámgyors mozdulattal Eckhardt Ulrik felé hajította. A titkárnak csak annyi ideje maradt, hogy szemeit ösztönösen lehúnyja. Félreugrani már késő volt. A dobás lendületétől az izzó fahasáb lazán összeálló paraszai széthulltak és nemcsak Ulrik malaclopója, hanem Ságvári Ottó bő köpönyege is tüzet fogott.

Égő fáklyaként, üvöltve rohantak mindketten az ajtó felé, de az zárva volt: ők maguk zárták be. A zúrzavart felhasználva Tarafás az asztalról felkapta Ulrik törét és sebtiben elvágta Elemér kötelékeit.

Az előbb még oly gögös kamarás úr, halálravált ábrázattal vészes ordításban tört ki.

- Meneküljünk! Ég a ház! Mindnyájan itt veszünk!

Ulrik belegabalyodott lángható köpenyébe és dühös rémülettel szaggatta le ruháit.

- Megvan a kulcs! - kiáltott a kamarás és az ajtó felé rohant.

De Elemér elállta az útját. Karbafont kezekkel egykedvűen nekitámaszkodott az ajtónak és halkán füttyüreszni kezdett.

Most a kamarás ruhájába is belekapott a láng. Ulrik példáját követve, ő is tépte, szaggatta magáról a díszes ruhadarabokat. Közben síró hangon könyörögni kezdett:

- Drága tábornok úr, nyissa ki az ajtót. Az ég szerelmére, könyörüljön rajtam!

- Mi történt, hogy most egyszerre drága tábornok úr lettem? Az előbb még, ha jól emlékszem, hitvány jeltzővel illett. Ilyen gyorsan megváltozott rólam a véleménye?

Eckhardt Ulrik ezalatt oldalt kerülve hirtelen felemelte öklét, hogy Elemérrre sujtson. De Elemér elkapta a fejét és a csontos ököl zúgva csapódott az ajtó kemény fájára. Jajgatva rázta vértől borított kezét az alattomos támadó.

Ezalatt a tűz mind jobban elharapódzott. A bútorok is meggyulladtak, az ablak üvegtáblái egymásután pattantak el a szörnyű hőségben. Fojtogató, keserű füst kavargott. Tarafás Bence fuldokolni kezdett.

Elemér az ablakhoz ugrott és egy üszkös széklábbal kiütötte a repedező üvegtáblákat.

Egyszerre friss, hideg levegő tódult be.

Ezt a pillanatot használta fel a két cinkos gonosztévő a szökésre: sikerült az ajtót kinyitniok és vad diadalordításban törve ki, eszeveszett ugrásokkal igyekeztek minél messzebb kerülni a bűnös emlékü háztól.

Kitörő örömben egészen megfeledkeztek arról, hogy ugyancsak hiányos az öltözkük: amit az éhes lángok megkiméltek rajtuk, azt önkezükkkel szaggatták le magukról.

Ugyancsak siralmas látványt nyujtott a két ügetve rohanó alak, akik közül hol egyik, hol másik megbotolva, béka módjára terült el a röghs úton.

A félig ájult Tarafás uramat Elemér vállon fogta és kitámogatta a ház elé, a friss levegőre. Aztán a néma portást kereste, kutatta, de hiába.

- Hé! Kapus! Ég a ház, bujjon elő!

De a kapus, aki a jelek szerint be volt avatva a cinkostársak tervébe, köd előtttem - köd utánam, eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Elemér messzenéző tekintettel kísértte a két menekülő alakot. Még azt is látta, hogy egy velük szembejövő, békésen bandukoló paraszt a ruhátlanul rohanó, hadonászó alakok láttára keresztet vet és rémülten menekül az útról, be a megfagyott tarló felé.

Tarafás Bence lassan magához tért és hálás tekintettel nézett megmentőjére:

- Óh, hát azt a sok gonosztettet, amit elkövettem, ilyen önfeláldozással hálálja meg, vitéz tábornok uram? Bár bennpusztultam volna az égő házban, azzal talán kiengesztelhettem volna bűneimet! A gaz kamarás és Ulrik megleptek itt a házban, tört szegeztek szívemnek és kényszerítettek, hogy levélben hívjam ide vitéz tábornok uramat. Aztán összekötöztek és mint egy batyut, az ágyra dobtak. Szörnyű volt még a gondolat is, hogy tábornok uram azt fogja hinni rólam: ismét visszakerült ez a hitvány Tarafás régi cinkosai közé. Sírnam tehetetlen dühömben!

- Csak semmi elérékenyülés Tarafás uram. Inkább tápáskodjon fel, mert a halálra ítélt viskó még képes ránkszakadni.

Alig hogy kimondta, a lángok a tetőn keresztül már kicsaptak és szörnyű recsegés-ropogás hallatszott.

Csuklóját megragadva erős rántással ellódította a még mindig tántorgó Tarafás Bencét a ház tővéből. Éppen jókor, mert a tartó gerendák összeomlottak, a kémény hatalmas dördüléssel lezuhant éppen arra a helyre, ahol előbb az alélt nevelő feküdt.

Nem volt sok vesztegetni való idejük. A ház most már minden pillanatban összedőlhetett és életüket fölöslegesen kockáztatták volna.

- Gyerünk Tarafás uram, szedje össze magát - szólt Elemér gyengéden a még mindig szédülten támolygó nevelőhöz.

- Igen... gyerünk... de olyan gyenge vagyok, alig állok a lábamon.

- Támaszkodjék csak rám, majd csak beérünk valahogy a városba, - azzal átölelte Tarafás Bence derekát és óvatos léptekkel elindultak Bécs városa felé...

XXIII. FEJEZET. UTOLSÓ KÍSÉRLET.

Sághvári Ottónak alapos lecke volt az égő házból való szörnyű menekülés. Napokig nem tudott aludni. Ha egyszer-egyszer kissé elszundikált is, pillanatok mulva felriadt, rémképeket látott, valóságos lidércnyomása volt.

Mikor fülébe jutott, hogy a királynőhöz csempészett aljas szándékú panaszirata célt tévesztett és Mária Teréziát nemhogy Elemér ellen hangolta, hanem ellenkezőleg, a megvádolt pártjára állt, a kamarás úrnak végképpen elment a kedve a végrendelet utáni hajszától.

Talán lelkiismerete nyugtalankodott, talán tartott a királynő haragjától, talán belefáradt a sok aljas cselszövésbe - de legszívesebben visszavonult volna. Hanem a szabadjára engedett démonokat most már nem lehetett visszaparancsolni!

Egy alkalommal azt tanácsolta titkárának, hogy hagyjanak fel a céltalan hajszával, de Eckhardt Ulrik bőszen támadt cinkostársára.

- Hogyan? Most, amikor már csak egy lépés választ el terveink megvalósításától, most vonuljunk vissza? Hohó, barátocskám, azt már nem! Te már előre kiélvezted a hatalmas örökség, a pompás kastély minden örömét, bizonyára biztos rejtekhelyen őrzöl is néhány láda aranyat. Te már nagylelkűen félreállhatsz. De én! Mi lesz énvelem? Eddig csak vak eszköz voltam kezében, de most kigyógyultam a vakságomból!

- De Ulrik! az istenért... - csillapította a kamarás.

- Hagyj csak, most kiöntök mindent, ami a szívemen fekszik! - kiáltott rá szilaj dühvel Ulrik. Szemei vérben forogtak, sötét arcából baljóslatú tekintet-lövellt.

- Ulrik, talán jobb lenne, ha nem húznánk ujjat a királynővel. Tudod, hogy most már ő is óráról-órára figyelemmel kíséri a fejleményeket. Én azt tanácsolnám, hogy meneküljünk, amíg nem késő!

- Gyáva, hitvány fajzat vagy! Vagy ki tudja, talán addig merészkedsz vakmerő játékodban, hogy engem is rá akarsz szedni, hogy egyedül a magad részére kaparints meg mindent. Hát ezt nem engedem! Vagy együtt vonulunk be fényes palotádba, vagy együtt rohadunk a tömlöc fenekén!

A kamarást kiverte a hideg veríték, úgy tünt neki, hogy egy tébolyodott áll szemben, aki minden pillanatban rátörhet és fojtogatni kezdi.

- Ulrik, térj eszedre, ne csinálj ostobaságot - igyekezett csitítani. De mintha csak olajat öntött volna a tűzre: cinkostársa szikrázó szemekkel, vadul rázta ökleit és magából kikelve üvöltötte:

- Nem fogsz kijátszani! A tábornok úr sem fog menekülni bosszúm elől. Most már nemcsak a végrendeletéről van szó - most Eckhardt Ulrik bosszúja a cél.

- Hát a történetek után mégis milyen terveket forgatsz agyadban? - kockáztatta meg a kamarás.

- Szörnyű tervem van. Elmondom, de tudnod kell, hogy «velem vagy ellenem» - itt harmadik út nincs!

- Hagyj ki engem a játékból, Ulrik...

- Oh, hát amikor emberek életéről van szó, azt te játéknak nevezed!

Sághvári Ottó kétségbeesetten ragadta meg Ulrik karját.

- Az Istenért, csak nem akarsz vért ontani?

- Ejnye, de finnyás lettél az utóbbi időben! Próbáljam visszafelé csavarni az emlékezetedet? Mintha vér tapadna a te kezedhez is!

A kamarás borzadva takarta el arcát.

Ulrik gőgös gúnnyal tette fel a kérdést:

- Velem, vagy ellenem?

- Veled... veled... Mit tehetek egyebet? - hangzott a rekedt válasz, mintha a sírból jött volna.

Sághvári Ottót most már sodorta magával tovább a bűn!

A szörnyű terv megvalósításához haladéktalanul hozzáláttak. Ulrik intézett mindent, a kamarás szinte bénultan, csak szemlélője volt az eseményeknek...

Egy hűvös reggelen szélesvállú, díszes egyenruhájú testőrtiszt kopogtatott be Ghillányi-Erzburgék ajtaján.

- Ghillány-Erzburg Hedvig kisasszonyt keresem.

Az ismeretlen hangra Hedvig kidugta bájos arcocskáját a szoba ajtórésén. A testőregyenruha láttára szétfoszlott minden bizalmatlansága és betessékelte az ismeretlen katonát.

- Fáradjon beljebb, testőr uram.

- Köszönöm a szíves fogadtatást, de nincs sok időm. Ugyebár Hedvig kisasszonyhoz van szerencsém?

- Én vagyok.

- Aggházy Tihamér kapitány vagyok, Mária Terézia királynő testőrségéből. A felséges királyasszony küldött egy fontos üzenettel...

Hedvig füle tövéig elpirult a nagy megtiszteltetéstől és zavarában ruhája fodrát kezdte gyűrögetni.

- Oh, micsoda meglepetés... - dadogta, de folytatni már nem tudta.

- A felséges királynő Hedvig kisasszonyt be akarja sorozni legszűkebb udvarhölgyi koszorújába és ezért kéreti, hogy tüstént szíveskedjék jelentkezni a főudvarmester úrnál.

- De hiszen nem is vagyok rendszeren felöltözve.

- Nem tesz semmit. A főudvarmester úr csak az ünnepélyes alkalmakkor szereti a hölgyeken a díszes ruhát. A hét köznapjain felséges asszonyunk is nemes egyszerűséggel van öltözve.

Hedviget ez meggyőzte.

- Kisasszony, siessünk, lenn vár a batár.

A hol elsápadó, hol elpiruló leányka izgatottan kapkodott holmijai után és csak nagynehezen találta meg csipkés főkötőjét és fodros köpenyét.

Sietve tipegett le a lépcsőkön, a testőrtiszt illedelmesen két lépéssel mögötte.

A szobaleány az ablakból hosszan nézett a macskaköves utcán dülöngélő nehéz batár után.

Délben Ákos és édesanyja meglepődve vették a hírt, hogy Hedvig a főudvarmesternél van.

Büszke öröm töltötte el mindkettőjüket, de ez az öröm az órák multával ideges türelmetlenségbe csapott át. Már bealkonyodott és Hedvig még mindig nem tért haza. Megkönnyebbülten sóhajtottak fel, amikor a csengő éles hangja megtörte a szoba nyomasztó csöndjét.

- Végre!... - ugrottak fel mind a ketten.

De megdöbbenésükre Hedvig helyett Elemér állt a küszöbön, csapzott hajjal, halottfehéren, remegő ajakkal.

Úgy reszketett, mintha a hideg lelte volna ki. Szólni nem tudott, tagolatlan hangok törtek elő szájából. Szótlanul nyújtott át egy összegyűrt papirlapot. A levél szövege rövid volt:

Hedvig, a menyasszonya, biztos helyen el van rejtve. Szabadulásának ára Ságvári Balázs végrendelete. Pont éjjélkor a Pozsony felé vezető országúton a «Tüzes csárda» nevű viskótól ötszáz lépésnyire észak felé álljon meg és füttyentsen hármat. Fegyvertelenül és kíséret nélkül jöjjön, különben menyasszonya életét teszi kockára. Ha a végrendeletet nem hozza el, vagy meggondolatlanul rámtámadna, Hedvig életébe kerülhet.

Az utolsó mondatot Ákos már nem tudta elolvasni, összefolytak szeme előtt a betűk.

- Hedvig... drága testvércém... óh Istenem... életemet adnám, hogy kiválthassam a gonosztevők kezéből.

Hirtelen térdrebukott Elemér előtt.

- Örök életemre rabszolgád leszek, csak vidd el a végrendeletet - könyörgött remegő hangon.

Elemér hirtelen dermedt nyugalmat érzett. Tudta, hogy nincs más választása. El fog menni és a végrendeletet is elviszi.

Ákos ideges ujjakkal kapkodta ki szekrényéből az iratokat és egy szalaggal átkötött papirlapot nyújtott bizonytalan mozdulattal barátja felé.

Elemér hangtalanul vette el a végrendeletet. Aztán halkán megszólalt:

- Ne hidd, hogy egy szempillantásig is haboztam. Mit ér nekem pénz, vagyon, kastély Hedvig nélkül? Hanem férfi vagyok és katona és úgy érzem, hogy egy világ omlik össze bennem, ha megtorlatlanul hagyom ezt az égbekiáltó bűnt. A hosszú évek gyötrelmeit, a felderítetlen titok kínszenvedéseit már el is felejtettem. Rudolf kedvéért már kiöltem magamból Ságvári Ottó elleni bosszúvágyamat. De most csak egy érzésem van: fegyvert a kezembe és megölni mindenkit, akinek legkisebb része is van Hedvig elrablásában. És most... éppen most vagyok tehetetlenségre kárhóztatva!... ezt nem bírom... én ma éjjel, mint egy veszett kutyát, megölöm a gazfickót.

Ghillányiné, aki a szörnyűség hallatára szinte teljesen megnémult, csak fásult egyhangúsággal bólogatott reszkető fejével, most végre megszólalt. De ez a hang inkább kétségbeesett sikoltás volt:

- Fiam... tekintsen rám... én ezen a délutánon öreg asszony lettem, úgy érzem, féllábbal már a sírban állok... Könyörüljön rajtam! Igérje meg, hogy nem nyul egy ujjal sem Hedvig elrablásához. Van Isten az égben, majd Ő megtorolja az égbekiáltó bűnt!

Elemér, mintha álomból riadna fel, zavartan nézett körül, azután kemény elhatározással esküre emelt kézzel jelentette ki:

- A végrendeletet átadom, Hedvig elrablóját nem fogom bántani. Isten engem úgy segítjen!

Ákos és édesanyja sírva borultak Elemér nyakába, aki maga is könnyező szemmel viszonzta a szeretetnek és hálának ezt a viharos megnyilvánulását.

Lassan-lassan magukhoz tértek. Ákos összeráncolt homlokkal törte a fejét, ki lehet a levél írója.

- Sághvári Ottó? - kérdezte tétován. - Különben várjunk csak. Előbb tudjuk meg, ki volt a testőrtiszt. Mert hogy nem igazi testőrtiszt volt, arra mérget veszek!

Behívták a szobaleányt, aki csak nagyon általános vonásokban tudta leírni az ismeretlent.

- Milyen volt a külseje? - kérdezte Ákos türelmét veszítve.

- Hát... daliás ember volt, meg hős is - vonogatta vállát a szobaleány.

- Aztán miről tudod, hogy hős volt? - faggatta tovább.

- Mert hogy a jobbkezén... itt az öklén, tetszik tudni... egészen friss sebhely volt... biztosan egy kontyos törököt sujtott halálra!

Még Elemér is elmosolyodott erre, pedig most már tudta, hogy a «testőrkapitány» csak Ulrik lehetett. Az égő házbeli emlékezetes esemény csak rövid ideje történt: Ulrik öklével az ajtót találta és a seb még bizonyára nem hegedt be.

- Jól van, elmehet, - bocsátotta el a szobaleányt Ghillányiné és bocsánatkérőleg nézett Elemérré. - Nagyon ostoba szegényke.

- Nem is olyan ostoba, mert a helyes nyomra vezetett. Hedvig elrablója Eckhardt Ulrik! Tőle nem kell tartanunk: gyáva és csak orvul támad. Most nyiltan lépett fel, tehát nagyon biztos a dolgában. És valóban jól is számított.

Anya és fiú arcán egy halvány reménysugár csillant meg. Elemér bátorította őket.

- Most már nincsen ok aggodalomra! Éjfél után Hedvig otthonában lesz, ha addig élek is!

És hogy még jobban megnyugtassa őket, kényszeredetten el is mosolyodott. Csak a mindentlátó Jóisten előtt nem maradhatott titok, hogy minő szörnyű viharok dúltak Elemér keblében.

Ákos félve megkockáztatta:

- Nincs sok vesztegetni való idő, Elemér! A jelzett helyre, ha lovon mégis is, jó óra az út, most pedig már tizenegyre jár!

- Igaz... igaz... - szólt tétován Elemér. Aztán kardját fájdalmas lassúsággal lecsatolta és pisztolyát is az asztalra tette.

- Elkísérlek! - ajánlkozott a hú barát.

- Nem... ezt nem teheted! Ha észrevesz, a gonosztevőnek csak ürügy lenne, hogy valami újabb dologgal megszaroljon és Hedvig fogságát meghosszabbítsa.

Ákos fájdalommal bár, de kénytelen volt belenyugodni, hogy Elemért egyedül engedje útnak...

Nehéz fellegek ülték meg az égboltozatot. Erős szél is kerekedett, minden jótét lélek a békés nyugalmat és biztonságot nyújtó házakba vonult. Egy magános lovas vágatott paripája nyakára hajtott fejjel az éjszakában. Türelmetlenül hajszolta a nemes mént, amely ütemes patkócsattogással igyekezett urát mielőbb céljához repíteni.

Elemér, akit máskor az ilyen vágásban forróság öntött el, most vacogó foggal fázósan húzta össze magán katonaköpenyét.

A megjelölt helyen nem kellett sokáig várakoznia. Egy közeli templom harangja komoran éjfél ütött és alig hangzott el az utolsó kongás, Elemér három éleset füttyentett. Aki hallja, azt hihette volna, hogy egy vadász füttyenti vissza elcsatangoló vizsláját - semmi feltűnő nem volt ebben.

Összehúzott szemöldökkel, kimeresztett szemekkel figyelt az éjszakába.

Néma csönd.

Egyszerre, mintha csak a földből nőtt volna ki, egy szálas álarcos alak bukkant fel előtte és szótlanul kinyújtotta a kezét.

Elemér megértette a mozdulatot.

- Nem adom addig, amíg Hedviget nem láthatom!

Az álarcos vállat vont és elindult az út baloldala felé. Elemér leugrott lováról és az idegen nyomába szegődött. Negyedóra-járásnyira egy magas homokdomb előtt megállt az álarcos és intett, hogy kövesse. Magas bokrok ágait hajtotta szét és egy rejtett ajtó körvonalai tárultak Elemér szeméi elé. Egy alacsony folyosóba értek, melynek mélyéből gyér világosság szűrődött ki. Az egyre táguló folyosó egy egyszerűen berendezett szobába torkolt. Elemér szíve a torkában dobogott, lehunyta a szemét, amint a küszöböt átlépte.

- Elemér! - hangzott egy éles sikoltás és ez a hang, Hedvig hangja, úgy csengett a fiatal tábornok fülébe, mintha angyalok zenéjét hallaná.

Az álarcos köpenye alól két pisztolyt szegzett feléjük, de mikor Elemér hanyag előkelőséggel átnyújtotta a végrendeletet, mohón kapott utána és a két pisztolyt a gyors mozdulattól kiejtette kezéből. Elemér agyán hirtelen átfutott, hogy most van egy pillanat, amikor az álarcos ki van neki szolgáltatva, de aztán meggondolta magát és a pisztolyokat csizmájával megvetően félrerúgta. Az álarcos riadtan kapott a fegyverek után, de Elemér éles hangjára meghökkenve hagyta abba a mozdulatot:

- Ne féljen Eckhardt Ulrik, én betartom a megállapodást!

Azzal megragadta Hedvig kezét és nyugodt léptekkel sietett végig a folyosón.

A pihent paripa türelmetlenül felnyihogott, mikor gazdáját meglátta.

A széles nyeregben ketten is jól elfértek, Hedvig Elemér derekát szorosan átkarolta és a kibukkanó öreg hold két boldogságtól sugárzó arcot pillanthatott meg!

Emberi szó nem tudja elmondani a boldog viszontlátás kitörő örömét. Amikor már kissé megnyugodtak, Hedvig elmesélte elrablásának történetét.

A batárban a testőrkapitány, azaz Eckhardt Ulrik, megfenyegette, ha moccanni mer, lelövi. De úgylátszik nem bízott eléggé a fenyegetésben, mert egy széles kendővel a száját is bekötötte. A homokdombba vájt titkos ajtónál az őszeshajú álarcos alak várta már őket, (- Ságvári Ottó - jegyezte meg Elemér keserű mosollyal). Enni-inni adtak neki, egészen elviselhető lett volna a fogság, ha a két ember nem veszekedett volna egész nap. Nem titkoltak előtte semmit, úgylátszik nagyon is biztonságban érezhették magukat. Az őszhajú folyvást azt hangoztatta, hogy most már a királynő haragjától kell tartani és legjobb lett volna a birtokra elvonulni, a másik meg dühösen ismételte, hogy nem engedi kisémmizni magát.

- Hallottam, hogy egy végrendeletről beszélnek és biztos voltam abban, hogy hamarosan int a szabadulás órája. És nem is csalódtam!

Hedvig hálás pillantást vetett Elemérré, aki hasonló érzélemmel telt tekintettel viszonyozta.

- Vagyonomat most már végleg elveszítettem, de nyertem helyette egy olyan kincset, amely... azaz, aki... többet ér nekem minden vagyonnál.

Áhítatos csend támadt, senki sem szólt, bár a Ghillányi-Erzburg-család tagjai tudták, mire értette Elemér a szavait.

Ákos törte meg a csöndet.

- Drága barátom, úgy látom most nagyon boldog vagy. Elbírnál-e egy kellemetlen hírt? - szólt hamiskás mosollyal.

Elemér gyanakodva nézett feléje.

- Ne ijesztgess!

- Hát a hír eléggé ijesztő. Tudd meg, hogy a végrendelet, amit átadtál annak a haramiának, nem volt az igazi!

Elemér értetlenül bámészkodott rá.

- Ho... ho... hogyan? Nem értem!

- Egyszerűen úgy, hogy én minden eshetőséggel számolva, a fontos okiratokat állandóan lemásolom. Nos, érthető izgalmamban nem az eredetit, hanem a másolatot adtam át neked!

Elemér megdöbbenve nézett rá.

Hedvig csengő hangjára engedett fel a feszültség.

- Ákoskám, kár volt szólni. Amilyen ostobán becsületes a te Elemér barátod, képes és visszaroohan az eredeti végrendelettel, hogy kicserélje. Mert ő még a haramiákkal szemben is lovag akar maradni!

Elemér megszégyenülten hajtotta le a fejét, mert titokban igazat adott Hedvignek.

Ghillányiné, aki leánya hazatérte óta szólni sem tudott: hol könnyezett, hol nevetett a boldogságtól, most ünnepélyes hangon jelentette ki:

- Isten ujját látom ebben a dologban és az Ő akarata ellen ki merészelne fellázadni!...

XXIV. FEJEZET. LESZÁMOLÁS.

A sághvári palota udvarára négylovas postakocsi robogott be. Vencel sietett a hintó ajtajához és nagyon megbántott képet vágott, midőn a kiszálló három idegen úr közül az első, parancsoló hangon a kastély ura után kérdezősködött. Midőn megtudta, hogy szobájában van, intett, hogy mutassa nekik az utat.

A könyvtár melletti kis fogadóteremben Vencel az urak nevei után kérdezősködött, hogy bejelenhesse őket.

- Majd megmondjuk magunk! - felelt hidegen az ismeretlen, mire Vencel magasra húzott orral túnt el a bársonyfüggöny mögött.

Sághvári Ottó sötét arccal hallgatta komornyikjának jelentését. Gondtelt, töprengő arcát idegesen megrándította, mikor Vencel annak a gyanujának adott nagy óvatossággal kifejezést, hogy kettő az idegenek közül amolyan titkos rendőrfélének látszik.

- Nem jön még Ulrik? - kérdezte a titkos tanácsos úr, idegesen tépdeseve kezelőinek drága csipkéit.

- Excellenciád csak alkony felé várhatja vissza!

E pillanatban a futár trombitálása hangzott fel a kastély előtt. A kamarás úr, mint akit villanyütés ér, úgy ugrott fel. Sápadt, titkolt gyötrelmekről tanuskodó arca megélenkül s beesett szemei fényleni kezdtek.

- Ezt feleségem küldi! Talán jó hírrel! Vencel, kérd meg az urakat, várjanak pár percig! A futárt pedig vedesd ide a titkos lépcsőn!

Vencel rövid idő múlva egy kis titkos szőnyegajtón a vörösfrakkos futárral tért vissza. Öméltósága remegő kezekkel vette át a levelet és hevesen felszakította.

«Jó lesz, ha sürgősen felkészülsz a menekülésre és pénzzé teszel mindent. Öfelsége szerfelett haragos és zárkózott, esdeklő könnyeimre csak hideg közönnyel válaszolt, azt felelte, hogy mindenben szabad kezet fog engedni a törvénynek... Mindent megkíséreltem, de hiába! Mégse aggódj, én örökösödöm és menekülésed útját nyitva tartom. Gondold végig jól a dolgot. Nem tudnád a dolgot valahogyan Ulrikra hárítani? Ha ezt tehetnéd, mentve volnál!... Levelemet égesd el azonnal!»

Sághvári Ottó, mialatt a levelet olvasta, kétszer is megtörölte illatos csipkezebkendőjével verítékező homlokát. Azután jó ideig a semmibe bámulva, fakó arccal tartotta a gyertya lángja fölé és hamvait a kandallóba szórta...

- Az urak! - figyelmeztette Vencel, a szomszéd terem felé mutatva.

- Vedesd be őket! - intett néma fejbólintással.

A feltárt ajtón azonban egyedül csak a parancsoló szavú, feketeruhás idegen lépett be...

- Ghillányi Erzburg Ákos, Tornyallyai Elemér tábornok hites ügyvédje vagyok! - szólott hidegen.

Sághvári Ottó tetőtől talpig, minden ízében megremegett e név hallatára! Egyik áldozatának fia védi másik áldozata fiának az ügyét. A megtorló végzet hideg szárnycsapását érezte feje fölött suhogni és úgy érezte, hogy tikkadt, kiszáradt torka nem bír hangot adni. Némán helyyel kínálta meg.

Ákos azonban hidegen, tagadólag intett.

- Megbízatom e házban nagyon rövidre terjed, mert a további szükséges felvilágosításokat másutt szerzem be. Excellenciádnak mindössze azt kell tudtára adnom, hogy Tornyallyai tábornok néhai Sághvári Balázs megkerült végrendeletének minden jogaiba törvényesen beléhelyeztetett, aszerint tessék intézkedni. A végrendeletet, úgy tudom, excellenciád is ismeri...

Sághvári Ottónak minden erejét össze kellett szednie, hogy legalább külső nyugalalmát megőrizhesse. Csak fejével intett, hogy folytassa.

- Egyéb mondanivalóm nincs! Meghatalmazásom csak eddig terjed. A végső leszámolást Tornyallyai Elemér maga fogja excellenciáddal megtartani! - szólt Ákos fagyosan és rövid köszöntéssel kísérvővel együtt elhagyta a kastélyt.

Kevéssel utóbb Vencel benyitott a szobába. Nagyon sietett s hegyes ábrázatáról messziről le lehetett olvasni, hogy valami véstjósító hírről jött.

- Az ügyvéd és a titkos rendőrforma egyenesen Cseresznyés uram házához ment és nála szálltak meg - suttogta olyan óvatosan, mintha a falaknak se szabadna meghallani.

A kamarás úr összeborzongott.

- Vencel, te ravasz ember vagy! Valahogy kileshtened, mi történik Cseresznyés házában. Én most kissé a parkba megyek... szabad levegőre. Ez jót fog tenni főfájásomnak.

- Valóban excellenciád sápadtnak és szenvedőnek látszik.

- Hagyd ezt! Hol van Ottmár, a mostoha-fiam?

- Ottmár gróf szarvasra vadászik a szakadék táján fekvő erdőszéleken.

- És leányom?

- Elza grófnő a parkban sétál! Ép az elébb kérdezte, hogy kegyelmességed ebédelőtti sétáját elvégezte-e már?

- Jó, jó! - mondta a kamarás türelmetlenül és komoran járkált az árnyas platánfa-sorokban, míg csak meg nem szólalt az ebédre hívó csengettyű hangja.

A kamarás-titkostanácsos úr, midőn sághvári vagy felvidéki uradalmain tartózkodott, régi jó magyar szokás szerint, vagy mint ő szokta mondani, «parasztosan», mindig tizenkét órakor ebédelt. Most is pont délben szólalt meg hát a csengettyű, de ez alkalommal nem Vencel szolgálta fel az ebédet, mert ő most Cseresznyés uram portáját kerülgette, hogy valamit kiles-hessen.

De bárhogy bújkált, sündörgött is az ablak alatti rózsabokrok között, mindössze annyit bírt kitudni, hogy a volt tisztartó vendégeivel délután elsétál a szakadékhoz, ahol a szerencsétlenség történt.

Pedig a kamarás úr tetőtől talpig aranyba foglaltatta volna, ha hírt vihetne arról, amit odabenn beszélnek, mert egyszerre megszabadulna a gyötrelmek egész poklától, a félelem és rettegés kínzó lidércnyomásától.

Midőn Ákos elvégezte barátja küzdelmes és dicsőségben gazdag életpályájának összefoglalását - rátért a csodás módon előkerült végrendeletre.

- A végrendelet tartalmát én is ismerem! - szólt közbe Cseresznyés uram. - A megboldogult Szegedy uradalmi ügyvéd uram szerkesztette meg az egyes pontokat, amelyekben egyenként fel vannak sorolva mindazon jószágok, melyek Elemérünket illetik, miután az ő pénzéből vásárolták, ezenkívül meg van említve az az összeg is, amely szintén őt illeti. A sághvári

jóságok és a kastély ellenben, Balázs úr elhalálása után, Sághevári Ottót vagy utódait illetik, ezek elhaltával nevelt fiát teszi összes javainak örökösévé.

Midőn azonban Ottó úrnak viselt dolgai megboldogult drága jó urunknak tudomására jutottak, egy pótlást szerkesztetett a végrendelet mellé, melyben öccsének vagy utódainak csupán az ősi javakat hagyományozza, minden egyéb pénzt, értéket és a sághevári ősi kastélyt pedig minden berendezésével együtt, valamint szerzett jószágait szeretett gyámfiának, megjegyezvén, ha netalán öccse vagy utódai perrel támadnák meg végrendeletét, a nekik hagyományozott rész szálljon a nagyszombati káptalanra.

- Úgy van! - biccentett Ákos. - A kamarás úr az utolsó Sághevári! Egyetlen fia meghalt, mostohagyemekei csak kakukfiak a Ságheváriak ősi sasfészkében.

- Én csak annak örülök, hogy a magasságbéli jó Isten megérni engedte, hogy meglássam, mint bűnhődik urunk gyilkosa... Mint hurcolják börtönbe, onnan pedig a vérpadra vagy akasztófára ezt a végrendelet-rabló, hamisító testvérgyilkost cinkostársával együtt! Mert ugyebár, nagyságos ügyvéd uram, a mi urunk így torolja meg gonoszságaikat s bosszulóként jó Sághevára? - kérdezte szikrázó szemekkel az öreg Mátyás.

Ákos tagadóan ingatta komoly, férfias fejét:

- Megérdemelné, hogy így tegyenek vele! Ámde elmondtam kegyelmeteknek, mit fogadott Elemér a haldokló Rudolfnak, aki atyja bűneit saját életével váltotta meg a harcmezőn.

- Hát csak így, büntetlenül szabaduljon ez a gyilkos gonosztévő? - lázadozott Mátyás.

- Bízunk a büntetést egy magasabb hatalomra! Bizonyára be fog ez is következni! Az úr malmai lassan, de biztosan örölnék. Ezt mondta Vitál atya is.

Mátyás szótlánul hajtotta le galambósz fejét, Cseresznyés uram pedig megindultan integetett.

- Én értem a mi nagy és nemesszívú Elemérünket! - szólalt meg szokott csendes hangján. - A Sághevári név eddig tisztán és fényesen ragyogott hazánk történetében, azt nem szabad meggyalázní és beszennyezni.

- Legalább a cinkost kellene akasztófára juttatni. Azt a vöröshajú titkárt! - erősködött makacsul az öreg Mátyás.

- Nem lehet! Urát is magával rántaná! - szólt közbe Ákos röviden.

- Inkább rántsa magával, semhogy a mi jó urunk halála bosszulatlanul maradjon... - kiáltott szilaj kitöréssel.

- Az én atyámat is ez az ember kergette halálba és én is bosszuért, megtorlásért sóvárogtam! Ma azonban lemondtam róla, mert láttam, hogy bosszum végre van hajtvá. A büntetéstől való félelem elgyötört arcára van írva s éjjel álmait, nappal nyugalmát rabolja el... Az, amiért testét, lelkét az ördögnek adta, a pénz és birtok már elveszett, méltóságáról, rangjáról pedig le kell köszönnie, mert a végrendelet-sikkasztás a királynő öfelsége tudomására jutott. Ennél nagyobb büntetést már nem lehet Sághevári Ottóra mérni, mert ezekért halmozott bünt és gonosztetteket egymásra egész életén keresztül.

- És most bűnnel terhelt lelkiismerete mindenben veszélyt és kelepécét sejt! Amint a kastélybeli cselédség sugdossa, a kamarás úr és titkára áruhákat próbálgatnak, mintha szökni készülének! Annyit bizonyosan tudok, hogy a titkár egy idő óta mindent pénzzé tesz, amit csak lehet... Ma várják haza ökelmét! - szólt Cseresznyés.

- Akkor jó lenne, ha Elemér sietne az idejövettel!

- Mégis, mikor várhatjuk egész bizonyossággal?

- Mindennap! A napot ő se tudta biztosan megmondani. Hadik megígérte, hogy hadtestét ide helyezteti. Ezt akarja bevárni. Hadteste élén akar bevonulni ősi örökébe.

- Ó, hozza Isten közibénk mielőbb! - kiáltott Cseresznyés hévvel és becsületos, őszinte tekintetű szemeiben az örömteljes megindulás könnyei csillogtak.

E hírre Mátyás is közelebb jött.

- Az elébb azt mondotta, ügyvéd uram, hogy Elemér urunk siessen a jövetelével. Ha nem akar büntetni, miért keresi hát ellenségével a találkozást?

Ákos arca kipirult, szemei villogni kezdtek.

- Hogy szemére lobbantsa gazzetteit! Hogy maga előtt lássa és remegjen az előtt, akit mint gyermeket koldusként a világba üzött, a bűn és gonosz tettek posványába akart süllyeszteni s midőn ez nem sikerült neki, cinkostársaival minden módon vesztére, életére tört. Ezt akarja szeme közé vágni s bűnhődésül elmondani egyetlen fiának hosszú szenvedését, aki atyja bűneiért a szenvedések egész vértanuságát viselte lelkében!

Cseresznyés nagykomolyan ingatta fejét.

- Azt hiszem, hogy retteg és rémüldözik a büntetéstől való félelmében, de lelkiismeretfurdalások nem fogják bántani.

- Mindegy! - kiáltott Ákos indulatosan. - Ez a félelem és rettegés legyen addig is büntetése. A többit bízunk a gondviselésre. De azt az egyet tudom, hogy ez lesz Elemér leszámolósa!

- Úgy lesz jó, ahogy fiatal urunk akarja! - felelte rá Cseresznyés, azután kiment a szobából. De pár perc múlva e szavakkal visszatért:

- Most már, ha úgy tetszik, mehetünk! A keresztfa törzsöke és az átfűrészelt hídgerendák csonkjai, melyeket annyi éven át bizonyítékokként őriztünk, amint parancsolni tetszett, elégték.

- Elemér akarta, hogy annak a gyászos büntetnek semmi bizonyítéka se maradjon. Legyenek eltemetve a véres tett emlékével együtt! - Én azonban szeretném azt a helyet látni...

- Menjünk hát, - biccentett Cseresznyés apó, botja és széles karimájú, ósdi kalapja után nyúlva, mire Mátyás is hozzájuk csatlakozott.

- Egy kissé megváltozott ugyan a vízmosás környéke, mert a letörött régi híd helyett új, erős fahidat állíttatott az uraság, a kereszt helyén pedig márvány fogadalmi emlék emelkedik, - törte meg a csendet Cseresznyés, midőn az országutat elhagyva, egy rövidebb mellékösvényre tértek.

- A gyalázatos képmutató! Először életére tör, azután emléket állít! - mormogta Ákos haragos megvetéssel. Mátyás fürkészve nézett a bokrok közé, mert olyanforma zajt hallott, mintha utánuk lopózna valaki, de azt hitte, csalódott, mert időnként elnyujtott kúrtharsogás rivalgott a távoli erdőségekben.

- A fiatal gróf szarvasra vadászik! - magyarázta Mátyás.

- Nemsokára vége lesz ennek az uraskodásnak! - felelte szárazon Ákos.

- Hála Istennek! - biccentette Cseresznyés. - Hanem, ha nem csalódom, a hajsza a szakadék felé húzódik. Mit gondolsz, Mátyás?

- Én is úgy tartom! - felelt az öreg mogorván.

Jó ideig szótlánul ballagtak tovább. A tájék egyre vadabb, elhagyatottabb színt öltött, a fák és vízmosások között kanyargó kocsitűt azért jókarban volt tartva.

A kürtzó hol közelebb, hol távolabb harsogott a rengetegben. Délután öt óra felé járhatott az idő, midőn elérték az erdei utat kétfelé hasító mély, vízmosta szakadékot, melynek partján, nem messze a hídtól és a fekete márványkeresztől, letelepedtek a bokrok közé, hogy a hosszú utat egy kissé kipihenjék.

Mátyás egyszerre csak figyelve nyújtotta előre a nyakát.

- Mintha hintó-dübörgést hallanék!

A domb-forma magaslatról, ahol ültek, jól be lehetett látni az alantabb fekvő utat és a szakadék omladozó partjait. Kisvártatva ezen az úton nehéz, négylovas hintó közelgett sebes vágatásban, ugyanekkor pedig a kürtzó közvetlen közelükben harsant meg s a másik pillanatban egy hatalmas hímszarvas tört ki az erdőből.

A fejedelmi vad messze megelőzte a nyomában csaholó kopófalkát és hátravetett nyakkal, madárként repülte át az útját szegő szakadékokat. Midőn azonban a száguldó kopófalka is kitört utána az erdőből, áttörve az útját akadályozó bozótfalon, villámgyors ugrásokkal a kocsiuton szemközt vágató hintó előtt termett, melynek amúgy is erősen meghajszolt lovai, a nagy állattól ijedten megvadulva, oldalt szöktek és bőszt vágatással rohantak az ásító szakadék felé...

Az ijedtében megdermedt Cseresznyés még egy Isten segíts-t se tudott kiáltani, midőn a hintó és a lovak a bennülőkkel együtt rémséges robajjal alázuhan a vízmosás sötétlő fenekére. Elhaló hörgés és a halálrazúzódnak mének rémes nyerítése hangzott fölfelé...

Ugyanebben a pillanatban bukkantak ki a vadászok is az erdőből s ugyanebben a pillanatban rohant égnek meredő hajjal Vencel is a híd felé, hogy alátekintsen a vízmosás fenekére.

Azonban se Mátyásnak, se Cseresznyés uramnak nem jutott most eszébe, hogy azt kérdezzék, honnan és miként kerül elő Vencel egyszerre az ő hátuk mögül, hanem ők is visszafajtott lélegzettel lesték, hogy reszkető kiáltására felel-e valaki a mélyből?

Végre nagysokára a kocsis felelt, akinek csodálatos módon, néhány könnyű ütést és zúzódást leszámítva, komoly baja nem történt. A szakadék kevésbé meredek oldalán, nagykeservesen ugyan, de mégis a maga lábán kapaszkodott felfelé...

- Hát a titkár úr él-e még? - rohanta meg a sántikáló és jajgató kocsist.

- Egy szikra élet sincsen benne! Annyira össze-vissza van zúzva, hogy alig lehet ráismerni! - nyögte a kocsis, miközben csurgó vérét törülgette.

- A titkár!... - Mind a hárman mereven, megdöbbenve néztek egymásra, a másik percben aztán Mátyás sebesen lekapta süvegét fehér hajjáról, áhítattal nézett fel az alkonyodó ég magasára.

- Bocsáss meg nekem, Istenem, hogy kételkedtem megtorló kezedben! E helyen ölték meg urunkat, e helyen bűnhődött gyilkosa is ugyanolyan halállal! Hála néked erős, igazságos Istenem! - mondta ünnepélyesen rezgő hangon, kezeit mintegy imára kulcsolva...

- Ámen! Isten büntetése ez! - visszhangozta ugyanolyan ünnepélyesen Cseresznyés uram is, miközben az odavágató Ottmár gróf parancsot adott a sopánkodó, szörnyülködő hajtóknak a halott felhozatalára.

Eckhardt Ulriknak nem volt emberi képe. Csak egy mozdulatlan, véres tömegnek látszott. Mindannyian borzadva fordultak félre, aztán ők hárman sietve távoztak a büntető igazság véres megtorló helyéről...

Az egész úton mindegyikük csak saját gondolataival volt elfoglalva és midőn hazaértek, már akkor a szerencsétlenség híre az egész falut bejárta. A kastélybeli cselédség pedig azt beszélte, hogy az excellenciás úr a rémhírre valósággal esztét veszttette és hogy csak az inasok támogatásával tudott szobájába vánszorogni.

...Harmadnap reggel, váratlanul, mint a villám, katonái élén megérkezett Elemér. Egyik hadnagyát a huszárokkal a kastély előtt hagyta, ő maga pedig a boldogságtól könnyező öreg Mátyással Cseresznyés háza felé sietett, aki már messziről felismerte a közeledőket. Ákossal együtt tárt karokkal sietett eléjük és jó ideig egyikük se tudott szólni az örömtől és meghatottságtól...

- Most pedig menjünk és tartsuk meg a leszámolást! - eszmélt fel az első boldog percek múltán mély borúval homlokán Elemér. Midőn azonban Eckhardt Ulriknak szörnyű végét meghallotta, kezeit önkénytelenül összekulcsolta és hosszú, hálaadó tekintettel nézett az ég felé.

- Menjünk! - mondta aztán ünnepélyesen.

A kastélyba érve, a cselédség, mintha csak megsejtette volna, hogy valami szokatlan, rendkívüli dolog készülődik, a csarnokban és folyosókon ödöngött. Cseresznyés uram előhivatta Vencelt...

A vén róka nagyon meghökkent, midőn meglátta őket. Deres fejét vállai közé húzva, nagy alázatosan kérte az urakat, hogy lépjenek be, míg ő excellenciájának bejelenti.

E pillanatban ült odalenn a kocsiba Sághevári Ottó menekülő családja! A grófkisasszony kendőjével búcsút intett fölfelé, mire zajos hintódübörgés hallatszott fel az udvarról és a bőrdöngőkkel, málhákkal megrakott nagy üvegablakos batár széleseben vágatott lefelé a kanyargós úton.

Elemér egy pillanatig tépelődve nézett maga elé.

- Ne eméssze tovább a félelem és rettegés ezt a szerencsétlent! Megviszem neki a megbocsátás és feledés szavát... s ezzel leszámolok vele az egész életre! A dolog anyagi oldalát majd elvégzed vele te, Ákos. Sághevári Balázs javai, a kastélyon kívül, legyenek övéi! - szólott nemesen sugárzó arccal és megindult a szomszéd terem felé...

De ugyanebben a pillanatban tompa csattanás visszhangja rázta meg az épület minden szobáját.

Balsejtelemtől űzve a kamarás úr lakosztálya felé rohantak.

Sághevári Ottó szétroncsolt aggyal, formátlan tömegként hevert a padlón és jobbjával még akkor is görcsösen szorongatta pisztolyát.

- A szerencsétlen! - szólott Ákos.

Elemér halványan, elkomorodva nézett maga elé.

- Én okoztam a szerencsétlenséget! Egyetlen szóval megmenthettem volna! - vádolta magát fájdalmasan.

- Nem, jó uram, ne vádold magadat! - kiáltott Cseresznyés. És mintha egy próféta lelke nyilatkozna meg szavaiból, olyan lélekrázó ünnepélyesség és ihlet csendült meg ennek az egyszerű öregembernek a hangjában, amint folytatta:

- A te szavad nem menthette meg azt, akire az Örök Bíró ítélete már ki volt mondva. Isten keze jár e falak között... Ő akarta, hogy az utolsó Sághevári bűneit levezelve térjen meg őseihez!

Három hónappal később nagy ünnepélyre készülődtek Sághváron.

Tornyallyai Elemér tábornok feleségét, a szépséges Ghillányi Hedviget, hozta haza sághvári otthonába. A vendégek és jóbarátok beláthatatlan sora követte őket. A legelső hintóban atyai barátai és pártfogói: Hadik és Nádasdy tábornagyok ültek, ragyogó díszruhában, Ghillányi tábornok mellett a boldogságtól megifjodott nagyasszony ült Ákossal, egy másik kocsiból pedig Vitál atya jóságos arca mosolygott elő, akinek az a legforróbb vágya is teljesült, hogy egykori tanítványát ő eskette össze szíve választottjával.